

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

KAMBIYO SENETLERİNDE YETKİSİZ TEMSİL

MİHRİBAN ÜNAL

**ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TİCARET HUKUKU BİLİM DALI**

ŞUBAT 2020

KAMBIYO SENETLERİNDE YETKİSİZ TEMSİL

Mihriban ÜNAL

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TİCARET HUKUKU BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

ŞUBAT 2020

Mihriban ÜNAL tarafından hazırlanan “Kambiyo Senetlerinde Yetkisiz Temsil” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalında Ticaret Hukuku Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Mehmet Çelebi CAN

Özel Hukuk, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Başkan : Prof. Dr. Hayrettin ÇAĞLAR

Özel Hukuk, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Üye : Doç. Dr. Burçak YILDIZ

Özel Hukuk, Ankara Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Tez Savunma Tarihi: 04/02//2020

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen ZAİF

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Mihriban ÜNAL

04.02.2020

KAMBIYO SENETLERİNDE YETKİSİZ TEMSİL
(Yüksek Lisans Tezi)

Mihriban ÜNAL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Şubat 2020

ÖZET

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun “*Yetkisiz İmza*” kenar başlıklı 678. maddesi ile düzenlenmiştir. Hükme göre, yetkisi olmadığı halde bir kişinin temsilcisi sıfatıyla kambiyo taahhüdünde bulunan kişi, söz konusu kambiyo taahhüdünden bizzat sorumlu olacaktır. Burada kambiyo senetlerinin tedavül gücünü artırmak, senet alacaklılarına daha iyi bir koruma sağlamak gibi çeşitli düşüncelerle 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun yetkisiz temsili düzenleyen genel hükümlerinden uzaklaştırıldığı ve kambiyo senedinin geçersiz sayılmadığı görülmektedir, ancak bu düzenleme ve gerçek kişileri temsilen çek düzenlenmesini yasaklayan 5941 sayılı Çek Kanunu’nun 5. maddesinin 3. fıkrası dışında, hukuk sistemimizde kambiyo senetlerinde temsil ve yetkisiz temsile ilişkin özel bir düzenleme bulunmadığından, Türk Borçlar Kanunu’nun temsile ilişkin genel hükümleri, niteliğine uygun düştüğü ölçüde kambiyo senetlerinde de uygulama alanı bulacaktır. Çalışmamızda; konu olarak kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil esas alınmakla birlikte, ilgisi gereği öncelikle temsil ve yetkisiz temsile ilişkin genel açıklamalara, ardından kambiyo senetleri ve kambiyo senetlerinde temsile ve son olarak kambiyo senetlerinde yetkisiz temsile ilişkin açıklamalara mümkün mertebe öğretideki farklı görüşler ve güncel yargı kararları ile birlikte yer verilmiştir.

Bilim Kodu : 51501
Anahtar Kelimeler : Temsil, Yetkisiz Temsil, Kambiyo Senetleri, Kambiyo Senetlerinde Yetkisiz Temsil,
Sayfa Adedi : 165
Tez Danışmanı : Dr. Öğr.Üyesi Mehmet Çelebi CAN

UNAUTHORIZED REPRESENTATION IN BILLS OF EXCHANGE

(M.S. Thesis)

Mihriban ÜNAL

GAZI UNIVERSTİY

SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

February 2020

ABSTRACT

Unauthorized representation in bills of exchange is regulated by article 678 of the Turkish Commercial Code under the title "Unauthorized Signature". According to the provision, a person who signs a bill of exchange in the capacity of representative even though s/he is not authorized shall be personally liable for such commitment. It is seen that under certain considerations such as increasing the circulation power of bills of exchange and to providing better protection for creditors, this practice steers away from the general provisions governing unauthorized representation under the Turkish Code of Obligations No. 6098 and that the bills of exchange are not considered invalid. However, since there is no special regulation in our legal system regarding the representation and unauthorized representation in the foreign exchange bills, except for paragraph 5 of Article 5 of the Cheque Law No. 5941, which prohibits the issuance of checks on behalf of real persons and this regulation, the general provisions of the Turkish Code of Obligations regarding the representation will also be applied in foreign exchange bills to the extent that it is appropriate for its nature. In our study, although the subject matter is based on unauthorized representation, firstly the general explanations regarding representation and unauthorized representation, followed by bills of exchange and representation in bills of exchange and, finally, disclosures of unauthorized representation in bills of exchange are provided with different opinions in the teaching and current judicial decisions.

Science Code : 51501

Key words : Representation, Unauthorized Representation, Bills of Exchange, Unauthorized Representation in Bills of Exchange,

Number of pages : 165

Thesis advisor : Assistant Professor Mehmet Çelebi CAN

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında; bilgi, birikim ve tecrübeleri ile desteğini esirgemeyen değerli danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Çelebi CAN'a, olumlu ve olumsuz eleştirileri ile tezin bu aşamaya gelmesinde büyük emekleri olan jüri başkanı sayın Prof. Dr. Hayrettin ÇAĞLAR ve jüri üyesi sayın Doç. Dr. Burçak YILDIZ'a, tüm samimiyet ve iyi niyeti ile önerilerini sunmaktan ve vakit ayırmaktan hiçbir zaman kaçınmayan sevgili arkadaşım Arş. Gör. Dr. Bilge AYTUĞAR'a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Çalışmada yer verdiğim kaynakların temini için özveriyle destek olan Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kütüphanesi ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kütüphanesi ile Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü'nün çalışan personeline ve özellikle Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü personeli Hacı ÇELEĞEN ile Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kütüphanesi fotokopicisi Cengiz EKER'e teşekkür ederim.

Her şeyden önemlisi; bıraktıkları ölümsüz fikir mirası, bağımsızlık ruhu ve maneviyatlarıyla her zaman yolumuzu aydınlatan, desteklerini nefes aldığımız her an hissettiğimiz ve haklarını hiçbir zaman ödeyemeyeceğimiz başta ülkemizin kurucusu büyük önder Mustafa Kemal ATATÜRK ile vatan için canını ortaya koyarak mücadele etmiş “Aziz Şehitlerimizin” kıymetli hatıraları önünde saygı ile eğilerek kendilerine teşekkür etmeyi borç bilirim.

Her zaman olduğu gibi bu çalışmada da kahrımı en çok çeken, benden desteğini esirgemeyen ve iyi bir birey olmam için tüm imkânlarını sunmakla beraber bana hep güzel örnek olan değerli aileme de ne kadar teşekkür etsem azdır.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. TEMSİL KONUSUNDA GENEL DÜZENLEME VE YETKİSİZ TEMSİL	3
2.1. Genel Açıklamalar	3
2.2. Temsilin Çeşitleri ve Vekâlet	4
2.2.1. Kanuni Temsil ve İradî Temsil.....	4
2.2.2. Dolaylı Temsil ve Doğrudan Doğruya Temsil	5
2.2.2.1. Doğrudan doğruya temsilin şartları	5
2.2.2.1.1. Temsil yetkisi	6
2.2.2.1.2. Temsil olunan adına hareket	6
2.2.3. Aktif Temsil ve Pasif Temsil.....	7
2.2.4. Tek Temsilci ve Birden Fazla Temsilci.....	7
2.2.5. Temsil ve Vekâlet.....	8
2.3. Temsil Yetkisi.....	9
2.3.1. Hukuki Niteliği ve Özellikleri	9
2.3.2. İç Temsil Yetkisi ve Dış Temsil Yetkisi	11
2.3.3. Temsil Yetkisinin Soyutluğu	12
2.3.4. Ehliyet.....	12
2.3.5. Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlandırılması.....	13
2.3.6. Şekil.....	15

	Sayfa
2.3.7. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	16
2.3.7.1. Temsil yetkisinin sınırlanması ve geri alınması	17
2.3.7.2. İstifa	18
2.3.7.3. Fiil ehliyetinin kaybı, gaiplik ve ölüm	18
2.3.7.4. Tüzel kişiliğin sona ermesi ve iflas	20
2.3.8. Temsil Yetkisinin Sona Ermesinin Hüküm ve Sonuçları	21
2.3.8.1. Temsilci ve temsil olunan bakımından	21
2.3.8.2. İyi niyetli temsilci ve üçüncü kişilerin korunması	21
2.3.8.3. Temsilciye verilen yetki belgesinin iadesi	22
2.4. Yetkisiz Temsil	23
2.4.1. Kavram	23
2.4.2. Yetkisiz Temsilin Görünüş Biçimleri	24
2.4.3. Yetkisiz Temsilin Hüküm ve Sonuçları	25
2.4.3.1. Hukuki işlemin askıda kalması	26
2.4.3.2. Onay	27
2.4.3.3. Yetkisiz temsilcinin hak ve sorumluluğu	29
2.4.3.4. Yetkisiz temsil olunanın hak ve sorumluluğu	31
2.4.3.5. Üçüncü kişinin hak ve sorumluluğu	31
2.4.4. Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması	33
2.4.5. Yetkisiz Temsile İlişkin Özel Kurallar	33
3. KAMBIYO SENETLERİ VE TEMSİL	37
3.1. Kambiyo Senetleri	37
3.1.1. Terim ve Kambiyo Senetlerinde Hakkın Doğumuna İlişkin Teoriler	38
3.1.2. Kambiyo Senetlerinin Ortak Özellikleri	41
3.1.3. Kambiyo Senetlerinde Ehliyet ve İmza	42
3.1.4. Kambiyo Senetleri ve Temel Borç İlişkileri	44

	Sayfa
3.1.5. Kambiyo Senetlerinin Türleri.....	45
3.1.5.1. Poliçe	46
3.1.5.1.1. Kavram	46
3.1.5.1.2. Unsurları.....	47
3.1.5.1.3. Temsil ve yetkisiz temsil ile ilişkisi bakımından kambiyo senedi üzerindeki bazı işlemler.....	50
3.1.5.2. Bono	58
3.1.5.2.1. Kavram	58
3.1.5.2.2. Unsurları.....	59
3.1.5.2.3. Bonoda düzenleyenin ve diğer kişilerin sorumlulukları	62
3.1.5.2.4. Poliçe hükümlerinin bonoya uygulanması	63
3.1.5.3. Çek.....	64
3.1.5.3.1. Kavram	64
3.1.5.3.2. Unsurları.....	65
3.1.5.3.3. Kabul yasağı.....	70
3.1.5.3.4. Poliçe hükümlerinin çeker uygulanması	71
3.2. Kambiyo Senetlerinde Temsil	72
3.2.1. Gerçek Kişilerde	73
3.2.1.1. Çekler bakımından.....	74
3.2.1.2. Çek dışındaki kambiyo senetleri bakımından.....	78
3.2.2. Adi Ortaklıklar ve Ticaret Şirketleri ile Diğer Tüzel Kişilerde.....	79
3.2.2.1. Adi ortaklıklarda.....	79
3.2.2.2. Kollektif şirketlerde.....	82
3.2.2.3. Komandit şirketlerde	86
3.2.2.4. Limited şirketlerde.....	87
3.2.2.5. Anonim şirketlerde	92

	Sayfa
3.2.2.6. Kooperatiflerde	98
3.2.2.7. Diğer tüzel kişilerde	99
3.2.3. Tacir Yardımcılarında.....	99
3.2.3.1. Ticari temsilcide	100
3.2.3.2. Ticari vekilde	102
3.2.3.3. Pazarlamacıda	103
3.2.3.4. Simsarda	104
3.2.3.5. Komisyoncudada	104
3.2.3.6. Acentede	105
3.2.4. Temsilcinin İmzalama Biçimi	106
3.2.4.1. Temsilcinin sıfatını belirterek temsil olunan adına imzalaması ..	106
3.2.4.2. Temsilcinin temsil ilişkisini belirtmeden temsil olunanın adı ile imzalaması.....	107
3.2.4.3. Temsil olunanın senetten seçilememesi	110
4. KAMBIYO SENETLERİNDE YETKİSİZ TEMSİLİN GÖRÜNÜMÜ	113
4.1. TTK m.678 Düzenlemesinin Genel Hükümlere Nazaran Özel Bir Hüküm Niteliğini Taşıması	113
4.2. Yetkisizlik Halleri ve Sonuçları.....	116
4.2.1. Kişi Bakımından Yetkisizlik ve Sonuçları	116
4.2.2. Konu Bakımından Yetkisizlik ve Sonuçları	121
4.2.3. Yer Bakımından Yetkisizlik ve Sonuçları	126
4.2.4. Zaman Bakımından Yetkisizlik ve Sonuçları	127
4.3. Temsil Yetkisinin Aşılması ve Sonuçları	128
4.3.1. Öğretideki Görüşler	129
4.3.1.1. Temsilcinin senedin tamamından sorumlu olduğu görüşü	129
4.3.1.2. Temsilcinin yetkisini aştığı meblağ ile temsil olunanın da yetki verdiği meblağ ile sorumlu olduğu görüşü.....	131

Sayfa

4.3.1.3. Temsilcinin yetkisini aştığı meblağ ile şahsen temsil olunanın da yetki verdiği meblağ ile temsilciyle birlikte müteselsilen sorumlu olduğu görüşü.....	133
4.3.2. Uygulama ve Yargı Kararları	134
4.4. Bazı İspat Sorunları ve Def'iler	136
4.4.1. Temsil Olunanın Temsil Yetkisinin Bulunmadığını İleri Sürmesi.....	138
4.4.2. Temsil Olunanın Temsil Yetkisinin Aşıldığını İleri Sürmesi.....	144
4.4.3. Temsilcinin Temsil Yetkisindeki Sakatlığı Alacaklının Bildiğini İleri Sürmesi.....	146
5. SONUÇ	151
KAYNAKLAR	157
ÖZGEÇMİŞ	165

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
A.Ş.	Anonim Şirket
b	Bent
BATİDER	Banka ve Ticaret Hukuk Araştırma Enstitüsü
BK	5411 Sayılı Bankacılık Kanunu
Bkz	Bakınız
ÇK	5941 Sayılı Çek Kanunu
ÇKUT	Çeklerde Karekod Uygulamasına İlişkin Tebliğ
E	Esas
f	Fıkra
HD	Hukuk Dairesi
HGK	Hukuk Genel Kurulu
HMK	6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu
KK	1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu
m	Madde
RG	Resmi Gazete
S	Sayfa
TBK	6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TL	Türk Lirası
TTK	6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
v.d.	ve diğerleri

1. GİRİŞ

Türk Ticaret Kanunu'nun kıymetli evrakı düzenleyen üçüncü kitabının; kambiyo senetlerini düzenleyen dördüncü kısmında yer alan “Yetkisiz İmza” kenar başlıklı 678. maddesi dışında, kanunlarımızda kambiyo senetlerinde temsile ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple; TTK m. 1 ile Türk Medeni Kanunu m.5 ve Türk Borçlar Kanunu m. 646 gereği, TBK'nin temsile ilişkin hükümleri, niteliğine uygun düştüğü ölçüde kıymetli evrakta ve dolayısıyla kambiyo senetlerinde de uygulama alanı bulacaktır. Temsile ilişkin TBK'de yer alan söz konusu genel düzenlemeler ile kambiyo senetlerinde temsile ilişkin özel bir düzenleme olan TTK'nin “Yetkisiz İmza” kenar başlıklı 678. maddesi karşılaştırıldığında ise; bu düzenleme ile bazı hususlarda TBK sisteminden ayrı olarak kıymetli evrakta ve dolayısıyla kambiyo senetlerine ilişkin özel düzenlemeler getirildiği görülmektedir. Bu madde TTK'de kambiyo senetlerinden poliçeyi düzenleyen dördüncü kısmın birinci bölümünde yer alsa da TTK m. 778, f.2. , b. e atfı gereği bonolarda ve TTK m. 818, f.1. , b. c atfı gereği çeklerde de uygulanacaktır. Ancak burada çeklere ilişkin gerçek ve tüzel kişileri temsilen çek keşide edilmesi konusunda farklı düzenlemeler getiren 5941 sayılı Çek Kanunu'nun ilgili hükümlerinin de göz önünde bulundurulması gerekir. Çalışmamızda; kanunlarda yer alan düzenlemeler doğrultusunda, öncelikle temsile ve yetkisiz temsile ilişkin genel açıklamalara yer verdikten sonra özel olarak kambiyo senetleri ve kambiyo senetlerinde temsile ve ayrıntılı şekilde de kambiyo senetlerinde yetkisiz temsile ilişkin açıklamalar yer alacaktır.

2. TEMSİL KONUSUNDA GENEL DÜZENLEME VE YETKİSİZ TEMSİL

2.1. Genel Açıklamalar

Kambiyo senetlerinde temsile ilişkin hukuk sistemimizde Türk Ticaret Kanunu'nun 678. maddesi dışında konuyu özel olarak düzenleyen başka bir kanun maddesi yoktur. Bu sebeple Türk Borçlar Kanunu'nun temsile ilişkin hükümleri, niteliğine uygun düştüğü ölçüde kıymetli evrakta ve dolayısıyla kambiyo senetlerinde de uygulama alanı bulacağından, biz de çalışmamızda önemi ve bağlantısı gereği bu sırayı gözeterek öncelikle temsil ve yetkisiz temsil, daha sonra kambiyo senetleri ve kambiyo senetlerinde temsil, son olarak ise kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil konuları üzerinde durmaya çalışacağız.

Ticari hayatın gelişmesi¹, işlerin yoğunluğu, hastalık, yolculuk, yapılacak iş hakkında gerekli bilgi ve uzmanlığa sahip olmama, başka yerde bulunma², uluslararası ilişkilerin artması³ gibi çeşitli sebeplerle kişilerin bütün hukuki işlemleri kendi başlarına yapmaları zorlaşmış ve bu sebeple günümüzde temsil, önemi gün geçtikçe artan bir hukuki kurum haline gelmiştir⁴.

Temel işlevlerinden biri kişilerin hukuki iktidar alanını genişletmek⁵ ve iş hacmini çoğaltıp refahı artırmak⁶ olan temsilde; kişinin bir hukuki işlemi bir başka kişi ad ve hesabına yapması ve bu işlemin hukuki sonuçlarının da ad ve hesabına işlem yapılan kişi üzerinde doğması söz konusudur⁷.

Temsilin var olduğu hukuki işlemlerde temsil olunan, temsilci ve üçüncü kişi olmak üzere üç kişi vardır ve temsilci, temsil olunan ad ve hesabına üçüncü kişi ile bir hukuki işlem yapmaktadır⁸. Ayrıntılarını ileride açıklayacağımız üzere; hukuki işlemin kuruluş

¹Esener, T. (1961). "Yetkisiz Temsil." **II'nci Ticaret ve Banka Hukuku Haftası, Bidiriler Tartışmalar**, 115.

²Gürsoy, K. T. (1970). **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**. (Birinci Cilt). Ankara : Başnur Matbaası, 234.

³Reisoğlu, S. (2012). **Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler**. (Yirmi Üçüncü Baskı). İstanbul : Yayın Evi, 148.

⁴ Reisoğlu, (2012), 148.

⁵Kocayusufpaşaoğlu, N. , Hatemi, H. , Serozan, R. , Arpacı, A. (2010). **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**. (Beşinci tıpkı baskı). İstanbul : Filiz Kitabevi, 621.

⁶Belgesay, M. R. (1941). **Hukuki Muamelelerde Temsil**. İstanbul : Rıza Koşkun Matbaası, 7.

⁷Oğuzman, K. , Öz, T. (2009). **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**. (Yedinci Tıpkı Baskı). İstanbul : Vedat Kitapçılık, 163.

⁸Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 620.

aşamasında irade beyanında bulunanlar temsilci ve üçüncü kişi olmasına rağmen, meydana gelen hukuki ilişkinin tarafı temsil olunan ve üçüncü kişidir⁹.

Ayrıca temsil; tek taraflı ve iki taraflı hukuki işlemler ile ihtar ve ihbar gibi hukuki işlem benzeri fiillerde uygulama alanı bulmasına rağmen; maddi fiiller, haksız fiiller ve nişanlanma, evlilik gibi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarda temsil söz konusu olmaz¹⁰

2.2. Temsilin Çeşitleri ve Vekâlet

Temsil; yetki kaynağının kişinin iradesi ya da kanun olmasına göre iradi ve kanuni temsil¹¹, kendisine bağlanan hukuki sonuçlara göre dolaylı ve doğrudan doğruya temsil¹², temsil olunan adına irade beyanında bulunmak veya temsil olunana yapılacak irade beyanlarına muhatap olabilmek açısından aktif ve pasif temsil¹³, temsil yetkisi verilen kişi sayısı bakımından tek temsilci birden fazla temsilci şeklinde sınıflandırılabilir. Aşağıda bu sınıflandırmalara ilişkin açıklamalarımız yer alacaktır.

2.2.1. Kanuni Temsil ve İradi Temsil

Bu ayrımında temsil yetkisinin kaynağı dikkate alınmakta; temsil olunanın temsilciye verdiği yetki, kendi irade beyanına dayanıyorsa iradi temsil, buna karşı tıpkı anne ve babanın kanun gereği çocuğun kanuni temsilcisi olmaları örneğindeki gibi temsil yetkisinin kaynağı temsil olunanın iradesi dışında başka bir kaynağa dayanıyorsa kanuni temsilden söz edilmektedir¹⁴.

Temsil yetkisinin doğduğu kaynak dışında kanuni temsil ile iradi temsil arasındaki en önemli farklardan biri de iradi temsilde bir başkasını temsilci olarak yetkilendiren temsil olunanın aynı konuda bizzat işlem yapma gücünü hiçbir şekilde kaybetmemesi, kanuni temsilde ise zaten kanun gereği kendisine temsilci tayin edilen kişinin kural olarak ve bizzat o işlemi yapma imkânının bulunmamasıdır¹⁵.

⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 620.

¹⁰ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 622.

¹¹ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 627.

¹² Reisoğlu, (2012), 149.

¹³ Oğuzman, Öz, (2009) , 180.

¹⁴ Akbıyık, C. (1997). “Temsil Yetkisi ve Temel İlişki.” Web: <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/41030/makaleler/55/4/arastirmax-temsil-yetkisi-temel-iliski.pdf> adresinden 4 Mart 2019’da alınmıştır.

¹⁵ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 628.

2.2.2. Dolaylı Temsil ve Doğrudan Doğruya Temsil

Temsil kurumunda kanuni ve iradi temsil dışında ortaya çıkan başka bir ayırım da kendine bağlanan hukuki sonuca göre dolaylı temsil ve doğrudan doğruya temsil ayrımıdır¹⁶.

Dolaylı temsilde; temsilci, hukuki işlemi kendi adına ve fakat temsil olunan hesabına yapmakta, işlemi yaparken onu temsil olunan adına yaptığını belirtmemektedir.¹⁷ Buna göre yapılan hukuki işlemde doğan hak ve borçlar önce temsilciye ait olmakta, sonra ise bu hak ve borçlar temsilci ve temsil olunan arasındaki hukuki ilişkiye göre alacağın devri ve borcun üstlenilmesine ilişkin hükümler çerçevesinde temsil olunana devredilmektedir¹⁸. Bu sebeple dolaylı temsilde aslında iki ayrı hukuki işlemde bahsedilmektedir.

Doğrudan doğruya temsilde ise; ikinci bir hukuki işleme gerek olmadan¹⁹ temsilcinin yaptığı işlemde doğan hak ve borçlar ilk andan itibaren doğrudan doğruya temsil olunana aittir²⁰.

Burada bir husus üzerinde önemle durmak gerekir. Temsilci tarafından yapılan bir hukuki işlemde kaynaklanan hak ve borçların doğrudan temsil olunana ait olmasını ifade eden doğrudan doğruya temsilde; hukuki işlemin yapımına katılmayan kişiler hakkında sonuç doğurduğu dikkate alındığında, bu ancak ileri ve gelişmiş bir hukuk düzeninin eseri olabilir ki; örneğin Roma ius civile'sinde doğrudan temsil kurumu kabul edilmemiştir²¹.

2.2.2.1. Doğrudan doğruya temsilin şartları

Doğrudan doğruya temsilin ve aslında bütün bir temsil teorisinin ana esası; öncelikle temsil olunan tarafından temsilciye verilmiş bir “temsil yetkisi” nin bulunması, sonrasında ise bu yetkinin temsilci tarafından üçüncü kişi ile hukuki işlem yapılırken

¹⁶ Reisoğlu, (2012), 149.

¹⁷ Cansel, E. , Özel, Ç. (2017) . **Borçlar Hukuku Genel Hükümler.** (Güncellenmiş İkinci Baskı). Ankara : Seçkin Yayıncılık , 217.

¹⁸ Reisoğlu, (2012), 149.

¹⁹ Eren, F. (2017) . **Borçlar Hukuku Genel Hükümler.** (Yirmi Birinci Baskı). Ankara : Yetkin Basımevi , 444.

²⁰ Reisoğlu, (2012), 149.

²¹ Emiroğlu, H. (2003). “Roma Hukuku’nda Vekalet Sözleşmesi (Mandatum) ve Hukuki İşlemlerde Temsil.” **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 52(1), 109.

açıklanması, yani temsil olunan adına hareket edildiğinin üçüncü kişiye bildirilmesidir²². Aşağıda sırasıyla bu şartları açıklayacağız.

2.2.2.1.1. Temsil yetkisi

Temsil yetkisi; temsil olunanın kendi ad ve hesabına hukuki işlemler yapabilmesi için temsilci tayin etmek istediği kişi veya kişilere verdiği yetki olup aslında temsil olunanın hukuki işlem yapma ehliyet ve yetkisinin bir parçasıdır ve temsilcinin kabulüne gerek olmaksızın tek taraflı ve varması gerekli irade beyanı ile sonuç doğurur²³.

Temsil yetkisi; daha önce de ifade ettiğimiz üzere, kanundan veya temsil olunanın iradesinden doğmakla birlikte kanuni temsilde temsil yetkisinin doğması temsil olunanın irade açıklamasına değil kanuna dayanır, iradi temsilde ise yetkinin doğumu bizzat temsil olunanın irade beyanına bağlıdır²⁴. Bu doğrultuda temsil olunan tarafından temsilciye verilen temsil yetkisinin kapsamı da, bu yetki kanun tarafından verilmişse kanuna göre, temsil olunanın iradesi ve bir hukuki işlemle verilmişse söz konusu hukuki işlemin içeriğine göre belirlenir²⁵.

2.2.2.1.2. Temsil olunan adına hareket

Doğrudan doğruya temsilde; temsil olunan tarafından temsilciye temsil yetkisi verildikten sonra temsilcinin, temsil olunan ad ve hesabına hareket ettiğini kendisiyle hukuki işlem yaptığı üçüncü kişiye bildirmesi gerekir²⁶. Üçüncü kişi ile hukuki işlem yapan temsilcinin bu şekilde başkası ad ve hesabına hareket ettiğini açıklaması güven ilkesi ile değerlendirilmektedir²⁷. Bu açıklamanın ana gayesi temsilciye yetki veren temsil olunanın kimliğini üçüncü kişiye tanıtmaktır²⁸.

Burada temsilci tarafından üçüncü kişilere açıklanmamış olsa da tıpkı temsil olunanın muhasebe yetkilisi, yardımcısı, işçisi gibi bazı kişilerin yaptığı işlemlerde olduğu gibi temsil yetkisi hal ve şartlardan anlaşılıyor veya anlaşılması gerekiyor ya da üçüncü şahıs açısından temsilci yahut temsil olunan ile hukuki işlem yapmak arasında herhangi bir fark gözetilmiyorsa yine yapılan hukuki işlemin bütün hak ve borçları doğrudan doğruya temsil olunana ait olmaktadır²⁹.

²² Akyol, Ş. (2009). **Türk Medeni Hukukunda Temsil**. İstanbul : Vedat Kitapçılık Basım Yayım Dağıtım, 155.

²³ Cihan, A. H. (2010). "Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi" Web: <http://openaccess.bilgi.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11411/414/Temsil%20yetkisinin%20verilmesi%20ve%20kapsam%C4%B1n%C4%B1n%20belirlenmesi.pdf?sequence=3&isAllowed=y> adresinden 4 Mart 2019'da alınmıştır.

²⁴ Akyol, (2009), 158.

²⁵ Reisoğlu, (2012), 154.

²⁶ Akyol, (2009), 183.

²⁷ Cihan, (2010), 14.

²⁸ Akyol, (2009), 190.

²⁹ Akyol, (2009), 194-196.

Temsilcinin hukuki işlem yaptığı üçüncü kişiye temsil olunan ad ve hesabına hareket ettiğini açıklamasında daha ziyade üçüncü kişiyi koruma amacı ön plana çıkmakta temsil olunan bu hususu açıklamadığında ise hukuki işlemin bütün hak ve borçları doğrudan temsilci üzerinde doğmakta ve sözleşmenin tarafı da temsilci olmaktadır³⁰. Bu halde temsilci yaptığı hukuki işlemde doğan hak ve borçları temsil olunan devretmek isterse bunu alacağın devri ve borcun üstlenilmesi hükümleri çerçevesinde ayrı ayrı gerçekleştirebilir³¹.

2.2.3. Aktif Temsil ve Pasif Temsil

Aktif ve pasif temsil ayrımında; temsilcinin irade beyanında bulunması veya temsilciye karşı irade beyanında bulunulması söz konusu olup aktif temsilde temsilci, temsil olunan ad ve hesabına hukuki işlem yapacağı üçüncü kişiye karşı irade beyanında bulunur, yani aktif rol alır; pasif temsilde ise üçüncü kişi tarafından temsil olunan yapılması gereken irade beyanı temsilciye yapılır ve temsil olunan yapılmış gibi hüküm ve sonuç doğurur, burada temsilci pasif bir rol oynar³².

Türk ve İsviçre Borçlar Kanunu'nda pasif temsil düzenlenmemiş olmasına rağmen; kanundaki aktif temsile ilişkin hükümler pasif temsil hakkında da kıyas yoluyla uygulanabilecektir³³.

Burada iki temsil yetkisi arasındaki ilginç bir fark birlikte temsil halinde ortaya çıkmaktadır ki; örneğin aktif ve birlikte temsilde üç ayrı temsilcinin üçünün birden rızası arandığı halde pasif temsilde bu temsilcilerden sadece birine karşı yapılan irade beyanı aksi anlaşılmadıkça hepsine birden yapılmış gibi hüküm ve sonuç doğurmaktadır³⁴.

2.2.4. Tek Temsilci ve Birden Fazla Temsilci

Temsil olunan kendi ad ve hesabına yapılmasını istediği hukuki işlemleri sadece bir kişi aracılığıyla gerçekleştirmek isteyebilir ki; bu halde en sık rastlanan temsil türlerinden tek temsilci söz konusudur³⁵.

Bununla birlikte temsil olunan yapmak istediği herhangi bir hukuki işlem için iki veya daha fazla temsilciye de yetki verebilir, bu durumda birden fazla temsilciden bahsedilir³⁶.

³⁰ Cihan, (2010), 14-17.

³¹ Akyol, (2009), 197-198.

³² Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 632.

³³ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 632.

³⁴ İbiş, F. (2017). "Çocuğun Temsilci Olması ve Hukuki Sonuçları" **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, 19(2017), 1109.

³⁵ Akyol, (2009), 50.

Temsil olunan birden fazla temsilciye yetki verdiği hallerde tüm temsilcileri o işlemi yapmak üzere ayrı ayrı yetkilendirebileceği gibi temsilcilerin temsil yetkisini birlikte kullanma şartı da getirebilir³⁷. Bu durumda ilk halde dayanışmalı temsilden ikinci halde de birlikte temsilden söz edilir³⁸. Birden fazla temsilcinin olduğu bir örnekte dayanışmalı temsilin mi yoksa birlikte temsilin mi var olduğu konusunda şüphe varsa somut olayın özelliklerine göre ve yorum yoluyla sonuca ulaşılabilir³⁹.

2.2.5. Temsil ve Vekâlet

Temsil ve vekâlet kavramları; özellikle uygulamada temsil yetkisi verilmesi yerine vekâlet verilmesi, yetki belgesi yerine vekâletname gibi ifadelerin de sıklıkla kullanılması nedeniyle birbiriyle karıştırılabilmektedir⁴⁰. Oysa temsil tek taraflı bir irade beyanı ile verilebilirken⁴¹ vekâlet aynı zamanda bir sözleşme olması nedeniyle diğer tüm sözleşmelerde olduğu gibi tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanı ile gerçekleştirilebilir⁴². Bunun bir sonucu olarak vekâlet sözleşmesinin yapılmasıyla vekil sözleşme gereği belirlenen işi yapma borcu altına girer, ancak kendisine temsil yetkisi verilen temsilci sırf bu yetkinin verilmiş olmasıyla herhangi bir borç altına girmez⁴³.

Bununla birlikte iş sahibinin yaptığı vekâlet sözleşmesinde vekile aynı zamanda üçüncü kişilerle hukuki işlem yapma konusunda temsil yetkisi vermesi halinde temsil olunan ile temsilci arasındaki iç ilişkiyi düzenleyen vekâlet sözleşmesi ile temsil olunan ve üçüncü kişi arasında bir hukuki işlem kurulmasını sağlayan temsil yetkisini ve dış ilişkiyi dikkatle birbirinden ayırmak gerekir⁴⁴. Bu durumda da temsilin kaynağını oluşturan iç ilişkinin her zaman bir vekâlet sözleşmesi olması gerekmez, temsil yetkisi hizmet veya şirket gibi başka bir sözleşmeden de kaynaklanabilir⁴⁵.

³⁶ Akyol, (2009), 51.

³⁷ Akyol, (2009), 51.

³⁸ Akyol, (2009), 51.

³⁹ Akyol, Ş. (2009). “Birlikte Temsil Kavramı ve Gereksinimi”. **Prof. Dr. Ali Naim İnan’a Armağan**, 95.

⁴⁰ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 626.

⁴¹ Kılıçoğlu, A. (2016). **Borçlar Hukuku Genel Hükümler.** (Yeni Borçlar Kanunu’na Göre Genişletilmiş Yirminci Bası). Ankara : Turhan Kitabevi , 243.

⁴² Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 626.

⁴³ Özmen, E. S. , Kaya, A. G. (2014). “Temsil Yetkisi (Galat-ı Meşhur Olarak Vekâletname) Konusunda Yanılgılar Üzerine Düşünceler.” **Legal Hukuk Dergisi**, 12(135), 9-11. adresinden 6 Mart 2019’da alınmıştır.

⁴⁴ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 627.

⁴⁵ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 627.

2.3. Temsil Yetkisi

Bu bölümde; temsil yetkisinin hukuki niteliği ve özellikleri, iç temsil ve dış temsil yetkisi, temsil yetkisinin kapsamı ve şekli, temsil yetkisinin sona ermesi gibi konulara yer verilecektir.

2.3.1. Hukuki Niteliği ve Özellikleri

Temsil işleminin temeli temsil yetkisi olmakla birlikte; bu yetki, aslında yetki veren kişinin hukuki işlem yapma kudretinin bir parçasıdır ve bu nedenle de hukuki işlem ehliyeti olmayan bir kişinin temsil yetkisi vermesinden de bahsedilemez⁴⁶. Burada geçerli bir temsil yetkisinden bahsedilebilmesi için, yetki verecek temsil olunanın 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m.10'a göre tam ehliyetli olması gerekir. Tam ehliyetli olmayan kişilerin ise, tek başlarına yapabilecekleri işler dışında kalan işler konusunda temsil yetkisini, genel kurallar doğrultusunda ve ancak kanuni temsilcilerinin rızalarıyla verebilmeleri mümkündür⁴⁷.

Ayrıca temsil olunanın temsilciye verdiği yetki ile yapılacak hukuki işlem, temsilci tarafından temsil olunan ad ve hesabına yapılacağından ve burada temsilci bizzat borç altına girmeyeceğinden temsilcinin TMK m.16 anlamında tam ehliyetli olması aranmamakla birlikte temsilcinin yetkisini kullanırken açıkladığı irade beyanındaki bozukluklar temsil olunan adına yapılan hukuki işlemi sakatlamaktadır⁴⁸.

Temsil yetkisi bir hak değil, temsil olunan adına yapılan hukuki işlemin meşruiyetini sağlayan kendine özgü bir hukuki güçtür ve bu sebeple temsilci, temsil olunanın bir hak kazanmadığından temsil yetkisini tasarruf işlemi ile devredemez ve ayrıca bu yetki, hak olmadığı için temlik edilemez, haczedilemez ve aksi temsil olunan tarafından kararlaştırılmadıkça ya da kanun tarafından öngörülmedikçe kural olarak miras yoluyla da geçmez⁴⁹.

⁴⁶ Akyol, (2009), 4.

⁴⁷ Demir, B. (2015). "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Doğrudan Temsil Müessesesi." **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 6(1), 255-256.

adresinden 4 Mart 2019'da alınmıştır.

⁴⁸ Demir, (2015), 256.

⁴⁹ Akyol, (2009), 5-7.

Temsil yetkisi, temsil olunanın tek taraflı ve varması gerekli irade beyanı ile verilmekle birlikte; bu irade beyanından o anda temsilcinin haberi olmasa bile temsil yetkisi ve temsilci sıfatı kazanılmış olur⁵⁰. Aynı şekilde temsilci de tek taraflı ve varması gerekli bir irade beyanıyla her zaman temsilcilikten çekilebilir⁵¹.

Temsil yetkisinin kural olarak tek taraflı ve varması gerekli bir irade beyanıyla verilmesi kabul edilirken aynı zamanda bu yetkinin sözleşme ile verilmesine herhangi bir engel olmadığı, ancak temsil yetkisinin verilmesine ilişkin sözleşmenin bu yetkinin ardındaki temel işlem ilişkisi ile karıştırılmaması gerektiği, örneğin bir hizmet sözleşmesi ile birlikte temsil yetkisinin de verilebileceği, ancak bu halde dahi temsil olunanın bu yetkiyi sınırlandırma ve geri alma haklarının temsilcinin ise tek taraflı çekilme hakkının saklı olacağı kabul edilmektedir⁵².

Konuyla ilgili bir diğer husus ise; temsil olunanın tek taraflı ve varması gerekli bir irade beyanıyla temsilciye yetki verdiği hukuki işlemle temsilcinin temsil yetkisine sahip olduktan sonra temsil olunan adına üçüncü bir kişi ile yaptığı hukuki işlemin birbirinden ayrı işlemler olduğudur⁵³. Öyle ki; daha önce de ifade ettiğimiz üzere, temsil olunanın temsilciye herhangi bir konuda temsil yetkisi vermesi temsil olunanın aynı konuyla ilgili hukuki işlem yapma yetkisini ortadan kaldırmamaktadır⁵⁴.

Temsil yetkisi vermenin; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 40 ila 48. maddeleri dikkate alındığında kural olarak herhangi bir şekle tabi olmadığı, sözlü, adi yazılı veya resmi yazılı herhangi bir şekilde bu yetkinin verebileceği, ancak özellikle taşınmaz satım sözleşmesi gibi TBK m. 237/1 gereği resmi yazılı şekilde yapılması gereken sözleşmelerin yapılması konusunda temsilciye verilecek yetkinin de resmi yazılı şekle uyularak verilmesi gerektiği kabul edilmektedir⁵⁵.

Temsil yetkisinin şekle bağlı olmadan verilmesinin bir sonucu olarak temsil yetkisinin zımnen verilir verilemeyeceği de tartışılmış ve özellikle temsil olunanın bir kişiye yetki verdiği yönünde görüntü yaratması, bu kişinin işlemlerini onaylaması, yine

⁵⁰ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 635.

⁵¹ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 636.

⁵² Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 635-636.

⁵³ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 636-637.

⁵⁴ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 637.

⁵⁵ Oğuzman, Öz, (2009) , 175. ; Akyol, (2009), 181.

adetlere göre ticari temsil yetkisi ile donatılması gerekli bir işyerinde bir kişiyi görevlendirmesi gibi durumlarda temsil yetkisinin zımnen verildiğinin kabul edilebileceği sonucuna varılmıştır⁵⁶.

2.3.2. İç Temsil Yetkisi ve Dış Temsil Yetkisi

İç temsil ve dış temsil yetkisi kavramı, temsil olunanın yetki verirken bunu doğrudan temsilciye bildirmesi ya da temsilciye bildirmeyip onunla hukuki işlem yapacak üçüncü kişilere bildirmesi ile ilgilidir⁵⁷.

Temsil olunanın temsil yetkisini doğrudan temsilciye iletmesi halinde iç temsil yetkisinden, temsil yetkisini ilan eden, kamuya açık araçlarla veya doğrudan temsilci ile hukuki işlem yapacak üçüncü kişilere iletmesi halinde ise dış temsil yetkisinden söz edilir⁵⁸.

Temsil olunanın doğrudan temsilciye bildirdiği iç temsil yetkisinin kapsamı temsil olunanın irade açıklamasından ve onun yorumundan anlaşılmakla birlikte dış temsil bakımından temsil yetkisinin kapsamı güven teorisi çerçevesinde TBK m. 41/2'deki : “ Temsil yetkisi üçüncü kişilere bildirilmişse temsil yetkisinin içeriği ve derecesi, bu bildirim göre belirlenir. ” şeklindeki hüküm gereği belirlenir⁵⁹.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus; temsil yetkisinin iç temsil ve dış temsil şeklinde ayrılmasının, temsil olunan ile temsilci arasındaki iç ilişki ve yine temsil olunan ile üçüncü kişi arasındaki dış ilişki ile karıştırılmamasıdır⁶⁰. Yeri gelmişken burada iç ilişkinin vekâlet, iş, eser sözleşmesi gibi temsil olunan ile temsilci arasındaki temel ilişkiyi; dış ilişkinin ise temsilci ile üçüncü şahıs arasında sözleşme kurulduktan sonra bu sözleşmenin ifa aşaması ile ilgili olup örneğin temsilcinin ücret alıp almayacağını belirleyen konuları ilgilendirdiğini ifade etmekte yarar var⁶¹.

⁵⁶ Akyol, 2009, 171-172.

⁵⁷ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 638.

⁵⁸ Akyol, (2009), 47-48.

⁵⁹ Akyol, (2009), 48.

⁶⁰ Eren, (2017), 452-453.

⁶¹ Eren, (2017), 452-453.

2.3.3. Temsil Yetkisinin Soyutluğu

Temsil yetkisinin soyutluğu; bu yetkinin, temsil olunan ile temsilci arasındaki vekâlet, iş, eser sözleşmesi gibi temel ilişkilerden bağımsızlığı anlamına gelmektedir.⁶² Ancak özellikle temsil yetkisinin soyutluğu ile amaçlananın üçüncü kişilerin korunması olması ve zaten hukuk sistemimizde güven ilkesi ile üçüncü kişilerin korunduğu dikkate alındığında bu ilke üzerinde ayrıca durmaya lüzum yoktur.⁶³ Bununla birlikte herhangi bir temel ilişki olmadan verilen temsil yetkisinin son derece anormal bir nitelik taşıyacağı, temsil yetkisinin temsilciye sadece temsil olunan adına hareket yetkisi verdiği, ancak sırf bu yetki ile temsilcinin temsil olunan adına hareket etmesinin mecbur olmadığı, temsilcinin yükümlülüklerinin temel ilişkiden doğabileceği, temel ilişkiden bağımsız ve sorumluluğu bulunmayan bir temsilcinin ilke olarak kabul edilemeyeceği⁶⁴ gibi nedenlerle konu doktrinde tartışmalıdır.

İfade ettiğimiz şekilde konu doktrinde tartışmalı olmakla birlikte; soyutluk ilkesi dikkate alındığında, temsil yetkisine dayanak teşkil eden örneğin vekâlet sözleşmesinin geçersizliği temsil yetkisinin geçersizliğine neden olmaz ve bunun bir sonucu olarak temsilci ile hukuki işlem gerçekleştiren üçüncü kişi sadece temsil yetkisinin varlığı ile ilgilenir, ayrıca temsilci ile temsil olunan arasındaki temel ilişki ile ilgilenmez⁶⁵.

2.3.4. Ehliyet

Temsil yetkisi vererek temsilci aracılığıyla kendi ad ve hesabına bir hukuki işlem yapılmasını amaçlayan temsil olunanın fiil ehliyetine sahip olması gerekir⁶⁶.

Fiil ehliyeti bulunmayan bir kişi; kendi adına hak ve borç tesis edemeyeceği gibi temsilci aracılığıyla da bunu gerçekleştiremez ve sonuç olarak kendisine temsilci atayamamanın yanında temsilci ile temsil yetkisini içeren bir temel ilişki de kuramaz⁶⁷. Fiil ehliyeti bulunmayan tam ehliyetsiz adına ancak kanuni temsilcisi bir temsilciye yetki verebilir, ancak burada dikkat edilmesi gereken husus; kanuni temsilcinin kanun tarafından

⁶² Akyol, (2009), 36.

⁶³ Esener, (1961), 69.

⁶⁴ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 648.

⁶⁵ Akyol, (2009), 37.

⁶⁶ Eren, (2017), 455.

⁶⁷ Akyol, (2009), 216.

kendisine verilen yetkinin tamamını bir başka kişiye devredemeyeceğidir⁶⁸. Bu anlamda kanuni temsilci sahip olduğu temsil yetkisinin sadece bir bölümünü belirlediği bir hukuki işlemin yapılması için ve yine belirlediği bir temsilciye verebilir⁶⁹. Yine fiil ehliyetine sahipken temsil yetkisi veren bir kişi de bu yetkiyi verdikten sonra ayırt etme gücünden yoksun kalırsa önceden verdiği temsil yetkisi kendiliğinden sona erer⁷⁰.

Temsil olunan, ayırt etme gücünü haiz bir kısıtlı veya küçük ise; kanuni temsilcinin izin ya da onayının bulunması şartıyla temsilci aracılığıyla hukuki işlemler yapması için yetki verebilir, temsilcinin üçüncü kişi ile yaptığı hukuki işlemin tarafı olabilir ve bu hukuki işlemde doğan hak ve borçların altına girebilir⁷¹.

Yanılma, aldatma, korkutma gibi temsil yetkisini veren kişinin iradesini sakatlayan bir nedenin varlığı halinde, yetki veren kişi temsil yetkisiyle bağlı olmayacağı gibi, bu yetkiye dayanılarak yapılan hukuki işlem de temsil olunanı bağlamayacaktır, ancak bu halde temsil olunan hukuki işlem ile bağlı olmadığını TBK m. 39'da belirlenen süre içinde karşı tarafa bildirmelidir⁷².

Burada temsil olunan yanında temsilcinin ehliyetine de değinecek olursak; temsil ilişkisinde hukuki işlem temsil olunan ad ve hesabına yapılacak olup bu hukuki işlemde doğan tüm hak ve borçlar da temsil olunana ait olacağından temsil yetkisi verilen temsilcinin tam ehliyetli olması gerekmeyip ayırt etme gücüne sahip olması yeterlidir, ancak temsilcinin yetkisini kullanırken açıkladığı irade beyanındaki bozukluklar hukuki işlemi sakatlamakla birlikte temsilcinin üçüncü kişiyi aldatması halinde hukuki işlemi temsilci yaptığından bu durum üçüncü kişinin aldatması olarak kabul edilemez⁷³.

2.3.5. Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlandırılması

Temsil yetkisinin kapsamının belirlenmesi; sadece temsil olunan açısından değil temsilci ve üçüncü kişi için de önemlidir⁷⁴. Temsil ilişkisinde; temsil olunan verdiği yetki sınırlarının aşılmamasını, temsilci kendisine verilen yetkinin kapsamının belirli olmasını, üçüncü kişi ise temsilciye verilen temsil yetkisi içeriğini bilmeyi ister⁷⁵.

Temsil yetkisinin kapsamının belirlenmesinde öncelikli iki kriter; yetkinin kanundan doğması halinde kapsam ve sınırlandırmaların da kanun tarafından belirlenmesi, yetkinin bir hukuki işlem ile ve temsil olunanın iradesinden doğması halinde ise kapsam ve

⁶⁸ Akyol, (2009), 216.

⁶⁹ Akyol, (2009), 216.

⁷⁰ Eren, (2017), 455.

⁷¹ Akyol, (2009), 216.

⁷² Reisoğlu, (2012), 153.

⁷³ Demir, (2015), 256.

⁷⁴ Akyol, (2009), 101.

⁷⁵ Akyol, (2009), 101.

sınırların söz konusu hukuki işlemle belirlenmesidir⁷⁶. Burada temsil yetkisi ayrıca üçüncü kişilere bildirilmiş ve temsil olunanın temsilciye verdiği iç temsil yetkisi ile üçüncü kişiye bildirilen dış temsil yetkisi arasında bir fark ortaya çıkmışsa temsil yetkisinin içerik ve derecesi üçüncü kişiye yapılan bildirime göre belirlenir⁷⁷. Konuyla ilgili kanuni düzenleme olan TBK m. 41/1 ve 2’de de : “ Başkası adına ve hesabına temsil kamu hukukundan doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi bu konudaki yasal hükümlere; temsil hukuksal bir işlemten doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi o hukuksal işleme göre belirlenir. Temsil yetkisi üçüncü kişilere bildirilmişse temsil yetkisinin içeriği ve derecesi, bu bildirime göre belirlenir. ” denmiştir.

Temsil yetkisinin kapsamının belirlenmesinde önem arz eden hususlardan biri de hukuki işlem ile verilen temsil yetkisinin zaman, kişi ve konu bakımından sınırlanabilmesidir⁷⁸.

Temsil yetkisinin zaman bakımından sınırlandırılması temsil olunanın iradesine bağlı olup burada temsil yetkisinin geçerli olacağı süre temsil olunan tarafından açıkça belirlenebileceği gibi bu süre belirlendikten sonra da kısaltılabilir⁷⁹. Temsil olunan tarafından temsil yetkisinin süreyle sınırlandırılması, temel ilişkide temsilcinin yükümlülüğünü zamanında ifa edip etmediğini göstermesi bakımından önemli olsa da esasında temsil olunanın temsilciye verdiği yetkiyi her an geri alabilmesi ve bu hakkından önceden feragat etmesinin geçersiz olduğu göz önünde bulundurulduğunda pratik bir önemi yoktur⁸⁰. Temsilcinin belirlenen süreye uymaması halinde temsil olunan temsil yetkisini geri alarak hukuki işlemi bizzat yapabileceği gibi yeni bir temsilci de tayin edebilir⁸¹.

Temsil yetkisinin kişi bakımından sınırlandırılmasında ise; temsil olunan temsilciye sadece belirlediği kişi veya kişilerle hukuki işlem yapma yetkisi verir⁸². Bu halde temsilcinin yetkisi temsil olunanın belirlediği kişi veya kişilerle sınırlıdır⁸³.

⁷⁶ Reisoğlu, (2012), 154.

⁷⁷ Reisoğlu, (2012), 154.

⁷⁸ Reisoğlu, (2012), 155.

⁷⁹ Akyol, (2009), 101.

⁸⁰ Akyol, (2009), 111-112.

⁸¹ Akyol, (2009), 111.

⁸² Reisoğlu, (2012), 155.

⁸³ Demir, (2015), 263.

Temsil yetkisinin konu olarak sınırlandırılmasında da temsil olunanın, temsilciye her türlü hukuki işlemi veya belirli bir kategorideki hukuki işlemleri yapabilmesi için yetki vermesi halinde genel temsil yetkisinden, buna karşılık sadece belirli bir hukuki işlem yapması için yetki vermesi durumunda ise özel temsil yetkisinden bahsedilir⁸⁴.

Temsilciye genel bir yetki verilmesi halinde; temsilcinin, temsil olunanın bizzat yapabileceği her türlü hukuki işlemi gerçekleştirebilmesi kuralken TBK m. 504/3, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 74 ve diğer kanuni düzenlemeler gereği; dava açmak, sulh olmak, tahkim sözleşmesi yapmak, kambiyo taahhüdünde bulunmak, bağış yapmak, kefil olmak, iflas istemek, konkordato talep etmek, davadan feragat etmek, taşınmazı devretmek veya bir hak ile sınırlandırmak, yemin teklif etmek, davanın tamamını ıslah etmek, hakimin reddini istemek gibi bazı hallerde temsilciye genel yetki verilmesi yeterli olmayıp bu konularda ayrıca özel yetki verilmesi gerekir⁸⁵.

2.3.6. Şekil

Temsil yetkisinin hukuki niteliği ve özellikleri başlığı altında da yer verdiğimiz üzere; kanuni düzenlemelerimizde temsil yetkisi verilmesini şekle bağlayan bir kural bulunmadığı ve TBK m. 12/1 gereği kanunda aksi öngörülmediği sürece sözleşmelerin geçerliliği hiçbir şekle bağlı olmadığından temsilcinin yetkisine dayanarak yapacağı hukuki işlem kanunda herhangi bir geçerlilik şartına bağlansa dahi yetki verme işleminin kendisi ispat hukukuna ilişkin sınırlamalar bir yana herhangi bir şekle uyulmadan yapılabilir⁸⁶.

Kural bu olmakla birlikte; doktrinde, herhangi bir hukuki işlem için kanun tarafından öngörülen şekil şartı; aynı zamanda hukuki işlemin taraflarını düşünmeden alacakları acele kararlardan koruma amacı taşıyorsa bu işlemle alakalı temsil yetkisi verilmesinin de aynı şekle uyulmak şartıyla geçerli olabileceği, aksi düşüncenin kanun amacı ile bağdaşmayacağı⁸⁷ savunulmaktadır⁸⁸. Konuyla ilgili uygulamada en çok önem taşıyan husus taşınmazlarla alakalı tapu sicili müdürlüklerinde resmi şekilde yapılması

⁸⁴ Demir, (2015), 263.

⁸⁵ Oğuzman, Öz, (2009) , 175. ; Akyol, (2009), 177.

⁸⁶ Kocayusufoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 667.

⁸⁷ Oğuzman, Öz, (2009) , 175. ; Akyol, (2009), 175.

⁸⁸ Kocayusufoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 667-668.

zorunlu olan işlemlerdir⁸⁹. Burada Yargıtay da taşınmaz devrine ilişkin temsil yetkisi veren işlemin, noterler tarafından ve resmi şekilde düzenlenmesi gerektiği, aksi halde kanun koyucunun taşınmaz satış sözleşmelerini resmi şekle bağlamak suretiyle varmak istediği amaçtan uzaklaşmış olacağı görüşünü benimsemiştir⁹⁰.

Temsil yetkisinin herhangi bir şekle bağlı olmadan verilebilmesinin bir sonucu olarak; daha önce de ifade ettiğimiz üzere, temsil olunan açık bir irade beyanı ile de zımni bir beyanla da temsilci tayin edebilir. Bu durumda da temsil olunanın zımni irade beyanı güven teorisi ilkelerinden hareketle yorumlanır ve temsilci makul ve ortalama zekâ düzeyine sahip bir kişiye yöneltilen irade beyanını temsil yetkisi verme olarak değerlendirebiliyorsa temsil olunan ile arasında temsil ilişkisi kurulmuş olur⁹¹.

2.3.7. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi

Temsil yetkisinin sona ermesinde; yetkinin belirli bir süre ile sınırlanmış olması ve bu sürenin dolması, sadece belirli bir hukuki işlem için verilen temsil yetkisinde o hukuki işlemin yapılması gibi durumun niteliği gereği temsil yetkisinin sona erdiği haller kanunda ayrıca düzenlenmemiştir⁹².

Bunun yanında TBK’de temsil yetkisinin sona erme sebepleri; temsil yetkisinin sınırlanması, geri alınması gibi iradi⁹³ ve fiil ehliyetinin kaybı, gaiplik, ölüm, iflas, tüzel kişiliğin sona ermesi gibi kendiliğinden sona erme sebepleri olarak iki temel ayrıma gidilerek düzenlenmiştir⁹⁴. İşte aşağıda kanunda düzenlenen bu iradi ve kendiliğinden sona erme nedenleri üzerinde durulacaktır.

⁸⁹ Eren, (2017), 454.

⁹⁰ Reisoğlu, (2012), 153.

⁹¹ Özdemir, Ş. (2009). “Türk Borçlar Hukukunda Temsil.” Web: <http://acikerisim.istanbul.edu.tr/bitstream/handle/123456789/27668/44760.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden 9 Mart 2019’da alınmıştır.

⁹² Oğuzman, Öz, (2009) , 182.

⁹³ Hatemi, H. , Gökyayla, E. (2012) . **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**. (6098 sayılı TBK Esas Alınarak Hazırlanan İkinci Bası). İstanbul : Vedat Kitapçılık, 103.

⁹⁴ Oğuzman, Öz, (2009), 182-183.

2.3.7.1. Temsil yetkisinin sınırlanması ve geri alınması

Temsil olunan; temsilciye verdiği temsil yetkisini, kısmen geri alıp sınırlandırabileceği gibi tamamen de geri alıp kaldırabilir⁹⁵. Temsil olunan hayatta iken bu hakkı kendisi, vefatından sonra ise mirasçıları herhangi bir şekle bağlı olmadan tek taraflı ve varması gerekli irade beyanı ile kullanır ve TBK m. 42/2 gereği bu haktan önceden feragat edilemez⁹⁶.

Burada dikkat edilmesi gerekli husus; TBK m. 45/1 gereği temsilci, temsil yetkisinin sınırlandığını veya sona erdiğini öğrenmemişse temsil olunan adına yaptığı hukuki işlemlerin tıpkı yetkisi devam ediyormuş gibi temsil olunanı ve mirasçılarını bağlayacağı, bununla birlikte TBK m. 45/2 gereği üçüncü kişilerin temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiğini bildiği hallerde temsil olunanın temsilcinin yaptığı hukuki işlemle bağlı olmayacağıdır⁹⁷.

Ayrıca TBK m. 42/3 gereği; temsil olunan, temsilciye verdiği temsil yetkisini mektup, gazetede ilan gibi herhangi bir şekilde üçüncü kişilere bildirmişse aynı yollarla temsil yetkisinin geri alınması veya sınırlanmasını da bildirmelidir ki; aksi halde temsil yetkisinin geri alındığını veya sınırlandığını iyiniyetli üçüncü kişilere ileri süremez⁹⁸.

Temsilciye temsil olunan tarafından bir yetki belgesi ile temsil yetkisi verilmesi halinde ise; TBK m.44/2 gereği temsil yetkisini sınırlandırmak veya geri almak isteyen temsil olunan veya ölümü halinde mirasçıları, temsilci elindeki yetki belgesinin geri alınması için dava açmak da dâhil olmak üzere ilgili tüm yollara başvurmalı, ellerinden gelen çabayı sarf etmelidirler⁹⁹. Bu özeni sarf etmeyen temsil olunan veya onun ölümü halinde mirasçıları; iyiniyetli üçüncü kişilerin sözleşmenin geçersiz olmasından kaynaklı zararlarını TBK m. 44/3 gereği karşılamak zorundadırlar¹⁰⁰.

⁹⁵ Oğuzman, Öz, (2009), 182.

⁹⁶ Oğuzman, Öz, (2009) , 182.

⁹⁷ Reisoğlu, (2012), 158.

⁹⁸ Reisoğlu, 2012, 158.

⁹⁹ Bahtiyar, M. (2008). **Makaleler I**. (Birinci Baskı). İstanbul : Beta Yayıncılık, 30-31.

¹⁰⁰ Bahtiyar, (2008) , 30-31.

2.3.7.2. İstifa

Kanunda açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte; temsilcinin, temsil olunana yönelteceği tek taraflı ve varması gerekli bir irade beyanı ile ispat hukukuna ilişkin haller bir yana hiçbir şekle tabi olmadan temsilcilik sıfatını istifa ile sonlandırabileceği kabul edilmektedir¹⁰¹. Temsilcinin istifa hakkının olmadığını ileri sürmek ve temsilcinin istifa ettiği hallerde; temsil yetkisinin temsil olunan tarafından geri alınmasını beklemek, şekilcilikten ibaret olacağı gibi temsilcinin istek ve iradesinin aksine temsil yetkisinin devam ettiğini kabul etmek de hukuk mantığı ile açıklanamaz¹⁰². Temsil yetkisinin geri alınmasında olduğu gibi istifa da temsilcinin açık veya zımni irade beyanı ile gerçekleştirilebilir¹⁰³. Burada özellikle dikkat edilmesi gereken husus, TBK m. 42/3 gereği kıyasen uygulanması sonucunda temsil yetkisinin verildiği üçüncü kişilere bildirilmiş ise bu kişilerin istifadan da haberdar edilmesi gerektiğidir¹⁰⁴.

2.3.7.3. Fiil ehliyetinin kaybı, gaiplik ve ölüm

Hukuki işlemde doğan temsil yetkisi; TBK m. 43/1 gereği aksi taraflarca kararlaştırılmamışsa veya işin özelliğinden anlaşılmıyorsa ya da kanunda aksi düzenlenmemişse temsil olunanın veya temsilcinin fiil ehliyetini kaybetmesi, gaipliğine karar verilmesi ve ölümü hallerinde sona erer¹⁰⁵. Bu şekilde temsil yetkisinin sona erdiği hallerde bile TBK m. 43/3 gereği temsil olunan ile temsilci arasındaki iç ilişkiden doğan haklar saklıdır¹⁰⁶.

Burada kanunda düzenleme altına alınan ve temsil olunanın ölümüne rağmen işin özelliği gereği temsilcinin yetkisinin devam edeceği hallere örnek olarak belirli dönemlerde bankadan para çekerek işçilere ödeme yapan temsilcinin yetkisinde olduğu gibi genellikle temsil olunanın kişiliğinin önem arz etmediği ve ticari bir işletme ile ilgili standart nitelikteki iş ve işlemler gösterilebilir¹⁰⁷. Aynı hususun temsilcinin ölümü halinde de uygulanması ve temsil yetkisinin devam etmesi ihtimali son derece zayıftır ki; özellikle

¹⁰¹ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 686.

¹⁰² Esener, T. (1961). **Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Salahiyete Müstenit Temsil**. Ankara: Ajans Türk Matbaası , 198.

¹⁰³ Esener, (1961), 198.

¹⁰⁴ Gürsoy, (1970), 234.

¹⁰⁵ Oğuzman, Öz, (2009) , 183.

¹⁰⁶ Oğuzman, Öz, (2009) , 184.

¹⁰⁷ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 687.

temsil olunanın temsilcinin ölümü halinde ona kimlerin mirasçı olacağını kesin olarak bilmesi mümkün olmadığı gibi, birden fazla mirasçının olması halinde ise onların miras ortaklığı şeklinde karar alma ve uygulamalarındaki zorlukları da hesaba katması gerekir¹⁰⁸.

Kanunda düzenlenen ve temsil olunanın ölümünden sonra da temsilcinin yetkisinin devam edeceği yönünde belirleme yapılan istisnai halde ise; ölüm anından itibaren temsil olunan sıfatı mirasçılara ait olup mirasçılar dilerlerse temsil yetkisini geri alabilirler veya bu yetkinin devam etmesini istemeleri durumunda da temsil yetkisine dayanak oluşturan temel ilişki niteliğindeki sözleşmenin tarafı haline gelirler¹⁰⁹.

Temsil yetkisi; aynen temsil olunanın veya temsilcinin ölümünde olduğu gibi gaipliğine karar verilmesi halinde de kanun gereği kendiliğinden sona erer¹¹⁰. Burada TMK m.35/1 gereği ölüme bağlı haklar aynen gaibin ölümü ispatlanmış gibi kullanılacağından kanunda temsil yetkisinin kendiliğinden sona ereceği haller düzenlenirken gaiplikten açıkça bahsedilmeseydi dahi yine gaiplik kararının verilmesiyle birlikte temsil yetkisi sona ererdi¹¹¹.

Ölüm ve gaiplik kararı gibi fiil ehliyetinin kaybı da temsil yetkisini kendiliğinden sona erdirir¹¹². Fiil ehliyetinin kaybı ise; mahkeme tarafından kısıtlama kararı verilmesi veya ayırt etme gücünden yoksun hale gelme olarak iki şekilde karşımıza çıkar¹¹³. Fiil ehliyeti kaybının kısıtlama kararı nedeniyle olduğu durumlarda mahkeme tarafından verilen kısıtlama kararı ile temsil yetkisi sona erer¹¹⁴. Bunun yanında fiil ehliyeti kaybı ayırt etme gücü yoksunluğundan kaynaklanıyorsa bu durumda ayırt etme gücünün uyuşturucu, alkol ve benzer sebeplerle geçici olarak mı yoksa akıl hastalığı, bunama gibi sürekli olarak mı kaybedildiği önem arz etmekte ve eğer ayırt etme gücü geçici olarak kaybedilmişse bu temsil yetkisini sona erdirmemekte, sadece ayırt etme gücünü geçici olarak kaybeden temsilcinin bu süre içinde temsil olunan adına yaptığı hukuki işlemler geçerli olmamakta, ayırt etme gücünün sürekli olarak kaybedildiği hallerde ise; mahkeme

¹⁰⁸ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 693.

¹⁰⁹ Eren, (2017), 466-467.

¹¹⁰ Eren, (2017), 466-467.

¹¹¹ Esener, (1961), 183-184.

¹¹² Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 695.

¹¹³ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 695.

¹¹⁴ Demir, (2015), 271.

tarafından ayrıca herhangi bir karar verilmesine gerek olmaksızın ayırt etme gücünün fiilen ve sürekli şekilde kaybedildiği andan itibaren temsil yetkisi sona ermektedir¹¹⁵.

2.3.7.4. Tüzel kişiliğin sona ermesi ve iflas

Temsil olunan veya temsilcinin bir tüzel kişi olması halinde; tüzel kişiliğin sona ermesiyle temsil yetkisi de son bulur¹¹⁶.

Burada TMK m. 52'deki: “ Sona eren tüzel kişinin kişiliği, ehliyeti tasfiye amacıyla sınırlı olmak üzere tasfiye sırasında da devam eder.” şeklindeki düzenleme çerçevesinde tüzel kişiliğin sona ermesini gerektiren bir sebebin ortaya çıkması durumunda tüzel kişinin tasfiye aşamasına gireceği ve tasfiye amacı ile sınırlı olmak kaydıyla varlığını sürdüreceği, bu halde de temsil yetkisi verilirken en başta temsilcinin yetkisinin tasfiye aşamasında da devam edeceğinin öngörülebilmesinin mümkün olduğu veya işin niteliği gereği temsil yetkisinin tasfiye için gerekli işlemleri kapsadığı ölçüde tüzel kişilik sona erse bile varlığını sürdüreceği, buna rağmen temsilcinin yetkisinin tasfiye memuru tarafından geri alınabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır¹¹⁷.

İflas halinde ise; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu m. 165 gereği iflas hükümlerle açılacağından ve İKK m. 191 doğrultusunda iflas açıldıktan sonra borçlunun masaya ait mallar üzerindeki her türlü tasarrufu alacaklılara karşı hükümsüz olacağından temsil olunanın iflası ile temsil yetkisi kesin olarak sona erer ve bu yetki iflasın kalkması durumunda yeniden doğmaz¹¹⁸. Aynı şekilde temsil ilişkisinin güvene dayalı bir ilişki olmasının da etkisiyle temsilcinin iflası halinde de temsil yetkisi sona erer, ancak burada temsilcinin tasarruf yetkisini sadece iflas masasına giren malları üzerinde kaybettiği de dikkate alındığında temsil olunan temsilcinin iflasına rağmen temsil yetkisinin devam edeceğini belirleyebilir¹¹⁹.

¹¹⁵ Demir, (2015), 271.

¹¹⁶ Eren, (2017), 467.

¹¹⁷ Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan, Arpacı, (2010), 694.

¹¹⁸ Çiçek, B. (2010). “Türk Borçlar Hukukunda İradi Temsil Yetkisinin Sona Ermesi.” Web: <http://acikerisim.istanbul.edu.tr/bitstream/handle/123456789/30046/46100.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden 10 Mart 2019'da alınmıştır.

¹¹⁹ Çiçek, (2010), 63.

2.3.8. Temsil Yetkisinin Sona Ermesinin Hüküm ve Sonuçları

Temsil yetkisinin sona ermesi halinde ana kural; temsilcinin, yetkisi sona erdikten sonra temsil olunan adına herhangi bir hukuki işlem yapamayacağı ve aksi halde ilerde ayrıntılı şekilde izah edeceğimiz üzere bu işlemin yetkisiz temsil hükümlerine tabi olacağıdır¹²⁰. Bununla birlikte hukukumuzda temsil olunanı koruyan bu temel kural, aşağıda yer vereceğimiz üzere bazı hallerde üçüncü kişilerin ve temsilcinin haklı menfaatleri dikkate alınarak esnetilmiştir¹²¹.

2.3.8.1. Temsilci ve temsil olunan bakımından

Temsilin sona ermesi halinde; kural olarak temsilcinin üçüncü kişilerle yaptığı hukuki işlemler temsil olunanın hukuk alanında hüküm ve sonuç doğurmaz, ancak TBK m. 42/1 gereği taraflar arasında hizmet, vekâlet, ortaklık gibi bir hukuki ilişki olması halinde ise tarafların söz konusu hukuki ilişkiden doğan hakları saklıdır¹²². Bu halde temsilcinin temsil yetkisi haklı bir nedene dayanılmadan geri alınmışsa temsilci, temsilci de haksız yere ve zamansız istifa etmişse temsil olunan, aralarındaki iç ilişki sebebiyle birbirlerinden karşılıklı olarak uğradıkları zararların tazminini isteyebilirler¹²³.

Ayrıca temsil yetkisinin sona ermesi halinde temsilci, yetkisinin ortadan kalktığı ana dek yaptığı tüm işlemler hakkında temsil olunana hesap vermek ve eğer temsil olunan ad ve hesabına aldığı herhangi bir şey varsa da bunu devretmek yükümlülüğü altındadır¹²⁴.

2.3.8.2. İyi niyetli temsilci ve üçüncü kişilerin korunması

Yetkisinin sona erdiğini bilmeyen iyi niyetli temsilcinin yaptığı hukuki işlemler, TBK m. 45/1 gereği temsil olunan veya mirasçılarını bağlar ve temsilci ile hukuki işlem yapan üçüncü kişiler de yetkinin sona erdiğini bilmiyorlar veya bilebilecek durumda da değiller ise; temsilcinin yaptığı hukuki işlem, sanki temsil yetkisi varmış gibi hukuki sonuç doğurup temsil olunanı bağlar¹²⁵. Ayrıca temsilci, yetkisinin sona erdiğini bilmesine

¹²⁰ Oğuzman, Öz, (2009), 184.

¹²¹ Eren, (2017), 468.

¹²² Çiçek, (2010), 65.

¹²³ Çiçek, (2010), 66.

¹²⁴ Çiçek, (2010), 66.

¹²⁵ Eren, (2017), 468.

rağmen; kendisiyle hukuki işlem yaptığı üçüncü kişi temsil yetkisinin sona erdiğini bilmiyorsa aşağıda bahsedeceğimiz istisna dışında yapılan hukuki işlem kural olarak temsil olunanı bağlamaz ve bu halde yetkisiz temsil hükümleri çerçevesinde değerlendirme yapılır¹²⁶.

Bununla birlikte; TBK m. 42/3 gereği temsil olunanın, temsilciye verdiği yetkiyi açıkça veya dolaylı şekilde üçüncü kişilere bildirmesine rağmen; bu yetkiyi tamamen veya kısmen geri aldığını bildirmediği takdirde bu hususu, güven uyandırdığı iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremeyeceğini ve temsilci tarafından yapılan hukuki işlemde sorumlu olacağını belirtmek gerekir.

2.3.8.3. Temsilciye verilen yetki belgesinin iadesi

Temsil olunan temsil ilişkisini bir belgeye bağlamış ve temsilciye yetki belgesi vermişse TBK m. 44/1 gereği temsilci, temsil yetkisinin sona ermesi halinde bu belgeyi temsil olunana geri vermekle veya hâkimin belirleyeceği yere bırakmakla yükümlüdür¹²⁷. Temsilcinin bu yükümlülüğünün yanında TBK m. 44/2 gereği temsil olunan veya ölümü halinde mirasçıları da temsilcinin yetki belgesini geri vermesi için dava açmak da dâhil olmak üzere gereken tüm gayreti göstermek zorundadırlar¹²⁸. Bu düzenleme ile yetkisi sona eren temsilcinin yetki belgesini üçüncü kişilere göstererek işlem yapma tehlikesinin önüne geçmek ve gerçeğe uygun hukuki işlemler yapılmasını sağlamak amaçlanmıştır¹²⁹.

Temsil yetkisi sona ermesine rağmen; temsilci elindeki yetki belgesini iade etmemiş, temsil olunan veya ölümü halinde mirasçıları da yetki belgesinin iadesi için gerekeni yapmamışlarsa ve iyi niyetli üçüncü kişiler bu yetki belgesine güvenerek bir hukuki işlem gerçekleştirmişlerse üçüncü kişilerin sözleşmenin geçersiz olması nedeniyle uğradıkları zararlar TBK m. 44/2 çerçevesinde temsil olunan veya mirasçıları, TBK m. 47 gereği ise temsilci tarafından karşılanır¹³⁰.

¹²⁶ Oğuzman, Öz, (2009), 185.

¹²⁷ Eren, (2017), 469.

¹²⁸ Bahtiyar, (2008), 29.

¹²⁹ Bahtiyar, (2008), 29.

¹³⁰ Eren, (2017), 469-470.

2.4. Yetkisiz Temsil

Temsil konusunu çeşitli başlıklar altında inceledikten sonra, bu başlık altında ise; kavram olarak yetkisiz temsili, yetkisiz temsilin görünüş biçimleri ile hüküm ve sonuçlarını, ayrıca yetkisiz temsile ilişkin kanunlarımızda yer verilen bazı özel kuralları ele alacağız.

2.4.1. Kavram

Temsilcinin yetkisi bulunmamasına veya kendisine verilen yetki sınırlarını aşmasına rağmen temsil olunan adına hukuki işlemler yaptığı hallerde yetkisiz temsilden bahsedilir¹³¹. Yetkisiz temsilin söz konusu olabilmesi için; temsilcinin üçüncü bir kişi ile hukuki işlem yapması, bu işlemi yaparken temsil yetkisinin bulunmaması ve söz konusu işlemi temsil olunan adına yaptığını açıklaması gerekir¹³². Bu sebeple çalışmanın önceki bölümlerinde ifade ettiğimiz gibi dolaylı temsilde temsilcinin kendi adına işlem yapması ve yaptığı hukuki işlemin sonuçlarının da bizzat kendi üzerinde doğması sonucunda yetkisiz temsil ancak doğrudan doğruya temsilde söz konusu olabilir¹³³.

Hukukumuzda yetkisiz temsilin sonuçlarına ilişkin genel olarak TBK m. 46 ve 47’de, özel borç ilişkileri kısmında da vekâletsiz iş görme ile ilgili TBK m. 526-531 arasında düzenlemeler yapılmışsa da hangi hallerde yetkisiz temsilden söz edileceğine ilişkin açık bir kurala yer verilmemiştir, ancak genel ve özel her iki düzenlemeye de bakıldığında aslında yapılan işlemlerde aşağıda ayrıntılarıyla izah edeceğimiz üzere ya temsil yetkisinin hiç bulunmadığını veya yetkinin aşıldığını ya da ortadan kalktığını görmekteyiz¹³⁴. Bu durumlar yanında doktrinde hâkim olan görüşe göre temsil yetkisinin kötüye kullanılması da bir yetkisiz temsil hali olarak karşımıza çıkmaktadır¹³⁵.

Yetkisiz temsil hallerinin bu görünümleri dışında, temsilcinin hiç olmayan hayali bir kişi adına hareket ettiği hallerde nasıl bir yol izleneceği sorusu da önemlidir ki; burada

¹³¹ Inceoğlu, M. (2009). **Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil.** (Birinci Baskı). İstanbul : On İki Levha Yayıncılık A.Ş. , 355.

¹³² Inceoğlu, (2009), 355.

¹³³ Sungurbey, A. (1988). **Yetkisiz Temsil.** (Birinci Baskı). İstanbul: Yasa Yayın ve Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş., 9.

¹³⁴ Bahçıvan, Ş. (2016). “Yetkisiz Temsilin Türk Ticaret Kanunundaki Yansımaları.” Web: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden 16 Mart 2019’da alınmıştır.

¹³⁵ Inceoğlu, (2009), 356.

yetkisiz işleme onay verip onu geçerli hale getirebilecek bir temsil olunanın bulunmaması nedeniyle gerçek anlamda bir yetkisiz temsilden bahsedemesek de doktrinde bu hallerde yetkisiz temsile ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanabileceği kabul edilmektedir¹³⁶.

Burada son olarak yetkisiz temsil halinin var olup olmadığının hukuki işlemin yapıldığı ana göre tespit edileceğini, hukuki işlem yapıldığı esnada temsil yetkisine sahip olan bir temsilcinin yetkisini sonradan kaybetmesinin işlem geçerliliğini etkilemeyeceğini, başlangıçta işlemi yapan yetkisiz temsilciye sonradan temsil yetkisi verilmesinin de işlemi kendiliğinden geçerli hale getirmeyeceğini, ancak bu durumda temsil olunan tarafından işleme onay verilebileceğini belirtmekte yarar vardır¹³⁷.

2.4.2. Yetkisiz Temsilin Görünüş Biçimleri

Yetkisiz temsilin ilk görünüm biçimi, temsilci gibi davranan kişiye aslında temsil yetkisinin hiç verilmemiş olduğu haldir. Bu halde sözde temsilcinin varlığını ileri sürdüğü temsil yetkisinin hiçbir dayanağı yoktur ve sözde temsil olunan tarafından yapılan herhangi bir yetkilendirmeden de bahsedilemez¹³⁸.

Yetkisiz temsilin bir başka görünümü, temsil yetkisinde sınırın aşılması halidir ki; burada temsilci hukuki işlem gerçekleştirirken kendisine verilen yetki sınırlarını aşmış ve sınırları aştığı ölçüde askıda geçersiz, sınırları çerçevesinde hareket ettiği kadarıyla da geçerli bir hukuki işlem yapmıştır, ancak bununla birlikte TBK m. 27/2 gereği hukuki işlemi bölümlere ayırmak mümkün değilse veya hukuki işlemin bir kısmının geçersiz olması halinde tamamı bir anlam ifade etmeyecekse hukuki işlemin tamamını geçersiz kabul etmek gerekir¹³⁹.

Temsil yetkisinin; sözde temsilciye, üçüncü kişi ile hukuki işlem yaptığı esnada henüz verilmemiş olması hali de yetkisiz temsilin bir görünümü olup bu halde hukuki

¹³⁶ İnceoğlu, (2009), 356-357.

¹³⁷ İnceoğlu, (2009), 357.

¹³⁸ Akyol, (2009), 451.

¹³⁹ Tiftik, M. , Şen, E. (2016). “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrehendo Sorumluluğu.” Web: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/373285> adresinden 16 Mart 2019’da alınmıştır.

işlem yapıldıktan sonra temsil yetkisinin verilmesi sonucu değiştirmeyeceği gibi, temsil olunan tarafından sonradan verilen onay da temsil yetkisi sayılamaz¹⁴⁰.

Temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiğini veya geri alındığını bilmesine rağmen hukuki işlemler yaptığı hallerde de yetkisiz temsil söz konusudur¹⁴¹. Bununla birlikte temsilci, TBK m. 45/1 gereği yetkisinin sona erdiğini bilmiyorsa veya bilmesi de gerekmiyorsa yapılan hukuki işlem geçerlidir ve yetkisiz temsilden de bahsedilemez¹⁴².

Temsil yetkisi verenin ehliyetsiz olması, temsil yetkisinin ahlaka aykırılığı, temsil yetkisinin yanılma, aldatma, korkutma gibi irade sakatlıkları nedeniyle iptal edilmesi gibi nedenlerle temsil olunan tarafından temsilciye verilen temsil yetkisinin geçersiz olduğu hallerde de yetkisiz temsil söz konusudur¹⁴³.

Temsil olunanın aynı hukuki işlemin yapılması için birden fazla temsilciye yetki verdiği birlikte temsil ilişkisinde; temsilciler söz konusu hukuki işlemin kurulmasında birlikte hareket etmek zorunda oldukları halde, hukuki işlemi tek başına yapmışlarsa bu durumda da yetkisiz temsil söz konusu olur¹⁴⁴.

Temsilcinin temsil olunan tarafından kendisine verilen yetki sınırları içinde hareket etmekle birlikte temsil olunanın çıkarlarına aykırı davranıp yetkisini TMK m.2 düzenlemesine aykırı şekilde kötüye kullandığı ve bu durumu bilen veya bilmesi gereken üçüncü kişilerle hukuki işlem yaptığı hallerde de yetkisiz temsilden bahsederiz¹⁴⁵. Bu halde temsilci ile üçüncü kişi hileli davranışlarıyla temsil olunanı bir hukuki işlemle bağlamak istediklerinden temsilciyi yetkisiz sayarak temsil olunanın haklarını korumak gerekir¹⁴⁶.

2.4.3. Yetkisiz Temsilin Hüküm ve Sonuçları

Buraya kadar kavram olarak yetkisiz temsil ve yetkisiz temsilin görünüş biçimlerinden bahsettik. Bu bölümde ise yetkisiz temsil halinde hukuki işlemin askıda kalması, askıda kalan hukuki işleme onay verilmesi, yetkisiz temsilde yetkisiz temsilcinin,

¹⁴⁰ Akyol, (2009), 453.

¹⁴¹ Tiftik, Şen, (2016), 2649.

¹⁴² Tiftik, Şen, (2016), 2649.

¹⁴³ Akyol, (2009), 451.

¹⁴⁴ Akyol, (2009), 456-457.

¹⁴⁵ Sungurbey,(1988), 12.

¹⁴⁶ Tiftik, Şen, (2016), 2650.

yetkisiz temsil olunanın ve üçüncü kişilerin ayrı ayrı hak ve sorumlulukları üzerinde duracağız.

2.4.3.1. Hukuki işlemin askıda kalması

Yetkisiz temsilci tarafından yapılan hukuki işlem; kurulmuş olmakla birlikte temsilcinin de temsil olunanın da hukuk alanında hüküm ve sonuç doğurmaz, ayrıca hukuki işlemin tarafları alacaklı ve borçlu sıfatına sahip olmaz¹⁴⁷.

Burada hukuki işlem askıda geçersiz olmakla birlikte bu geçersizlik kesin olmayıp işlemin karşı tarafı olan üçüncü kişi askı süresi içinde işlemle bağlıdır, aynı şekilde temsil olunanın da bu işlemle bağlı olması için bir sonraki başlıkta izah edeceğimiz üzere işleme onay (icazet)¹⁴⁸ vermesi gerekir¹⁴⁹. Temsil olunanın, yetkisiz temsilci tarafından yapılan hukuki işleme onay vermesi halinde işlem baştan itibaren geçerli olur, ancak onay vermemesi halinde temsil yetkisi yokluğu nedeniyle işlem baştan itibaren geçersiz olur¹⁵⁰.

Yetkisiz temsilde kural bu olmakla birlikte; özellikle TMK m. 2 doğrultusunda dürüstlük kuralı gereği bazı istisnai hallerde temsil yetkisinin yokluğuna ve temsil olunan tarafından da onay verilmemesine rağmen; yetkisiz temsilci tarafından yapılan hukuki işlemler temsil olunanı bağlar¹⁵¹.

Yargıtay kararlarına da yansıyan şekilde temsil olunanın, yetkisiz temsilcinin düzenlediği başka çekleri benimseyip ödemesi örneğindeki gibi yetkisiz temsilci tarafından daha önce bu yönde yapılan iş ve işlemleri itiraz etmeden benimsemesi¹⁵², temsil olunanın öncesinde üçüncü kişi ile geçerli bir sözleşme vaadi yaptığı halde temsilcinin temsil yetkisi olmadan bu sözleşme vaadine dayanarak temel sözleşmeyi kurmasına rağmen; temsil olunanın onay vermediğini belirterek sözleşmenin geçersiz olduğunu iddia etmesi¹⁵³ gibi

¹⁴⁷ Tiftik, Şen, (2016), 2652.

¹⁴⁸ ‘Onay’ kavramına, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda yer verilmiş olup ‘icazet’ kavramı ise Eski 818 sayılı Borçlar Kanunu’nda yer almıştır. Bu sebeple atıf yaptığımız kimi eserde ‘icazet’ kavramına yer verilmişse de çalışmamızda güncel olarak 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun kullandığı ‘onay’ kavramına yer verilmiştir.

¹⁴⁹ Eren, (2017), 471.

¹⁵⁰ Eren, (2017), 472-475.

¹⁵¹ Yelmen, A. (2015). “Yetkisiz Temsil.” **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Özel Sayı(1), 435-436.

¹⁵² Yelmen, (2015), 435-436.

¹⁵³ Akyol, (2009), 504.

durumlarda TMK m.2 gereği temsil olunanın dürüstlük ilkesine aykırı itirazları dikkate alınmadan yetkisiz temsilci tarafından yapılan işlem temsil olunanı bağlar.

2.4.3.2. Onay

Onay; yetkisiz temsil halinde askıda geçersiz olan hukuki işlemin geçerli hale gelmesi için, temsil olunan tarafından tek taraflı ve varması gerekli bir irade beyanı ile yapılan kurucu yenilik doğuran bir işlemdir¹⁵⁴.

Onayın kurucu yenilik doğuran bir işlem olmasının en önemli sonucu, karşı tarafın hukuk alanına ulaşip sonuç doğurmasından sonra geri alınamaması ve hiçbir koşul veya şarta bağlanamamasıdır¹⁵⁵.

Yetkisiz temsil nedeniyle askıda geçersiz olan hukuki işlemin geçerli hale gelebilmesi için onay beyanında bulunacak kimse kural olarak temsil olunan olmakla birlikte, yetkisiz temsilcinin birden fazla temsil olunan için hukuki işlem yapması halinde işlemin geçerliliği tüm temsil olunanların onay vermesine bağlıdır¹⁵⁶.

Temsil olunanın onay beyanının muhatabı ise; yetkisiz temsilcinin kendisi ile işlem yaptığı üçüncü kişi veya bu kişinin temsilcisidir¹⁵⁷.

Onay verilmesi kural olarak herhangi bir şekle bağlı olmamakla birlikte, onayın; açık bir irade beyanı ile veya temsil olunanın kendi edimini yerine getirmesi ya da üçüncü kişinin edimini kabul etmesi gibi davranışlarla zımnen de verilebileceği kabul edilmektedir¹⁵⁸.

Hukuki işlemin askıda kalması başlığı altında da ifade ettiğimiz üzere; temsil olunan onay verene kadar yetkisiz temsilcinin kendisi ile işlem yaptığı üçüncü kişi bu işlem ile bağlı olduğundan TBK m. 46/2’de üçüncü kişinin temsil olunana uygun bir süre verip bu süre içinde işleme onay verip vermeyeceğini bildirmesini isteyebileceği ve bu

¹⁵⁴ Eren, (2017), 472-473.

¹⁵⁵ İnceoğlu, (2009), 376-379.

¹⁵⁶ İnceoğlu, (2009), 381.

¹⁵⁷ Eren, (2017), 472-473.

¹⁵⁸ İnceoğlu, (2009), 395.

sayede içinde bulunduğu hukuki belirsizliği ortadan kaldırılabileceği düzenlenmiştir¹⁵⁹. Bu sayede temsil olunanın belirlenen uygun sürede işleme onay vermemesi halinde kendisiyle işlem yapılan yetkisiz temsilci de o işlemle bağlı olmaktan kurtulur¹⁶⁰.

Burada üçüncü kişinin temsil olunana vereceği uygun sürenin ne olduğu TBK m. 46/2’de belirtilmediğinden, somut olayda yapılan hukuki işlemin niteliği, önemi, hacmi, karmaşıklığı gibi hususlar da göz önünde bulundurularak temsil olunana teklifin varması gereken, temsil olunanın düşünmesi gereken ve aynı şekilde cevabını ulaştırması gereken sürenin toplamının uygun süre tayin edilirken dikkate alınması gerektiği kabul edilmektedir¹⁶¹.

Üçüncü kişinin verdiği uygun süre sonunda temsil olunan tarafından işleme onay verilmesi halinde bu onay geriye etkili sonuç doğurup yapılan işlemi kesin olarak geçerli hale getirir ve hukuki işlem en başından itibaren temsil yetkisi varmış gibi hüküm ve sonuç doğurur¹⁶². Onay işleminin geriye etkili sonuç doğurmasının en önemli faydası; temsil olunanın zaman içinde ve değişen şartlara göre üçüncü kişi aleyhinde spekülasyon yapma imkanını ortadan kaldırması ve haklı olarak sözleşmenin yapıldığı andaki şartlarla bağlı olmak isteyen üçüncü kişinin haklarını korumasıdır¹⁶³.

Temsil olunan tarafından hukuki işleme onay verilmemesi veya üçüncü kişi tarafından belirlenen uygun süre içinde hukuki işleme onay verilmesi yönündeki talebin reddedilmesi halinde ise; hukuki işlemin askıda geçersizlik durumu sona erer ve işlem geriye etkili olarak kurulduğu andan itibaren kesin olarak geçersiz hale gelir¹⁶⁴. Hukuki işlemin geçersiz olmasının sonuçları ile bu durumda yetkisiz temsilcinin, yetkisiz temsil olunanın ve üçüncü kişinin hak ve sorumluluklarını da aşağıdaki başlıklar altında açıklamaya çalışacağız.

¹⁵⁹ Helvacı, S. , Karasu, B. (2018). “Yetkisiz Temsilcinin Hukuki Sorumluluğu.” **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, 24(1), 200-201.

¹⁶⁰ Helvacı, Karasu, (2018), 201.

¹⁶¹ İnceoğlu, (2009), 403-404.

¹⁶² İnceoğlu, (2009), 419.

¹⁶³ İnceoğlu, (2009), 420.

¹⁶⁴ Helvacı, Karasu, (2018), 201-203.

2.4.3.3. Yetkisiz temsilcinin hak ve sorumluluğu

Yetkisiz temsilci tarafından yapılan işleme, temsil olunan tarafından açık veya örtülü şekilde onay verilmemesi halinde; yapılan işlemin geçmişe etkili olarak geçersiz olmasının sonucunda üçüncü kişi, uğradığı zararların tazminini TBK m. 47/1 ve 2 çerçevesinde yetkisiz temsilciden isteyebilir¹⁶⁵.

Temsilcinin temsil yetkisinin bulunduğuna haklı olarak güvenen üçüncü kişi, bu güvenin ihlali sonucu uğradığı zararları yetkisiz temsilciden culpa in contrahendo (sözleşme görüşmelerinden doğan sorumluluk) esaslarına göre ister¹⁶⁶. Ancak yetkisiz temsilin söz konusu olduğu durumlarda birçok culpa in contrahendo sorumluluğundan farklı şekilde sorumluluk süjesi; kurulması amacıyla görüşmelere başlanan sözleşmenin taraflarından biri değil, temsil yetkisinin varlığına ve bu sebeple kurulacak sözleşmenin geçerli olacağına dair karşı taraf nezdinde güven uyandıran yetkisiz temsilcidir¹⁶⁷.

Culpa in contrahendo sorumluluğu yaratılan haklı güvenin ihlaline dayanan bir sorumluluk türü olduğundan burada sorumlu tutulacak kişinin kurulacak sözleşmenin tarafı olması gerekmediği gibi sözleşmenin geçerli şekilde kurulması veya geçersiz olması da sorumlu tutulmak için önem taşımaz¹⁶⁸. Nitekim TBK m. 47 hükmü ile kanun koyucu da sorumluluk esasını kurulacak sözleşmeye veya taraflarına göre değil haklı güveni ihlal eden davranışın sahibine göre düzenlemiştir¹⁶⁹.

Yetkisiz temsilcinin culpa in contrahendo esasları doğrultusunda sorumlu tutulabilmesi için; üçüncü kişi ile yetki olmadan işlem yapması ve bu işlemin kanuna veya ahlaka aykırılık, imkânsızlık, ehliyetsizlik gibi başka sebeplerle değil doğrudan temsil olunan tarafından işleme onay verilmemesi nedeniyle geçersiz olması gerekir¹⁷⁰.

Yetkisiz temsilcinin sorumluluğuna gidilebilmesi için; bu şartlar yanında ayrıca kusurunun varlığı aranmaz, ancak kusurunun varlığı halinde TBK m. 47/2 gereği sorumluluğu ağırlaşır ve üçüncü kişinin işlemin geçersiz olmasından doğan menfi zararları

¹⁶⁵ Sungurbey A, 1988, 98.

¹⁶⁶ Demircioğlu, R. (2007). “Culpa in Contrahendo Sorumluluğu.” Web: acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/3624/4513.pdf adresinden 23 Mart 2019’da alınmıştır.

¹⁶⁷ Demircioğlu, (2007), 250-251.

¹⁶⁸ Demircioğlu, (2007), 250-251.

¹⁶⁹ Demircioğlu, (2007), 250-252.

¹⁷⁰ Akyol, (2009), 519-521.

yanında diğer zararlarını da hakkaniyet gerektiriyorsa karşılamak zorunda kalır¹⁷¹. Burada kusursuz ve yetkisiz temsilci işlem hiç yapılmasaydı üçüncü kişinin malvarlığı ne halde olacaksa söz konusu malvarlığını o hale getirmekle, özellikle sözleşmenin kurulmasına dönük masraflar, ifaya hazırlık masrafları, kaçırılan sözleşme fırsatları ve yargılama giderleri gibi masrafları tazmin etmekle yükümlüdür¹⁷².

Yetkisiz temsilcinin kusuru olmasa da sorumluluğu bu şekildeyken ayrıca kusurunun bulunması halinde ise; somut olayın özelliklerine göre ve üçüncü kişinin büyük ekonomik zararlar görmesi, yetkisiz temsilcinin kendisine verilen yetki belgesini kastı veya ağır kusuru nedeniyle iade etmemesi gibi hakkaniyetin gerektirdiği durumlarda menfi zararları aşan diğer zararlar konusunda da TBK m. 47/2 gereği tazmin yükümlülüğü vardır¹⁷³.

Yetkisiz temsil nedeniyle yukarıda izah ettiğimiz şekilde temsilcinin sorumluluğuna culpa in contrahendo esasları çerçevesinde gidilmekle birlikte; TBK m. 47/2 gereği yetkisiz temsilci, işlemin yapıldığı anda kendisiyle işlem yapan üçüncü kişinin yetkisizliği bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat ederse tazmin sorumluluğundan kurtulur¹⁷⁴.

Burada kendisiyle işlem yapılan üçüncü kişi, yetkisizlik halini kendi öğrenmiş olsa da veya bu durum bizzat temsilci tarafından kendisine iletilse de durum değişmez ve en başından itibaren bilerek ve isteyerek temsil olunanın zararına hareket etmesi nedeniyle temsilciye güvendiğini ileri sürüp temsilciden herhangi bir tazminat talep edemez¹⁷⁵.

Yetkisiz temsilde üçüncü kişinin yetkisiz temsilciye karşı ileri sürebileceği haklar yanında yetkisiz temsilcinin de temsil olunan ile arasındaki iç ilişki gereği temsil olunanın onay verme yükümlülüğü bulunmasına rağmen onay vermediği hallerde bu ihlalden kaynaklı zararlarını temsil olunandan isteme hakkı vardır¹⁷⁶.

¹⁷¹ Akyol, (2009), 519-522.

¹⁷² İnceoğlu, (2009), 471.

¹⁷³ Helvacı, Karasu, (2018), 203-204.

¹⁷⁴ Akyol, (2009), 541.

¹⁷⁵ Akyol, (2009), 541.

¹⁷⁶ İnceoğlu, (2009), 518-519.

2.4.3.4. Yetkisiz temsil olunanın hak ve sorumluluğu

Yetkisiz temsil halinde temsil olunan; kural olarak, onay vermediği ve kendisi bakımından geçersiz bir hukuki işlemle ilgili hiçbir hak ve sorumluluk altına girmez, tazminat da ödemez; ancak temsil olunanın üçüncü kişi nezdinde haklı bir hukuki görünüş yarattığı, temsil yetkisi verirken kusurlu davrandığı, temsilcinin yetkisini aşmasına bizzat neden olduğu, yetkisiz temsilcinin TBK m. 116 doğrultusunda yardımcı şahıs veya TBK m. 66 gereği çalışma yardımcısı olduğu hallerde sorumluluğuna gidilebilir¹⁷⁷.

Temsil olunanın gerekli dikkat ve özeni göstermeyip bir başkasının yetkisiz şekilde kendi adına işlemler yapma ihtimalini bilmesine rağmen sessiz kalması ve özellikle temsilcinin yetkisini aşacağıyla ilgili ciddi şüphelerinin olması halinde durumla ilgili üçüncü kişileri bilgilendirmemesi sonucunda kusuru nedeniyle culpa in contrahendo esasına göre sorumluluğu söz konusudur¹⁷⁸.

Yetkisiz temsilde yukarıda açıklandığı üzere sınırlı da olsa temsil olunanın sorumluluğuna gidilebileceği gibi, aynı zamanda temsil olunan da yetkisiz temsilcinin kendisini zarara uğratan hareketleri nedeniyle eğer aralarında vekâlet veya hizmet gibi bir ilişki varsa sözleşmeden doğan sorumluluk ilkeleri uyarınca, aksi halde ise haksız fiil sorumluluğu ve her halde vekâletsiz iş görenin sorumluluğu gereğince zararlarının giderilmesini talep edebilir¹⁷⁹.

2.4.3.5. Üçüncü kişinin hak ve sorumluluğu

Yetkisiz temsilde üçüncü kişi, TBK m.46/1 ve 2 gereği yapılan hukuki işlem temsil olunan tarafından açık veya zımni şekilde reddedilinceye kadar o işlemle bağlıdır, ancak bunun yanında üçüncü kişi TBK m. 46/2 gereği temsil olunana uygun bir süre vererek bu süre içinde işlemin onaylanıp onaylanmayacağını bildirmesini de isteyebilir¹⁸⁰. Hangi şekilde olursa olsun temsil olunan tarafından işlemin onaylanmaması halinde ise; üçüncü

¹⁷⁷ Yelmen, (2015), 439-440.

¹⁷⁸ İnceoğlu, (2009), 487.

¹⁷⁹ Yelmen, (2015) 441.

¹⁸⁰ Eren, (2017), 474.

kişi bakımından da işlemin bağlayıcılığı ortadan kalkar, askıda geçersizlik durumu sona erer ve işlem kesin olarak hükümsüz hale gelir¹⁸¹.

Hukuki işlemin temsil olunan tarafından onanmaması halinde üçüncü kişi kural olarak temsil olunandan zararlarının giderilmesini isteyemez, ancak daha önce de belirttiğimiz üzere; TBK m. 44/2 gereği temsil olunan tarafından temsilciye yetki belgesi verilmişse ve yetki sona ermesine rağmen yetki belgesinin iadesi için gerekenler yapılmamışsa temsil olunan culpa in contrahendo esaslarına göre üçüncü kişinin menfi zararlarını karşılamak zorundadır¹⁸².

Yetkisiz temsilde; üçüncü kişi, yukarıda bahsettiğimiz halde istisnai olarak temsil olunandan talep edebileceği tazminat yanında kural olarak kendisi nezdinde temsil yetkisinin var olduğu izlenimi yaratan yetkisiz temsilciden uğradığı zararların tazminini de culpa in contrahendo esaslarına göre isteyebilir, ancak TBK m. 47/1 gereği üçüncü kişi temsilcinin temsil yetkisinin olmadığını biliyorsa veya bilmesi gerekiyorsa yetkisiz temsilciden uğradığı zararların tazminini isteyemez¹⁸³.

Temsil yetkisinin yokluğu halinde temsil olunan tarafından onay verilmemesi sonucunda kesin olarak geçersiz hale gelen işlem nedeniyle üçüncü kişi ve yetkisiz temsilci birbirlerine verdiklerini geri alabilmek için dava konusunun taşınır, taşınmaz veya misli eşya olmasına göre istihkak ya da sebepsiz zenginleşme davası aabilirler¹⁸⁴.

Bununla birlikte üçüncü kişi; hukuki işlem, temsil olunan tarafından onanmış olsa bile onamaya kadar geçen sürede zarara uğrayabileceğinden bu halde de yetkisizliğini bilen veya bilmesi gereken kusurlu temsilciden culpa in contrahendo esaslarına göre gecikme tazminatı talep edebilir¹⁸⁵.

¹⁸¹ Yelmen, (2015), 441.

¹⁸² Yelmen, (2015), 442.

¹⁸³ Yelmen, (2015), 442.

¹⁸⁴ Eren, (2017), 476.

¹⁸⁵ Yelmen, (2015), 443.

2.4.4. Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması

Temsilci, temsil yetkisini kullanırken TBK m. 506/2 gereği temsil olunanın menfaatlerini gözetmek ve özenli davranmak durumundadır¹⁸⁶. Temsilci, bu kuralı ihlal edip temsil olunan ile aralarındaki iç ilişkiye aykırı olarak üçüncü bir kişi ile hukuki işlem yapmışsa bu işlemi yetki sınırları içinde kalarak gerçekleştirmiş olsa bile temsil olunanın çıkarlarına ters düşerek hareket etmesi ve dürüstlük ilkesine aykırı davranması nedeniyle hakkını kötüye kullanmış olur¹⁸⁷. Bu halde kendisi ile işlem yapılan üçüncü kişi, temsilcinin hakkını kötüye kullandığını bilmiyorsa veya bilebilecek durumda da değilse yani iyi niyetli ise yapılan hukuki işlem temsil olunanı bağlar¹⁸⁸. Burada temsil olunan yetkisini kötüye kullanan temsilciden uğradığı zararların tazminini isteyebilir¹⁸⁹.

Yetkisini kötüye kullanarak temsil olunan zararına hukuki işlemler yapan temsilcinin bu durumunu bilen ve kötü niyetli olan üçüncü kişi ile bizzat temsilci ile hileli bir anlaşma yaparak temsil olunan aleyhine hareket eden kötü niyetli üçüncü kişinin temsilci ile yaptığı sözleşmeler ise temsil olunanın haklı yararı göz önünde tutularak geçersiz sayılır¹⁹⁰.

2.4.5. Yetkisiz Temsile İlişkin Özel Kurallar

Hukuk sistemimizde yetkisiz temsili düzenleyen Türk Borçlar Kanunu'nun genel kuralları yanında başka kanunlarda da yetkisiz temsile ilişkin özel kurallara yer verilmiş ve yetkisiz temsil hallerine ilişkin bu özel kurallarda yetkisiz temsilcinin sorumluluğuyla alakalı Türk Borçlar Kanunu'nun genel düzenlemesine bakarak çoğu durumda daha ağır yaptırımlar belirlenmiştir¹⁹¹. Çalışmanın bu başlığı altında yeri gelmişken bu düzenlemelerden bazılarını kısaca yer verilecektir.

Yetkisiz temsil hususunda hukukumuzda özel düzenleme yapılan konulardan biri kambiyo senetleri olmakla birlikte bu konu çalışmamızın asıl bölümünü oluşturduğundan ve ilerde ayrıntılı şekilde inceleneceğinden burada ayrıca üzerinde durulmayacaktır.

¹⁸⁶ Demir, (2015), 261.

¹⁸⁷ Demir, (2015), 261.

¹⁸⁸ Demir, (2015), 261.

¹⁸⁹ Demir, (2015), 261.

¹⁹⁰ Demir, (2015), 261.

¹⁹¹ Sungurbey, (1988), 188.

Hukukumuzda yetkisiz temsili ayrıca düzenleyen kurallardan biri HMK m. 77 olmakla birlikte; bu düzenlemeye göre yargılama esnasında yetkisi olmayan bir avukat tarafından temsil edilen kimse avukatın yaptığı yetkisiz işlemleri kabul edip onaylamadığı halde bu işlemler geçersiz sayılır ve yetkisi olmamasına rağmen işlemler yapan avukat ise celse harcı ve diğer yargılama giderleri ile karşı tarafın uğradığı zararları gidermek zorunda kalır¹⁹².

Yetkisiz temsil konusunda özel düzenleme yapan bir başka kanun hükmü ise acenteye ilişkin TTK m. 108 düzenlemesidir ki; buna göre acente; yetkisi olmadığı halde veya yetkisini aşarak müvekkil adına bir sözleşme yaptığında müvekkil bunu haber alır almaz icazet verebilir, eğer icazet vermezse yapılan sözleşmeden acente bizzat sorumlu olur¹⁹³. Burada yetkisiz temsile ilişkin genel düzenlemeden ayrılan en önemli husus, müvekkil tarafından onay verilmediği halde sözleşmenin geçersiz olması yerine yapılan sözleşmeden bizzat acentenin sorumlu tutulmasıdır.

Kanunlarımızda yetkisiz temsili özel olarak düzenleyen bir diğer hal ise adi ortaklıklara ilişkin olandır. Adi ortaklığın tüzel kişiliğinin bulunmamasının bir sonucu olarak; üçüncü kişilerle yapılan işlemlerde ortaklığı, ortaklar temsil eder ve eğer ortaklardan biri üçüncü bir kişi ile hukuki işlem gerçekleştirirken bu işlemi kendi adına ve ortaklık hesabına yaparsa TBK m. 637/1 gereği üçüncü kişiye karşı bizzat kendisi alacaklı ve borçlu olur¹⁹⁴. Burada temsilcinin, adi ortaklık adına işlem yaptığını üçüncü kişiye açıkça bildirmesi gerekir ki; bunu yapmadığı durumlarda üçüncü kişi temsil ilişkisini bilmiyor veya bilmesi de gerekmiyorsa ya da kiminle işlem yaptığı üçüncü kişi bakımından önemli ise yapılan hukuki işlem bizzat temsilci ve üçüncü kişi arasında geçerli olur¹⁹⁵. Dikkat edileceği üzere yetkisiz temsilin bu halinde de TBK'nin temsile ilişkin genel düzenlemesinden ayrılarak yetkisiz temsilcinin tazminat sorumluluğu yerine işlemle bizzat bağlı olma yaptırımını şeklinde bir sorumluluk kabul edilmiştir¹⁹⁶.

Yetkisiz temsile ilişkin kanunlarımızda özel düzenleme yapılan bir başka husus da sigorta sözleşmelerine ilişkin olandır. Konuyla ilgili TTK m. 1406/1 düzenlemesi dikkate

¹⁹² Sungurbey, (1988), 188-189.

¹⁹³ Bahçıvan, (2016), 69.

¹⁹⁴ Aybar, Z. B. , (2013). “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Adi Ortaklık Sözleşmesindeki Yenilikler ve Değişiklikler.” **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 12(24), 141-142.

¹⁹⁵ Bahçıvan, (2016), 55.

¹⁹⁶ Bahçıvan, (2016), 55.

alındığında sigorta sözleşmesinin temsilci aracılığıyla da yapılabileceği, ancak yetkisiz temsil söz konusu olduğunda yetkisiz temsilcinin ilk sigorta dönemi primlerinden sorumlu tutulduğu görülmektedir¹⁹⁷.

¹⁹⁷ Demirsatan, B. , (2017). “Zarar Sigortalarında Sigorta Ettirenin Prim Ödeme Borcunda Temerrüdü.” **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, 75(1), 365.

3. KAMBIYO SENETLERİ VE TEMSİL

Çalışmamızın buraya kadarki bölümünde, TBK'nin temsile ilişkin hükümlerinin, hukuk sistemimizde kambiyo senetlerinde temsile ilişkin TTK'nin 678. maddesi dışında özel bir düzenleme bulunmamasına bağlı olarak niteliğine uygun düştüğü ölçüde kıymetli evraklar ve dolayısıyla kambiyo senetleri için de uygulanacak olması nedeniyle asıl tez konumuza dayanak oluşturması bakımından kısaca temsil ve yetkisiz temsil konusuna değindik.

Bu bölümde ise; çalışmamızı ilgilendirmesi ve yine çalışmamıza dayanak oluşturması bakımından kavram olarak kambiyo senetleri, kambiyo senetlerinin ortak özellikleri, kambiyo senetlerinin düzenleniş amacı, kambiyo senetlerinin türleri, özellikle kambiyo senetlerinde hakkın doğumuna ilişkin teorilerden akit teorisi ve görünüşe itimat ilkesi ile birleştirilmiş akit teorisi çerçevesinde kambiyo senetlerindeki ciro, aval, kabul gibi işlemleri temsil ilişkisi çerçevesinde izah etmeye çalışmakla birlikte kambiyo senetlerinde temsil konusuna da değineceğiz.

3.1. Kambiyo Senetleri

Kıymetli evrakın bir türünü oluşturan kambiyo senetleri; TTK'nin Kıymetli Evrak'ı düzenlediği Üçüncü Kitap'ın Dördüncü Kısım'nda Bir, İki ve Üçüncü Bölüm başlıkları altında sırasıyla poliçe, bono ve çek olarak düzenlenmiştir.

Çalışmamızda öncelikle kambiyo senetleri terimi ile kambiyo senetlerinde hakkın doğumuna ilişkin teoriler, kambiyo senetlerinde ortak özellikler, kambiyo senetlerinin düzenleniş amacı gibi genel hususlar üzerinde kısaca durup daha sonra ise; TTK'de düzenlendiği sıra ile poliçe, bono ve çek şeklinde kambiyo senetlerinin türleri ve özellikle akit teorisi ve görünüşe itimat ilkesi ile birleştirilmiş akit teorisi çerçevesinde kambiyo senetlerindeki ciro, aval, kabul gibi işlemlerin temsil kurumu ile bağlantısı üzerinde durmaya çalışacağız.

3.1.1. Terim ve Kambiyo Senetlerinde Hakkın Doğumuna İlişkin Teoriler

Kambiyo senetleri terimi, Türk Hukuk Sistemi'ne özgü anlamlar taşımaktadır ki; çeviri yapılan İsviçre Kanun ve öğretisinde bu terim yalnızca poliçe ve bonoyu kapsamakta, çekler için kullanılmamaktadır¹⁹⁸.

Bu sebeple TTK'deki düzenleme şeklinin Batı Hukuku'na göre bir fark yarattığı görülmekle birlikte; TTK'de çekin de kambiyo senedi sayılmasının nedeni, çek düzenlemek ile altına girilen taahhüdün poliçe ve bono ile ilgili çok sayıda düzenlemeye benzemesi ve onlarla aynı düzeyde katı şekilci hükümlere tabi olmasıdır¹⁹⁹.

Bununla birlikte kambiyo senetleri, kıymetli evrakın bir bölümünü oluşturmakta ve hatta kıymetli evrak içinde o kadar önemli bir yer tutmaktadırlar ki; kambiyo senetleri terimi ile kıymetli evrak terimi zaman zaman birbirinin eş anlamlısı olarak kullanılmakta, bu sebeple aşağıda bahsedeceğimiz kıymetli evraka ilişkin özellikler kambiyo senetleri bakımından da geçerli hale gelmektedir²⁰⁰.

Öyle ki; kıymetli evraka ilişkin TTK m. 645'teki : “Kıymetli evrak öyle senetlerdir ki, bunların içerdikleri hak, senetten ayrı olarak ileri sürülemediği gibi başkalarına da devredilemez.” şeklinde kanuni tanımdan da anlaşılacağı üzere; kıymetli evrakta, hakkın senet ile sıkı şekilde bağlanması, bu sebeple senede bağlı hakkın devrinin ve ileri sürülebilmesinin ancak bu senet ile yapılabilmesi, senet alacaklısının yalnızca bu senedi ibraz ederek ifa isteyebilmesi, senet borçlusunun da sadece kendisine ibraz edilen senede karşı ifada bulunabilmesi, senedin meşru hamilinin alacaklı ve borçlu bakımından ancak hakkı içeren senet ile teşhis edilebilmesi gibi özellikler kambiyo senetleri bakımından da geçerlidir²⁰¹.

¹⁹⁸ Poroy, R. , Tekinalp, Ü. (2013). **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**. (Yeniden Yazılmış Yirmi Birinci Bası). İstanbul : Vedat Kitapçılık, 127.

¹⁹⁹ Öztan, F. (2018). **Kıymetli Evrak Hukuku**. (Güncelleştirilmiş Yirmi İkinci Bası). Ankara : Turhan Kitabevi, 67-68.

²⁰⁰ Ülgen, H. , Helvacı, M. , Kendigelen, A. , Kaya, A. (2013). **Kıymetli Evrak Hukuku**. (Güncellenmiş Yedinci Basıdan Sekizinci Tıpkı Bası). İstanbul : On İki Levha Yayıncılık, 92.

²⁰¹ Poroy, Tekinalp, (2013), 25-27.

Aynı şekilde kıymetli evrakta hakkın doğumuna ilişkin ileri sürülen teorilerin tamamında da yukarıda bahsettiğimiz kıymetli evrakın tüm özelliklerini bünyesinde barındıran kambiyo senetleri esas alınmıştır²⁰².

Söz konusu teorilere bakıldığında; kıymetli evrakta ve dolayısıyla kambiyo senetlerinde hakkın hangi anda doğduğu ve ne şekilde meydana geldiği tartışmalı olmakla birlikte²⁰³, çalışmamızın bu bölümünde çoğunlukla kabul edilen üç ana teori olan kreasyon, akit ve görünüşe itimat ilkesi ile birleştirilmiş akit teorilerine yer verip ilerleyen bölümlerinde ise özellikle kambiyo senetleri üzerindeki keşide, ciro, aval gibi işlemler ile bunların temsilci aracılığıyla yapılması bakımından ve ilgisi oranında bu teorilere yer vereceğiz.

Kreasyon teorisine göre; senedi düzenleyen kişi, tek taraflı ve dolayısıyla kabule ihtiyaç duyulmayan bir hukuki işlemle ve sadece senet üzerine imzasını atmakla hakkı yaratmış olur²⁰⁴. Bu teori; haklı olarak ve bizim de katıldığımız üzere, alacaklının senedin düzenlendiği esnada belli olmaması ve bir alacak hakkından bahsedilebilmesi için alacaklının bulunmasının gerekmesi, senet verilene dek bir hakkın doğduğunu ve herhangi bir kişinin kendi kendinden alacaklı olabileceğinin kabul edilmesinin de mantıklı bir izahının olmaması, düzenleyenin senedi vermekten her zaman vazgeçme imkânını haiz olması ve bunun da senette açığa vurulan iradede haberdar olma imkânını ortadan kaldırması²⁰⁵, senet düzenleyenin elinden çalınma ve kaybolma da dâhil ne şekilde çıkarsa çıksın düzenleyenin imzası ile bağlı kalmak zorunda olması ve kötü niyetli hamili de koruması²⁰⁶ gibi sebeplerle eleştirilmiştir.

Burada kreasyon teorisine tez konumuz bakımından yöneltilen en önemli eleştirilerden biri de tek taraflı bir hukuki işlem olarak kabul edilen kambiyo senedinin düzenlenmesinde, ehliyetsizlik veya yetkisiz temsil gibi bir halin ortaya çıktığı ihtimalde

²⁰² Öztan, (2018), 23. ; Poroy, R. , Tekinalp, Ü. (2019). **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları.** (Gözden Geçirilmiş Yirmi Üçüncü Bası). İstanbul : Vedat Kitapçılık, 61-62.

²⁰³ Öztan, (2018), 22-28. ; Poroy, Tekinalp, (2019), 61-76. ; Kınacıoğlu, N. (1993). **Kıymetli Evrak Hukuku.** (Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası). Ankara : Gazi Büro Kitabevi, 35-41.

²⁰⁴ Öztan, (2018), 24.

²⁰⁵ Kınacıoğlu, (1993), 35-37.

²⁰⁶ Poroy, Tekinalp, (2019), 68.

senedin hiç doğmayacağı ve örneğin yetkisiz temsil halinde sonradan verilecek bir onay ile de işleme geçerlilik kazandırılmayacağıdır²⁰⁷.

Akit teorisine göre ise; kıymetli evrakta ve dolayısıyla kambiyo senetlerinde hakkın kaynağı, kreasyon teorisinin aksine düzenleyenin tek taraflı iradesi değil bir akittir²⁰⁸. Burada düzenleyenin senedi borç altına girmek için lehtara vermesi ve lehtarın da senedi bir hak iktisap etmek amacıyla alması sonucunda taraflar arasında bir verme sözleşmesi yapılmış olur²⁰⁹. Bu sebeple senedin çalınma, kaybolma, irade bozukluğu gibi düzenleyenin iradesi dışında elinden çıktığı hallerde bir sözleşmeden söz edilemeyeceği için senet de hükümsüzdür²¹⁰. Burada sözleşme hiç yoksa veya geçersizse; senedi düzenleyen borçlu, def'i ileri sürme hakkını haizdir, ancak bu teorinin her şart ve koşulda katı şekilde uygulanması senede karşı bir güvensizlik yaratacağı gibi senedin tedavül imkânını da ortadan kaldırır²¹¹.

Akit teorisinin bu katılığını ortadan kaldırmak amacıyla teoriye görünüşe itimat ilkesi eklenmiş, buna göre hakkın doğumu ve kazanılması için düzenleyen ile lehtar arasında bir verme sözleşmesinin varlığı aranmakla birlikte bu sözleşmenin bulunmadığı veya geçersiz olduğu hallerde senedi düzenleyenin bir görünüm yaratması nedeniyle gerçek durumu bilemeyecek durumda olan iyiniyetli üçüncü kişilerin kazanımları bazı durumlarda korunmuştur²¹².

Görünüşe itimat ilkesi ile birleştirilmiş akit teorisi; özellikle hamile yazılı senetlere ilişkin istisnai bir hüküm niteliğinde olan TTK m. 659/3'teki : “ Senedin, borçlunun rızası olmaksızın tedavüle çıkarıldığı yolunda bir def'i ileri sürülemez.” şeklinde düzenleme gereği, hamile yazılı senedin kaybedilmesi, dikkatsiz şekilde imzalanması gibi görünüşün senedi düzenleyene isnat edilebildiği durumlarda adil sonuçlar doğurmakla birlikte, örneğin düzenleyene işkence edilerek imzalatılan bir senet karşısında kanaatimizce de

²⁰⁷ Öztan, F. (1997). **Kıymetli Evrak Hukuku**. (İkinci Bası). Ankara : Turhan Kitabevi, 104-105.

²⁰⁸ Kınacıoğlu, (1993), 39.

²⁰⁹ Kınacıoğlu, (1993), 39-40.

²¹⁰ Poroy, Tekinalp, (2019), 68-69.

²¹¹ Öztan, (2018), 25-26.

²¹² Öztan, (2018), 26-27.

burada düzenleyenin korunması, işlem güvenliği ve iyiniyetin korunmasına tercih edilmelidir²¹³.

3.1.2. Kambiyo Senetlerinin Ortak Özellikleri

Kambiyo senetleri; TTK m. 681/1, m. 778/1-a, m.758/1-a düzenlemelerinden de anlaşılacağı gibi, “*emre*” veya “*emrine*” gibi ifadeleri içermese bile kanunen emre yazılı kabul edilir²¹⁴. Bu özellikleri nedeniyle kambiyo senetleri, kolaylıkla ve güven içinde dolaşıma girip elden ele geçebilirler²¹⁵.

Kambiyo senetleri sadece bir alacak hakkı içerebilirler ki; bu senetlere belirli bir miktar paranın ödenmesi borcu dışında örneğin herhangi bir malın teslim edileceği yönünde ifadeler yazılamaz²¹⁶.

Kambiyo senetleri, geçerliliği TTK’de tek tek sayılan zorunlu unsurların bulunmasına bağlı ve bu sebeple de sıkı şekil şartlarına bağlı senetlerdir²¹⁷.

Kambiyo senetlerinin senet alacaklısının maruz kalabileceği ödenmeme riskini azaltıp senedin güvenliğini sağlayarak ödenme kabiliyetini artıran bir diğer özelliği ise; senette imzası olan herkesin senet hamiline karşı müteselsil sorumlu olması ve bu sayede hamilin alacağını herhangi bir sıra gözetmeden talep edebilmesidir²¹⁸.

Kambiyo senetlerinde imzaların bağımsızlığı ilkesi geçerli olmakla; senet üzerinde fiil ehliyeti olmayan bir kişinin imzası veya sahte bir imza ya da adlarına imzalanan kişileri herhangi bir şekilde bağlamayan imzalar bulunması halinde, bu geçersizlik senet üzerindeki diğer imzaların geçerliliğini etkilemez ve dolayısıyla senette imzası bulunan diğer kişiler, senedin geçerli olmadığı yönünde itirazda bulunarak sorumluluktan ve borçtan kurtulamaz²¹⁹. Bu sebeple kambiyo senedinde bulunan her imza kendinden önce

²¹³ Poroy, Tekinalp, (2019), 70-71.

²¹⁴ Kayıhan, Ş. (2018). **Kıymetli Evrak Hukuku**. (Güncellenmiş Beşinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 59.

²¹⁵ Poroy, Tekinalp, (2013), 86.

²¹⁶ Pulaşlı, H. (2019). **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**. (Tamamen Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Yedinci Baskı). Ankara : Adalet Yayınevi, 118.

²¹⁷ Pulaşlı, (2019), 118.

²¹⁸ Karayalçın, Y. (1970). **Ticaret Hukuku III. Ticari Senetler (Kambiyo Senetleri)**. (Dördüncü Baskı). Ankara : Sevinç Matbaası, 55.

²¹⁹ Pulaşlı, (2019), 119-120.

atılan imzadan bağımsız olduğu gibi önceki imza da kendinden sonra atılan imzadan bağımsızdır ve etkilenmez²²⁰.

Kambiyo senetleri, düzenlenmelerine dayanak teşkil eden temel borç ilişkisinden bağımsız varlığı olan mücerret (soyut) senetlerdir²²¹. Bu sebeple kambiyo senedi alacaklısı alacağını temel borç ilişkisinden bağımsız olarak senede dayandırabilir ve bu halde senedin içerdiği alacak hakkı temel borç ilişkisinin tabi olduğu kurallara değil kendine has kurallara tabi olur²²². Aynı zamanda soyutluk ilkesi gereği kambiyo senedi düzenlenmesine dayanak oluşturan satım, ödünç, ortaklık gibi temel ilişkilerdeki geçersizlik ve diğer tüm bozukluklar kambiyo ilişkisini ve kambiyo senedinin geçerliliğini etkilemez²²³.

Bütün bu özelliklerin yanında kambiyo senetleri emre veya hamile düzenlenmiş olmak kaydıyla kamu güvenine mazhar senetlerdir²²⁴. Bu özellik sayesinde kambiyo senedi alacaklısı, senedi kendisine devreden kişinin sahip olduğu haklara değil sadece senette yazılı haklara sahip olur ve senedin içeriğine güvenen iyiniyetli üçüncü kişilerin güveni korunur²²⁵. Bu sebeple kamu güvenine mazhar senetler için aynı zamanda “senetteki yazı ile sorumluluk esasının kabul edildiği senetler” tabiri kullanılmaktadır²²⁶.

Ayrıca kambiyo senetleri devir, ödeme, zamanaşımı, imza sahiplerinin hak ve yükümlülükleri gibi konularda özel yasal düzenlemelere tabi olmalarının yanında icra ve iflas hukuku alanında da İİK m. 167-176 çerçevesinde özel takip usullerine tabidirler²²⁷.

3.1.3. Kambiyo Senetlerinde Ehliyet ve İmza

Kambiyo senetlerinde ehliyet konusunu düzenleyen TTK m. 670’e göre; bir kambiyo senedi ile borç altına girilebilmesi için, sözleşme ile borçlanmaya ehil olmak yani TMK m. 9 gereği fiil ehliyetine sahip olmak gerekir²²⁸. Bu düzenlemeler doğrultusunda gerçek kişiler; ergin, ayırt etme gücünü haiz ve kısıtlanmamış olmaları kaydıyla, tüzel

²²⁰ Pulaşlı, (2019), 120.

²²¹ Öztan, (2018), 69.

²²² Öztan, (2018), 69-70.

²²³ Poroy, Tekinalp, (2013), 35.

²²⁴ Bilgili, F. , Demirkapı, E. (2018). **Kıymetli Evrak Hukuku.** (Dokuzuncu Basım). Bursa: Dora Yayıncılık, 57-58.

²²⁵ Pulaşlı, (2019), 120.

²²⁶ Pulaşlı, (2019), 120.

²²⁷ Pulaşlı, (2019), 120.

²²⁸ Can, M. (2015). **Kıymetli Evrak Hukuku.** (Üçüncü Baskı). Ankara : İmaj Yayıncılık, 56.

kişiler de kanun veya kuruluş belgelerine göre zorunlu organlara sahip olduktan sonra kambiyo senedi ile borç altına girebilirler²²⁹.

Kural bu olmakla birlikte gerçek kişilerin TMK m.124/1 ve 2 ile TMK m. 126 gereği on sekiz yaşını tamamlamadan önce evlenmeleri ile veya TMK m. 12 gereği mahkeme kararıyla ergin kılınmaları sonucunda kambiyo senedi düzenlemeleri önünde bir engel yoktur²³⁰.

Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar ise; sadece kanuni temsilcilerinin rızası ile borçlandırıcı işlemler yapabileceklerinden bu kişilerin kambiyo senedi ile borç altına girmeleri de ancak kanuni temsilcilerinin rızası ile mümkündür²³¹. Bununla birlikte fiil ehliyetinin tüm şartlarını taşımalarına rağmen; kendilerine yasal danışman atanan kişiler de yalnızca danışmanın görüşünü alarak kambiyo senedi ile borçlanabilirler²³².

Bir meslek veya sanatla uğraşması nedeniyle kendisine bu konularda mahkeme tarafından TMK m. 453 gereği her türlü olağan işlemi yapma yetkisi verilen vesayet altındaki kişiler ile aynı şekilde velileri tarafından bir meslek veya sanatla uğraşması için kendisine ait malların yönetimi ile bunlardan yararlanma hakkı verilen velayet altındaki kişiler de belirlenen sınırlar dâhilinde kambiyo senedi ile borçlanabilirler²³³.

Kambiyo senedi düzenleyen kişinin ehliyetsiz olması herkese karşı ileri sürülebilen mutlak bir sorumsuzluk ve geçersizlik nedeni olmakla birlikte; ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlıların, ehliyetsizlikleri nedeniyle kambiyo senedinden sorumlu tutulamamalarına rağmen; kambiyo senedine attıkları imza ile kişilerin zarara uğramalarına sebep olmaları halinde TBK m.49 ve devamı maddeleri gereğince haksız fiil esaslarına göre sorumluluklarına gidilebilir²³⁴.

Kambiyo senedi ile borç altına girebilmek için sahip olunması gereken fiil ehliyetinin, senedin imzalandığı veya düzenlendiği anda bulunması yeterli olup ehliyetin

²²⁹ Can, (2015), 56.

²³⁰ Can, (2015), 56.

²³¹ Kınacıoğlu, (1993), 123.

²³² Kayar, İ. (2018). **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku**. (Güncellenmiş Beşinci Baskı). İstanbul :Seçkin Yayıncılık, 609-610.

²³³ Öztan, (2018), 72.

²³⁴ Can, (2015), 57.

sonradan kaybedilmesi senedi imzalayan veya düzenleyen kişinin sorumluluğunu ya da attığı imza ile verdiği yetkiyi ortadan kaldırmaz²³⁵.

Bu başlık altında kambyo senetlerinde ehliyet konusuna değindikten sonra, kambyo senetlerinde imza hususunda özel düzenleme olan ve poliçelere ilişkin TTK m. 756’da yer verilen, ancak TTK m. 778 ve m. 818 atfı gereği bono ve çekler için de geçerli olan kurala değineceğiz.

Kambyo senetlerinde imzayı düzenleyen TTK m. 756 hükmüne göre; kambyo senetleri üzerindeki imzaların el ile atılması gerekir. Kambyo senetlerinde el yazısı dışında damga, mühür, kaşe gibi mekanik herhangi bir araç ile imza atılamayacağı gibi parmak basmak suretiyle de kambyo senedi imzalanması mümkün değildir²³⁶. Ayrıca TTK m. 1526/1 düzenlemesi gereği; kambyo senetlerinin düzenlenmesi, ciro edilmesi, kabul edilmesi, aval gibi diğer tüm işlemler elektronik imza ile de yapılamayacaktır²³⁷.

Kambyo senetlerinde; senedi düzenleyen kişinin elle imza atmamış olduğu hallerde senet tamamen geçersiz sayılırken ciranta ve avalist gibi diğer kişilerin imzalarının elle atılmamış olması halinde ise senedin geçersizliği söz konusu olmaz, sadece senet nedeniyle bu kişiler sorumlu tutulamaz²³⁸.

El yazısı ile imza atamayan kişiler ise yalnızca temsilcileri aracılığıyla kambyo senedine istinaden borçlanabilirler²³⁹.

3.1.4. Kambyo Senetleri ve Temel Borç İlişkileri

Kambyo senetlerinin düzenlenmelerine esas oluşturan satış, kira, hizmet, ödünç gibi bir temel borç ilişkisi bulunmakla birlikte bu halde kambyo senedi ile temel borç ilişkisi arasındaki bağın belirlenmesi gerekir²⁴⁰. Bir kambyo senedi “*ifa amacıyla*”

²³⁵ Kayar, (2018), 610.

²³⁶ Öztan, (2018), 73.

²³⁷ Can, (2015), 60.

²³⁸ Can, (2015), 61.

²³⁹ Öztan, (1997), 396. ; Coşkun, M. (2016). **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku.** (Güncellenmiş Üçüncü Baskı). Ankara : Seçkin Yayınevi, 86.

²⁴⁰ Bozer, A. , Göle, C. (2018). **Kıymetli Evrak Hukuku.** (Güncellenmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Bası). Ankara : Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Türkiye İş Bankası A.Ş. Vakfı , 67.

düzenlenebileceği gibi “*ifa yerine*” de düzenlenebilir²⁴¹. Kambiyo senedinin “*ifa amacıyla*” yani ifayı gerçekleştirmek için düzenlenmesi halinde taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa temel borç ilişkisi ortadan kalkmaz ve kambiyo senedinin “*ifa amacıyla*” mı yoksa “*ifa yerine*” mi düzenlendiğinin belirlenmediği hallerde senedin “*ifa amacıyla*” düzenlendiği kabul edilir²⁴².

Konuyla ilgili TBK m. 133/2’de de mevcut bir borç için kambiyo senedi düzenlenmesi halinde tarafların açık yenileme iradeleri olmadığı sürece temel borç ilişkisinin sona ermeyeceği kabul edilmiştir, ancak tarafların temel borç ilişkisinin sona ermesi ve yenilemenin varlığını kabul etmesi hususlarında anlaşmaya varması durumunda ise kambiyo senedi “*ifa yerine*” yapılmış ve borç yenilenmiş sayılır²⁴³.

Kambiyo senedinin “*ifa amacı*” ile düzenlendiği hallerde taraflar arasında kambiyo ilişkisi ile birlikte temel borç ilişkisi de var olacağından alacaklının hem kambiyo ilişkisinden hem de temel borç ilişkisinden kaynaklı iki ayrı talep hakkı bulunup “*haklarının yarışması*” söz konusudur²⁴⁴. Bu durumda kambiyo senedi nama yazılı ise senet lehtar veya senedin devredilmesi halinde senet hamili dilerse asıl borç ilişkisine dilerse kambiyo ilişkisine dayanarak talepte bulunabilir²⁴⁵. Kambiyo senedinin emre veya hamile yazılı olması halinde ise bu senetlerin devredilmesiyle sadece senetten doğan haklar devralana geçeceğinden ve yalnızca senedin ilk hamili olan lehtar bakımından “*hakların yarışması*” söz konusu olacağından senedin son hamili temel borç ilişkisine değil sadece kambiyo ilişkisine dayanarak talepte bulunabilir²⁴⁶.

3.1.5. Kambiyo Senetlerinin Türleri

Kıymetli evrakın bir türünü oluşturan kambiyo senetleri; yukarıda da belirttiğimiz üzere, TTK’nin Kıymetli Evrak’ı düzenlediği Üçüncü Kitap’ın Dördüncü Kısım’ında Bir, İki ve Üçüncü Bölüm başlıkları altında sırasıyla poliçe, bono ve çek olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple Kanunda yer verilen sıraya uygun olarak aşağıda önce kambiyo senetlerinden poliçeye, özellikle tez konumuzla ilgisi ve temsil ilişkisiyle de bağlamı çerçevesinde ciro,

²⁴¹ Bozer, Göle, (2018), 68.

²⁴² Bilgili, Demirkapı, (2018), 52-53.

²⁴³ Sayhan, İ. (2006). **Kambiyo Senetlerinde Mücerretlik İlkesi ve Bedel İlişkisi**. (Birinci Basım). Ankara: Yetkin Yayınları, 83-86.

²⁴⁴ Sayhan, (2006), 85.

²⁴⁵ Bozer, Göle, (2018), 69.

²⁴⁶ Bozer, Göle, (2018), 69.

kabul, aval gibi kambiyo senedi işlemlerine, sonra bonoya ve en sonunda da çeke ilişkin açıklamalar yapılacaktır.

3.1.5.1. Poliçe

Poliçe, TTK'nin Kıymetli Evrak'ı düzenlediği Üçüncü Kitap'ın Dördüncü Kısım'ında Birinci Bölüm başlığı altında ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Bu düzenleme doğrultusunda çalışmamızda kavram olarak poliçe, poliçenin unsurları, ciro, aval, kabul, ödeme gibi konulara sırasıyla değinilecektir.

3.1.5.1.1. Kavram

Poliçe; düzenleyen kişinin (keşidecinin)²⁴⁷, muhataba düzenlediği senet bedelini ödeme, lehtara ise senet bedelini muhataptan tahsil etme yetkisi verdiği²⁴⁸ ve belirli bir bedelin ödenmesi konusunda kayıtsız şartsız havaleyi içeren²⁴⁹ kambiyo senedir.

Poliçede düzenleyen (keşideci), muhatap ve lehtar arasında üçlü bir ilişki bulunmakla birlikte; düzenleyen (keşideci) poliçeyi düzenleyen, muhatap poliçeyi ödeyecek olan, lehtar da kendisine ödeme yapılacak kişidir²⁵⁰. Burada düzenleyen (keşideci) ile muhatap arasındaki ilişkiye “*karşılık ilişkisi*”, düzenleyen (keşideci) ile lehtar arasındaki ilişkiye “*bedel ilişkisi*”, muhatap ile lehtar arasındaki ilişkiye ise “*ödeme ilişkisi*” denilebilir²⁵¹.

Poliçenin geçerliliğini etkilememekle birlikte normalde poliçenin düzenleyeni (keşidecisi) ile muhatap arasında poliçede yazılı bedelin ödenmesini mümkün kılan bir

²⁴⁷ “...Tasarıda, poliçeyi çeken kişi “düzenleyen” kavramı ile ifade edilmiş ve poliçe kısmının tamamında bu kavram kullanılmıştır. (aynı durum diğer kambiyo senetleri olan “bono” ve “çek” için de söz konusudur.). Bu durumun sebebi, mehz İsviçre Borçlar Kanunu (OR m.990-1144) gerek Alman Poliçe Kanunu (Wechselgesetz m.1-98) ve Alman Çek Kanununda (Scheckgesetz m.1-66) “poliçe ve çek”i keşide eden”, “bonoyu düzenleyen” kişi için tek bir kavramın –“Aussteller”- kullanılmış olmasıdır. Bu kavram, Tasarıda, her üç kambiyo senedi için de ortak bir şekilde “düzenleyen” olarak yer almıştır. Oysa üç taraflı ve temelde bir havale ilişkisi olan poliçe için (aynı şekilde çek) “düzenleyen” kavramının kullanılması bu senetleri ifade açısından yerinde değildir...Dolayısıyla poliçe ve çekin düzenlenmesi değil, “keşide edilmesi” , bu senetlerdeki üçlü ilişkiyi daha doğru bir şekilde ifade etmektedir...” Narbay, Ş. (2005). “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Kıymetli Evrak Hukuku Kitabında Yapılan Düzenlemeler ve Değişiklik Önerilerimiz.”

Prof. Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan, 173-222.

²⁴⁸ Can, (2015), 64.

²⁴⁹ Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, (2013), 99.

²⁵⁰ Kayar, (2018), 613.

²⁵¹ Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, (2013), 101.

“karşılık (provizyon) ilişkisi”nin varlığı olağandır²⁵². Bu halde düzenleyen (keşideci) bir borç ilişkisi nedeniyle muhataptan para alacağı bulunan kişidir²⁵³. Ancak muhatapın her durumda düzenleyen (keşidecinin) borçlusu olması şart olmadığı gibi örneğin muhatap hatır için de ödeme yapabilir²⁵⁴. Burada bir husus daha önemlidir ki; muhatap, düzenleyene (keşideciye) borçlu olsa dahi poliçeyi kabul etme zorunluluğu yoktur ve ancak poliçenin kabul için kendisine ibrazı üzerine TTK m. 695/1 ve 698/1 gereği poliçeyi kabul ederse kambiyo ilişkisine dâhil olup poliçenin esas borçlusu durumuna gelir, yoksa poliçe düzenlenirken muhatap kambiyo ilişkisi dışındadır²⁵⁵.

3.1.5.1.2. Unsurları

Geçerli bir poliçeden bahsedilebilmesi için; poliçenin, Kanunda öngörülen bütün zorunlu unsurları içermesi gerekir²⁵⁶. Bu zorunlu unsurlardan bazıları ise kanunda alternatifli olarak belirlenmiştir²⁵⁷. Ayrıca Kanunda belirlenen zorunlu unsurların yanı sıra poliçede ilgililerin isteği üzerine konulabilen bazı ihtiyari unsurlar da bulunabilir²⁵⁸. Aşağıda sırasıyla bu zorunlu ve ihtiyari unsurların neler olduğu üzerinde duracağız.

Poliçenin zorunlu unsurlarından ilki senet metninde “*poliçe*” kelimesine, eğer senet Türkçe’den başka bir dilde düzenlenmişse de ilgili dilde “*poliçe*” karşılığı olarak kullanılan kelimeye yer verilmesidir²⁵⁹. Düzenlenen senet, poliçenin diğer tüm unsurlarına sahip olmasına rağmen; senet metninde “*poliçe*” kelimesine yer verilmemişse bu senet TTK m. 826 gereği emre yazılı havale hükmündedir²⁶⁰. Emre yazılı havale ise poliçeden farklı olarak kabul için muhataba ibraz edilemez, buna rağmen muhataba ibraz edilir, ancak muhatap kabulden kaçınırsa hamilin söz konusu senet nedeniyle müracaat hakkı doğmaz²⁶¹.

²⁵² Can,(2015), 64.

²⁵³ Can, (2015), 64.

²⁵⁴ Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, (2013), 101.

²⁵⁵ Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, (2013), 101.

²⁵⁶ Pulaşlı, (2019), 133.

²⁵⁷ Pulaşlı, (2019) 133. ; Domaniç, H. (1990). **Kıymetli Evrak Hukuku**. İstanbul: Eskin Matbaası, 110-111.

²⁵⁸ Pulaşlı, (2019), 133.

²⁵⁹ Bozer, Göle, (2018), 74.

²⁶⁰ Bozkurt, T. (2017). **Kıymetli Evrak Hukuku**. Kocaeli: Kuram Kitap, 54.

²⁶¹ Pulaşlı, (2019), 134.

Poliçenin zorunlu unsurlarından ikincisi, senet metnindeki ödeme emrinin (havalenin) kayıtsız şartsız ve belirli bir bedelin ödenmesine ilişkin olmasıdır²⁶². Burada poliçe metnine “*İşbu poliçenin ödenmesi x taşınmazın tapu sicilinde y adına tescil edilmesi halinde geçerli olacaktır.*” gibi kayıt ve şarta bağlı ifadelerin yazılması poliçenin geçersiz olmasına sebep olur. Aynı şekilde poliçe metninde belirli bir bedel yerine “*1.000,00 Euro veya 6.000,00 TL ödeyiniz!*” şeklinde ifadelere yer verilmesi de poliçeyi geçersiz kılar. Poliçedeki bedelin belirli olması kuralına TTK m. 675’de faiz konusunda bir istisna tanınmış ve sadece görüldüğünde veya görüldükten belli bir süre sonra ödenecek poliçelerde; poliçenin ödenmek üzere muhataba ne zaman ibraz edileceğini önceden bilmek mümkün olmadığından oranı poliçede gösterilmek kaydıyla faiz şartına izin verilmiştir²⁶³. Belli bir tarihte ödenecek poliçeler ile keşide tarihinden belli bir süre sonra ödenecek poliçelerde ise; faizin peşinen hesaplanıp bedele eklenmesi mümkün olduğu için, poliçeye faiz şartı konulamaz, konulmuş olsa bile bu şart yazılmamış sayılır²⁶⁴.

Poliçenin zorunlu unsurlarından üçüncüsü; senet metninde, senet bedelini ödeyecek kişiye yani muhatabın adına yer verilmesidir. Poliçede muhatap gerçek ve/veya tüzel kişi olabilir, ancak bir topluluk veya oluşumun poliçede muhatap olarak gösterilmesi halinde poliçe geçersiz olur²⁶⁵. Bununla birlikte muhatabın tamamen hayal ürünü veya hayatta olmayan bir kişi olması senedin geçersizliğine yol açmaz²⁶⁶. Poliçede birden fazla kişinin de muhatap olarak gösterilmesi mümkündür ve bu halde senet bedelinin tamamı her bir muhataptan tahsil edilebilir²⁶⁷.

Poliçenin zorunlu unsurlarından dördüncüsü; poliçe hamiline düzenlenemediği için, senette yazılı tutar kime veya kimin emrine ödenecekse onun adına yani lehtara senet metninde yer verilmesidir²⁶⁸. Poliçe lehtarını gerçek veya tüzel kişi olabileceği gibi birden fazla kişi de poliçede lehtar olarak gösterilebilir, ancak bu durumda lehtarlar müteselsil alacaklı olmalarının yanında poliçeyi ciro etmeleri halinde de senet borcundan müteselsilen sorumlu olurlar²⁶⁹. Poliçede lehtar olarak ister gerçek kişi isterse tüzel kişi gösterilmiş olsun lehtarın kim ve/veya kimler olduğu senet metninden herhangi bir şüpheye yer

²⁶² Can, (2015), 68.

²⁶³ Bozer, Göle, (2018), 77-78.

²⁶⁴ Kayar, (2018), 616-617.

²⁶⁵ Bozer, Göle, (2018), 83.

²⁶⁶ Bozer, Göle, (2018), 83.

²⁶⁷ Can, (2015), 76.

²⁶⁸ Pulaşlı, (2019), 139.

²⁶⁹ Pulaşlı, (2019), 139.

vermeyecek şekilde anlaşılmalıdır²⁷⁰. Örneğin lehtarın “ *Ahmet Ü...* ” şeklinde yazıldığı bir senet belirsizlik nedeniyle poliçe sayılmayacak; ancak lehtar olarak yazılan kişinin hayali bir kişi olması, senet üzerindeki imzaların bağımsızlığı ilkesi gereği senedin geçerliliğini ve poliçe niteliğini etkilemeyecektir²⁷¹.

Poliçenin zorunlu unsurlarından beşincisi; düzenleyenin (keşidecinin) poliçe üzerinde el yazısı ile atılmış imzasının bulunmasıdır²⁷². Bu imzanın ise senetteki bütün metni kapsayacak şekilde poliçenin altına atılmış olması gerekir ki; imzanın senet metninin içine veya üstüne atılması geçerli değildir²⁷³. Bununla birlikte düzenleyenin (keşidecinin) poliçeden sorumlu tutulabilmesi için senedi bizzat imzalaması şart olmayıp senedin temsilcisi tarafından imzalanması halinde de senetten sorumlu olur²⁷⁴, ancak ilerde ilgili başlık altında ayrıntılı şekilde izah etmekle birlikte burada gerçek kişilerin kural olarak temsilci aracılığıyla poliçe ve bono düzenlemesi mümkünken Çek Kanunu m. 5/3 gereği çek hesabı sahibi gerçek kişinin kendi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci tayin edemeyeceğini belirtmekte yarar vardır²⁷⁵.

Poliçenin zorunlu unsurlarından altıncısı; gün, ay ve yıl olarak poliçede gösterilmesi gereken düzenleme tarihidir²⁷⁶. Senet metninde, poliçe ifadesi de dâhil olmak üzere diğer bütün zorunlu unsurla yer alsa dahi düzenleme tarihinin bulunmaması poliçenin geçersizliğine neden olur²⁷⁷. Poliçede zorunlu unsur olarak kabul edilen düzenleme tarihi; düzenleyenin (keşidecinin) veya temsilcisinin poliçeyi düzenlediği tarihte hukuki ehliyetinin bulunup bulunmaması, düzenlendiği tarihten belli bir süre sonra ödenecek poliçelerde vadenin belirlenebilmesi, görüldüğünde ödenecek poliçelerin düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenmek üzere muhataba ibraz edilmesinin gerekmesi ve görüldükten belli bir süre sonra ödenmesi gereken poliçelerin de düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde muhataba ibrazının zorunlu olması ve vadelerinin belirlenebilmesi gibi sebeplerle önem arz etmektedir²⁷⁸. Buna göre senet üzerinde birden fazla düzenleme tarihinin bulunması halinde, özellikle az önce saydığımız hususların

²⁷⁰ Bozer, Göle, (2018), 84.

²⁷¹ Bozer, Göle, (2018), 84.

²⁷² Öztan, (2018), 82.

²⁷³ Pulaşlı, (2019), 139.

²⁷⁴ Kayar, (2018), 620.

²⁷⁵ Karamanlioğlu, A. (2013). “Kambiyo Senetlerinde Düzenleyenin İmzası ve Bulunmamasının Sonuçları.” **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 1(2), 106.

²⁷⁶ Bozer, Göle, (2018), 85.

²⁷⁷ Pulaşlı, (2019), 140.

²⁷⁸ Kayar, (2018), 618-619.

belirlenmesinin mümkün olmaması nedeniyle senet poliçe olarak kabul edilmeyecek, adi senet niteliğinde sayılacaktır²⁷⁹.

Poliçenin zorunlu unsurlarından yedincisi düzenleme yeri olmakla birlikte; yukarıda bahsettiğimiz zorunlu unsurlardan farklı olarak düzenleme yerinin poliçede bulunmaması durumunda kanunda alternatif olarak *belirtilen “düzenleyenin adının yanında yazılı olan yer”* düzenleme yeri olarak kabul edilir²⁸⁰. Düzenleme yeri dışında kanunda belirtilen bu alternatif unsurun da poliçede yer almaması halinde; düzenlenen senet, kambiyo senedi sayılmaz ve poliçe niteliğini yitirir²⁸¹.

Poliçenin zorunlu unsurlarından sekizincisi ödeme yeri olmakla birlikte; burada da tıpkı düzenleme yerine poliçede yer verilmemesi halindeki gibi, ödeme yerinin poliçede açıkça bulunmaması durumunda Kanunda alternatif olarak belirtilen muhatabın adının yanında yazılan yer ödeme yeri sayılır, ancak ödeme yeri Kanunda düzenlenen bu alternatif unsurla da tespit edilemiyorsa poliçe geçersiz olur²⁸².

Yukarıda bahsettiğimiz ve poliçenin geçerli olması için kanunda düzenlenen zorunlu ve alternatif zorunlu unsurlar yanında bir de poliçede yer verilip verilmemesi isteğe bağlı unsurlar bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse poliçede vadeye yer vermek isteğe bağlı olup herhangi bir vadenin bulunmaması halinde poliçe görüldüğünde ödenir²⁸³. Aynı şekilde poliçeye isteğe bağlı olarak düzenleyen tarafından poliçenin kabul edilmemesinden sorumlu olmayacağı yönünde sorumsuzluk kaydı koyulabileceği gibi poliçenin kabul edilmemesi veya ödenmemesi durumunda hamili protesto işlemlerinden muaf kılmak için protestodan muafiyet kaydı gibi kayıtlar da konulabilir²⁸⁴.

3.1.5.1.3. Temsil ve yetkisiz temsil ile ilişkisi bakımından kambiyo senedi üzerindeki bazı işlemler

Kambiyo senetlerinin düzenlenmesi gibi ciro, aval, kabul gibi işlemlerin de temsilci aracılığıyla yapılabilmesi ve bu ihtimalde de yetkisiz temsilin veya temsil yetkisinin aşılmasının gündeme gelebileceği dikkate alındığında, tez konumuzla ilgisi bakımından bu

²⁷⁹ Bozer, Göle, (2018), 87.

²⁸⁰ Pulaşlı, (2019), 143.

²⁸¹ Kayar, (2018), 622.

²⁸² Can, (2015), 77.

²⁸³ Bozer, Göle, (2018), 97.

²⁸⁴ Pulaşlı, (2019), 148.

başlık altında kambiyo senetleri üzerindeki işlemlerden ciro, aval ve kabul üzerinde kısaca duracağız.

Ciro

Ciro; emre yazılı senetten doğan hakların, bir başka kişiye devir, tahsil veya rehin edilmesi amacıyla yapılan ve senet hamilinin imzasını içeren bir irade beyanıdır²⁸⁵. Burada poliçeyi ciro eden kişi ciranta, kendisine ciranta tarafından ciro işlemiyle devir yapılan kişi de ciro edilendir²⁸⁶.

Cironun senet üzerine, senette yer olmadığı hallerde ise alonj²⁸⁷ denilen ve senede ilave edilen kâğıt üzerine yazılması mümkündür²⁸⁸. Cironun günlük hayatta çoğunlukla senedin arka yüzüne yazıldığı bilinmekle birlikte senedin ön yüzüne yazılmasına da engel yoktur, ancak burada TTK m. 701/4 gereği ciro şerhi yazılmadan senedin ön yüzüne atılacak imzaların aval sayılacak olması nedeniyle senedin ön yüzüne ciro işlemi yapan hamilin mutlaka bu işlemin bir ciro işlemi olduğunu belirten şerh düşmesi gerekir²⁸⁹.

Cironun kural olarak hiçbir kayıt ve şarta tabi tutulmadan yapılması gerekir, ancak TTK m. 682/1 gereği şarta bağlı yapılan ciro geçersiz olmaz, sadece şart yazılmamış sayılır, kısmi ciro ise geçersizdir²⁹⁰. Aynı zamanda TTK m. 686 gereği çizilmiş ciro yazılmamış sayılacağından cironun geçerli olabilmesi için çizilmemiş olması da gerekir²⁹¹.

Ciro işlemi yapan kişi; bir zorunluluk olmamakla birlikte, senedin ciro yoluyla kime devredildiğini açıkça yazarsa tam cirodan, ciro edileni yazmadan yalnızca imza atarak ciro işlemi gerçekleştirirse de beyaz cirodan²⁹² söz edilir²⁹³. Hukukumuzda beyaz

²⁸⁵ Pulaşlı, (2019), 172.

²⁸⁶ Poroy, Tekinalp, (2013), 179.

²⁸⁷ “Kanunun izin verdiği hallerde senet üzerinde boşluk kalmaması halinde belirli işlemlerin yapılması için senede fiziki (maddi) olarak eklenen, irade beyanı yoluyla senetle arasında bağlantı kurulan ve kağıttan oluşan istisnai bir belgedir.” Seven, V. (2017). “Kambiyo Senetlerinde (Bono, Poliçe ve Çek) Alonj.” **İzmir Barosu Dergisi**, 82(1), 60-61.

²⁸⁸ Ülgen, H. , Helvacı, M. , Kaya, A. , Ertan, F. N. (2019). **Kıymetli Evrak Hukuku**. (Güncellenmiş ve Kısmen Yeniden Yazılmış Onbirinci Bası). İstanbul : Vedat Kitapçılık, 167.

²⁸⁹ Öztan, (2018), 107-108.

²⁹⁰ Poroy, Tekinalp, (2013), 182.

²⁹¹ Poroy, Tekinalp, (2013), 182.

²⁹² Senedin ön yüzünde yer alan beyaz ciro hakkında yapılan yorum ve tartışmalar için bkz: “Ancak bu durumda, müracaat hakkının kullanılması durumunda, senedin ön yüzüne atılmış bu beyaz ciro türünün, müteselsil ciro zincirinin neresinde yer aldığı sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, kanaatimizce somut olaya göre değerlendirme yapmak gerekmektedir. Senedin ön yüzüne atılmış olan “ödeyiniz ve imza”/

ciro yapılmasına izin verilmesi, poliçenin ve diğer emre yazılı senetlerin hamiline yazılı senetler gibi dolaşıma girme imkânını sağlamıştır²⁹⁴. Bu şekilde senedi beyaz ciro ile devralan hamil; ciroyu kendi adına veya bir başka kişi adına doldurabilir, senedi yeniden beyaz ciro ile devredebilir, beyaz ciroyu doldurmadan ve senedi yeniden ciro etmeden de başka bir kişiye verebilir²⁹⁵.

Emre yazılı senetten doğan haklar, yukarıda izah ettiğimiz üzere ciro edilebilmekle beraber düzenleyen (keşideci) tarafından senet üzerine konulacak bir kayıtlı senedin ciro edilmesi yasaklanabilir ki; bu tür bir tasarruf senedi nama yazılı hale getirir²⁹⁶. Düzenleyen (keşideci) dışında bir ciranta tarafından da aynı şekilde senedin ciro edilemeyeceğine dair senet üzerine kayıt konulabilmesi mümkünken, bu kayıt senedi nama yazılı bir kambiyo senedi haline getirmeyip²⁹⁷ yalnızca o ciranta bakımından hüküm ve sonuç doğurur ve ciranta kendi ciro ettiği kişiden sonraki senet hamillerine karşı sorumluluktan kurtulur²⁹⁸.

Ciro, amacına göre temlik, rehin veya tahsil için yapılabilir²⁹⁹.

Temlik cirosu; temlik, teminat ve teşhis fonksiyonu içermekle birlikte bu cironun yapılması sonucu temlik fonksiyonu gereği senedin içerdiği tüm haklar zilyetliğin de devriyle ciro edilene geçer³⁰⁰. Bu sayede senet kendisine ciro edilen kişi, senet bedelini tahsil edebileceği gibi senedi yeniden temlik cirosu ile devredebilir veya isterse rehin ya da tahsil cirosu da yapabilir³⁰¹.

“hamiline ödeyiniz imza” şeklinde oluşturulan bu beyaz ciro türünün lehdar tarafından yapılması ihtimalinde, ciro zinciri kanaatimizce muntazamdır. Söz konusu imzanın ciro zincirinin neresinde yer aldığı tespit edilebilmektedir. Dolayısıyla, söz konusu ciro zincirine dayanarak senedi elinde bulunduran hamil, şeklen yetkili hamil sayılır. Diğer taraftan senedin ön yüzüne atılmış olan “ödeyiniz ve imza”/ “hamiline ödeyiniz imza” şeklinde oluşturulan bu beyaz ciro türünün lehdar tarafından yapılmaması ihtimalinde, söz konusu cironun ciro zincirinin neresinde yer aldığı sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu ihtimalde senedin ön yüzüne atılmış olan bu beyaz ciro türünün, ciroyu çizmeye yetkili olanlar tarafından çizilmek suretiyle ciro zinciri muntazam hale getirilebilir. Ancak bu şekilde ciro zinciri muntazam hale getirilemiyorsa, ciro zincirinin kopmuş olduğu sonucuna varılmalıdır. “ Koşut, H. (2017). “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro.” **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 16(2), 645.

²⁹³ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 174.

²⁹⁴ Can, (2015), 87.

²⁹⁵ Can, (2015), 87.

²⁹⁶ Öztan, (2018), 121.

²⁹⁷ Bilgili, F. (2008). “Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun Bonoda “Ciro Edilemez” Kaydına İlişkin 2007/202 No’lu Kararı Üzerine Bir Değerlendirme.” **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 21(78), 32-33.

²⁹⁸ Öztan, (2018), 121.

²⁹⁹ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 173.

³⁰⁰ Bozer, Göle, (2018), 110.

³⁰¹ Bozer, Göle, (2018), 110.

Temlik cirosunun teşhis fonksiyonu sayesinde ise; senedin kim tarafından kime devredildiği, senedi elinde bulunduran kişinin yetkili hamil olup olmadığı, ciro silsilesinin düzgün olup olmadığı gibi hususlar açıklık kazanmış olur³⁰². Burada yeri gelmişken belirtmekte fayda vardır ki; hamile yazılı çekte cironun teşhis fonksiyonu yoktur ve gerekmediği halde hamile yazılı çek bir veya daha fazla ciro içerse dahi çek hamili, sadece çeki elinde bulundurmak nedeniyle hukuki görünüş itibarıyla hak sahibi sayılır³⁰³.

Son olarak temlik cirosunun teminat fonksiyonu taşıması nedeniyle; senedi bu şekilde devreden kişi, senedin asıl borçlu tarafından ödenmeme ihtimaline karşı kendisine müracaat borçlusu olarak başvurulabileceğini kabul etmiş sayılır³⁰⁴.

Ciro; temlik amacı dışında bir başkası aracılığıyla senedin tahsil edilmesi amacıyla da yapılabilir ve bu durumda tahsil için senet kendisine ciro edilen kişi, cirantanın vekili veya temsilcisi durumundadır³⁰⁵. Senedi tahsil cirosu ile elinde bulunduran hamil, senedi tahsil amacı taşıyan kabul için muhataba arz, ödeme için ibraz, protesto çekme, dava açma gibi tüm hakları³⁰⁶ kullanabilir ve bu senedi ancak bir tahsil cirosu ile yeniden devredebilir³⁰⁷.

Ciro; yukarıda bahsettiğimiz üzere temlik ve tahsil amacı dışında rehin amacıyla da yapılabilir. Bir kişinin aldığı krediye karşılık gösterebileceği teminatlardan biri de rehin olmakla birlikte; bu kişinin menkul bir malı rehin olarak vermesi, TMK m. 939 gereği teslimine bağlı rehin sayılır ve temliki mümkün diğer alacaklarda olduğu gibi kıymetli evrak üzerinde de rehin tesisi mümkündür³⁰⁸. Burada senedin '*Rehin amaçlı devredilmiştir.*', '*Teminat amaçlı devredilmiştir.*' gibi ibarelerle rehin cirosuyla ciro edilip zilyetliği devredildikten sonra ciro edilen lehine bir rehin hakkı doğmaktadır³⁰⁹. Rehin amacıyla yapılan ciroda; temin edilen borç tutarı senet metninde gösterilmediğinde, borç miktarının senette yazılı tutar kadar olduğu karine olarak kabul edilmekle birlikte ayrıca yapılan bir

³⁰² Can, (2015), 90.

³⁰³ Alışkan, M. (1996). "Kambiyo Senetlerinde Temlik Cirosu." Web: <https://katalog.marmara.edu.tr/eyayin/tez/T0043286.pdf> adresinden 27 Nisan 2019'da alınmıştır.

³⁰⁴ Can, (2015), 90.

³⁰⁵ Pulaşlı, (2019), 195.

³⁰⁶ Can, (2015), 92.

³⁰⁷ Pulaşlı, (2019), 195-196.

³⁰⁸ Öztan, (2018), 118-119.

³⁰⁹ Öztan, (2018), 119.

sözleşme ile bu miktar belirtilmişse bu karinenin aksi ispat edilebilir³¹⁰. Senedi rehin ciro suyla devralan kişi yalnızca tahsil ciro suyla senedi devretme yetkisine sahip olmakla birlikte rehinle temin edilen borç tutarı vadesi gelmesine rağmen ödenmemişse artık senette yer alan rehin ciro su ile elde ettiği haktan yararlanarak alacağını tahsil imkânına kavuşur³¹¹.

Ciro konusunda bu açıklamalardan sonra cironun ne zamana kadar yapılabileceği meselesi üzerinde de durmak önemlidir. Kambiyo senetlerinden poliçe ve bonoda ciro kural olarak vadeye kadar yapılabilmekle birlikte TTK m. 690 düzenlemesi bu kurala istisna getirmiş, poliçe ve bonoda vadenin geçmesinden sonra yapılan cironun da vadeden sonra yapılan cironun hüküm ve sonuçlarını doğuracağı kabul edilmiştir³¹². Ancak ödememe protestosu çekildikten sonra veya bu protestonun çekilmesi için Kanunun tanıdığı sürelerin geçmesiyle yapılan ciro gecikmiş ciro ismini alır ve sadece alacağın temliki sonucunu doğurur³¹³. Kambiyo senetlerinden çeklerde ise ciro ile çekin devir imkânını devam ettiren iki iş günlük süre bulunmadığından TTK m. 793'e göre çekte protestonun keşide edilmesinden veya aynı nitelikte bir tespitin yapılmasından ya da ibraz süresinin geçmesinden sonra yapılan ciro alacağın temliki sonuçlarını doğurur³¹⁴.

İlerde ayrıntılı şekilde izah edecek olmakla birlikte burada yeri gelmişken ve son olarak, temsilen kambiyo taahhüdünde bulunulabileceğini ve yetkisiz temsil halinde ise kambiyo senedine imza atan kişinin, bu senet dolayısıyla bizzat sorumlu tutulacağını ve senedi ödemesi halinde ise temsil olduğu kabul edilen kişinin haiz olabileceği haklara sahip olacağını düzenleyen TTK m. 678 düzenlemesinin karşıt anlamından, bir kambiyo taahhüdü olan cironun da temsilci vasıtasıyla yapılabileceğini ve bu ihtimalde de yetkisiz veya yetkisini aşan temsilcinin bulunabileceğini³¹⁵ söylemekte yarar vardır.

³¹⁰Özel, B. (2012). Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro su. Web: <http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/5483/325868.pdf?sequence=1> adresinden 27 Nisan 2019'da alınmıştır.

³¹¹ Can, (2015), 94.

³¹² Hacıömeroğlu, A. O. (2017). **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**. Ankara : Yetkin Basımevi, 81.

³¹³ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 168.

³¹⁴ Hacıömeroğlu, (2017), 81-82.

³¹⁵ Poroy, Tekinalp, (2019), 168.

Aval

Bilindiği gibi teminatlar; rehin hakkı gibi ayni veya kefalet kurumundaki gibi şahsi teminatlar olarak ikiye ayrılır ve esasında aval de hukuki niteliği gereği şahsi bir teminat olmakla birlikte diğer bir şahsi teminat türü olan kefaletle arasında çok sayıda fark vardır³¹⁶.

Aval³¹⁷, senet üzerine yazılacak bir beyanla senet borcunu teminat altına alan ve aval verenin (avalistin) lehine aval verdiği kişi gibi sorumlu olmasını sağlayan kambiyo senetlerine has bir şahsi teminattır³¹⁸.

Bu anlamda kefaletin bir sözleşme olmasına karşın avalin tek taraflı bir hukuki işlem olması, kefalette kural olarak alacaklının kefile başvurmadan önce asıl borçluya başvurmasının gerekmesi gibi bir tali sorumluluk söz konusuysa avalde lehine aval verilen kişinin sorumluluğuna gitmeden doğrudan avaliste başvurulabilmesi, kefaletin asıl borcun varlığına bağlı fer'i nitelikte bir teminat olması yanında avalin şahsi ve bağımsız bir teminat olması, kefilin asıl borçluya ait olan def'ileri ileri sürme imkanı varken avalistin lehine aval verdiği kişinin ileri sürebileceği def'ileri ileri sürme imkanının bulunmaması ve aynı şekilde kendisine karşı da lehine aval verdiği kişiye karşı ileri sürülebilecek def'ilerin ileri sürülememesi, kefalette ödeme yapmak durumunda kalan kefilin alacaklının halefi olmasına karşın avalistin senet bedelini ödemesi halinde senetten kaynaklanan hakları iktisap etmesi gibi birçok konuda kefalet ile aval arasında önemli

³¹⁶ Can, (2015), 95.

³¹⁷ "Avalin ortaya çıkışına ilişkin elimizde kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak kambiyo senetlerinin oluşumuna ilişkin tarihsel süreç bu konuda bize bazı ipuçları vermektedir. Kambiyo senetleri XII. Yüzyıl ve XV. Yüzyıl arasında bono benzeri senetler şeklinde ortaya çıkmış, XV. Ve XVII yüzyıllar arasında havale niteliği taşıyan poliçe görülmeye başlanmıştır. Bu senetlerle amaçlanan tacirlerin yanlarında para taşıma zorunluluğunun ortadan kaldırılmasıdır. XVIII yüzyılda ciro ortaya çıkmış, böylelikle bu senetler tedavül yeteneği kazanmıştır." Demirkapı, E. (2005). **Kambiyo Senetlerinin Aval Yoluyla Temini**. İzmir: Güncel Yayınevi, 11-12.

³¹⁸ "... Ancak hemen belirtelim ki, kanun koyucunun TBK m. 603'teki amacının dışına çıkarak, avalde eşin rızasının aranmasının bir zaruret olduğunun kabulü halinde, uygulamada aval yerine senedin ciro edilmesi yoluna gitme tercihinin daha da artacağına şüphe yoktur. Dolayısıyla, kefalette cari olan eşin rızasının aranması zaruretinin, aval ile dolanılmasının önüne geçilmesi amacından hareketle TBK m. 603 kapsamına aval müessesesinin de dahil olduğu görüşü, esasında aval amacı taşıyan (gizli/açık) görünürdeki ciro işlemlerinin yaygınlığı gözetildiğinde, uygulama bakımından rasyonel bir gerekçe ve/veya çözüm olmanın hayli uzağında kalmaktadır..." Can, M. Ç. (2017). "Türk Borçlar Kanunu'nun 603. Maddesinin Kıymetli Evrak Hukukunda Uygulanabilirliği- Avalde Eşin Rızası Aranmalı mı?." **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 21(3), 38.

farklar bulunmaktadır³¹⁹.

Avalin hukuki nitelik ve özelliklerine ilişkin yukarıdaki açıklamalarımız yanında, avalin şekli ile aval verenin ehliyeti konusuna da kısaca değinmekte yarar vardır. Avalin şekline ilişkin TTK m. 701 düzenlemesi gereği; aval şerhinin kambiyo senedi veya alonj üzerine “*aval içindir*” ya da bu ifadeye eşdeğer başka bir beyanla yazılabileceği, bu şerhin avalist tarafından imzalanması ve avalin kimin için verildiğinin belirtilmesi gerektiği anlaşılmaktadır³²⁰. Konuyla ilgili ayrıca poliçenin ön yüzüne muhatap ve kesideci dışında atılan tüm imzaların aval olarak kabul edileceği ile avalin kimin lehine verildiğinin belirtilmemiş olduğu hallerde de bunun keşideci lehine verilmiş sayılacağı düzenlenmiştir³²¹.

Aval verenin ehliyeti hususunda ise; her ne kadar TTK’de konuyla ilgili ayrıca ve açıkça bir düzenleme yer almasa da avalin bir kambiyo senedi ödemesini temin ettiği dikkate alındığında; yukarıda kambiyo senetlerinde ehliyet ve imza başlığı altında ayrıntılı şekilde izah edildiği üzere, sözleşme ile borçlanmaya ehil olmak şeklinde ifade edilen genel kural burada da geçerlidir³²².

Burada son olarak temsilen aval verilip verilemeyeceği meselesi üzerinde duracağız. Şahsi teminatın bir türü olan avalde temsil ilişkisinin kabul edilmesi, birbirinden ayrı ve üç köşeli iki hukuki ilişkinin aynı anda uygulanması sonucunu doğurmaktadır³²³. Üçüncü kişi lehine teminatın verildiği avalde bir de bu teminatın temsilci vasıtasıyla verilmesi hukuki ilişkiye dördüncü bir kişinin katılması anlamına gelmektedir³²⁴. Kambiyo taahhütlerinin temsilen düzenlenmesini mümkün kılan ve temsile yetkili olmadığı halde bir kişinin temsilcisi sıfatıyla kambiyo senedine imza atan kişinin, bu senet dolayısıyla bizzat sorumlu olacağını ve senedi ödemesi halinde ise temsil olunduğu kabul edilen kişinin haiz olabileceği haklara sahip olacağını düzenleyen TTK m. 678 düzenlemesinin zıt anlamından

³¹⁹ Can, (2015), 96-97. ; Konuyla ilgili öğretideki eleştiriler de dikkate alınarak avalde eş rızasının aranmayacağı sonucuna varan 20.04.2018 tarih ve 2017/4 E. sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı için bkz. : <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=7915#>

³²⁰ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 183.

³²¹ Can, M. Ç. (2017), 55-56.

³²² Demirkapı, E. (2003).” Gerçek Kişilerin Aval Verme Ehliyeti.” **Ünal Tekinalp’e Armağan**, 1, 757-758.

³²³ Demirkapı, (2005), 88.

³²⁴ Demirkapı, (2005), 88.

bir kambiyo taahhüdü olan avalin de temsilen yapılabileceği anlaşılmaktadır³²⁵.

Kabul

Kambiyo senetlerinden yalnızca poliçeler için mümkün olan kabul, muhatap tarafından yapılıp onu kambiyo ilişkisine dâhil eden ve senedin asıl borçlusu haline getiren bir işlemdir³²⁶. Muhatap; kabul işlemini kural olarak senet üzerine yazdığı “*Kabul edilmiştir.*” , “ *Ödeyeceğim.*” gibi bir şerhle birlikte imzasını atarak yapabileceği gibi, TTK m. 695/1 gereği poliçenin ön yüzüne herhangi bir şerh yazmadan yalnızca imzasını atarak da yapabilmektedir³²⁷. Bunun yanında muhatap kabul işlemini yazılı bildirim yoluyla da yapabilir, ancak bu halde kabul işlemi yalnızca yazılı bildirim yapılan kişiye karşı hüküm ve sonuç doğurur³²⁸.

Kabul işlemi için poliçe kendisine arz edilen muhatap, TTK m. 696/1 gereği poliçe bedelinin tamamını kabul etmek zorunda değildir ve isterse poliçe bedelinin bir kısmını kabul edebilir, ancak muhatapın kabul işlemini bir kayıt ve şarta bağlaması mümkün olmadığı gibi TTK m. 696/2 gereği kabule dönük irade beyanının da poliçe içeriğiyle uygun olması gerekir³²⁹.

Poliçeyi muhatap veya onun yetkili temsilcisi veya araya girme suretiyle poliçeyi kabul edecek kişi kabul edebileceği gibi, poliçede birden fazla muhatapın bulunması halinde poliçenin bunlardan sadece birine kabul için arzı yeterlidir, kendisine kabul için poliçe arz edilen muhatapın kabul etmemesi halinde ise hamilin kabul etmeme protestosu çekerek poliçe borçlularına başvurma hakkı vardır³³⁰. Poliçede muhataba aval veren bir avalistin bulunması durumunda da muhatapın poliçeyi kabul etmemesi üzerine hamilin ayrıca avaliste poliçeyi kabul için arz etmesine gerek olmadan aval verene kabul etmeme protestosu çekme hakkı doğar³³¹.

³²⁵ Demirkapı, (2005), 88.

³²⁶ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 121.

³²⁷ Can, (2015), 100.

³²⁸ Can, (2015), 100.

³²⁹ Kayar, (2018), 643.

³³⁰ Bozer, Göle, (2018), 123.

³³¹ Bozer, Göle, (2018), 124.

Police; düzenlendiği günden vadeye kadar olan süre içinde kabul için muhataba ibraz edilebilir³³². Kural olarak poliçenin kabule arzı isteğe bağlıdır ve hamil dilerse poliçeyi yalnızca vade geldiğinde ödeme için ibraz edebilir³³³. Ancak “*görüldükten belli bir süre sonra ödenecek*” poliçelerdeki gibi kanundan veya keşideci ya da cirantalar tarafından konulmuş kabule arz zorunluluğundaki gibi kişilerin iradesinden kaynaklı olarak kabule arz zorunlu hale getirilebilir³³⁴. İşte bu nedenlerden herhangi birisi sonucunda poliçe hamil tarafından kendisine arz edilen muhatap, poliçeye kabul ettiği günün tarihini atabileceği gibi bu husus kural olarak isteğine bağlıdır ve poliçeye kabul tarihini atmamış olsa da kabul beyanını yazıp imzalaması yeterlidir, ancak “*görüldükten belli bir süre sonra ödenecek*” poliçelerde veya “*özel bir şart gereği poliçenin kabule arzı için süre tayin edilmiş*” hallerde hamilin haklarını koruyabilmek adına ibraz gününün yazılmasını muhataptan isteme hakkı bulunmaktadır³³⁵.

3.1.5.2. Bono

Bono, TTK’nin Kıymetli Evrak’ı düzenlediği Üçüncü Kitap’ın Dördüncü Kısmı’nda İkinci Bölüm başlığı altında TTK m. 776-779 arasında sadece dört madde halinde düzenlenmiştir. Kanunda bonoya ilişkin bu kısa düzenlemeye rağmen; TTK m. 778’de niteliğine aykırı düşmediği müddetçe poliçeye ilişkin hükümlerin bonoya da uygulanacağı belirtilmiştir. Biz de çalışmamızda kavram olarak bono, bononun unsurları, bonoda düzenleyen ve diğer kişilerin sorumlulukları ve son olarak poliçe hükümlerinin bonoya uygulanması hususları üzerinde duracağız.

3.1.5.2.1. Kavram

Bono, poliçe gibi bir kambiyo senedi olmakla birlikte poliçede “*Ödeyiniz.*” şeklinde bir tür havale ilişkisi kurulmasına rağmen; bonoda “*Ödeyeceğim.*” şeklinde bir ödeme vaadi bulunmaktadır³³⁶. Aynı zamanda poliçede düzenleyen (keşideci), muhatap ve lehtardan oluşan üçlü bir ilişki varken bonoda düzenleyen ve lehtardan oluşan ikili bir ilişki söz konusudur³³⁷. Poliçede muhatap kambiyo ilişkisine ancak poliçeyi kabul ettikten

³³² Pulaşlı, (2019), 162.

³³³ Can, (2015), 102.

³³⁴ Can, (2015), 102.

³³⁵ Pulaşlı, (2019), 162.

³³⁶ Poroy, Tekinalp, (2013), 281.

³³⁷ Kayar, (2018), 663-665.

sonra dâhil olur, fakat bononun ödeme vaadi olması nedeniyle düzenleyen esas borçlu konumundadır ve sorumluluğu da poliçeyi kabul eden muhatap gibidir³³⁸.

Bono, belirli bir bedelin ödenmesi konusunda bir ödeme vaadi, mücerret bir borç ikrarı olmakla birlikte poliçe ve çek gibi kanunen emre yazılı senetlerdendir³³⁹.

3.1.5.2.2. Unsurları

Geçerli bir bonodan bahsedilebilmesi için; bononun, kanunda öngörülen bütün zorunlu unsurları içermesi gerekir³⁴⁰. Bu zorunlu unsurlardan bazıları ise kanunda alternatifli olarak belirlenmiştir³⁴¹. Ayrıca Kanunda belirlenen zorunlu unsurların yanı sıra bonoda ilgililerin isteği üzerine konulabilen bazı ihtiyari unsurlar da bulunabilir³⁴². Aşağıda sırasıyla bu zorunlu ve ihtiyari unsurların neler olduğu üzerinde duracağız.

Bononun zorunlu unsurlarından ilki; senet metninde “*bono*” veya “*emre yazılı senet*” kelimesine, eğer senet Türkçe’den başka bir dilde düzenlenmişse de ilgili dilde “*bono*” ya da “*emre yazılı senet*” karşılığı olarak kullanılan kelimeye yer verilmesidir³⁴³. Bir bonoda bulunması zorunlu diğer tüm unsurlar olduğu halde sadece “*bono*” veya “*emre yazılı senet*” kelimesi bulunmazsa bu senet, “*emre yazılı*” ibaresini içermesi kaydıyla emre yazılı ödeme vaadi sayılır ve burada bonoya ilişkin araya girme suretiyle ödeme ile İİK m. 167-176 gereği kambiyo senetlerine özgü takip usulü hükümleri uygulanamaz³⁴⁴.

Bononun zorunlu unsurlarından ikincisi; bono düzenlenmesindeki amacın düzenleyenin belli bir borcu bizzat üstlenmesi olduğu da dikkate alındığında, kayıtsız şartsız belli bir bedelin ödenmesine ilişkin taahhüttür³⁴⁵. Bonoda söz konusu ödeme vaaadinin kayda veya şarta bağlanması veya belli bir miktar para borcunu içermemesi halinde senet kambiyo senedi olarak geçersiz sayılır³⁴⁶. Bonoda belli bir miktar para borcunu içeren meblağ senet üzerine hem yazı hem de rakamla yazılmış ve iki meblağ

³³⁸ Öztan, (1997), 975.

³³⁹ Bozer, Göle, (2018), 182.

³⁴⁰ Bozer, Göle, (2018), 185.

³⁴¹ Kayar, (2018), 665.

³⁴² Pulaşlı, (2019), 256.

³⁴³ Günay, E. (2018) . **Uygulamalı Bono Rehberi.** (Yirmi Üçüncü Baskı). Ankara : Seçkin Yayınevi, 39.

³⁴⁴ Pulaşlı, (2019), 251.

³⁴⁵ Pulaşlı, (2019), 251.

³⁴⁶ Kayar, (2018), 666.

arasında fark varsa bu durumda senet üzerinde herhangi bir tahrifat³⁴⁷ olmamak kaydıyla kural olarak yazı ile belirtilen miktara itibar edilir³⁴⁸.

Bononun zorunlu unsurlarından üçüncüsü; senet bedeli kime veya kimin emrine ödenecekse o kişiye yani lehtara senet metninde yer verilmesidir³⁴⁹. Burada TTK m. 673 gereği poliçede düzenleyenin (keşidecinin) poliçeyi doğrudan kendi emrine düzenlemesine imkân veren kurala bonolar için atıf yapılmamış olması sonucunda bonoda düzenleyenin kendini lehtar olarak göstermesinin mümkün olmadığı kabul edilmektedir³⁵⁰.

Bononun zorunlu unsurlarından dördüncüsü, poliçede olduğu gibi senedi düzenleyenin elle atılmış imzasıdır³⁵¹. Nasıl ki; poliçede elle atılmış imza dışında elektronik imza da dâhil olmak üzere mekanik herhangi bir araçla atılan imza veya onaylanmış bir işaret ya da resmi bir şahadetname kullanılamayacağını ifade etmişsek aynı kural bono için de geçerlidir³⁵². Poliçeden farklı olarak bonoyu düzenleyip imzalayan ile ödeyecek olan kişi aynıdır ve bu nedenle bonoyu düzenleyen kişi tıpkı poliçeyi kabul eden muhatap gibi sorumludur³⁵³.

Bononun zorunlu unsurlarından beşincisi; özellikle düzenleyenin ehliyeti ve düzenleme tarihinden belli süre sonra ödenecek bonolarda vadenin belirlenebilmesi gibi nedenlerle önem arz etmesi bakımından düzenleme tarihidir³⁵⁴. Düzenleme tarihinin bono üzerinde gün, ay ve yıl olarak şüpheyeye yer vermeyecek şekilde belirtilmesi ve bononun birden fazla düzenleme tarihi içermemesi gerekir ki, aksi halde düzenlenen senet bono olarak kabul edilemez³⁵⁵.

Bononun zorunlu unsurlarından altıncısı düzenleme yeri olmakla birlikte; yukarıda bahsettiğimiz zorunlu unsurlardan farklı olarak düzenleme yerinin bonoda bulunmaması durumunda Kanunda alternatif olarak belirtilen “*bonoyu düzenleyenin adı ve soyadının*

³⁴⁷ “Kambiyo senedinin lehtara verilmesinden sonra senet metninde yapılan değişikliklere tahrifat denir ve bu eylem cezayı gerektirir.” Bilgen, M. (2009). “Kambiyo Senetlerinde Tahrifat (Değişiklik) Yapılması.” **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 11(Özel Sayı), 985.

³⁴⁸ Pulaşlı, (2019), 251.

³⁴⁹ Öztan, (1997), 986-987.

³⁵⁰ Can, (2015), 137.

³⁵¹ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 146-147.

³⁵² Can, (2015), 138.

³⁵³ Bozer, Göle, (2018), 204.

³⁵⁴ Pulaşlı, (2019), 251.

³⁵⁵ Bozer, Göle, (2018), 201.

yanında yazılı olan yer” düzenleme yeri olarak kabul edilir³⁵⁶. Düzenleme yeri dışında Kanunda belirtilen bu alternatif unsurun da bonoda yer almaması halinde; düzenlenen senet, kambiyo senedi sayılmaz ve bono niteliğini yitirir³⁵⁷.

Bononun zorunlu unsurlarından yedincisi ise ödeme yeri olmakla birlikte; burada da tıpkı düzenleme yerine bonoda yer verilmemesi halindeki gibi, ödeme yerinin bonoda açıkça bulunmaması durumunda kanunda alternatif olarak belirtilen “*senedin düzenlendiği yer*” veya bu da yoksa “*bonoyu düzenleyen ad ve soyadının yanında yazılı olan yer*” ödeme yeri sayılır, ancak ödeme yeri Kanunda düzenlenen bu alternatif unsurla da tespit edilemiyorsa bono geçersiz olur³⁵⁸.

Yukarıda bahsettiğimiz ve bononun geçerli olması için Kanunda düzenlenen zorunlu ve alternatif zorunlu unsurlar yanında bir de bonoda yer verilip verilmemesi isteğe bağlı unsurlar bulunmaktadır. Örneğin bonoda vadenin³⁵⁹ yazılması isteğe bağlı olup bononun herhangi bir vade içermemesi geçerliliğini etkilemez, sadece söz konusu bono görüldüğünde yani ibrazında ödenir³⁶⁰. Kural bu olmakla birlikte bonoya vade yazılmış, ancak birden fazla vade³⁶¹ yazılmışsa veya imkânsız ya da anlaşılmaz bir tarih vade olarak gösterilmişse bono geçersiz olur³⁶².

Aynı şekilde bedel kaydı da bononun zorunlu unsurlarından değildir, ancak uygulamada bedeli “*malen*” , “*nakden*” veya “*teminat*” olarak alınmıştır şeklinde

³⁵⁶ Pulaşlı, (2019), 253.

³⁵⁷ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 146.

³⁵⁸ Kayar, (2018), 669.

³⁵⁹ “Tediye tarihi, bir para borcunun ödeneceği tarihi ifade etmekle birlikte, hukuki niteliği TTK m.776,f.1/c anlamında vade değildir. Zira bonoda yazılı bir tarihin, vade olarak yorumlanabilmesi için en azından senedi eline alan herkes için, söz konusu tarihte senedin ödeneceğinin anlaşılması gerekir. Buna karşın tediye tarihinde, söz konusu netlik bulunmamaktadır... Tediye tarihi, bononun zorunlu unsurlarından olmadığı için ve vade ile karıştırılarak çifte vade yaratıp bononun geçersizliği sorunu yaratabildiğinden bu kısmın bonodan çıkarılması uygun olur. Ayrıca bonoda ödeme tarihi de vade anlamına gelmemektedir. Zira vade para borcunun muaccel olduğu günü ifade etmesine rağmen, ödeme tarihi muaccel olan bir para borcunun fiilen ödenebileceği günü ifade eder...” Helvacı, M. , Aksu, R. (2016). “ Bonoda Yer Alan Tediye Tarihi ve Ödeme Tarihi Kavramlarının Değerlendirilmesi.” **Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan II. Cilt**, 1275.

³⁶⁰ Bozer, A. , Göle, C. , (2018), 213.

³⁶¹ “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 703/2 ve 778/1(b) maddeleri uyarınca birden fazla vadenin sene üzerinde yer alması senedi geçersiz hale getirir. Buna karşın Yargıtay, vade olarak tanımlanan tarihlerden birinin düzenlenme tarihi ile aynı olması durumunda bu kuralı uygulamamakta, bu tarihi düzenleme tarihinin tekrarı saymaktadır. Yüksek Mahkeme, bu halde söz konusu kuralı uygulamayı aşırı şekilcilik olarak değerlendirerek senedin geçerli olduğuna hükmetmiştir.” İnternet : Mersin, B. U. (tarih). Birden Fazla Vadeyi İçeren Bononun Geçerliliği-Yargıtay Karar İncelemesi. Web: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/372834> adresinden 13 Mayıs 2019’da alınmıştır.

³⁶² Bozer, A. , Göle, C. , 2018, 213.

kayıtlara bono metninde yer verilebilmektedir³⁶³. Bedel kaydının bononun geçerliliğine bir etkisi olmamakla birlikte bonoda bedel kaydı bulunması halinde bononun bu nedenle düzenlendiği kabul edilir ve bunun aksini iddia edenin iddiasını ispat etmesi gerekir³⁶⁴.

Kanunda bononun zorunlu unsurları arasında yer verilmemiş olmasına rağmen; uygulamada bono metnlerinde “*tediye*” ve “*ödeme*” tarihlerine de yer verilebilmektedir ki; bu tarihler, vade ve düzenleme gününden farklı olup bir para borcunun ödeneceği tarihi ifade ederler³⁶⁵. Söz konusu ifadelerin zorunlu unsur olmamaları nedeniyle kural olarak bononun geçerliliğine bir etkisi olmamakla birlikte vade ile karıştırılarak çifte vade yaratıp bononun geçersizliğine neden olabilecekleri düşünüldüğünde bu ifadelere bono metninde yer verilmemesi uygun olacaktır³⁶⁶.

3.1.5.2.3. Bonoda düzenleyenin ve diğer kişilerin sorumlulukları

Bonoyu düzenleyen kişinin sorumluluğu poliçeyi kabul eden muhatap gibidir ve bononun asıl borçlusu düzenleyendir³⁶⁷. Bu sebeple vade gelmiş olmasına rağmen bono bedelinin kısmen veya tamamen ödenmemesi halinde başka herhangi bir formaliteye ihtiyaç duyulmadan düzenleyen kişiye karşı üç yıllık zamanaşımı süresi içinde dava açmak veya icra takibi yapmak mümkündür³⁶⁸.

Bonoda düzenleyenin sorumluluğunun yanında senedin ciro ile dolaşıma girmesi ve hamil tarafından senet bedelinin düzenleyen kişiden kısmen veya tamamen tahsil edilememesi durumunda cirantalara karşı da dava açılabilmesi ve icra takibi yapılabilmesi mümkündür³⁶⁹. Bu olasılıkta hamilin cirantalara karşı dava açabilmesi ya da icra takibi yapabilmesi için bonoda protestodan muafiyet kaydının bulunduğu haller dışında mutlaka süresi içinde protesto çekmesi gerekir³⁷⁰. Ayrıca hamilin cirantalara karşı bu hakkını

³⁶³ Deynekli, A. (tarih). Bonoda Bedel Kaydının ve Talilin (Bedel Kaydının Aksini İddia Etmenin) İspat Yüküne Etkisi. Web: http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/9_7.pdf adresinden 13 Mayıs 2019’da alınmıştır.

³⁶⁴ Deynekli, A. (tarih), 2.

³⁶⁵ Helvacı, Aksu, (2016), 1275.

³⁶⁶ Helvacı, Aksu, (2016), 1275.

³⁶⁷ Can, (2015), 140.

³⁶⁸ Can, (2015), 140.

³⁶⁹ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 25-216.

³⁷⁰ Can, (2015), 141.

protestodan muafiyet kaydı varsa vadeden itibaren protesto çekmişse protesto tarihinden itibaren bir yıllık zamanaşımı süresi içinde kullanması gerekir³⁷¹.

Yukarıda izah ettiğimiz üzere bonoda düzenleyen ve cirantaların sorumluluklarının yanında eğer varsa bu kişilere aval verenlerin de sorumlulukları doğabilir. Bonoda avalist, düzenleyen kişi lehine aval vermişse onun gibi herhangi bir ciranta lehine aval vermişse de müracaat borçlusu sıfatıyla ve ciranta gibi sorumlu olur³⁷².

Bonoda bütün bu ihtimallerle birlikte hamile ya da müracaat borçlularından herhangi birine ödeme yapmak zorunda kalmış ciranta, kendisinin üstünde yer alan bir müracaat borçlusunun bulunması halinde bunlara karşı ödeme tarihinden eğer ödeme dava yoluyla talep edilmişse de davanın açıldığı tarihten itibaren altı aylık zamanaşımı süresi içinde müracaat hakkını kullanabilir³⁷³.

3.1.5.2.4. Poliçe hükümlerinin bonoya uygulanması

Daha önce de izah ettiğimiz gibi Türk Ticaret Kanunu bonoyu yalnızca dört maddede düzenlemiş, ancak TTK m. 778'de niteliğine aykırı düşmediği sürece poliçeye ilişkin hükümlerin bonolar hakkında da uygulanacağını belirtmiştir³⁷⁴.

Bu düzenlemeye göre; poliçelerin cirosuna ilişkin 681 ila 690, vadeye dair 703 ila 707, ödeme hakkındaki 708 ila 712, ödememe halinde başvurma haklarına ilişkin 713 ila 727 ve 729 ila 732, araya girme suretiyle ödemeye dair 734 ve 738 ila 742, suretler hakkında 746 ve 747, değiştirmeye ilişkin 748, zamanaşımına dair 749 ila 751, iptale dair 757 ila 765, tatil günleri, sürelerin hesabı, atıfet surelerine ilişkin yasak, poliçeye dair işlemlerin yapılması gereken yer ve imzaya dair 752 ila 756, kanunlar ihtilafına ilişkin 766 ile 775, üçüncü bir kişinin yerleşim yerinden veya muhatabın yerleşim yerinden başka bir yerde ödenmesi şart olan poliçe hakkındaki 674 ve 697, faiz şartına dair 675, ödenecek bedele ilişkin çeşitli beyanlar hakkındaki 676, geçerli olmayan imzanın sonuçlarına ilişkin 677, yetkisiz veya yetkiyi aşan kimsenin imzasına dair 678 ve 679, açık poliçeye ilişkin

³⁷¹ Can, (2015), 141.

³⁷² Kayar, (2018), 647.

³⁷³ Can, (2015), 142.

³⁷⁴ Pulaşlı, (2019), 258.

680 ve avale ilişkin 700 ila 702'inci maddeler niteliğine aykırı düşmediği sürece bonolar hakkında da uygulanır³⁷⁵.

Poliçelere ilişkin niteliğine aykırı düşmediği müddetçe bonolar hakkında da uygulanacağı öngörülen bu düzenlemeler dışında, poliçe karşılığının devrine ilişkin TTK m. 733 hükmüne bonolar için atıf yapılmamış, ancak eski Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmemesine rağmen; yeni Türk Ticaret Kanunu, poliçeler hakkındaki m. 732 hükmüne atıf yaparak sebepsiz zenginleşmeye ilişkin hükümlerin bonolar hakkında da uygulanacağını düzenleme altına almıştır³⁷⁶.

3.1.5.3. Çek

Çek, TTK'nin Kıymetli Evrak'ı düzenlediği Üçüncü Kitap'ın Dördüncü Kısım'ında Üçüncü Bölüm başlığı altında 780 ila 823'üncü maddeler arasında ve 5491 sayılı Çek Kanunu'nda düzenlenmiştir. Ayrıca TTK'deki çeke dair düzenlemeler arasında TTK m. 818 ile poliçeye ilişkin bazı hükümlerin çekler hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir. Biz de çalışmamızda her iki Kanun hükümlerini de dikkate alarak kavram olarak çek, çekin unsurları, ödenmesi ve ödenmemenin sonuçları, çekte kabul yasağı, ödeme şekillerine göre çek türleri gibi hususlar üzerinde duracağız.

3.1.5.3.1. Kavram

Çek, her şeyden önce bir kıymetli evrak türüdür ve bu nedenle her kıymetli evrak gibi bir alacak hakkı içerir, ancak daha önce de ifade edildiği üzere hukukumuzda çek, kıymetli evrak olmasının yanında kambiyo senedi olarak da kabul edilir ve diğer kambiyo senetleri olan poliçe ve bono gibi sıkı şekil şartlarına tabidir³⁷⁷.

Çek de poliçe gibi Kanunda belirtilen belli şartları ihtiva etmesi gereken ve çifte yetki veren bir havale sayılmakla birlikte TTK m. 782 gereği çeklerde muhatap ancak bir banka olabilir, aksi halde bir başka kişi üzerine düzenlenen çek yalnızca havale hükmündedir³⁷⁸. Burada düzenleyen (keşideci) çek düzenleyip verdiğinde hesabının bulunduğu muhatap bankadan çek hamiline çek tutarı kadar bir ödemenin yapılmasını

³⁷⁵ Pulaşlı, (2019), 258-259.

³⁷⁶ Pulaşlı, (2019), 259.

³⁷⁷ Bozer, Göle, (2018), 224-225.

³⁷⁸ Öztan, (2018), 219-220.

istemektedir ki; muhatap banka çek düzenlenmesiyle ödeme yetkisini, çeki alan hamil de lehine yapılan havaleden faydalanma yetkisini elde eder³⁷⁹.

Bazı farklılıklar yanında poliçeye benzer birçok yanı bulunmasına rağmen çek, bir kredi vasıtası değil ödeme vasıtasıdır³⁸⁰. Bu sebeple çekin vadesi yoktur ve çek görüldüğünde ödenir, ayrıca çekte vade ya da vadeye ilişkin herhangi bir kayıt yazılmamış sayılır³⁸¹. Bu hususa rağmen ileri tarihli bir çek düzenlenmesiyle çekin teminat veya kredi aracı olarak kullanılması da çekin ödeme vasıtası olma niteliğini ortadan kaldırmaz³⁸².

3.1.5.3.2. Unsurları

Çekte yer alması gereken unsurlar, TTK m. 780 ile ÇK m. 2/6, 2/7, 2/8 ve buna göre çıkarılan tebliğde düzenlenmiş olup ayrıca ÇK m. 2/9'a göre; düzenlenen çekin, TTK'de belirlenen unsurları taşıması kaydıyla bu maddede yer alan koşullara aykırı olması çekin geçerliliğini etkilemeyecektir³⁸³.

Bahsettiğimiz bu kurallar doğrultusunda, hukukumuzda çeki düzenleyen TTK ve ÇK olmak üzere iki temel kanun ve bunlara dayanılarak çıkarılan tebliğ olduğunu, çekin unsurlarının TTK m. 780'de sayıldığını, ancak TTK m. 781'de bu unsurlardan bazılarını alternatif olabilecek hususların düzenlendiğini, ayrıca ÇK'de çek defterlerinin her bir yaprağında yer alacak bilgiler ile çek defterlerinin bankalar tarafından bastırılacağı düzenlenmişse de bunların çekin zorunlu unsurlarını oluşturmadığını ve bu unsurların eksikliğinin çekin geçersizliğine sebep olmayacağını söyleyebiliriz³⁸⁴.

Kanuni düzenlemeler çerçevesinde; sırasıyla çekin zorunlu unsurları ile çeki tarafların isteğiyle ihtiyari şekilde konulabilecek unsurlardan bahsedecek olmakla birlikte öncelikle ve özellikle TTK m. 780'de değişiklik yapan ve 09.08.2016 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 70. maddesi ile ayrıntılarından aşağıda

³⁷⁹ Öztan, (2018), 220.

³⁸⁰ Kendigelen, A. (2019). **Çek Hukuku**. (Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş Beşinci Bası). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 47.

³⁸¹ Bozer, Göle, (2018), 226.

³⁸² Kendigelen, (2019), 49-50.

³⁸³ Bozer, Göle, (2018), 238.

³⁸⁴ Köle, M. , Görgülü, F. (2016). "Son Düzenlemeler Işığında Çekin Şekil Şartları ve Çeki Dayalı Kambyo Senetlerine Özgü Takip Yolları." **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 21(35), 83.

bahsedeceğimiz üzere “karekodlu çek”³⁸⁵ uygulamasının zorunlu hale geldiğini belirtmekte yarar vardır³⁸⁶.

Son düzenlemeler ile getirilen bu önemli değişiklikten kısaca bahsettikten sonra çekte bulunması gereken unsurlara değinebiliriz.

Çekin zorunlu unsurlarından ilki; TTK m.780/1-a gereği senet metninde “çek” kelimesine, eğer senet Türkçe’den başka bir dilde düzenlenmişse de ilgili dilde “çek” karşılığı olarak kullanılan kelimeye yer verilmesidir³⁸⁷.

Çekin zorunlu unsurlarından ikincisi; belirli bir bedelin ödenmesi konusundaki kayıtsız şartsız havaledir³⁸⁸. Belirli bir bedelin herkesin anlayabileceği şekilde senette gösterilme zorunluluğunun bir sonucu olarak çek bedeli ilgili para cinsinden net ve açık şekilde senet metninde gösterilmelidir³⁸⁹. Örneğin bedelin “ bin dolar” şeklinde gösterildiği bir çekte bu doların hangi ülkenin doları olduğu anlaşılmadığından belirlilik şartının gerçekleştiğinden bahsedilemeyecektir³⁹⁰. Aynı şekilde çekteki “Ödeyiniz.” şeklindeki havalenin “İşbu çek karşılığında İzmir’e taşındığını ispatlaması halinde Gül Öztürk’e 10.000,00 TL ödeyiniz.” gibi bir şarta bağlanması da senedi çek olmaktan çıkarıp adi senet haline getirir³⁹¹. Yine bu nedenle ve çekin bir kredi aracı değil ödeme aracı olmasının da sonucunda, TTK m.786 gereği çeke faiz kaydı konulamaz, konulsa dahi yazılmamış sayılır³⁹².

Çekin zorunlu unsurlarından üçüncüsü; çeki ödeyecek muhatabın senet metninde gösterilmesidir³⁹³. Hukukumuzda çek muhatabının yalnızca bir banka olabileceği kabul edildiğinden 5411 sayılı Bankacılık Kanunu gereği mevduat ve katılım bankaları ile

³⁸⁵ “Karekodlu çeklerin 1.1.2017 tarihinden itibaren kullanılacağı öngörülmüş olup 31.12.2016 tarihinden önce bastırılmış karekod ve seri numarası unsurları içermeyen çeklerin 31.12.2016 tarihine kadar kullanılmasına devam edilecektir. (6728 Kanun geçici m.11, fıkra 1.). Bankaların, Findeks platformu üzerinden karekodlu çeklerinin sorgulanabilmesi için müşterilerinden alacakları tek bir çeke veya çek numarası aralığına verilen onayla, ikinci bir onaya gerek olmaksızın düzenleyenin özet çek raporu alınabilecektir.” Pulaşlı, (2019), 308.

³⁸⁶ Pulaşlı, (2019), 304.

³⁸⁷ Öztan, (2018), 226.

³⁸⁸ Bozer, Göle, (2018), 243.

³⁸⁹ Kendigelen, (2019), 94-95.

³⁹⁰ Bozer, Göle, (2018), 241.

³⁹¹ Bozer, Göle, (2018), 243-244.

³⁹² Köle, Görgülü, (2016), 90.

³⁹³ Öztan, (2018), 228.

kalkınma ve yatırım bankaları çekte muhatap olarak gösterilebilir³⁹⁴. Ancak TTK’de muhatap olabilme ehliyeti ödeme yeri hukukuna tabi olduğundan ödeme yeri Türkiye dışında olan çekler hakkında “banka” dan ne anlaşılması gerektiği ödeme yeri nereyse oradaki ilgili mevzuata göre belirlenmelidir³⁹⁵.

Çekin zorunlu unsurlarından dördüncüsü; çeki düzenleyenin (keşidecinin) imzasıdır ki; TTK m. 818’in poliçe hükümlerine atfı nedeniyle poliçelerde düzenleyenin imzasına ilişkin hükümler çeklerde de uygulanacaktır³⁹⁶. Buna göre imzanın ancak elle atılabilmesi mümkündür ve elektronik imza da dâhil olmak üzere mekanik herhangi bir araçla atılan imzanın geçersizliği söz konusudur³⁹⁷.

Bununla birlikte kambiyo senetlerinde imzaların bağımsızlığı prensibi gereği düzenleyenin (keşidecinin) imzasının sahte olması, ciranta ve diğer çek borçlularının imza ve sorumluluklarını etkilemez³⁹⁸.

Ayrıca ilerde ayrıntılı şekilde üzerinde duracağımız üzere; kural olarak kambiyo senedi yetkili temsilci aracılığıyla ve temsilcinin imzasını içeren şekilde düzenlenebilmekle birlikte ÇK m. 5/3 gereği iradi temsil yoluyla gerçek kişi adına çek düzenlenmesinin mümkün olmadığını belirtmekte yarar vardır³⁹⁹.

Çekin zorunlu unsurlarından beşincisi; düzenleme tarihidir ve bir senet çekin diğer tüm zorunlu unsurlarını içerse dahi düzenleme gününü içermemesi nedeniyle çek vafını haiz olamaz⁴⁰⁰. Düzenleme tarihi, özellikle düzenleyenin (keşidecinin) düzenleme tarihindeki ehliyeti ve ibraz müddetinin⁴⁰¹ hesaplanması bakımından önem arz eder⁴⁰².

³⁹⁴ Pulaşlı, (2019), 312.

³⁹⁵ Can, (2015), 150.

³⁹⁶ Pulaşlı, (2019), 316.

³⁹⁷ Kendigelen, (2019), 128-130.

³⁹⁸ Pulaşlı, (2019), 316.

³⁹⁹ Ayli, A. (2017). “Çekte Düzenleyenin İmzasının Şekli, Yeri ve Önemi.” **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 16(2-1), 245-246.

⁴⁰⁰ Pulaşlı, (2019), 318.

⁴⁰¹ “Yargıtay kararlarını incelediğimizde genel olarak, süresi içinde ibraz edilmeyen çekler, kambiyo senedi vafını yitirmiş olarak değerlendirilmektedir. Bu çekler Yargıtay’ın bazı kararlarında ‘adi havale’, bazı kararlarında ise ‘yazılı delil başlangıcı’ olarak nitelendirilmiştir. Aslında ilk bakışta Yargıtay kararları arasında çelişki olduğu düşünülse de, kanaatimizce burada herhangi bir çelişki bulunmamaktadır. Çünkü Yargıtay bazı kararlarında, süresi içinde bankaya ibraz edilmeyen çekin kambiyo senedi vafını yitirdiğini söyleyerek, söz konusu çeki/çekleri maddi hukuk açısından ‘adi havale’ olarak nitelendirmiş, bazı kararlarında da, yine söz konusu bu çekin/çeklerin kambiyo senedi vafını yitirerek ispat hukuku açısından ‘yazılı delil başlangıcı’ olarak kabul etmiştir.” Narbay, Ş. , Çelik, F. (2016). “Süresi İçerisinde İbraz Edilmeyen Çekin Hukuki Niteliği.” **Legal Hukuk Dergisi**, 14(167), 6065.

Ayrıca ibraz süresinin bitimine bağlı olarak cironun TTK m. 793/1 gereği ne zamana kadar yapılabileceği, çekten caymanın TTK m. 799/1 gereği hüküm ve sonuç doğuracağı anın tespiti, TTK m. 809/1 gereği protesto veya buna denk belirleme yöntemleriyle ödememenin tespiti süreleri, karşılıksız çek nedeniyle uygulanacak yaptırımlar için ÇK m.5/1 gereği talep hakkının doğumu gibi hususlar açısından da düzenleme tarihi önem arz eder⁴⁰³.

Çekin zorunlu unsurlarından altıncısı; 09.08.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un TTK m. 780’de değişiklik yapan 70. maddesi gereği banka tarafından verilen seri numarasıdır⁴⁰⁴. Bu düzenlemeye göre bankalar tarafından bastırılacak çeklerde seri numarasına yer verilmemesi çekin geçersizliğine sebep olur⁴⁰⁵.

Çekin zorunlu unsurlarından yedincisi; tıpkı seri numarası gibi 6728 sayılı Kanun’un TTK m. 780’de değişiklik yapan 70. maddesi ile buna dayanarak çıkarılan Çeklerde Karekod Uygulamasına İlişkin Tebliğ gereği her bir çek yaprağında karekoda⁴⁰⁶ yer verilmesidir⁴⁰⁷. Bu sebeple karekod içermeyen çekler Kanunda belirtilen diğer zorunlu unsurları taşısa bile geçersiz sayılır⁴⁰⁸. Ancak konuyla ilgili yabancı bankalar tarafından bastırılan çeklere istisna tanınarak karekod içermeyen çekler de geçerli sayılmıştır⁴⁰⁹. Çeklerde karekod düzenlemesi, karşılıksız çek nedeniyle hapis cezası yaptırımının ortadan kalkması sonucunda çeke olan güvenin azaldığı düşüncesiyle bu güveni yeniden tesis etmek maksadıyla yapılmıştır⁴¹⁰. Karekodlu çek ile TTK ve ÇKUT gereği; çek hesabı

⁴⁰² Can, (2015), 151.

⁴⁰³ Ayli, A. , Yardımcıoğlu, D. (2015). “Çekte Düzenleme Tarihi ve Önemi.” **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. Özel Sayı 2014(16), 3207-3208.

⁴⁰⁴ Pulaşlı, (2019), 319.

⁴⁰⁵ Kendigelen, (2019), 138-139.

⁴⁰⁶ “Karekod: 6102 sayılı Kanunun 780 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca çekin unsurlarından olan ve çek üzerine kare veya dikdörtgen olarak basılabilen, ISO/IEC 16022 International Symbology Specification-Data-Matrix ECC 200 Versiyonunu esas alan, 6102 sayılı Kanunun 780 inci maddesinin ikinci fıkrasında ve bu Tebliğde sayılan diğer bilgilere erişilmesine ve bunların raporlanmasına olanak sağlayan iki boyutlu barkodu ifade eder.” ÇKUT m. 3/1-b.

⁴⁰⁷ Bozer, Göle, (2018), 255.

⁴⁰⁸ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 272.

⁴⁰⁹ Pulaşlı, (2019), 320.

⁴¹⁰ Bozer, Göle, (2018), 255.

sahibi veya cirantanın rızası aranmaksızın çek hesabı sahibi ve çek düzenleyenler hakkında bazı bilgiler⁴¹¹ üçüncü kişilerin erişimine sunulur⁴¹².

Çekin zorunlu unsurlarından sekizincisi düzenleme yeri olmakla birlikte; yukarıda bahsettiğimiz zorunlu unsurlardan farklı olarak düzenleme yerinin çekte gösterilmemiş olması halinde kanunda alternatif olarak belirtilen “*çeki düzenleyenin adı ve soyadının yanında bulunan yer*” düzenleme yeri olarak kabul edilir⁴¹³. Düzenleme yeri dışında kanunda belirtilen bu alternatif unsurun da çekte yer almaması durumunda; düzenlenen senet, kambiyo senedi sayılmaz ve çek vasfını yitirir⁴¹⁴.

Yukarıda bahsettiğimiz hususlar yanında çekte bulunması gereken bir diğer unsur ödeme yeridir, ancak kanuni düzenlemelerimiz gereği genel olarak çekte ödeme yeri yazılmamaktadır⁴¹⁵. Çekte ödeme yerinin yazılmamış olması halinde TTK m. 781/2 gereği “*muhatapın ticaret unvanı yanında gösterilen yer*” ödeme yeri sayılır, muhatapın ticaret unvanı yanında birden fazla yer gösterilmişse ödeme yeri ilk gösterilen yer kabul edilir, eğer çek üzerinde bu kayıtlar da yoksa ödeme muhatapın merkezinin bulunduğu yerde yapılır⁴¹⁶. Burada düzenleme yerinden farklı olarak ÇK m.2/7 gereği bankalar çek defterlerinin her bir yaprağına çekle işleyen hesabın bulunduğu şubenin adını yazmak zorunda olduklarından ve bu halde de çek hesabının bulunduğu şube ödeme yeri sayılacağından Kanunda belirtilen alternatif ödeme yerlerinin çekte bulunmaması ve bu nedenle çekin geçersiz olma ihtimali yoktur⁴¹⁷.

⁴¹¹ “Karekodun taşınması gereken bilgiler; muhatap bankanın ticaret unvanı, seri numarası, çek hesabı sahibinin adı, soyadı veya ticaret unvanı, çek hesabı sahibinin tacir olması halinde ticaret siciline tescil edilen yetkililerinin adı, soyadı veya ticaret unvanı, çek hesabı sahibinin çek hesabı bulunan toplam banka sayısı, çek hesabı sahibine ait bankalara ibraz edilmemiş çeklere ilişkin olarak lehdar tarafından Karekod Okutma ve Bilgi Paylaşım Sistemine kaydedilen çeklerin adet ve tutarı, düzenlenerek bankalara teslim edilen çeklerin adet ve tutarı, son beş yıl içinde ibrazında ödenen çeklerin adet ve tutarı, ibraz edilen ilk çekin ibraz tarihi, ibraz edilen son çekin ibraz tarihi, ibrazında ödenen son çekin ibraz tarihi, son beş yılda “karşılıksızdır” işlemi gören ve halen ödenmemiş çeklerin adedi ve tutarları, son beş yılda “karşılıksızdır” işlemi gören ve sonradan ödenen çeklerin adedi ve tutarı, son beş yılda “karşılıksızdır” işlemi gören son çekin ibraz tarihi, çek hesabı sahibi hakkında çek hesabı açma yasağı bulunup bulunmadığı, varsa yasaklama kararının tarihi, her bir çek yaprağı ile ilgili olarak tedbir kaydı olup olmadığı ve çek hesabı sahibi tacirse, iflasına karar verilip verilmediği, iflasına karar verilmişse kararın tarihidir.” Bozer, A. , Göle, C. , (2018), 258-259.

⁴¹² Bozer, Göle, (2018), 258.

⁴¹³ Pulaşlı, (2019), 323.

⁴¹⁴ Kendigelen, (2019), 116.

⁴¹⁵ Pulaşlı, (2019), 327.

⁴¹⁶ Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 265.

⁴¹⁷ Pulaşlı, (2019), 327-328.

Buraya kadar izah etmeye çalıştığımız ve çekin geçerli olması için Kanunda düzenlenen zorunlu ve alternatif zorunlu unsurlar yanında bir de çekte yer verilip verilmemesi isteğe bağlı unsurlar bulunmaktadır. Örneğin çekte lehtar ismine yer verilmesi kanuni bir zorunluluk değildir, çek hamiline düzenlenebileceği gibi aynı zamanda kanunen emre yazılı senetlerdendir, ancak düzenleyen (keşideci) çeke bir lehtar adı ile birlikte olumsuz emre kaydı yazarak çeki nama yazılı hale getirebilir⁴¹⁸. Bunun gibi düzenleyen (keşideci) dilerse çeke “*hamiline*” ifadesini yazarak veya herhangi bir şey yazmadan “*hamile yazılı çek*” düzenleyebilir, ancak ÇK gereği hamile yazılı çek düzenlenebilmesi için muhatap banka nezdinde bir hamiline çek hesabı açılması ile hamiline yazılı çek yapraklarının ayrıca bastırılacak olması dikkate alındığında bu pek de kolay gözükmemektedir⁴¹⁹.

Bu hususlar yanında çekte vade olmadığını ve çekin görüldüğünde ödenmesi gerektiğini, çeke buna aykırı herhangi bir kayıt yazıldığında TTK m.795/1 gereği yazılmamış sayılacağını, düzenleme gününden önce ödenmek üzere ibraz edilen çekin TTK m. 795/2 gereği ibraz edilen günde ödeneceğini, ancak TTK'deki emredici düzenlemelere rağmen ÇK'ye 7061 sayılı Kanun ile geçici bir madde eklenerek 31.12.2020 tarihine kadar üzerlerinde yazılı düzenleme tarihlerinden önce çeklerin ödenmek üzere muhatap bankalara ibrazının yasaklandığını belirtmekte yarar vardır⁴²⁰.

3.1.5.3.3. Kabul yasağı

Poliçe ile çek arasındaki önemli farklardan biri poliçedeki gibi çekte muhatap bankanın çeki kabul etme imkânının bulunmaması, buna rağmen çek üzerine kabul beyanı yazmışsa TTK m. 784 gereği bu beyanın yazılmamış sayılmasıdır⁴²¹. Burada muhatap tarafından çeke yazılan kabul beyanı yazılmamış sayılmakla birlikte çekin geçerliliğini etkilemez⁴²².

Kabul yasağının sonucunda muhatap çekin asli borçlusu olamaz ve bu nedenle hamil tarafından ödenmek üzere muhataba ibraz edilen çekin kısmen veya tamamen

⁴¹⁸ Kendigelen, (2019), 169-170.

⁴¹⁹ Pulaşlı (2019), 330-331.

⁴²⁰ Kendigelen, (2019), 259-266.

⁴²¹ Can, (2015), 157.

⁴²² Öztan, (1997), 1126.

ödenmemesi durumunda muhatap hakkında dava açılmaz ve icra takibi yapılamaz⁴²³. Burada muhatapın ödeme yükümlülüğü hamile değil düzenleyene (keşideciye) karşıdır ve bu halde hamil sadece müracaat (başvurma) hakkını kullanarak düzenleyen(keşideci), cirantalar ve varsa avalistlerine başvurabilir⁴²⁴.

Hukukumuzda çekte kabul yasağı ile birlikte bu esaslı tamamlar nitelikte uzun olmayan ibraz süreleri de dikkate alınarak poliçeden farklı olarak çekte rehin cirosunun yapılamaması, çekin muhataba ciro edilememesi ve edilmiş olsa dahi bunun makbuz hükmünde sayılması, bu sayede muhatapın müracaat borçluları arasına dâhil edilmesinin önüne geçilmesi, aynı şekilde muhatapın aval taahhüdünde bulunmasının da mümkün olmaması, bu sebeple de muhatapın müracaat borçlusu olamaması gibi kurallar da getirilmiştir⁴²⁵.

3.1.5.3.4. Poliçe hükümlerinin çekte uygulanması

Bonoda olduğu gibi çekte de TTK m. 818’de bir atıf maddesine yer verilerek poliçeye ilişkin hangi hükümlerin çekler için de uygulanabileceği belirlenmiştir⁴²⁶.

Söz konusu düzenlemeye göre; poliçeler hakkındaki 673, poliçede gösterilen bedeller arasındaki farklara ilişkin 676, borçlanmaya ehil olmayan kişilerin imzasına, yetkisiz imzaya, düzenleyenin sorumluluğuna ve açık poliçeye dair 677 ila 680, ciro hakkında 683 ila 685, poliçeye ait def’ilere ilişkin 687, vekaleten yapılan cirodan doğan haklara dair 688, avalin şekil ve hükümleri hakkında 701 ve 702, makbuz istemek ve kısmen ödemeye dair 709, protestoya ait 715 ila 717 ve 719 ila 721, protestosuz kaydına ilişkin 722, ihbar hakkındaki 723, poliçe borçlularının müteselsil sorumluluğuna dair 724, poliçenin ödenmesi halinde başvurma hakkına ve poliçenin, protestonun ve makbuzun kendisine verilmesini istemek hakkına ilişkin 726 ve 727, sebepsiz zenginleşmeden doğan haklara dair 732, poliçe karşılığının devri hakkındaki 733, poliçe nüshaları arasındaki ilişkiye ait 744, değişiklikler hakkındaki 748, zamanaşımı kesilmesine ilişkin 750 ve 751, atıfet sürelerinin kabul olunamayacağına, poliçeye ilişkin işlemlerin yapılması gereken yer ile elle imzaya dair 754 ila 756, iptal hakkındaki 757 ila 763 ve 764/1, ehliyet, poliçe ve

⁴²³ Kendigelen, (2019), 367-368.

⁴²⁴ Can, (2015), 158.

⁴²⁵ Can, (2015), 158-162.

⁴²⁶ Can, (2015), 199.

bonolara ilişkin hakların korunması ile başvurma hakkının kullanılması için gerekli işlemlere ilişkin kanun ihtilaflarına dair 766,768 ve 769. madde hükümleri çekler hakkında da uygulanacaktır. Ancak burada 722/1 ve 3, 723/1 ve 727 madde hükümlerinin çeklere uygulanmasında, protesto yerine 808/1-b ve c bentleri gereği belirleme yapılması da geçerlidir.

3.2. Kambiyo Senetlerinde Temsil

Kambiyo senetleri; temsilci aracılığıyla düzenlenebilir ve temsil, kambiyo senetlerinin düzenlenmesinde olduğu gibi kabul, ciro, aval ve araya girme gibi diğer kambiyo işlemlerinde de geçerlidir⁴²⁷. Bu konuda özel bir belirleme yapılmamış olup kural olarak senet üzerine temsil olunanın ismiyle birlikte “*temsilen*”, “*vekâleten*”, “*adına*” gibi ifadeler yazılması ve imzalanması yeterlidir⁴²⁸.

Türk Ticaret Kanunu’nun kambiyo senetlerini düzenleyen maddelerinde, kambiyo taahhüdünde bulunurken temsil yetkisinin hangi hallerde geçerli olduğu ve bu durumda ne gibi sonuçlar doğduğu düzenlenmediğinden konuyla ilgili genel hükümlere başvurulması gerekir⁴²⁹.

Genel hükümlere baktığımızda ise; temsilci aracılığıyla kambiyo taahhüdünde bulunulmasıyla ilgili iradi temsil bakımından da kanuni temsil bakımından da çok sayıda düzenleme olduğu görülmektedir⁴³⁰.

Kanuni temsil ilişkisi bakımından söz konusu düzenlemeler dikkate alındığında; MK m. 342/3 ve 343/1 ile 462/1-5 gereği, velinin küçük adına kambiyo senedi düzenleyebilmesi için herhangi bir izne veya özel yetkiye ihtiyacı yoktur, ancak vasinin vesayet altındaki küçük veya kısıtlı adına kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için sulh hukuk mahkemesinin izni gereklidir⁴³¹.

⁴²⁷ Poroy, Tekinalp, (2013), 155.

⁴²⁸ Öztan, (2018), 75.

⁴²⁹ Karayalçın, Y. (1970). **Ticaret Hukuku III. Ticari Senetler (Kambiyo Senetleri)**. (Dördüncü Baskı). Ankara : Sevinç Matbaası, 47.

⁴³⁰ Yıldız, Ş. (2008). **Makalelerim-1988-2007**. (Birinci Baskı). Ankara : Yetkin Basımevi, 58.

⁴³¹ Yıldız, (2008), 58.

Yine aşağıda tacir yardımcıları ile ilgili kısımda ayrıntılı açıklama yapacak olmakla birlikte; TBK m. 548/1 gereği ticari temsilcinin kambiyo senedi düzenleyebilmesi için özel yetki verilmesine ihtiyaç duyulmamasına karşın; TBK m. 551/2 gereği ticari vekilin, TTK m. 1070/4 gereği gemi müdürünün ve TTK m.1105/3 gereği kaptanın temsilci sıfatıyla kambiyo senedi düzenleyebilmesi için özel yetki verilmesi gerekir⁴³².

Adi ortaklıklarda TBK m. 625/1 gereği ortaklığın yönetimi; sözleşme veya alınan bir kararla bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü kişiye bırakılmadığı sürece bütün ortakların, bırakıldığında ise ilgili ortak veya üçüncü kişinin özel bir yetkiye ihtiyaç olmaksızın ortaklık adına kambiyo senedi düzenlemesi ile diğer ticaret ortaklıkları ve tüzel kişilerin organları aracılığıyla ve kanuni temsil gereği kambiyo senedi düzenlemesi herhangi bir özellik arz etmemekle birlikte hem bu hususa hem de tüzel kişilerin organları dışındaki kişilere (kanuni temsil) iradi olarak temsil yetkisi verebilmesi ve bu kişilerin de tüzel kişiler adına kambiyo senedi düzenleyebilmesinin mümkün olması hususuna aşağıda ayrıntılı şekilde değineceğiz⁴³³.

3.2.1. Gerçek Kişilerde

Gerçek kişiler adına temsil yetkisine dayanarak kambiyo taahhüdünde bulunulması, Türk Borçlar Kanunu ve Türk Medeni Kanunu'nun genel hükümlerine tabi olup ehliyet konusunda da daha önce değindiğimiz üzere TTK m. 670'deki "*Sözleşme ile borçlanmaya ehil olan kişi, kambiyo senetleri ile borçlanmaya da ehildir.*" şeklindeki düzenleme gereği medeni hukuk kuralları geçerlidir⁴³⁴.

Gerçek kişiler adına temsilen kambiyo senedi düzenlenmesi bakımından kural bu olmakla birlikte; Kanun Koyucu, 5941 sayılı Çek Kanunu ile çekler bakımından konuyla ilgili bir istisna getirerek gerçek kişiler adına temsil yoluyla çek düzenlenmesini yasaklamıştır⁴³⁵. Bu sebeple de çalışmamızda konuyu çekler ve diğer kambiyo senetleri bakımından ikiye ayırarak inceleyeceğiz.

⁴³² Karamanlioğlu, (2013), 108-109.

⁴³³ Karamanlioğlu, (2013), 108.

⁴³⁴ Tekinalp, Ü. (1976). Kambiyo Senetlerinde Temsile İlişkin Bazı Sorunlar. **İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayını**, 37-38.

⁴³⁵ Topçuoğlu, M. (2010). "Yeni Çek Kanunu Çerçevesinde Çeklerde Gerçek Kişilerin Temsili ve Temsilin Sonuçları." **BATİDER**, 26(4), 146.

3.2.1.1. Çekler bakımından

Gerçek kişileri temsilen çek düzenlenebilmesinin önü; ÇK m. 5/3'teki : “ Çek hesabı sahibi gerçek kişi, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemez. Gerçek kişinin vekili veya temsilcisi olarak çek düzenlenmesi halinde, bu çekten dolayı hukuki ve cezai sorumluluk çek hesabı sahibine aittir.” şeklindeki düzenleme ile kapatılmıştır.

Kanun gerekçesine bakıldığında bu yasağın : “*Keşidecinin hukuka aykırılıkları, perdelemeleri, başkasının arkasına gizlenmeleri, kısaca hilelerinin önüne geçilmesi*” düşüncesi ile getirildiği görülmektedir.

Bu düzenleme doğrultusunda her şeyden önce ÇK m.5/3 hükmünün; gerekçede de ifade edildiği üzere, perdeleme ve hilelerin önüne geçilebilmesi bakımından ve sadece hukuki ve cezai sorumluluğu çek hesabı sahibi gerçek kişiye yüklemek için mi getirildiği, yoksa yasağa rağmen gerçek kişiler adına temsilciler tarafından çek düzenlenmesi halinde çekin geçerliliğini etkileyip etkilemeyeceği tartışma konusudur⁴³⁶.

Bununla birlikte Kanun metninde gerçek kişinin çek düzenlemek için bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemeyeceğine yer verildiğinden bu düzenlemenin kanuni ve iradi temsil olmak üzere tüm temsil türlerini mi yoksa yalnızca iradi temsili mi kapsadığı da tartışmaya açıktır⁴³⁷.

Özellikle ÇK m. 2/3'te : “ Çek hesabı ilgilinin, vekilin veya yasal temsilcinin imzası olmadan açılmaz.” şeklindeki düzenleme ile ÇK m.5/3 birlikte değerlendirildiğinde; yasal temsilciye çek hesabı açma yetkisi verilmişken çek düzenleme yetkisinin verilip verilmediğinin açıkça anlaşılamaması bir çelişki ve karışıklığa yol açacak niteliktedir⁴³⁸.

Ayrıca ÇK m. 5/3 hükmünün, çekin ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamını düzenleyen: “*Ticari temsilci iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambiyo*

⁴³⁶ Dural, H. A. (2010). "5941 Sayılı Çek Kanununa Göre Gerçek Kişilerin Temsilci Aracılığıyla Çek Düzenlemesi ve Gerçek Kişi Tacirin Ticari Mümessilinin Çek Düzenleme Yetkisi". **Köksal Bayraktar'a Armağan 1**, 667.

⁴³⁷ Topçuoğlu, (2010), 143.

⁴³⁸ Önder, M. (2010). “5941 Sayılı Çek Kanunu Uyarınca Çek Türlerinin Açıkça Renkleri ve İsimleri ile Ayrılmasının Ortaya Çıkaracağı Sonuçlar.” Web: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/194609> adresinden 8 Haziran 2019’da alınmıştır.

taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına giren her türlü işlemleri yapmaya yetkilidir." şeklindeki TBK m. 548/1 düzenlemesine bir istisna getirip getirmediği ve bu hükümle birlikte ticari temsilcinin gerçek kişi tacir adına çek düzenleyebilmesinin mümkün olup olmadığı da tartışmalara yol açmıştır⁴³⁹.

Yukarıda bahsettiğimiz çok sayıda tartışmaya neden olan ÇK m.5/3 düzenlemesi sonucunda; yasağa rağmen gerçek kişiler adına temsilen çek düzenlendiğinde, biz de öğretide kabul edildiği üzere, düzenlenen çekin geçerli olacağı ve bu hususun bizzat ÇK m.5/3 hükmünde temsilci aracılığıyla düzenlenen çek nedeniyle çek hesabı sahibinin hukuken sorumlu olacağının belirtilmesiyle kabul edildiği⁴⁴⁰ kanaatindeyiz. Bununla birlikte TBK m.40/1'deki : "*Yetkili bir temsilci tarafından bir başkası adına ve hesabına yapılan hukuki işlemin sonuçları, doğrudan doğruya temsil olunanı bağlar.*" şeklinde temsil konusundaki genel kural dikkate alındığında, ÇK m.5/3'teki yasağa rağmen gerçek kişi adına temsilen çek düzenlemesi halinde, çek hesabı sahibi gerçek kişinin cezai sorumluluğu dışında özel hukuk anlamında sorumluluğu bakımından genel hükümlerden ayrılan bir yaptırım öngörülmediği⁴⁴¹, bu haliyle düzenlemenin amacını kavrayabilmenin zor olduğu⁴⁴², konuya yalnızca çek hesabı gerçek kişinin cezai sorumluluğu açısından yaklaşılarak bir özel hukuk kurumu olan çek ve temsil ile ilgili bu yönde karmaşık bir düzenleme yapılmasının yerinde olmadığı⁴⁴³ yönündeki eleştirilere katılmaktayız.

Gerçek kişileri temsilen ÇK m.5/3'e rağmen çek düzenlenmesi halinde, bu çekin geçerli olacağı ve hukuki sorumluluk bakımından genel hükümlerden farklı bir sonucun doğmayacağını belirttikten sonra, ÇK m. 5/3 düzenlemesinin sadece iradi temsil konusunda mı yoksa kanuni temsili de içine alacak kapsamda mı bir yasak getirdiği hususu üzerinde durmakta yarar vardır.

⁴³⁹ Kırca, İ. (2010). "5941 Sayılı Çek Kanunu-Bir Değerlendirme". **5941 Sayılı Çek Kanunu Konferans**, 41. ; Pulaşlı, (2019), 412. ; Gençtürk, M. (2011). "Çek Kanununda Düzenlenen Yeni Sisteme Göre İleri Tarihli Çekler Üzerine Bir Değerlendirme". **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 15(1-2), 120-121. ; Özgenç, İ. (2019). **Çek Kanunu**. (Sekizinci Bası). Ankara : Seçkin Yayıncılık, 119-121.

⁴⁴⁰ Kırca, (2010), 50. ; Kendigelen, (2019), 127. ; Pulaşlı, (2019), 412. ; Poroy, Tekinalp, (2019), 384. ; Dural, (2010), 673. ; Bozer, Göle, (2018), 386. ; Ülgen, Helvacı, Kaya, Ertan, (2019), 271. ; Gençtürk, (2011), 120. ; Özgenç, (2019), 119. ; Düzenlemenin her iki yoruma birden açık olduğu, özellikle temsilci aracılığıyla ad ve hesabına çek düzenlenen çek hesabı sahibi gerçek kişiye cezai yaptırım uygulanacak olmasının çekin geçersizliğine delil olabileceği yönünde bkz. Reisoğlu, S. (2009). "Yeni Çek Kanunu ve Hukuki Sorunlar". **TBB/Yeni Çek Kanunu ve Hukuki Değerlendirmesi Toplantısı**, 5-6.

⁴⁴¹ Dural, (2010), 673 ;

⁴⁴² Kırca, (2010), 41-42.

⁴⁴³ Kırca, (2010), 41-42. ; Gençtürk, (2011), 120-121.

Konuyla ilgili öğretide bazı yazarlar⁴⁴⁴, bu hüküm doğrultusunda gerçek kişiler adına yasal temsilcilerin de çek düzenleme yetkisinin ortadan kalktığını ve bunun ticari hayat açısından birtakım ciddi sakıncalar doğurabileceğini ifade ederken bazı yazarlar⁴⁴⁵ ise; bu hükme rağmen, yasal temsilcilerin kanunlarımızda yer alan yasal temsile ilişkin genel düzenlemeler doğrultusunda gerçek kişiler adına çek düzenleme yetkisini haiz olduğunu ifade etmektedirler.

Kanaatimize göre de ÇK m.5/3 düzenlemesinin : “ *Çek hesabı sahibi gerçek kişi, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemez.*” şeklindeki ilk cümlesinin sonunda yer alan “ *tayin edemez*” ifadesi, düzenlemenin yasal temsili kapsamadığını ve sadece iradi temsille ilgili olduğunu göstermektedir⁴⁴⁶.

Aynı şekilde 5941 sayılı Çek Kanunu’nda; m.2/3 hükmünün ilk cümlesinde : “ *Çek hesabı, ilgilinin vekilin veya yasal temsilcisinin imzası olmadan açılmaz.*” ve m.2/10 hükmünün ilk cümlesinde : “ *Çek hesabı, ancak sahibinin veya yasal temsilcisinin yazılı talebi ya da mevduat veya katılım fonu zamanaşımı süresinin dolması üzerine kapatılabilir.*” şeklinde belirtildiği üzere, “*yasal temsilin*” düzenlendiği hallerde buna açıkça yer verildiği, ancak m.5/3’te herhangi bir “*yasal temsilden*” bahsedilmediği dikkate alındığında da ÇK m.5/3 düzenlemesinin yasal temsili kapsamadığı, sadece iradi temsile ilişkin olduğu, bu sebeple genel hükümler doğrultusunda ve kanuni temsil yoluyla çek düzenlenmesinin önünde herhangi bir engel bulunmadığı anlaşılmaktadır⁴⁴⁷.

Çek Kanunu m.5/3’teki yasağa rağmen gerçek kişileri temsilen çek düzenlenmesi halinde, bu çekin geçerli olacağını ve hukuki sorumluluk bakımından genel hükümlerden farklı bir sonucun doğmayacağını, ayrıca ÇK m. 5/3 düzenlemesinin sadece iradi temsili kapsadığını belirttikten sonra, bu başlık altında son olarak ÇK m.5/3 düzenlemesinin TBK m. 548/1’e bir istisna getirip getirmediği ve bu hüküm gereği ticari temsilcinin gerçek

⁴⁴⁴ Çağlar, H. (2009). “5941 Sayılı Çek Kanunu Hükümlerine Göre Ticaret Şirketi Yöneticilerinin, Temsilcilerinin ve İmza Yetkililerinin Çek Hesabı Açma ve Çek Düzenleme Yasağı.” **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. 13(1-2), 3. ; Önder, (2010), 303-304.

⁴⁴⁵ Kendigelen, (2019), 127-128. ; Dural, (2010), 669-670 ; Bilgen, M. (2010). Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Ankara Barosu İşbirliği ile Düzenlenen 5941 Sayılı Çek Kanunu Paneli. Web: http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/sorumluluk/cek_kanunu_panel.pdf adresinden 8 Haziran 2019’da alınmıştır. ; Topçuoğlu, (2010), 144. ; Aylı, (2017), 246. ; Reisoğlu, S. (2009), 5-6.

⁴⁴⁶ Dural, (2010), 669-670.

⁴⁴⁷ Reisoğlu, S. (2009), 5-6. ; Aylı, Yardımcıoğlu, (2015), 3217. ; Kendigelen, (2019), 127-128. ; Dural, (2010), 669-670.

kişi tacir adına çek düzenleyebilmesinin mümkün olup olmadığı üzerinde duracağız.

Konuyla ilgili öğretide farklı görüşler ileri sürülmüş, bazı yazarlar⁴⁴⁸ ÇK m.5/3 hükmünün ticari temsilcinin çek düzenleme yetkisine bir istisna getirmediğini ve dolayısıyla ticari temsilci tarafından gerçek kişi tacirler adına çek düzenlenmesinin mümkün olduğunu belirtirken, bazı yazarlar⁴⁴⁹ ise; ÇK m. 5/3 hükmünün gerçek kişi tacirlerin ticari temsilcileri aracılığıyla çek düzenleyebilmesini hukuken ortadan kaldırdığını ve çek düzenleme yetkisinin gerçek kişi tacir dışında başka bir kimse tarafından kullanılamayacağını ifade etmişlerdir.

Meselenin açığa kavuşturulabilmesi bakımından her şeyden önce 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren TBK m. 547/1 gereği işletme sahibi tarafından açık ya da örtülü şekilde kendisine temsil yetkisi verilebilen ticari temsilcinin yetkisinin kapsam ve sınırlarını gösteren TBK m. 548 ve 549 hükümlerini incelemek gerekir.

Ticari temsilcinin yetkisinin kapsamını düzenleyen TBK m. 548/1 dikkate alındığında, burada ticari temsilcinin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı işletme sahibini temsilen kambiyo taahhüdünde bulunabileceği açıkça düzenlenmiş, TBK m. 549/1, 549/2 ve 549/3'te ise ticari temsilcinin temsil yetkisinin ticaret siciline tescil edilmek kaydıyla sadece birlikte temsil ve şube işleriyle sınırlandırılabilirliği belirtilmiş, TBK m. 549/4'te ise bu sınırlandırmalar dışındaki diğer tüm sınırlandırmaların tescil edilmiş olsalar dahi iyiniyetli üçüncü kişilere ileri sürülemeyeceği belirtilmiştir.

Bu sayede iyiniyetli üçüncü kişiler, ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunmak da dâhil olmak üzere TBK m. 548'de sayılan yetkilere sahip olduğuna güvenerek yaptıkları her işlemde ayrıca temsil yetkisinin kapsamını araştırmak zorunda kalmayacaklar ve işletme sahibinin iç ilişkide ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamına birlikte temsil ve şube işleriyle temsil dışında getirdiği diğer sınırlamalara karşı korunacaklardır⁴⁵⁰.

⁴⁴⁸ Kendigelen, (2019), 127-128. ; Kırca, (2010), 41-42. ; Dural, (2010), 676-677. ; Ayli, Yardımcıoğlu, (2015), 3217.

⁴⁴⁹ Pulaşlı, (2019), 412. ; Çağlar, (2009), 3. ; Reisoğlu, S. (2009), 5. ; Ersoy, A. N. (2019). "5941 Sayılı Çek Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Çeklerde Karşılıksızdır İşlemine Sebebiyet Verilmesinin Cezai ve İdari Yaptırımları." **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi**. 2019(1), 281-282.

⁴⁵⁰ Kırca, İ. (1996). **Ticari Mümessillik**. (Birinci Baskı). Ankara : Yetkin Basımevi, 153-155.

O halde TBK m.548/1 ve 549/4'e göre, çek düzenlemek de dâhil olmak üzere ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamına kanun gereği giren kambiyo taahhüdünde bulunmak⁴⁵¹ konusunda işletme sahibinin iç ilişkide sınırlandırma getirmesi ve örneğin ticari temsilcinin çek düzenlenmesini yasaklaması iyiniyetli çek hamillerine karşı ileri sürülemeyecektir⁴⁵².

Bu açıklamalarla birlikte ÇK m.5/3 hükmünü dikkate aldığımızda; söz konusu düzenlemenin genel olarak gerçek kişilerin temsilci vasıtasıyla çek düzenlemesine yasak getirdiği ve aslında gerçek kişilerin atadığı temsilcilerin temsil yetkisinin kapsamına çek düzenlenmesinin dâhil edilemeyeceğini belirlediği, oysa TBK m.548/1 hükmünün özel olarak ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamını düzenlediği, bu sebeple ÇK m.5/3'teki genel hükmün TBK m. 548/1'deki özel hükmün uygulanmasını kaldırmayacağı söylenebilir⁴⁵³, ancak ÇK m.5/3'teki yasağa rağmen düzenlenen çekin geçerli ve hukuki sorumluluğun da çek hesabı sahibine ait olması, bu sebeple ÇK m.5/3'ün hukuki sorumluluk açısından genel hükümlerden ayrı bir düzenleme getirmemesi ve ÇK m.5/3'ün asıl amacının 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun döneminde temsilci aracılığıyla düzenlenen karşılıksız çeklerin cezai sorumluluğunun temsilcilere yüklenmesinin kötüye kullanılmasını ortadan kaldırmak olması⁴⁵⁴ dikkate alındığında; biz de öğretide tavsiye edildiği üzere yukarıdaki tartışmalara neden olan ve anlaşılması güç⁴⁵⁵ ÇK m. 5/3 hükmünün kaldırılarak yerine temsilci aracılığıyla düzenlenen çeklerde cezai sorumluluğun⁴⁵⁶ çek hesabı sahibine ait olacağı yönünde bir hüküm getirilmesinin isabetli olacağı kanaatindeyiz⁴⁵⁷.

3.2.1.2. Çek dışındaki kambiyo senetleri bakımından

Çek dışındaki kambiyo senetleri olan poliçe ve bononun gerçek kişiler adına ve temsilci aracılığıyla düzenlenmesi hususunda hukukumuzda çeklerdeki gibi bir ayrıma gidilmemiş, yetkili temsilcilerin gerçek kişiler adına poliçe ve bono düzenleyebileceği

⁴⁵¹ Aylı, (2017), 245-246.

⁴⁵² Dural, (2010), 669-670.

⁴⁵³ Dural, (2010), 676-677.

⁴⁵⁴ Özgenç, (2019), 119-120.

⁴⁵⁵ Kırca, (2010), 41-42.

⁴⁵⁶ Karşılıksız çek nedeniyle cezai yaptırımların uygulanacağı kişiler için bkz. : Göle, C. (2019). “ Karşılıksız Çek Nedeniyle Ceza Yaptırımlarının Uygulanacağı Kişiler.” **Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan I. Baskı**, 440-448.

⁴⁵⁷ Dural, (2010), 676-677.

kabul edilmiştir.

Konuyla ilgili yetkisiz temsil halini düzenleyen TTK m. 678 dışında Türk Ticaret Kanunu'nda başka bir hüküm bulunmaması nedeniyle; yukarıda bahsettiğimiz ve çekle ilgili getirilmiş özel düzenlemeler dışında, TBK ve TMK'de temsil ile ilgili getirilmiş genel düzenlemeler geçerli olacaktır⁴⁵⁸. Örneğin TBK m. 548/1 gereği ticari temsilciye kambiyo senedi düzenleyebilmesi için özel yetki verilmesine gerek olmaması nedeniyle ticari temsilci, bir gerçek kişi işletme sahibi adına özel yetki olmaksızın poliçe ve bono ile yukarıda ÇK m.5/3 ve TBK m.548/1 çerçevesinde ayrıntılı şekilde izah ettiğimiz üzere çek düzenleyebilecektir. Buna karşın TBK m. 551/2 gereği ticari vekil açıkça yetkilendirilmediği sürece gerçek kişi işletme sahibi adına poliçe ve bono düzenleyemeyecektir.

3.2.2. Adi Ortaklıklar ve Ticaret Şirketleri ile Diğer Tüzel Kişilerde

Gerçek kişilerin çekler bakımından getirilmiş bazı özel düzenlemeler dışında temsilci aracılığıyla kambiyo senedi düzenleyebilmesinden bahsettikten sonra, bu başlık altında adi ortaklıklar ile ticaret şirketlerinde ve diğer tüzel kişilerde çek düzenlemeye yetkili organlar ve temsilcilerden bahsedeceğiz.

3.2.2.1. Adi ortaklıklarda

Adi ortaklık; Türk Borçlar Kanunu'nda 620 ila 645. maddeler arasında düzenlenmiştir. Adi ortaklıkla ilgili TBK'deki bu düzenlemeler daha çok ortaklar arasındaki iç ilişkiyi ilgilendiren yönetim yetkisine⁴⁵⁹ ilişkindir. Bununla beraber adi ortaklığın dışarıya karşı ve üçüncü kişiler nezdindeki temsili hususu doğrudan ve sadece TBK m. 637/3'te düzenlenmiş, bu nedenle temsil konusunda özel bir düzenleme bulunmadığı sürece adi ortaklığın üçüncü kişilerle olan ilişkilerinde TBK 637/2'de : “ Ortaklardan biri, ortaklık veya bütün ortaklar adına bir üçüncü kişi ile işlem yaparsa, diğer ortaklar ancak temsile ilişkin hükümler uyarınca, bu kişinin alacaklısı veya borçlusu olurlar.” şeklindeki düzenlenme gereği TBK'nin temsile ilişkin genel kurallarının

⁴⁵⁸ Can, (2015), 58-59.

⁴⁵⁹ Bahtiyar, M. (2016). **Ortaklıklar Hukuku**. (Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş Onbirinci Bası). İstanbul : Beta Yayıncılık, 31.

uygulama alanı bulacağı hüküm altına alınmıştır⁴⁶⁰.

Adi ortaklıkta yönetim ve temsili düzenleyen hükümlerle ilgili önemi gereği yukarıdaki genel açıklamayı yaptıktan sonra sırasıyla yönetim ve temsil üzerinde durmakta fayda vardır. Adi ortaklığın yönetimini düzenleyen TBK m. 625/1'e göre ortaklığın yönetimi; sözleşme veya alınan bir kararla bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü kişiye bırakılmadığı sürece bütün ortaklara aittir⁴⁶¹. Bununla birlikte TBK m. 625/3'te ortaklığa genel yetkili bir temsilci atanması ve ortaklığın olağan dışı işlerinin yürütülmesi için bütün ortakların oybirliğinin gerektiği, ancak gecikmesinde sakınca olan hallerde bu konularda da oy birliği gerekmeyip her bir yönetici ortağın yetkili olduğu belirtilmiştir.

Kanuni düzenlemeden, ortaklığa genel yetkili bir temsilci atanması dışında olağan dışı işlerin neler olduğu anlaşılamamakla birlikte; burada TBK'de vekaletin kapsamını düzenleyen m. 504 yerine TTK'de kolektif şirketlerde yönetimin kapsamını düzenleyen m. 223 hükmü yol gösterici olabilir ki; aksi düşünülüp TBK m. 504 esas alındığında kambiyo taahhüdünde bulunmak gibi ticari hayatın vazgeçilmez işlemlerinin dahi ancak oybirliğiyle yapılması mümkün olacak ve günlük yaşamda sıkça yapılan işlemlerde büyük zorluklar yaşanacaktır⁴⁶².

Adi ortaklığın yönetimi ile ilgili genel kurallar bu şekilde olmakla birlikte ortaklığın üçüncü kişiler nezdinde temsili konusunda ise en önemli husus, ortaklığın tüzel kişiliğinin olmaması ve bu sebeple yapılan işlemlerde doğrudan veya dolaylı temsilin uygulama alanı bulmasıdır⁴⁶³.

Konuyla ilgili dolaylı temsili düzenleyen TBK 637/1'e göre bir ortak kendi adına ve ortaklık hesabına üçüncü kişi ile işlem yaptığında bu kişiye karşı bizzat kendisi alacaklı ve borçlu olur⁴⁶⁴. Doğrudan temsili düzenleyen TBK m. 637/2'ye göre ise temsilci ortak bütün ortaklar veya ortaklık adına hukuki işlem yaparsa temsile ilişkin hükümlere de

⁴⁶⁰ Kırca, İ. (2000). "Adi Şirketin Temsili ile İlgili İki Sorun." **BATİDER**, 20(4), 65.

⁴⁶¹ Şener, O. (2019). **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**. (Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası). Ankara : Seçkin Yayınevi, 47.

⁴⁶² Şener, (2019), 50.

⁴⁶³ Ayhan, R. , Çağlar, H. , Özdamar, M. (2019). **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**. (Birinci Bası). Ankara : Yetkin Yayınları, 106.

⁴⁶⁴ Şener, (2019), 76.

uygun şekilde diğer ortaklar da yapılan işlemin tarafı olur⁴⁶⁵.

Adi ortaklıkta dolaylı ve doğrudan temsili düzenleyen bu hususlar yanında, yönetim yetkisini haiz ortağın temsil yetkisini düzenleyen TBK m. 637/3'e göre; kendisine yönetim görevi verilen ortağın, üçüncü kişiler nezdinde ortaklığı ve tüm ortakları temsil yetkisinin olduğu var sayılır⁴⁶⁶.

Burada şirketin yönetimi ile temsiline birbirine bağlı olması ve yöneticiyle işlem yapan üçüncü kişilerin yöneticinin temsil yetkisinin bulunduğuna güvenmesi dikkate alınarak yöneticilerin aynı zamanda temsil yetkilerinin de bulunduğu yönünde bir karine kabul edilmiştir⁴⁶⁷.

Bu karine de dikkate alındığında; adi ortaklığın temsilinde önem arz eden hususlardan biri de iyiniyetli üçüncü kişiler nezdinde adi ortaklığın varlığı ve ortaklardan birinin ortaklığı temsil yetkisinin bulunduğu güven ve izleniminin yaratılması halinde, diğer ortakların, üçüncü kişi ile işlem yapan ortağın temsil yetkisinin bulunmadığını veya kaldırıldığını ileri sürememeleri ve karinenin aksi ispatlanamayan kesin kanuni karine halini almasıdır⁴⁶⁸.

Yukarıda belirttiğimiz üzere, TBK m. 637/3 gereği kendisine yönetim yetkisi verilen ortak, üçüncü kişiler nezdinde ortaklığı ve tüm ortakları temsil yetkisini haiz olmakla beraber bu ortağa TBK m. 637/3 gereği yapacağı önemli tasarruf işlemleriyle ilgili yetkinin bütün ortakların oybirliği ile verilmesi ve yetki belgesinde de bu hususun açıkça yer alması gerekir.

Ayrıca adi ortaklıklarda TBK m.46'dan farklı olarak işlem yapan ortağın yetkisiz olması ve diğer ortakların onun yaptığı işleme onay vermemesi halinde, işlemi yapan yetkisiz ortak, o işlemi aynı zamanda kendi adına da gerçekleştirdiğinden bizzat sorumluluk altına girer ve bu sayede yetkisiz ortak ile işlem yapan üçüncü kişi ona karşı ifayı dava edebilir⁴⁶⁹. Bu yetkisizlik halinde ortaya çıkabilecek bir ihtimal de adi ortaklığa yüksek miktarda kredi verilmesi gibi işlemlerde üçüncü kişinin aslında yetkisiz ortak

⁴⁶⁵ Ayhan, Çağlar, Özdamar, (2019), 107.

⁴⁶⁶ Şener, (2019), 78-80.

⁴⁶⁷ Kırca, (2000), 66-67.

⁴⁶⁸ Kırca, (2000), 68-69.

⁴⁶⁹ Şener, (2019), 78-79.

yerine tüm ortaklarla sözleşme yapmak istemesi veya yetkisiz temsilci ortağın tek başına edimi ifa etme imkânının bulunmamasıdır⁴⁷⁰. Böyle bir ihtimalde ise; üçüncü kişinin talebini TBK m.47'deki tazminatla sınırlayabilme imkânı vardır⁴⁷¹.

Bu açıklamalar ışığında adi ortaklıklarda ortaklığın yönetimi; sözleşme veya alınan bir kararla bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü kişiye bırakılmadığı sürece bütün ortaklar, bırakıldığı sürece ise ilgili ortak veya üçüncü kişinin özel bir yetkiye ihtiyaç olmaksızın ortaklık adına kambiyo senedi düzenlemesi mümkündür ve düzenlenen kambiyo senedi dolayısıyla tüm ortakların müteselsil sorumlulukları söz konusudur⁴⁷². Bununla birlikte örneğin ortakların oybirliğiyle atamadıkları bir ticari temsilcinin yetkisizliğinde olduğu gibi düzenlenen kambiyo senedinden ortaklık veya ortaklar değil bizzat yetkisiz temsilci sorumlu olacaktır, ancak ortakların oybirliğiyle atadıkları bir ticari temsilcinin düzenlendiği bir kambiyo senedi varsa bundan ortaklık veya ortaklar sorumlu olacaktır.

3.2.2.2. Kollektif şirketlerde

Kollektif şirket; TTK m. 236/1 gereği ortakların şirket borçlarından sınırsız şekilde sorumlu tutulduğu bir şirket türü olması nedeniyle kollektif şirketlerde kural olarak bütün ortaklar şirketin yöneticisi sayılır ve bu tüm ortaklar için bir hak olmanın yanında aynı zamanda da görevdir⁴⁷³. Bununla birlikte TTK m. 218 gereği yönetim hakkı, şirket sözleşmesi ile veya ortakların çoğunluğunun alacağı kararla ortaklardan birine, birkaçına veya hepsine verilebilir⁴⁷⁴.

Yönetim hakkının şirket sözleşmesi ile tek bir ortağa verilmesi halinde bu hakkın sınırlandırılması veya geri alınması TTK m.219/1 gereği kural olarak mümkün olmamakla birlikte bu ancak ortakların oybirliğiyle alacağı karar sonucunda ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesi ile mümkündür⁴⁷⁵. Ayrıca TTK m. 219/1'de sayılan görevin yerine getirilmesinde basiretsizlik, ağır ihmal veya yönetimde iktidarsızlık gibi haklı sebeplerin bulunması halinde de ortaklardan birinin istemi üzerine mahkeme kararı ile yönetim hakkı

⁴⁷⁰ Kırca, (2000), 70.

⁴⁷¹ Kırca, (2000), 70.

⁴⁷² Karamanlıoğlu, (2013), 108.

⁴⁷³ Pulaşlı, H. (2018). **Şirketler Hukuku Şerhi**. (Üçüncü Baskı). Ankara : Adalet Yayınevi, 398-399.

⁴⁷⁴ Ayhan, Çağlar, Özdamar, (2019), 218.

⁴⁷⁵ Pulaşlı, (2018), 400.

sınırlandırılabilir veya tamamen kaldırılabilir⁴⁷⁶.

Yönetim hakkının şirket sözleşmesi ile değil de ortaklar kararıyla tek bir ortağa verilmesi durumunda ise; bu hak, yine oy çokluğu ile sınırlandırılabilir veya geri alınabilir⁴⁷⁷.

Kollektif şirketin yönetimi ile ilgili genel hususlar yukarıda bahsettiğimiz şekilde olmakla beraber; TTK m.213/1-f gereği şirket sözleşmesinde zorunlu olarak yer verilmesi gereken şirketi temsile yetkili kişileri seçme konusunda da ortaklar, tıpkı yönetimde olduğu gibi serbestiye sahip olup dilerlerse kendi aralarından bir veya birkaçını ya da üçüncü bir kişiyi temsilci olarak seçebilirler⁴⁷⁸. Ancak şirketin yönetimi ile temsili hususları birbirinden ayrı olmasına rağmen, uygulamada şirket yöneticilerinin aynı zamanda temsilci olmasıyla sık karşılaşılmaktadır⁴⁷⁹.

Kollektif şirket yetkili temsilcileri; TTK m. 233/1'deki : “ Şirketi temsile yetkili olan kimse, şirketin işletme konusuna⁴⁸⁰ giren her türlü işi ve hukuki işlemleri şirket adına yapmak ve şirketin unvanını kullanmak yetkisine sahiptir. Bu yetkiyi sınırlayan her şart, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.” şeklinde düzenleme gereği şirket konusuna giren tüm iş ve işlemleri şirket adına yapmak ve şirket unvanını kullanmak hakkına sahiptir.

Bununla birlikte kollektif şirket temsilcilerinin temsil yetkilerinin kapsamını yukarıda belirttiğimiz şekilde belirleyen TTK m.233/1 düzenlemesi, tüm ticaret şirketlerinde ultra vires⁴⁸¹ kuralını kaldıran : “Ticaret şirketleri, Türk Medeni Kanununun

⁴⁷⁶ Ayhan, Çağlar, Özdamar, (2019), 218.

⁴⁷⁷ Kayar, (2018), 360.

⁴⁷⁸ Kayar, (2018), 367.

⁴⁷⁹ Bilgili, F. , Demirkapı, E. (2013). **Şirketler Hukuku.** (9.Basım) Bursa : Dora Yayınevi, 169.

⁴⁸⁰ “ TTK’da işletme konusuyla bağlantılı pek çok hüküm bulunmasına rağmen, tanımı verilmiş değildir. Ancak yargı kararları ve doktrinde işletme konusunun, şirketin faaliyet alanını ifade ettiği hususunda görüş birliği vardır.” Uzunallı, S. (2013). **Anonim Şirkette İşletme Konusu.** (Birinci Baskı). Ankara : Adalet Yayınevi, 5.

⁴⁸¹ “... Gerçek kişi tacirlerin bireysel güçlerinin yetmediği faaliyetleri gerçekleştirmek ve bu yolla toplumun ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan şirketler, sonradan ekonomik hayatın zorunlu aktörleri arasında haline gelmişlerdir. Ancak anılan kurumların zamanla güçlenmeleri, antidemokratik ve tekelsel bir niteliğe bürünmelerine yol açmıştır. Söz konusu durumun toplumda rahatsızlık yaratması üzerine şirketlerin ehliyetine sınırlamalar getirilmiş; böylelikle de bu kuruluşların devleşerek devlete rakip olmalarının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Anılan sınırlamalara gerekçe olarak ise, şirketlerin varlıklarını devlete borçlu oldukları, bu nedenle de ancak devletin izin verdiği ölçüler dahilinde ehliyeti haiz olabilecekleri yönündeki görüş gösterilmiştir. Şirketlerin esas sözleşmelerinde belirtilen konular ile sınırlı ehliyeti haiz olacaklarını ifade eden “ultra vires” sınırlaması da bu görüşün bir sonucudur... Latince kökenli bir ifade olan “ultra vires”

48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.” şeklindeki TTK m. 125/2 düzenlemesi ile bağdaşmamaktadır⁴⁸².

Öyle ki; bir yandan TTK m. 125/2 ile ultra vires ilkesi kaldırılıp tüm ticaret şirketlerinde hak ehliyetinin kapsamı genişletilmişken diğer yandan yöneticilerin temsil yetkisini işletme konusu ile sınırlayan esasların korunması bir tutarsızlığa yol açmış ve işletme konusu dışındaki işlemlerin hukuki niteliğini etkileyen sonuçlar doğurmuştur⁴⁸³.

Buna göre şahıs şirketlerinin işletme konusu dışında kalan işlemleri temsil yetkisinin kapsamına girmemekte, bu sebeple söz konusu işlemler TBK’deki yetkisiz temsil hükümleri gereğince askıda geçersiz sayılmakta ve şahıs şirketleriyle işlem yapan üçüncü kişilerin şirket sözleşmesinde yer verilen işletme konusunu inceleme yükümlülüğü devam etmektedir⁴⁸⁴. Oysa TTK’de ultra vires ilkesi kaldırılırken şahıs şirketlerinde işletme konusu dışında kalan işlemlerin hiçbir istisna içermeyecek şekilde şirketi bağlaması, anonim ve limited şirketlerde ise kural olarak şirketi bağlaması amaçlanmış, ancak düzenleme yapılırken temsil yetkisinin kapsamına ilişkin düzeltmenin gözden kaçırılması nedeniyle aksi yönde bir sonuç ortaya çıkmış, ilerde bahsedeceğimiz üzere anonim ve limited şirketle işlem yapan üçüncü kişilerin TTK m. 371/2 ve 629/1 gereği hukuki güvenleri korunurken şahıs şirketleri ile işletme konusu dışında işlem yapan üçüncü kişilerin yaptıkları işlemler askıda geçersiz sayılmıştır⁴⁸⁵.

Burada bir yandan hak ehliyetinin kapsamını ilgilendiren ultra vires ilkesi TTK m.125/2 ile kaldırılmış diğer yandan temsil yetkisi TTK m. 233/1 ile işletme konusu ile sınırlandırılmıştır⁴⁸⁶. Ancak kollektif şirketlerde işletme konusu dışında bir işlem yapılması halinde ultra vires ilkesinin geçerli olduğu dönemdeki gibi bu işlem “yok hükmünde” sayılmayıp TBK’deki yetkisiz temsil hükümleri uyarınca askıda geçersiz olacak ve söz

terimi, kelime anlamı itibarıyla “yetki ötesi, yetki aşımı” anlamına gelmektedir...” Yıldız, B. (2006). “AT ve İngiliz Hukuk Sistemlerinde Şirketlerin Ehliyeti (“Ultra Vires” İlkesi).” **BATİDER**, 23(3), 185.

⁴⁸² Kaya, (2018), 368.

⁴⁸³ Yıldız, B. (2011). “Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukuki Niteliği .” **BATİDER**, 27(3), 11.

⁴⁸⁴ Yıldız, (2011), 11.

⁴⁸⁵ Yıldız, (2011), 11-12.

⁴⁸⁶ Alışkan, M. (2012). “İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili.” **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**. 2012(2), 210.

konusu işleme sonradan onay verilebilecektir⁴⁸⁷.

Kollektif şirketlerde işletme konusu dışında kalan işlemlerle ilgili bu açıklamaları yaptıktan sonra, şirketi temsile yetkili kişilerin üçüncü kişiler ile işletme konusuna giren bir işlem yapmaları halinde temsil yetkisinin kapsamı bakımından bir sınırlandırmaya gidilemeyeceğini, hatta bu husus ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmiş olsa dahi TTK m. 233/1 gereği iyiniyetli kişilerin korunacağını ve yalnızca gerçek durumu bildiği ispat edilen kişi bakımından yapılan işlemin şirketi bağlamayacağını belirtmekte yarar vardır⁴⁸⁸.

Bununla birlikte temsil yetkisinin sınırlandırılmamasının; TTK m. 231/1-f ve m. 233/2 gereği birlikte temsil ve temsil yetkisinin bir şube veya merkezin işleriyle ilgili sınırlandırılması olmak üzere iki yasal istisnası vardır, ancak her iki istisnanın da üçüncü kişiler nezdinde geçerli olabilmesi için tescil ve ilan edilmesi gerekir⁴⁸⁹.

Bu açıklamalar ışığında kollektif şirketlerde ortaklığın yönetim hakkı, şirket sözleşmesi ile veya ortakların çoğunluğunun alacağı kararla ortaklardan birine veya birkaçına bırakılmadığı sürece yönetici sayılan bütün ortaklar, bırakıldığı sürece ise ilgili ortak veya TTK m. 223/1 gereği ortakların oybirliği ile tayin ettiği ticari temsilci özel bir yetkiye ihtiyaç olmaksızın ortaklık adına kambiyo senedi düzenleyebilecektir. Örneğin burada yönetim hakkının ortaklardan birine verilmesi halinde diğer ortaklar kambiyo senedi düzenleme yetkisini haiz olmayacak veya aynı şekilde ortakların oybirliği ile atamadıkları bir ticari temsilci de kambiyo senedi düzenleme yetkisine sahip olmayacaktır.

Ayrıca son olarak yeni düzenlemeler çerçevesinde tez konumuzu da ilgilendirmesi bakımından kambiyo senetleriyle ilgili önem arz eden hususlardan bahsedecek olursak; kollektif şirket yetkilisinin işletme konusu dışına çıkarak kambiyo senedi düzenlenmesi halinde TTK m.233/1 gereği düzenlenen kambiyo senedinin şirketi bağlamayacağını, ancak şirketin yetkisiz temsile ilişkin TBK m.46/1 düzenlemesi doğrultusunda bu işleme sonradan onay verebileceğini, onay vermemesi halinde ise kambiyo senetlerinde yetkisiz temsile ilişkin özel hüküm olan TTK m. 678 gereği senedin geçersiz olmayacağını, aksine geçerli senet nedeniyle bizzat yetkisiz temsilcinin sorumlu tutulacağını belirtmekte yarar

⁴⁸⁷ Alışkan, (2012), 210.

⁴⁸⁸ Pulaşlı, (2018), 409.

⁴⁸⁹ Ayhan, Çağlar, Özdamar, (2019), 228.

vardır.

3.2.2.3. Komandit şirketlerde

Komandit şirketler iki farklı türde sorumluluğa sahip ortaklardan oluşmakta ve şirket alacaklılarına karşı sorumluluğu sınırlandırılmamış ortak komandite, şirket alacaklılarına karşı sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış ortak ise komanditer olarak adlandırılmaktadır⁴⁹⁰.

Kural bu olmakla beraber TTK m.320 ve 321’de komanditer ortakların sorumluluğunun belirli bir sermaye ile sınırlı olması kuralına bazı istisnalar getirilmiştir. Örneğin komandit şirketin unvanında ismi bulunan komanditer ortak üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumludur. Aynı şekilde ticari temsilci veya ticari vekil olarak hareket ettiğini açıkça bildirmeden şirket adına işlem yapan komanditer ortak da bu işlemler nedeniyle iyi niyetli üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumludur⁴⁹¹.

Komandit şirketlerde şirketi yönetim hakkı komandite ortaklara ait olup komanditer ortakların böyle bir hakkı yoktur⁴⁹². Aynı şekilde komandit şirket kural olarak komandite ortaklar tarafından temsil edilir ve temsil yetkisinin kapsamı ile sınırlandırılmasına ilişkin kollektif şirkete ilişkin hükümler burada da uygulanır. Komanditer ortaklar ise ortak sıfatıyla şirketi temsile yetkili olmasalar da şirket sözleşmesinde aksine hüküm bulunmamak kaydıyla ticari temsilci, ticari vekil veya seyyar tüccar memuru olarak atanabilirler⁴⁹³.

Bu açıklamalar ışığında komandit şirketlerde yönetim hakkına sahip komandite ortakların herhangi bir özel yetki verilmesine ihtiyaç duyulmadan şirket adına kambiyo senedi düzenleyebileceği, yönetim hakkına sahip olmasa da şirkete ticari temsilci olarak atanan komanditer ortak veya ortakların da özel yetki gerekmeksizin şirketi temsilen kambiyo senedi düzenleyebileceği, ancak ticari temsilci olarak değil de örneğin ticari vekil olarak atanan bir komanditer ortağa özel yetki verilmedikçe şirketi temsilen kambiyo senedi düzenleyemeyeceği anlaşılmaktadır.

⁴⁹⁰ Bilgili, Demirkapı, (2013), 186.

⁴⁹¹ Bahtiyar, (2016), 103.

⁴⁹² Ayhan, Çağlar, Özdamar, (2019), 268.

⁴⁹³ Bilgili, Demirkapı, (2013), 185.

3.2.2.4. Limited şirketlerde

Limited şirketlerde yönetim ve temsil yetkisini tüm ortaklar için hem hak hem de bir yükümlülük olarak görüp bütün ortakların şirketi birlikte yönetmesini öngören özden organ ilkesi, 6102 sayılı TTK'de büyük bir değişiklik yapılarak kaldırılmış ve bunun yerine seçilmiş yönetim organı ilkesi kabul edilerek anonim şirketlerdekine benzer bir sistem limited şirketler için de benimsenerek bu sayede yönetim ve temsil yetkisinin şirket sözleşmesi ile tamamen ortak olmayan kişilere bırakılabilmesi mümkün olmuştur⁴⁹⁴.

Buna göre limited şirketlerde yönetim ve temsil hakkı TTK m. 623 gereği şirket sözleşmesi ile düzenlenir ve bu sözleşme ile şirketin yönetim ve temsili müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir⁴⁹⁵, ancak her durumda en azından bir ortağın şirketi yönetim ve temsil yetkisinin bulunması gerekir.

Kanunumuzda yönetim ve temsil hakkının şirket sözleşmesi ile düzenleneceğine dair açık bir hükme yer verilmişken, genel kurul kararıyla müdür ataması yapılabileceğine ilişkin açık bir düzenleme yapılmamıştır, ancak TTK m. 616/1-b gereği genel kurul görevleri arasında müdürlerin atanması ve görevden alınması da sayıldığından müdürlerin şirket sözleşmesi yanında bu şekilde tayini de mümkündür⁴⁹⁶.

Gerek sözleşme ile gerek genel kurul kararı ile tayin edilmiş birden fazla müdürün bulunması halinde; TTK m. 624/1 gereği bunlardan biri, şirket ortağı olup olmadığına bakılmaksızın genel kurul tarafından müdürler kurulu başkanı olarak atanır ve yine TTK m. 624/3 gereği müdürler kurulu da kararlarını çoğunlukla alır, eşitlik halinde ise başkanın oyu üstün sayılır, ancak yine şirket sözleşmesi ile farklı bir düzenleme öngörülebilir.

Müdürlerin temsil yetkisinin kapsamı ile yetkinin sınırlandırılmasına ve imzaya yetkili olanların belirlenmesine ilişkin ise; TTK m. 629'da anonim şirketlere ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağı belirtildiğinden limited şirketlerde de bu hükümleri

⁴⁹⁴ Karaahmetoğlu, İ. (2018). **Limited Şirketin Temsili**. (Güncellenmiş İkinci Baskı) Ankara : Seçkin Yayıncılık, 63-64.

⁴⁹⁵ Ayhan, Çağlar, Özdamar, (2019), 528.

⁴⁹⁶ Karaahmetoğlu, (2018), 66.

uygulamak gerekecektir.

Kanunun atf yaptığı anonim şirketlere ilişkin düzenlemelere bakıldığında; TTK m. 370/1 gereği limited şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse veya limited şirket tek bir müdür tarafından yönetilmiyorsa kural, temsil yetkisinin çift imza ile kullanılmasıdır⁴⁹⁷. Bununla birlikte; TTK m.370/2 gereği kendisine temsil yetkisi verilen müdürler kurulu, bu yetkiyi bir veya daha fazla murahhas üyeye⁴⁹⁸ ya da müdür olarak üçüncü kişilere de devredilebilecektir⁴⁹⁹. Bu halde TTK m. 629/3 atfı gereği şirket sözleşmesi ile kendisine temsil yetkisi devri için izin verilmiş müdürler kurulu; TTK m. 367 doğrultusunda bir iç yönerge hazırlayarak burada şirketin yönetimi için gerekli olan görevleri tanımlar, yerlerini gösterir ve özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu gösterir⁵⁰⁰.

Bu düzenlemeler dışında limited şirketler için atf yapılan TTK m. 371/1'e bakıldığında ise; temsile yetkili müdürlerin şirket amacına ve işletme konusuna uygun her türlü iş ve hukuki işlemleri yapabilecekleri, ancak TTK m. 371/2'ye göre işletme konusu dışında yapacakları işlemlerin de şirketi bağlayacağı, bununla birlikte bu ihtimalde kendisi ile işlem yapılan üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında olduğunu bildiğinin veya halin icabından bilebilecek durumda olduğunun ispat edilmesi halinde yapılacak işlemin şirketi bağlamayacağı anlaşılmaktadır⁵⁰¹.

Yukarıda kısaca giriş yaptığımız konunun iyi anlaşılabilmesi bakımından kollektif şirketler başlığı altında kısmen değindiğimiz ultra vires ilkesinin koruduğu menfaatlerden, TTK'nin ultra vires ilkesini kaldıran m. 125/2 düzenlemesinden, bu çerçevede TTK m. 371/2 hükmü son cümlesinin TTK m.36/1 ile bağlantılı TTK m. 354/1 düzenlemesi ile birlikte nasıl anlaşılması gerektiğinden, ayrıca limited şirketleri ilgilendiren 587/1-c

⁴⁹⁷Kaya, M. İ. (2014). "Limited Şirkette Müdürler Kurulunun Oluşumu ve İşleyişi." **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 22(1), 78.

⁴⁹⁸ Murahhas üye ve murahhas müdür ayrımı için bkz. : " ...Yönetim kurulu yönetim ve temsil yetkisini bizzat kullanmak zorunda değildir. Yönetim kurulu üyeleri gereğinde yönetim ve temsil yetkisi olmayan üye konumuna geçebilir. TTK m. 367/ye göre, yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. TTK m. 370.2 hükmüne göre de yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır. Bu hükümlere göre, yönetim kurulunun görev ve yetkileri, bir yönetim kurulu üyesine devredilirse, bu yönetim kurulu üyesine murahhas üye denir. Ancak aynı yetkinin yönetim kurulu üyesi olmayan kişilere devri halinde, bu kişiye de murahhas müdür denir..." Uzunallı, (2013), 109.

⁴⁹⁹ Karaahmetoğlu, (2018), 162.

⁵⁰⁰ Karaahmetoğlu, (2018), 175.

⁵⁰¹ Kaya, (2014), 79-80.

hükümünün TTK m. 629/1 ile limited şirketler için de atıf yapılan TTK m. 371/2 hükümünün son cümlesi karşısındaki durumundan ve işletme konusu dışında kalan işlemlerin hukuki sonuçlarından bahsetmek gerekir.

Şirketlerin ancak esas sözleşmelerinde yer verdikleri konularla sınırlı şekilde ehliyeti haiz olabilecekleri anlamına gelen ultra vires ilkesi⁵⁰² ve bu ilke çerçevesinde işletme konusunun esas sözleşmede yer alması ve tescili; şirketlerin yasak veya izne tabi faaliyetlerinin belirlenmesi, üçüncü kişilerin şirketlerin faaliyetleriyle ilgili bilgi edinmesi, iç ilişkide yönetim ve temsil organını işletme konusuyla sınırlı hareket etmeye zorlayarak pay sahiplerinin korunması, şirketlerin yönetim organlarının tabi oldukları rekabet yasağı kapsamının belirlenmesi, etkin bir rekabet ortamı sağlaması nedeniyle rekabetin korunması gibi amaçlara hizmet etmektedir⁵⁰³.

Bahsettiğimiz yönde çok farklı amaçlara hizmet eden ultra vires ilkesinin kaldırıldığı TTK m. 125/2 madde gerekçesinde ise : “ Bu madde 6762 sayılı Kanunun 137 nci maddesinde öngörülmüş bulunan ve tüm ticaret şirketleri için geçerli olan ultra vires ilkesini AET’nin 68/11 sayılı şirketlere ilişkin Birinci Yönergesinin ilgili hükmünü dikkate alarak kaldırmıştır. (Genel Gerekçenin⁵⁰⁴ 100 numaralı paragrafına bakılmalıdır.). Ticaret Şirketleri Türk Medeni Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde haklardan yararlanabilecek, borçlar üstlenebileceklerdir. 371 inci maddenin ikinci fıkrasında olduğu gibi Tasarının bazı hükümlerinde, işletme konusu dışında yapılan işlemlerin hukuki sonuçları özel olarak düzenlenmiştir.” açıklamalarına yer verilmiş ve ultra vires ilkesinden vazgeçilerek şirketlerin hak ehliyetinin kapsamı genişletilmiştir, ancak bu yöndeki düzenlemeye rağmen yöneticilerin temsil yetkisini işletme konusu ile sınırlayan esaslar yukarda belirttiğimiz diğer amaçlara hizmet etmek için korunmuş, TTK m. 125/2 ile m.

⁵⁰² Yıldız, (2006), 185.

⁵⁰³ Uzunallı, (2013), 16-27.

⁵⁰⁴ Genel gerekçedeki açıklamalar için bkz. : “ 6762 sayılı Kanun, ticaret şirketlerinin, şirket sözleşmesinde yazılı işletme konusunun çerçevesi içinde kalmak şartıyla, hak iktisap edebilecekleri ve borç yüklenebilecekleri ilkesel hükmünü içeriyordu. Bu hüküm uyarınca, işletme konusu dışında ticaret şirketleri hak ehliyetini haiz değildi; işletme konusu dışında yapılan işlemler ultra vires olduğu için yok sayılıyordu. Türk hukukuna 6762 sayılı Kanun ile giren, ticaret şirketleri hukukuna egemen olan bu temel kural, Türk ticaret ve medeni hukuk öğretilerinde eleştiriliyordu. Hatta bazıları ultra vires’i geçmiş yıllarda kalan merkezi planlama anlayışıyla bağlantılı görüyordu. AET 1968 tarihli ve 68/54 sayılı, şirketlere ilişkin birinci yönergesinde, AET’ye üye ülkelerin ultra vires kuralını kanunlarından çıkarmalarını öngörüyordu. Yönerge, bu hükmü ile üçüncü kişileri korumayı amaçlıyordu. Temsile yetkili kişilerin, şirket adına yaptıkları işlemlerin şirketi bağlayacağına üçüncü kişilerin güvenmelerinin sağlanması, işlem ve pazar güvenliği için şarttı. Bir taraftan hep gündemde bulunan eleştiriler, diğer yandan AET’nin yönergesi dikkate alınarak ultra vires hükmüne Tasarıda yer verilmemiştir. İlkenin kaldırılması sebebiyle, şirketin işletme konusu dışında yapacağı işlemlerin sonuçları, Tasarıda üçüncü kişinin iyiniyeti çerçevesinde düzenlenmiştir.”

371/2 birlikte değerlendirildiğinde temsilcilerin temsil yetkilerinin kapsamı ile şirketlerin hak ehliyetlerinin kapsamı arasında fark yaratılmış⁵⁰⁵, bu durum işletme konusu dışında kalan işlemlerin hukuki niteliğini etkileyen sonuçlara yol açmıştır⁵⁰⁶.

Öyle ki; bu nedenle kollektif şirketler başlığı altında da izah ettiğimiz üzere, şahıs şirketlerinin işletme konusuna girmeyen işlemleri, yöneticilerin temsil yetkisi dışında kalarak askıda geçersizlik yaptırımına tabi tutulmuş ve bu şirketlerle işlem yapan üçüncü kişiler işletme konusunu inceleme yükümlülüğü altında bırakılmış, anonim⁵⁰⁷ ve limited şirketlerde ise şirketlerin işletme konusu dışında kalan işlemleri yine yetkisiz temsil çerçevesinde değerlendirilmiş, ancak Kanunda bu işlemlerin sonuçları özel olarak düzenlendiği için işlemler askıda geçerli⁵⁰⁸ sayılmış, ayrıca anonim ve limited şirketlerle işlem yapan üçüncü kişilerin de işletme konusunu inceleme yükümlülükleri kaldırılmıştır⁵⁰⁹.

Anonim şirketler için getirilen ve limited şirketler için de atıf yapılan söz konusu düzenlemeler dikkate alındığında; limited şirketlerde şirketi temsile yetkili kişilerin TTK m. 629/1 atfıyla TTK m. 371/1 gereği işletme konusuna giren her türlü işlemi yapabilecekleri, ayrıca TTK m. 371/2 gereği işletme konusu dışında yaptıkları işlemlerle de şirketi bağlayacakları, ancak burada şirket sözleşmesinin tescil ve ilanı dışında başka bir nedenle üçüncü kişinin işlemin işletme konusu dışında kaldığını bildiği veya durumun gereğinden bilebilecek durumda olduğu ispat edildiğinde işlemin geçersiz olacağı ve şirketin bu işlemle bağlı kalmayacağı anlaşılmaktadır.

Burada ayrıca konuyla bağlantılı olarak TTK m. 629/1 atfıyla limited şirketler için de kıyasen uygulanacak olan TTK m. 371/2 düzenlemesinin son cümlesinde yer verilen

⁵⁰⁵ Hacımahmutoğlu, S. (2016). **Anonim Ortaklıkta Ultra Vires Doktrini ve Ortaklığı Bağlamaya Yetkili Organın (Yönetim Kurulunun) Yetkilerinin Sınırlandırılabilmesi**. (Birinci Baskı) Ankara : Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 119.

⁵⁰⁶ Yıldız, (2011), 11.

⁵⁰⁷ "... Aynı şekilde TTK'nın 333(1) madde hükmüne dayanarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerinin Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ (İzne Tabi Anonim Şirket Tebliği) uyarınca faaliyet alanları belirlenen ortaklıkların işlemlerinin, izin alarak kuruldukları işletme konuları ile sınırlı olması genel kuralının kanuni istisnalarını oluştururlar. İzne Tabi Anonim Şirket Tebliği uyarınca kuruluşları ve esas sermaye artırımları izne tabi ortaklıklar kuruluştan önce izin alıp, anasözleşmelerinde belirtilen işletme konuları için kurulduklarından, sadece bu ortaklıklar için, istisnai niteliği haiz olmak üzere, hak ehliyetlerinin işletme konuları ile sınırlı olduğu kabul edilmelidir..." Hacımahmutoğlu, (2016), 104-105.

⁵⁰⁸ Burada askıda hükümsüzlüğün söz konusu olacağı yönünde bkz. : Alper, G. (2013). **Türk Özel Hukukunda Ultra Vires İlkesi (anlamı ve Kapsamı)** . (Birinci Baskı) İstanbul : Vedat Kitapçılık, 164-167.

⁵⁰⁹ Yıldız, (2011), 11.

şirket esas sözleşmesinin tescil ve ilan edilmesinin kendisi ile işlem yapılan üçüncü kişinin iyi niyetini ortadan kaldırmak için tek başına yeterli olmayacağı üzerinde durmak gerekir.

Kanuni düzenlemeye bakıldığında; anonim şirketleri ilgilendiren TTK m. 354/1’de şirket esas sözleşmesinin tamamının ticaret siciline tescil edileceği belirtilmiş, tescil edilen hususlardan ise hangilerine TTK m. 36/1’deki sicilin olumlu etkisinin uygulanacağı tek tek sayılıp bunlar dışında kalan hususlarda sicilin olumlu etkisinin olmayacağı hüküm altına alınarak bunlar arasında işletme konusuna yer verilmemiş ve TTK m.371/2 ile de uyumlu olarak işletme konusu bakımından sicilin olumlu etkisinden söz edilemeyeceği düzenlenmiştir⁵¹⁰.

Oysa limited şirket sözleşmelerinin tescil ve ilanına ilişkin TTK m.587/1-c’de sicilin olumlu etkisinin uygulanacağı hususlar arasında işletme konusunu da yer verilmiş ve TTK m. 629/1 atfıyla limited şirketler için de uygulanacak TTK m. 371/2 düzenlemesi ile uyumsuzluk yaratılmıştır⁵¹¹. Burada her ne kadar TTK m. 125/2 ve TTK m. 629/ atfıyla TTK m. 371/2 göz önünde bulundurularak limited şirketle işlem yapan üçüncü kişiler bakımından işletme konusu hususunda sicilin olumlu etkisi söz konusu olmayacaksa da öğretide ifade edildiği üzere⁵¹², kanaatimize göre de TTK m. 587/1-c’deki işletme konusu ifadesi kanun metninden çıkarılmalıdır⁵¹³.

Bu hususlar yanında limited şirketlerde müdürlerin yetkilerinin kapsamının belirlenmesi ve sınırlandırılması için kıyasen uygulanacak TTK m. 371/3’e bakıldığında; kural olarak temsil yetkisinin sınırlandırılmasının iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği, ancak temsil yetkisinin sadece merkez veya bir şubenin işleri ile ilgili ya da birlikte temsil şeklinde tescil ve ilan edilmek kaydıyla sınırlandırılabilceği anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, limited şirketlerde şirket sözleşmesi ile veya genel kurul kararıyla kendisine yönetim hakkı verilen ortak veya üçüncü kişi müdür ya da müdürlerin ve ticari temsilcilerin herhangi bir özel yetkiye ihtiyaç duymaksızın kambiyo senedi düzenleyebilecekleri, ancak örneğin çift imza kuralının geçerli olduğu durumlarda

⁵¹⁰ Alışkan, (2012), 213.

⁵¹¹ Alışkan, (2012), 213.

⁵¹² Alışkan, (2012), 213.

⁵¹³ Alışkan, (2012), 213.

imza eksiğinin bulunması, ticari temsilcinin değil de kendisine özel yetki verilmemiş ticari vekilin kambiyo senedine imza atması gibi hallerde yetkisizliğin ortaya çıkacağı ve ilgili konu başlığı altında ayrıntılı şekilde izah edeceğimiz üzere TTK m. 678 gereği yetkisiz temsilcinin söz konusu kambiyo senedinden bizzat sorumlu tutulacağı söylenebilir.

Burada son olarak yeni düzenlemeler çerçevesinde kambiyo senetleri bakımından önem arz eden bir hususa kısaca değinmekte yarar vardır. Limited şirket yetkilisinin şirket konusunun dışına çıkarak kambiyo senedi düzenlemesi halinde de şirket, TTK m.629/1 atfı nedeniyle TTK m.371/2 gereği yapılan işlemle bağlı olacak; ancak işletme konusunun üçüncü kişi tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği ispat edildiğinde limited şirket yetkisizlik nedeniyle işlemle bağlı olmadığını ileri sürebilecektir⁵¹⁴. Ancak burada yetkisizliğin sadece lehtar açısından geçerli olduğunu ve ona karşı bir def'i olarak ileri sürülebileceğini; buna karşın kambiyo senedinin devredilmesi halinde sonraki cirantalar ve hamil açısından limited şirketin kambiyo senedi ile bağlı olacağını ayrıca belirtmek gerekir⁵¹⁵.

3.2.2.5. Anonim şirketlerde

Anonim şirketler, TTK m.359/1 gereği esas sözleşme ile atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya daha fazla kişiden oluşan yönetim kurulu tarafından yönetilip temsil edilir. Yönetim kurulu, TTK m. 366/1 doğrultusunda her yıl üyeleri arasından bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere en az bir başkan vekili seçer ve esas sözleşmede başkan veya vekilinin ya da bunlardan birinin genel kurul tarafından seçilmesi yönünde de düzenleme yapılabilir.

Yönetim kurulu; düzenleyeceği bir iç yönergeye göre TTK m.375/1-d'nin açıkça düzenlediği şekilde yönetim yetkisini TTK m. 367 gereği kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkilidir⁵¹⁶.

Yönetim kurulu; söz konusu iç yönergede, şirketin yönetiminin düzenlenmesi için gerekli olan görevleri tanımlar, yerlerini gösterir ve özellikle kimin kime bağlı ve bilgi

⁵¹⁴ Karaahmetoğlu, (2018), 205-206.

⁵¹⁵ Karaahmetoğlu, (2018), 207-208.

⁵¹⁶ Kırca, İ. , Çelik, F. , Manavgat, Ç. (2016). **Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1.** (Baskı) Ankara : Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 624.

sunmakla yükümlü olduğunu belirler. Bunun yanında yönetim kurulu, TTK m. 368 gereği şirkete ticari temsilci ve ticari vekiller de atayabilir⁵¹⁷.

Burada yukarıda bahsettiğimiz anonim şirket yönetim kurulunun “*yönetimi devretmesi*” ile “*temsil yetkisini devretmesini*” birbirinden ayırmak gerekir⁵¹⁸. Yönetim yetkisi, şirketin iç ilişkilerini ilgilendiren bir karar alma ve yürütme işlevini haiz kanuni temsil mahiyetinde organsal bir yetki iken temsil yetkisi şirketin dış ilişkilerini ilgilendir⁵¹⁹. Anonim şirket yönetim kurulunun “*yönetimi devretmesi*”, yönetim kurulunun aldığı kararların uygulanmasının yani yürütülmesinin değil bizzat karar alma yetkisinin bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü bir kişiye bırakılmasıdır⁵²⁰. Bu sebeple “*yönetimin devri*” TTK m. 370/2 gereği ayrıca temsil yetkisi devredilmemişse tek başına temsil yetkisinin de devredildiği anlamına gelmez ve temsil yetkisinin devri sonucunu doğurmaz⁵²¹.

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız üzere anonim şirket yönetim kurulu, yönetim yetkisini devretme hakkına sahip olmakla birlikte temsil yetkisini de devredebilir. Bu doğrultuda yönetim kurulu TTK m. 370/2 gereği temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. Burada yönetim yetkisi kendisine devredilen kişiden farklı olarak temsil yetkisi kendisine devredilen kişi “*murahhas*” sıfatını kazanmaktadır⁵²².

Anonim şirket yönetim kurulu, buraya kadar bahsettiğimiz temsilciler dışında TTK m. 371/1-7’deki : “ Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları atanamaz. Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil

⁵¹⁷ Kırca, Çelik, Manavgat, (2016), 624.

⁵¹⁸ Tekinalp, Ü. (2013). **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku- Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme.** (Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş Üçüncü Bası) İstanbul : Vedat Kitapçılık, 202.

⁵¹⁹ Tekinalp, (2013), 203.

⁵²⁰ Tekinalp, (2013), 212-213.

⁵²¹ Demirel, D. (2017). “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri.” **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, 7(2), 235-236.

⁵²² Tekinalp, (2013), 221.

veya diğer tacir yardımcıları da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.” şeklinde ve TTK’ye 11.09.2014 tarihli RG’de yayınlanan 6552 sayılı Torba Kanun’un 131. maddesi ile sonradan eklenip haklı olarak öğretide çok sayıda tartışma ve eleştiriye neden olan düzenleme gereği; temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını da atayabilir.

TTK’ye 6552 sayılı Torba Kanun ile sonradan eklenen bu düzenleme; öğretide haklı olarak bizim de katıldığımız dil, üslup, kanun koyma tekniği, düzenleme yeri, ticaret hukukunun kurum ve kurallarıyla bağdaşmaması⁵²³, yorumlanırken belirli bir hukuk temeline oturtulması konusundaki zorluğu⁵²⁴ gibi nedenlerle eleştirilmektedir.

Düzenleme⁵²⁵ ile esas itibarıyla ticari vekil olarak atanacak temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerinin yetkilerine getirilecek her türlü sınırlamanın tescil ve ilanının önü açılmış⁵²⁶, kanunda tacir yardımcılarının temsil yetkisine sınırlamalar getiren istisnai hükümlere ek olarak temsil yetkisine miktar ve konu bakımından sınırlamalar getirilmesine imkân tanınmış⁵²⁷, temsile ilişkin kendi içinde bütünlük arz eden sistem Anayasa’nın eşitlik ilkesine de aykırı olacak şekilde diğer şirketleri dışlayarak sadece anonim ve limited şirketleri kapsayacak şekilde bozulmuştur⁵²⁸.

Bu düzenleme ile tartışılan konulardan biri fıkra metnindeki “ *sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları* ” ifadesinden ne anlaşılması gerektiğidir. Öğretide bu ifadenin kapsamına ticari temsilci ve genel yetkili ticari vekilin girmeyeceğini sadece

⁵²³ Kırca, İ. (2014). “TTK m. 371.7. Hakkında Bir İnceleme: AB’ye Üyelik Yolunda Geri Adım .” **BATİDER**, 30(3), 23-25.

⁵²⁴ Hacımahmutoğlu, (2016), 140.

⁵²⁵ Düzenlemenin Anayasa’ya aykırılığı ile ilgili bkz. : “6552 s. Torba Kanunun 131. maddesine istinaden 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) md. 371’e eklenen yedinci fıkra temsil yetkisindeki sınırlamaların tescili hususunda kanuna açıkça aykırı, ancak yerleşik bir uygulamayı yasal zemine kavuşturmak ve bu yolla anonim ve limited şirketlere koruma sağlamak amacıyla yeni bir düzenleme getirmiştir. Bu düzenleme sadece uygulamayı yakından ilgilendirmesi bakımından değil, teorik boyutuyla da son derece dikkat çekicidir.” Güney, N. A. (2014). “6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md.371’e Eklenen Yedinci Fıkra ile İlişkin Değerlendirmeler .” Web: www.arslanlibilimarsivi.com adresinden 3 Temmuz 2019’da alınmıştır.

⁵²⁶ Kırca, (2014), 23.

⁵²⁷ Özdamar, M. (2014). “6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili.” **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 18(3-4), 137.

⁵²⁸ Güney, (2014), 23-24.

temsil yetkisine sınırlama getirilen ticari vekilin girdiğini belirtenler⁵²⁹ bulunduğu gibi, kanundaki temsil yetkisi kapsamına sınırlama getirilen hem özel hem de genel yetkili ticari vekilin bu çerçevede değerlendirilebileceğini ileri sürenler olmuş⁵³⁰, bazı yazarlar tarafından düzenleme kapsamına kimlerin girdiği tek tek sayılmasa da diğer tacir yardımcılarının da bu kapsamda değerlendirilmesi için hiçbir engelin olmadığı belirtilmiş⁵³¹, bir başka görüş tarafından ise burada ticari temsilciye oranla temsil yetkisi kapsamı daha dar ve aynı zamanda tescil ve ilan edilebilen yeni ve sınırlı bir temsil yaratıldığı değerlendirilmiş⁵³², bunun yanında ticari temsilcinin dahi bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğini ifade eden farklı görüşler ileri sürülmüştür⁵³³.

Kanaatimize göre de TBK m. 548 gereği temsil yetkisinin kapsamı kanun ile belirlenmiş, ayrıca TBK m. 549 ile yetkisi ancak tescil ve ilan edilmek kaydıyla ve sadece şube işleri veya birlikte temsil yoluyla sınırlandırılıp üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilen ticari temsilci bu kapsamda değerlendirilemez, ancak özellikle TTK m. 371/7'deki “ *sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları*” ifadesi ve TBK m. 551 ve m.552 düzenlemeleri de dikkate alındığında; bunun genel veya özel yetkili olması fark etmeksizin yetkisine sınırlama getirilen ticari vekil olarak yorumlanabileceği söylenebilir⁵³⁴.

Kanuna sonradan eklenen TTK m. 371/7 fıkrası ile ilgili üzerinde durulması gereken bir başka husus, bu düzenleme ile atanacak “*temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar*” ifadesinden kimlerin anlaşılması gerektiğidir. Düzenlemenin ele alınış biçiminden öyle anlaşılmaktadır ki, sadece TTK m. 370/2'nin uygulandığı ve yönetim kurulunun temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye ya da müdür olarak üçüncü kişilere devrettiği durumlarda temsil yetkisi alınan diğer yönetim kurulu üyeleri ve şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar sınırlı yetkiye sahip ticari vekil olarak atanabileceklerdir⁵³⁵. Ancak organsal bir işlev olan ve kanuni istisnalar dışında sınırlanamayan ortaklığı bağlama yetkisini haiz yönetim kurulu üyesinin bundan

⁵²⁹ Güney, (2014), 3-4. ; Şener, O. H. (2017). **Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku.** (Birinci Baskı) Ankara : Seçkin Yayıncılık, 679.

⁵³⁰ Kırca, (2014), 25-26.

⁵³¹ Özdamar, (2014) , 157-159.

⁵³² Hacımahmutoğlu, (2016), 145.

⁵³³ Cenkeci, E. (2018). “Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması Sorunsalı.” **BATİDER**, 34(2), 102.

⁵³⁴ Kırca, (2014), 25-26.

⁵³⁵ Güney, (2014), 16-17. ; Hacımahmutoğlu, (2016), 145. ; Kırca, (2014), 33-34.

çok daha dar kapsamda bir yetki ile atanması kendi içinde çeliştiği gibi⁵³⁶ bu kişiler haricinde dışarıdan şirkete sınırlı yetkiye sahip ticari vekil olarak atanan bir temsilcinin temsil yetkisine getirilen sınırlandırmanın tescil ve ilan edilemeyecek olması da düzenleme yapılırken özensiz davranıldığını ve bu sebeple uygulamada karmaşaya yol açacağını göstermektedir⁵³⁷.

Konuyla ilgili son olarak değineceğimiz bir diğer tartışma konusu ise, düzenlemedeki: "Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları atanamaz. Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları da ticaret siciline tescil ve ilan edilir." şeklindeki ifadedir.

Düzenlemeye göre şirketi temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar arasından tayin edilebilecek sınırlı yetkiye sahip temsilcilerin görev ve yetkileri, TTK m. 367'ye göre hazırlanacak iç yönergede⁵³⁸ belirlenir ve bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. Ayrıca söz konusu temsilciler ticaret siciline de tescil ve ilan edilir. Bu yöndeki düzenlemenin en önemli olumsuzluklarından biri; ultra vires ilkesini kaldıran TTK m. 125/2 ve anonim şirketi temsile yetkili olanların üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptıkları işlemlerle de kural olarak şirketi bağlayacakları yönündeki TTK m. 371/2 hükmüne rağmen, iç yönergenin tescil ve ilan edilmesi sonucunda üçüncü kişilerin sınırlı yetkiye sahip ticari temsilcilerin temsil yetkisini araştırmak zorunda bırakılmasıdır⁵³⁹. Öyle ki, özellikle büyük şirketlerin bazen kendi iç düzenlemeleri konusunda dahi anlaşılmaya varamadıkları gerçeği karşısında üçüncü kişileri bu karmaşa ile karşı karşıya bırakmak isabetli olmayıp üçüncü kişilerin işlem güvenliğini korumadığı gibi onları ağır bir yük altında bırakmaktadır⁵⁴⁰.

Ayrıca bu düzenleme, iç yönergenin tescil ve ilanını zorunlu kılmayan ve pay sahipleri veya üçüncü kişilerin iç yönerge ile ilgili sadece yazılı bilgi alabilmesine imkan tanıyıp bunun dışında iç yönergenin herkes tarafından bilinip görülmesine izin vermeyen

⁵³⁶ Hacımahmutoğlu, (2016), 142.

⁵³⁷ Güney, (2014), 3-4.

⁵³⁸ İç yönerge için bkz. : "Bilindiği üzere iç yönerge genel hatlarıyla yönetim kurulunun görevlerini, çalışma usulünü, varsa komite ve komisyonları, özel görevi olan kimseleri, üst yönetimle görevli olanları içeren ve tescili zorunlu olmayan yazılı bir belgedir." Güney, (2014), 18.

⁵³⁹ Hacımahmutoğlu, (2016), 146-147.

⁵⁴⁰ Hacımahmutoğlu, (2016), 147-148.

TTK m. 367 düzenlemesi ile de çelişmiş ve şirketleri her iç yönerge değişikliğini tescil ve ilan ettirme yükümlülüğü ile karşı karşıya bırakmıştır⁵⁴¹. Tüm bu nedenlerle öğretide ifade edildiği üzere, Kanuna sonradan eklenmesine rağmen, çok sayıda başka düzenleme ile çelişen ve başta yorumu ve düzenleniş şekli olmak üzere büyük karmaşalar yaratan TTK m. 371/7 hükmünün Kanun metninden çıkarılması gerektiği kanaatindeyiz.

Bu başlık altında anonim şirketlerde yönetim ve temsil yetkisi ile yönetici ve temsilcilerden bahsettikten sonra, yönetim yetkisinin kullanılması ve kapsamından da kısaca bahsetmekte yarar vardır. Esas sözleşmede aksinin öngörülmemesi veya yönetim kurulunun tek kişiden oluşmaması halinde, TTK m. 370/1 gereği yönetim kurulu temsil yetkisini çift imza ile kullanır. Yönetim kurulu yukarıda bahsettiğimiz “*yönetim yetkisi*” yanında “*temsil yetkisini*” de bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir, ancak bu durumda en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır⁵⁴².

Anonim şirketi temsile yetkili olanlar; şirket adına şirketin amacına ve işletme konusuna giren her türlü iş ve hukuki işlemleri yapabilecekleri gibi, kollektif şirketler başlığı altında bahsettiğimiz gibi, yeni düzenlemeler doğrultusunda ultra vires ilkesinden vazgeçilerek anonim şirketlerin hak ehliyetlerinin de diğer tüzel kişilerle uyumlu olarak TMK m. 48’e tabi kabul edilmesi sonucunda⁵⁴³ şirket konusuna girmeyen işlemler de yapabilirler ve bu işlemlerle de şirketi bağlarlar, ancak bu durumda kendisi ile işlem yapılan üçüncü kişinin yapılan işlemin şirket konusu dışında bulunduğunu bildiğinin veya halin gereğinden bilebilecek durumda olduğunun şirket esas sözleşmesinin tescil ve ilan edilmesi dışında delillerle ispat edilmesi sonucunda anonim şirket yapılan işlemle bağlı olmaz.

Anonim şirketi temsile yetkili kişilerin yetkilerinin sınırlandırılması iyi niyetli üçüncü kişiler nezdinde hüküm ifade etmez, ancak temsil yetkisi tescil ve ilan edilmek kaydıyla yalnızca merkez veya bir şube işleriyle ya da birlikte temsil suretiyle sınırlandırılabilir⁵⁴⁴. Kural bu olmakla beraber yönetim kurulunun TTK m. 375’de sayılan

⁵⁴¹ Güney, (2014), 18-19.

⁵⁴² Erdem, E. (2017). **Türk Ticaret Kanunu ile İlgili Makaleler(2009-2016). (Birinci Baskı)** İstanbul : Onikilevha Yayıncılık, 399.

⁵⁴³ Aydın, A. (2014). Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Sınırları ve Temsil Yetkisinin/Gücünün Kötüye Kullanılması Sorunu. **BATİDER**, 30(1), 153.

⁵⁴⁴ Aydın , (2014), 168.

şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi, müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları gibi devredilemez görev ve yetkilerinin olduğunu da belirtmekte yarar vardır.

Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanmış olsalar dahi gündemde ilgili bir maddenin bulunması şartıyla veya gündemde bir madde bulunmasa bile haklı nedenlerin varlığı halinde TTK m. 364/1 gereği genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler.

Bu açıklamalar doğrultusunda anonim şirketlerde esas sözleşme ile atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya daha fazla kişiden oluşan yönetim kurulu ve bunların kendileri veya üçüncü kişiler arasından seçtikleri temsil yetkisini haiz kişiler ile yine yönetim kurulu tarafından tayin edilen ticari temsilcilerin herhangi bir özel yetkiye ihtiyaç duymaksızın kambyo senedi düzenleyebilecekleri, ancak örneğin çift imza kuralının geçerli olduğu durumlarda imza eksiğinin bulunması, ticari temsilcinin değil de kendisine özel yetki verilmemiş ticari vekilin kambyo senedine imza atması gibi hallerde yetkisizliğin ortaya çıkacağı ve ilgili konu başlığı altında ayrıntılı şekilde izah edeceğimiz üzere TTK m. 678 gereği yetkisiz temsilcinin söz konusu kambyo senedinden bizzat sorumlu tutulacağı söylenebilir.

3.2.2.6. Kooperatiflerde

Kooperatiflerde yönetim ve temsil, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu m. 55 gereği kooperatif ortaklarından oluşan yönetim kuruluna aittir. Bununla birlikte KK m. 58 gereği kooperatif ana sözleşmesinde yer verilecek bir hükümle genel kurula veya yönetim kuruluna, kooperatifin yönetim ve temsilini kısmen veya tamamen kooperatif ortağı sıfatının bulunması şart olmayan bir veya birkaç müdüre ya da yönetim kurulu üyesine devretme yetkisi tanınabilir. Bu doğrultuda söz konusu kişiler veya bunların ticari temsilci olarak atadıkları kişiler özel herhangi bir yetkiye ihtiyaç duymadan kooperatif adına kambyo senedi düzenleyebileceklerdir.

3.2.2.7. Diğer tüzel kişilerde

Adi ortaklıklarda ve ticaret şirketlerinde temsil hususuna değindikten sonra kısaca diğer tüzel kişiler bakımından da konudan bahsedeceğiz.

Derneklerde TMK m. 85/1 gereği yürütme ve temsil organı yönetim kuruludur ve yönetim kurulu dilerse temsil görevini TMK m. 85/2 gereği üyelere birine veya bir üçüncü kişiye verebilir. Bu halde derneklerde söz konusu kişiler veya derneğin bir ticari işletmeye sahip olması halinde bu kişilerin atadıkları ticari temsilciler dernek adına kambiyo senedi düzenleyebileceklerdir.

Vakıflarda ise TMK m.109 gereği bir yönetim organı (mütevelli) bulunması zorunlu olup bir ticari işletmeye sahip vakıflarda mütevelli heyeti üyeleri veya bu üyelerin atadığı ticari temsilciler herhangi bir özel yetkiye ihtiyaç olmadan vakıf adına kambiyo senedi düzenleyebilirler.

3.2.3. Tacir Yardımcılarında

Yukarıda kambiyo senetlerinde gerçek kişiler, adi ortaklıklar, ticaret şirketleri ve diğer tüzel kişiler bakımından temsil yoluyla kambiyo senedi düzenlenmesi hususuna değindikten sonra, bu bölümde önemi gereği tacir yardımcıları ve onlar tarafından temsilen kambiyo taahhüdünde bulunulması konusunu incelemeye çalışacağız.

Tacirlerin sahip olduğu ticari işletmeler; faaliyet konuları, iş yoğunlukları, çalıştıkları geniş coğrafi alanlar gibi çeşitli nedenlerle tacir dışında başka kişilerin de bilgi, emek ve yardımına ihtiyaç duyabilirler⁵⁴⁵. Bu ihtiyacı karşılamak adına hukukumuzda ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacı olmak üzere tacirin emir ve talimatına bağlı olarak iş yürüten bağlı tacir yardımcısı ile simsar, komisyoncu ve acente olmak üzere tacirden bağımsız iş yapmakla beraber bazı konularda tacirin işlerini gören ve ona yardım eden bağımsız tacir yardımcısı düzenlenmiştir⁵⁴⁶.

⁵⁴⁵ Çeker, M. (2014). **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku**. (Sekizinci Baskı) Adana : Karahan Kitabevi, 74.

⁵⁴⁶ Çeker, (2014), 74.

3.2.3.1. Ticari temsilcide

Bağlı tacir yardımcılarında ticari temsilci, TBK'nin 547 ila 550. maddelerinde düzenlenmiş olup kanunda; işletme sahibinin işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere açıkça ya da örtülü şekilde yetki verdiği kişi olarak tanımlanmıştır⁵⁴⁷.

Kanuni tanımdan da anlaşılabileceği gibi; ticari temsilciye temsil yetkisi sözle veya yazıyla açıkça verilebileceği gibi herhangi bir irade beyanında bulunulmadan, ancak geniş bir serbestlik ve yetki sağlayarak örtülü şekilde de verilebilir⁵⁴⁸. Kural bu olmakla birlikte uygulamada bu yetki genellikle noterler tarafından düzenlenen bir vekâletname ile verilmektedir ki; kendisiyle işlem yapılacak kişiler nezdinde ticari temsil yetkisinin kapsam ve ispatı açısından bu tür vekâletnamelerin düzenlenmesi yerindedir⁵⁴⁹.

Ayrıca her ne kadar TBK m. 547/2 gereği işletme sahibi ticari temsilcilik yetkisi verdiğini ticaret siciline tescil ettirmek zorunda olsa da bu tescil, temsil yetkisi verilmesinin geçerliliğini etkilemez ve işletme sahibi ticaret siciline tescil işlemini gerçekleştirilmemiş olsa da ticari temsilcinin fiillerinden sorumlu olur⁵⁵⁰.

Burada tescilin kendisi ile işlem yapılan üçüncü kişiler nezdinde sicil kayıtlarını bilmediklerini ileri sürememeleri gibi olumlu bir etkisinin olması yanında, tescili gerekirken tescil edilmeyen hususlarla ilgili üçüncü kişilerin bunları bilmediğinin varsayılacağı yönünde olumsuz etkisi de vardır⁵⁵¹.

Ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı ise; TBK m. 548'de son derece geniş ve kambiyo taahhüdünde bulunmak da dâhil olmak üzere işletme amacına giren her türlü olağan ve olağanüstü işlemi yapmak şeklinde belirlenmiş olup bu kapsam yalnızca taşınmazların devri veya bir hak ile sınırlandırılması hususunda daraltılmıştır⁵⁵². Ancak son derece geniş bu yetkinin de yine işletme sahibinin vereceği ek yetkilerle genişletilmesine

⁵⁴⁷ Arkan, S. (2018). **Ticari İşletme Hukuku**. (Son Değişikliklere Göre Hazırlanmış ve Genişletilmiş Yirmi Dördüncü Basıdan Tıpkı Basım). Ankara : Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 184.

⁵⁴⁸ Şener, O. (2015). **Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi**. (Birinci Basım). Ankara : Adalet Yayınevi, 88-89.

⁵⁴⁹ Şener, (2015), 93-94.

⁵⁵⁰ Ayhan, R. , Çağlar, H. (2018). **Ticari İşletme Hukuku**. (Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş On Birinci Bası). Ankara : Yetkin Yayınları, 451.

⁵⁵¹ Şener, (2015), 112-113.

⁵⁵² Ayhan, Çağlar, (2018), 45-453.

ve taşınmazların devri ile aynı haklarla sınırlandırılmasına da imkân tanınmasına yasal bir engel yoktur⁵⁵³.

Bu kapsam çerçevesinde ticari temsilci, başka özel bir yetki verilmesine gerek olmaksızın işletme amacına giren satım, eser, hizmet, kira, taşıma, sigorta, bağış, kefalet, garanti ve abonelik sözleşmeleri gibi tüm sözleşmeler ile fikri mülkiyet hukuku alanındaki sözleşmeler ve bunlarla ilgili tasarruf işlemlerini yapabilir⁵⁵⁴.

Ticari temsilcinin temsil yetkisi, ancak ticaret siciline tescil edilmek kaydıyla ve kanunda gösterilen şube işleri veya birlikte temsil suretiyle sınırlandırılabilir ve bu sınırlandırmalar tescil edilmedikçe üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç doğurmaz. Bunun dışındaki sınırlamalar ise tescil edilse dahi iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. Ayrıca temsil yetkisinin verildiği tescil edilmemiş olsa bile sona erdiği tescil edilir, aksi halde bu yetki üçüncü kişiler için geçerliliğini korur.

Ticari temsilcinin; temsil yetkisinin kapsamına ve ne şekilde sınırlanabileceğine ilişkin açıklamalarımızdan sonra, özel bir yetkiye ihtiyaç olmaksızın kambiyo taahhüdünde de bulunabileceğine çalışmamızın özel konusu olması sebebiyle aşağıda ayrıca değineceğiz.

Ticari temsilcinin hiçbir özel yetkiye ihtiyaç duyulmadan kambiyo taahhüdünde bulunabileceğini düzenleyen TBK m. 548/1 maddesindeki “*kambiyo taahhüdünde bulunma*” ifadesi geniş şekilde yorumlanmalı ve bu ifadede ticari temsilcinin bono, poliçe ve çek düzenleyebilmesinin yanında kabul eden ciranta veya avalist olarak da taahhüt altına girebilmesi anlaşılmalıdır⁵⁵⁵.

Burada ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunurken işletme amacıyla bağlı olup olmadığı tartışılabilir ki; kambiyo taahhütlerinin soyut nitelik taşıdığı da dikkate alındığında, işletme amacı dışında düzenlenen kambiyo senetlerinin de işletme sahibini bağlayacağı, ancak burada işletme sahibi açısından ticari temsilciden senedi devralan alacaklıya karşı ileri sürülebilecek bir şahsi def'i bulunduğu ve senedi daha sonra devralanlara karşı ise bu şahsi def'inin ileri sürülmesinin yalnızca senet iktisap edilirken

⁵⁵³ Şener, (2015), 136-139.

⁵⁵⁴ Şener, (2015), 156-164.

⁵⁵⁵ Şener, (2015), 171.

bile bile işletme sahibinin zararına hareket edildiği hallerde mümkün olabileceği söylenebilir⁵⁵⁶.

3.2.3.2. Ticari vekilde

Bağlı tacir yardımcılarında ticari temsilci üzerinde durduktan sonra TBK m. 551’de düzenlenen ticari vekil üzerinde duracağız. Kanunda da ifade edildiği şekliyle ticari vekil; bir ticari işletme sahibinin, kendisine ticari temsilcilik yetkisi vermeksizin, işletmesini yönetmek veya işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetki verdiği kişidir⁵⁵⁷. Burada kanuni tanımda ilk bahsedilen işletme sahibinin işletmesini yönetmek için yetkilendirdiği kişi; fabrika müdürü gibi genel yetkili ticari vekil, işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişi ise; satın alma görevlisi gibi özel yetkili ticari vekildir⁵⁵⁸.

Ticari vekilin atanması herhangi bir şekle bağlı olmayıp bu atama açık veya örtülü şekilde yapılabileceği gibi ticaret siciline tescil ve ilan da olunmaz⁵⁵⁹. Kural bu olmakla birlikte yukarıda ilgili bölümde de bahsettiğimiz üzere TTK m. 371’e 6552 sayılı Kanun ile eklenen 7. fıkra ile anonim şirketlerde, TTK m. 629’a eklenen fıkra ile limited şirketlerde şirkete hizmet akdi ile bağlı olan ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları bakımından farklılığa gidilerek bunların da ticaret siciline tescil ve ilanına izin verilmiş, ancak anonim ve limited şirket dışındaki tacirler tarafından atanan ticari vekiller kapsam dışı kaldığından ortaya karmaşık bir durum çıkmıştır⁵⁶⁰.

Ticari temsilcinin; bir işletmenin hem olağan hem de olağanüstü nitelik taşıyan bütün işlerini yapma yetkisi varken genel yetkili ticari vekil ise ticari temsilcilik yetkilerine sahip olmadığından işletmenin yalnızca olağan işleri çerçevesinde temsil yetkisini kullanabilir⁵⁶¹. Bununla birlikte ticari vekilin özel yetki verilmediği sürece yapamayacağı işler; TTK m. 551/2’de ödünç olarak para veya benzerlerini almak, kambiyo taahhüdünde bulunmak, dava açmak ve açılan davayı takip etmek olarak sayılmıştır⁵⁶². Özel yetkili ticari vekilin temsil yetkisinin kapsamı ise kendisinden yapılması istenen iş ve işlemlerin

⁵⁵⁶ Şener, (2015), 180-182.

⁵⁵⁷ Bozer, A. , Göle, C. (2018). **Ticari İşletme Hukuku**. (Güncellenmiş ve Genişletilmiş Beşinci Bası) Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 123.

⁵⁵⁸ Arkan, (2018), 196.

⁵⁵⁹ Ayhan, Çağlar, (2018), 464.

⁵⁶⁰ Arkan, (2018), 197.

⁵⁶¹ Ayhan, Çağlar, (2018), 465.

⁵⁶² Arkan, (2018), 198.

niteliğine göre belirlenir⁵⁶³. Burada yukarıda bahsettiğimiz ve anonim şirketler ile limited şirketler tarafından atanan ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının yetkileri düzenlenecek iç yönerge ile açıkça belirlenerek tescil ve ilan olunacağından bunların yetki kapsamlarını belirlemek diğer ticari vekillere bakarak kolaylaşmıştır⁵⁶⁴.

Son olarak ticari vekilin TBK m. 551/2’de de açıkça belirtildiği üzere; özel yetki verilmediği sürece kambiyo taahhüdünde bulunamayacağını, ancak özel yetkilendirilmesi halinde işletme sahibi adına kambiyo senedi düzenleme ve kabul, ciro, aval gibi diğer tüm kambiyo taahhüdü işlemlerini yapabilme yetkisine sahip olduğunu belirtmekte yarar vardır.

3.2.3.3. Pazarlamacıda

Bağlı tacir yardımcılarında bir diğeri olan pazarlamacı TBK m. 448 ila 460’da düzenlenmiş ve TBK m. 448’de “*aracı pazarlamacı*” ve “*sözleşme yapmaya yetkili pazarlamacı*” olmak üzere; bir ticari işletme sahibi işveren hesabına, sürekli ve işletmenin dışında her türlü işlemin yapılmasına aracılık eden veya yazılı bir anlaşma olması halinde bu anlaşmada belirtilen işlemleri belli bir ücret karşılığında yapmayı üstlenen kişi olarak tanımlanmıştır⁵⁶⁵. Ancak TBK m. 452/’de “*aracı pazarlamacı*” esas kabul edilmiş ve m. 449’da “*sözleşme yapmaya yetkili pazarlamacı*” tayini halinde yapılması zorunlu yazılı sözleşmede sözleşme süresi, pazarlamacının yetkileri, sona erme, ücret ve masrafların ne şekilde sona ereceği gibi hususlara yer verilmesi gerektiği, aksi halde kanun hükümleri ile alışılmış hizmet koşullarının uygulanacağı belirtilmiştir⁵⁶⁶.

Pazarlamacı da esasında özel yetkili ticari vekil olup örneğin sözleşme yapmaya yetkili pazarlamacı yetkilendirildiği işlerle ilgili tüm olağan işleri yapabilir, ancak TBK m. 452/2 gereği özel yetki verilmedikçe müşterilerden tahsilât yapamaz ve ödeme günlerini değiştiremez. Bunun yanında çalışma konumuz bakımından önemi olması nedeniyle pazarlamacının özel olarak yetkilendirilmediği sürece kambiyo taahhüdünde de bulunamayacağını belirtmekte yarar vardır⁵⁶⁷.

⁵⁶³ Arkan, (2018), 199.

⁵⁶⁴ Ayhan, Çağlar, (2018), 465.

⁵⁶⁵ Ülgen, H. , Helvacı, M. , Kendigelen, A. , Kaya, A. , Ertan, F. (2015). **Ticari İşletme Hukuku.** (Güncellenmiş Dördüncü Basıdan Beşinci Tıpkı Bası) İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 699.

⁵⁶⁶ Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, Ertan, (2015), 701.

⁵⁶⁷ Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, Ertan, (2015), 705.

3.2.3.4. Simsarda

Bağlı tacir yardımcıları ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacı ile bunların kambiyo senedi düzenleyebilme şartlarından bahsettikten sonra ilk olarak bağımsız tacir yardımcısı simsardan bahsedeceğiz.

Simsar; TBK’de 520 ila 525. maddeler arasında düzenlenmiş olup temelde aracılık faaliyeti yürütmekle birlikte taraflar arasında bir sözleşme kurulması imkânı hazırlayan veya sözleşme kurulmasına aracılık eden ve sözleşmenin kurulması halinde de ücrete hak kazanan, faaliyetlerini tacire bağlı olmadan ve onun işletmesi ve organizasyonu dışında yürüten kişidir⁵⁶⁸. Simsarlık sözleşmesi kural olarak bir şekle bağlı değildir, ancak TBK m. 520/3 gereği taşınmazları konu alan bir simsarlık sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması gerekir⁵⁶⁹. Simsarın tacirden bağımsız şekilde işlerini yürütmesi ve tacirle ilişkilerinin sürekli olmaması nedeniyle tacir adına kambiyo senedi taahhüdünde bulunma yetkisi önem arz etmemekle birlikte burada da simsarın özel olarak yetkilendirilmediği sürece kambiyo taahhüdünde bulunamayacağını belirtmek gerekir⁵⁷⁰.

3.2.3.5. Komisyoncud

Simsar dışındaki bir diğer bağımsız tacir yardımcısı TBK’nin 532 ila 546. maddelerinde düzenlenen komisyoncudur. Komisyoncu; kıymetli evrak ve taşınırın alım veya satımını bir ücret karşılığında kendi adına ve vekâlet veren hesabına yapan bağımsız tacir yardımcısıdır⁵⁷¹.

Komisyoncunun kendi adına ve vekâlet veren hesabına işlem yapması, onu temsil olunan ad ve hesabına hareket eden doğrudan temsilci ile sözleşme yapmak isteyen tarafları bir araya getiren simsardan ayırır⁵⁷². Bu sebeple komisyon sözleşmesi dolaylı temsil ilişkisi içerir ve üçüncü kişi komisyoncunun vekâlet veren hesabına hareket ettiğini bilse dahi sözleşmeden doğan tüm hak ve borçlar komisyoncuya ait olur, ancak komisyoncu bu hakları hukuki bir işlemle vekâlet verene devreder⁵⁷³. Bununla birlikte

⁵⁶⁸ Ayhan, Çağlar, (2018), 490-491.

⁵⁶⁹ Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, Ertan, (2015,) 727.

⁵⁷⁰ Bozer, Göle, (2018), 132-133.

⁵⁷¹ Ayhan, Çağlar, (2018), 506-509.

⁵⁷² Bozer, Göle, (2018), 136.

⁵⁷³ Bozer, Göle, (2018), 136.

TBK m. 532/1 doğrultusunda komisyonculuğa da uygulanacak vekâlet sözleşmesine ilişkin TBK m. 509/1 gereği müvekkilin komisyoncuya olan tüm borçlarını ifa etmesi halinde komisyoncunun kendi adına fakat müvekkili hesabına yaptığı işlemlerden doğan alacağın kanuni temlik sebebiyle müvekkile ait olduğu durumlardaki gibi ayrıca bir temlik işlemi yapılmasını gerektirmeyen haller de vardır⁵⁷⁴. Komisyon sözleşmesinin konusu kıymetli evrak ve taşınır olup diğer konulara ilişkin komisyon sözleşmeleri ayrıca bir düzenleme olmaması halinde alım-satım komisyonculuğu hakkındaki hükümlere tabidir⁵⁷⁵.

Komisyoncunun esasen komisyon sözleşmesi çerçevesinde kendi adına ve vekâlet veren hesabına hareket etmesi sonucunda sözleşmeden kaynaklı tüm hak ve borçları kendi adına iktisap etmesi⁵⁷⁶ nedeniyle kambiyo taahhüdünde bulunması da bir özellik arz etmemektedir. Bu halde bir başkası hesabına, ancak kendi adına kambiyo senedi düzenleyen kişi; temsilci değil, komisyoncu durumundadır⁵⁷⁷.

3.2.3.6. Acentede

Bu başlık altında son olarak TTK'nin 102 ila 123. maddelerinde düzenlenen bağımsız tacir yardımcılarının acenteye değinmeye çalışacağız. Acente TTK m. 102/1'e göre; bir sözleşmeye dayanarak belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelere aracılık etmeyi veya bu sözleşmeleri tacir adına yapmayı meslek edinen, ayrıca tüm bu işlemleri ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın yapan kişidir⁵⁷⁸.

Kanuni tanımdan da anlaşılacağı üzere; acente ya tacir adına sözleşmelerin yapılmasına aracılık eder veya bu sözleşmeleri tacir adına bizzat yapar, ancak burada aracılık eden acentenin simsardan farkı, tacirle olan ilişkisinin süreklilik arz etmesidir⁵⁷⁹. Acentenin sözleşmelere aracılık etmesi değil de o sözleşmeleri bizzat yapması için ise; TTK m. 107/1 ve 2 gereği kendisine özel ve yazılı bir yetki verilmesi ve bu yetki belgelerinin de acente tarafından tescil ve ilan ettirilmesi gerekir. Aksi halde TTK m. 108

⁵⁷⁴ Arkan, (2018), 247.

⁵⁷⁵ Arkan, (2018), 247-248.

⁵⁷⁶ Can, (2015), 60.

⁵⁷⁷ Poroy, Tekinalp, (2013), 157.

⁵⁷⁸ Ayhan, Çağlar, (2018), 518-520.

⁵⁷⁹ Arkan, (2018), 217-218.

gereği yetkisiz acentenin müvekkili adına yaptığı sözleşmeye müvekkil tarafından haber alınır alınmaz icazet verilmediği halde yapılan sözleşmeden dolayı acente bizzat sorumlu olur⁵⁸⁰. Bununla birlikte acenteye verilen temsil yetkisi örneğin belli bir miktara kadar, belli konularla sınırlandırılabilir, ancak bu sınırlandırmaların da iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için tescil ve ilan edilmesi gerekir⁵⁸¹.

Burada kanuni tanımdan da anlaşılacağı gibi; acente, tacir adına sözleşmelere aracılık eden veya o sözleşmeleri tacir adına bizzat yapan bağımsız bir tacir yardımcısı olduğundan ve ayrıca tacir adına sözleşme yapması için de yazılı şekilde yetkilendirilmesi gerektiğinden acentenin tacir adına kambiyo taahhüdünde bulunması için de özel ve yazılı şekilde yetkilendirilmesi gerekir, aksi durumda kambiyo taahhüdü dolayısıyla acente bizzat sorumlu olur.

3.2.4. Temsilcinin İmzalama Biçimi

Kambiyo senetlerinde temsil ve dolayısıyla gerçek kişiler, ticaret şirketleri ve diğer tüzel kişiler ile tacir yardımcılarının temsil yoluyla kambiyo senedi düzenlemesi hususlarına değindikten sonra, bu başlık altında temsilcilerin kambiyo senetlerini imzalama biçimlerine değineceğiz.

Temsil yoluyla kambiyo senedi düzenlerken temsilci; temsil olunanın adını ve kendisinin temsilci sıfatını belirterek veya temsil ilişkisinden bahsetmeden sadece temsil olunanın adıyla imza atarak ya da temsil olunanın adına hiç yer vermeden senedi bizzat imzalayarak işlem yapabilir. Aşağıda bu ihtimaller üzerinde duracağız.

3.2.4.1. Temsilcinin sıfatını belirterek temsil olunan adına imzalaması

Kambiyo senetleri temsilci aracılığıyla düzenlenebilir ve daha önce de izah ettiğimiz üzere sadece senedin düzenlenmesi değil kabul, ciro, aval, araya girme gibi her türlü kambiyo işleminin de temsilci aracılığıyla yapılması mümkündür, ancak TTK’de kambiyo senetlerinde temsile ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmemiş, yalnızca TTK

⁵⁸⁰ Arkan, (2018), 218.

⁵⁸¹Üçüncü, S. H. (2013). “Acentenin Temsil Yetkisinin Usul Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi.” **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 15(1-2), 966.

⁵⁸¹ Tekinalp, (2013), 221.

m. 678’de yetkisiz temsil konusu düzenlenmiştir⁵⁸². Bu sebeple TBK’nin temsile ilişkin hükümleri kambiyo senetleri bakımından da uygulama alanı bulur⁵⁸³.

Bu doğrultuda temel kural; kambiyo taahhüdünde bulunacak yetkili temsilcinin, doğrudan temsil hükümleri çerçevesinde temsil ilişkisi ile temsilci sıfatını ve temsil olunanın ad ve unvanını belirterek işlem yapmasıdır. Bu halde kambiyo senedinden hem temsil olunan hem de temsilci ve temsil ilişkisi ayrı ayrı anlaşılmış olur⁵⁸⁴. Kambiyo senedinden de anlaşılan doğrudan temsil hükümleri çerçevesinde düzenlenen senetten bizzat temsil olunan sorumlu olur ve bu sebeple senetten kaynaklanan tüm hak ve borçlar kendisine ait olur. Burada senedi temsilen imzalamasına rağmen bu durumu senet üzerinde belirtmeyen temsilci, şahsen borç altına girme riskiyle karşı karşıya kalabilir ve senedi temsilen imzaladığını da iyiniyetli üçüncü kişiye karşı def’i olarak ileri süremez⁵⁸⁵. Elbette temsilci bu ihtimalde ödediği senet bedeli sebebiyle temsil olunana genel hükümler çerçevesinde rücu edebilecektir, ancak bu kez de temsil olunan ile aralarında bir temsil ilişkisi bulunduğunu ve senedin de bu ilişki gereği imzalandığını ispat etmek zorunda kalacaktır⁵⁸⁶. Hal böyle iken temsilciden beklenen bu risklere katlanmamak adına senedi imzalarken temsilci sıfatıyla hareket ettiğini açıkça belirtmesidir.

3.2.4.2. Temsilcinin temsil ilişkisini belirtmeden temsil olunanın adı ile imzalaması

Kambiyo senedi düzenleyen yetkili temsilci, bazen temsil ilişkisini ve temsilci sıfatını belirtmeden, yalnızca temsil olunan kişinin adını yazıp kendi imzasını atarak kambiyo taahhüdünde bulunur. Bu durumda senedi devralan iyi niyetli üçüncü kişilerden imza araştırması yapması beklenemeyeceğinden temsil olunan adına temsilci tarafından atılan imza temsil olunanı bağlar ve geçerli bir temsil ilişkisinin bulunması nedeniyle sorumluluğun temsil olunana yüklenmesi menfaatler dengesine de uygun düşer⁵⁸⁷.

Uygulamada bu tür temsil yoluyla kambiyo senedi düzenlenmesine sık rastlanmakta, özellikle tüzel kişilerin unvanı altına doğrudan doğruya temsilcinin imzası

⁵⁸² Poroy, Tekinalp, (2013), 155. ; Öztan, (1997), 400.

⁵⁸³ Poroy, Tekinalp, (2013), 155. ; Öztan, (1997), 400.

⁵⁸⁴ Tekinalp, (1976), 40.

⁵⁸⁵ Öztan, (1997), 400.

⁵⁸⁶ Öztan, (1997), 400-401.

⁵⁸⁷ Karamanlioğlu, (2013), 109.

atılarak işlemler yapılmaktadır⁵⁸⁸. Burada senetteki görünüş, ad ve unvan altındaki imzanın temsilciye değil de temsil olunana ait olduğu yönündedir⁵⁸⁹.

Ancak bu durumda aşağıda yer verdiğimiz yerleşik Yargıtay kararları gereği, uygulamada şirket kaşesi üzerine temsil ilişkisi belirtilmeden temsilci tarafından atılan imzalar nedeniyle sorumluluğun şirkete ait olacağı, bununla birlikte biri şirket kaşesi üzerine diğeri ise kaşe dışına atılmış imzalardan ilkinin şirket adına ikincisinin ise avalist imzası olarak şahsi sorumluluk doğuracak şekilde temsilci adına atıldığı ve bu ihtimalde temsilcinin de şirketle birlikte avalist olarak şahsi sorumluluğuna gidilebileceği dikkate alındığında; şirket temsilcilerinin temsil ilişkisini belirtmeden şirket adına senet imzalarken şahsi sorumluluklarının doğmaması adına bu hususa dikkat etmeleri gerekir.

Yargıtay 12. HD'nin 03.05.2018, E. 2016/31230, K. 2018/4145 sayılı kararında⁵⁹⁰ özetle : “ ...TTK'nun 778. maddesi göndermesiyle bonolar hakkında da uygulanması gereken aynı Kanun'un 678. maddesi gereğince; şirket yetkilisinin, şirket kaşesi dışında senet üzerine atmış olduğu imza, bizzat kendisini sorumlu kılar. Yine TTK. nun 778. maddesi göndermesi ile bonolar hakkında da uygulanması gereken aynı Kanun'un 701 ve 702. maddeleri gereğince, keşideci imzası dışında bononun ön yüzüne konulan her imza aval şerhi sayılır. Aval için sadece imza yeterli olup, ayrıca ad ve soyadın yazılması gerekli değildir. Senedin, keşideci bölümünde şirket temsilcisinin (aynı kişinin) elinden çıkmış iki imzasının bulunması halinde ve imzalayanın şirket temsilcisi olması durumunda, imzalardan şirket kaşesi üzerine atılanın şirket adına, açığa atılan diğer imzanın da, imza sahibinin şahsı adına atılmış olduğunun kabulü zorunludur. Her iki imzanın kaşe dışında olması halinde de, birisinin şirket adına, diğerinin de aval olarak atıldığına kabulü gerekir. Zira senetteki borçtan sorumlu olmak için, keşidecinin tek imzası yeterli olup; birden fazla imza atılmasına gerek bulunmamaktadır. Bu açıklamalar ışığında, sorumluluk doğması için, keşidecinin atacağı tek imza yeterli olup, bononun ön yüzündeki ikinci imzanın atılması zorunluluğu olmadığından, şirket kaşesi dışında atılan imza aval olarak değerlendirilir. (HGK.nun 05/10/2011 tarih ve 2011/12-480 sayılı kararı)....” şeklinde gerekçe ile şirket temsilcisinin şirket kaşesi dışında senedin ön yüzüne attığı imza avalist imzası olarak kabul edilmiştir.

⁵⁸⁸ Tekinalp, (1976), 40-41.

⁵⁸⁹ Tekinalp, (1976), 41.

⁵⁹⁰ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 21 Haziran 2019 tarihinde alınmıştır.

Yargıtay HGK'nin 04.04.2018, E. 2017/812, K. 2018/756 sayılı kararında⁵⁹¹ özetle : "...Poliçenin yüzüne, muhatabın veya keşidecinin imzaları hariç olmak üzere atılan her imza da aval hükmündedir. (TTK m. 701/3). Buna göre bononun geçerli olması için tek imza yeterlidir ve senet ön yüzüne atılan ikinci imza aval şerhi sayılır. Ne var ki, poliçenin ön yüzüne keşideci tarafından iki imza atılmış olsa dahi, bu imzalar TTK'nın 700. maddesine göre aval olarak kabul edilemez. Ancak, keşideciden başka bir kişi tarafından aval veya benzeri sözler kullanılarak imzalanmışsa aval olarak sayılır. Keşidecinin el yazısıyla atılmış imzasının senedin ön yüzünde ve senet metninin altında bulunması gereklidir. Kanunen keşidecinin imzası yeterli olmakla birlikte keşidecinin kim olduğunun tespiti ve özellikle keşidecinin tüzel kişi olması durumunda keşideci unvanının poliçede yer alması, poliçenin kim tarafından verildiğinin tespiti bakımından önemlidir. Zira, poliçede imzası bulunanın borçlu olarak mı yoksa bir başka kişi adına temsilen veya vekaleten mi poliçeyi imzalamış olup olmadığının tespiti ancak ad ve soyadı veya unvan ile sıfatın belirtilmiş olması ile mümkündür. Poliçe borçlusunun tüzel kişi olması halinde, yetki belgesinde şirketi temsile yetkili şahısların poliçeyi imzalamış olmasına ve usulünce kaşe basılmış olmasına dikkat edilmelidir. Bu durumda, poliçen doğan sorumluluk doğrudan doğruya temsil edilen tüzel kişiye aittir. Hemen vurgulanmalıdır ki, şirket yetkilisi tarafından da olsa senede atılan ikinci imza, şirket kaşesi olmadan atılmış ise, burada keşideci sıfatı söz konusu olmayacağından, bu imza aval olarak kabul edilir ve bu imza sahibi borçtan şahsen sorumlu olur..." şeklinde gerekçe ile şirket temsilcisinin şirket kaşesi olmadan senedin ön yüzüne attığı imzadan dolayı avalist olarak şahsi sorumluluğuna gidileceği vurgulanmıştır.

Yargıtay 12. HD'nin 21.01.2019, E. 2018/9989, K. 2019/579 sayılı kararında⁵⁹² ise özetle : " TTK'nun 778. maddesi göndermesiyle bonolar hakkında da uygulanması gereken aynı Kanun'un 677. maddesi gereğince, şirketin münferit temsilcisinin şirket kaşesi dışında senet üzerine atmış olduğu imzanın kendisini sorumluluktan kurtaracağı düşünülemez. Yine, TTK'nun 778. maddesi göndermesi ile bonolar hakkında da uygulanması gereken aynı Kanun'un 701. ve 702/1. maddeleri gereğince keşideci şirket kaşesi üzerindeki imza dışında bononun ön yüzüne konulan her imza aval şerhi sayılır. Aval için sadece imza yeterli olup, ayrıca ad ve soyadın yazılması gerekmez. Aval veren kimse, kimin için

⁵⁹¹ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 21 Haziran 2019 tarihinde alınmıştır.

⁵⁹² <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 12 Aralık 2019 tarihinde alınmıştır.

taahhüt altına girmiş ise tıpkı onun gibi sorumlu olur. Özetle irket temsilcisinin şahsen sorumlu olabilmesi için şirket kaşesi dışında ayrı bir imzasının bulunması yeterlidir. Her iki imzanın da kaşe üzerinde bulunması halinde ise yetkili temsilcinin sorumluluğundan bahsedilemez. Bir diğer ifade ile senetteki her iki imza da şirket kaşesi üzerine atılmışsa, burada artık aval olgusundan söz edilemez... Somut olayda takibe konu 31/07/2017 düzenleme tarihli 05/03/2017 vade tarihli 120.000.00 TL bedelli bononun ön yüzündeki borçluya ait iki imzanın da şirket kaşesi üzerinde olduğu, açıkta imzanın bulunmadığı görüldüğünden, imzanın şirket adına atıldığına kabulü gerekir. Bu durumda takibe konu bono nedeniyle şirket temsilcisi şahsen sorumlu olmadığından, Bölge Adliye Mahkemesi kararının belirtilen nedenle bozulması gerekmiştir.” şeklinde gerekçe ile yukarıda yer verdiğimiz kararlardan farklı olarak şirket temsilcisinin her ikisi de şirket kaşesi üzerinde bulunan imzalardan ötürü avalist olarak şahsi sorumluluğuna gidilemeyeceği belirtilmiştir.

3.2.4.3. Temsil olunanın senetten seçilememesi

Temsil olunanın senetten seçilememesi halinde iki ihtimal söz konusu olup bunlardan biri; temsilcinin temsil ilişkisini gösteren herhangi bir ifadeye yer vermeden senedi kendi adına, ancak düzenleyen hesabına imzalamasıdır. Burada senet üzerinden temsil olunan ve temsil ilişkisi seçilememekte senedi düzenleyen kişi olarak ise temsilci görünmektedir. Bu ihtimalde; yukarıda tacir yardımcılarında bahsettiğimiz bölümde de izah ettiğimiz üzere, temsil olunan ile temsilci arasında komisyon ilişkisi vardır ve senetten doğan tüm hak ve borçlar önce temsilciye ait olur, temsilci ise ikinci bir işlemle bu hak ve borçları temsil olunana devreder⁵⁹³.

İkinci ihtimalde ise senet üzerinde temsil olunanın ad ve soyadı belirtilmeden sadece temsil ilişkisini gösteren bir ifadenin bulunması söz konusudur ki; bu durumda senedin kim adına düzenlendiği anlaşılamamakta, fakat temsilcinin de temsile ilişkin ifade nedeniyle bizzat borç altına girme iradesiyle hareket etmediği görülmektedir⁵⁹⁴.

Bu ihtimale ilişkin öğretide; düzenlenen kambiyo senedinden sorumluluk ile ilgili bir değişiklik olmayacağı, bunun daha ziyade ispat kurallarıyla ilgili olduğu, temsil ilişkisinin ispat edilmesi halinde temsil olunanın, değilse temsilcinin sorumluluğunun

⁵⁹³ Bozer, Göle, (2018), 209. ; Öztan, (1997), 413.

⁵⁹⁴ Karamanlioğlu, (2013), 109.

doğacağı yönünde görüş ileri sürenler⁵⁹⁵ olduğu gibi; senet metninden temsil olunanın anlaşılabilmesi ve temsile ilişkin beyan nedeniyle temsilcinin de bizzat borç altına girme iradesiyle hareket etmemesi sonucunda kambyo senedinin geçersiz olacağı yönünde görüş ileri sürenler⁵⁹⁶ de vardır.

Kanaatimize göre bu ihtimalde sorun; somut olayın özellikleri, görünüme güven ilkesi ve def'i sistemi esas alınarak çözümlenmelidir. Örneğin bir gerçek kişi tacir adına iş çevresinde sürekli onu temsilen bono düzenleyen ticari temsilcinin, uzun süredir o tacirin müşterilerine tacirin adını belirtmeden, ancak temsil ilişkisini yazarak bono düzenleyip vermesi ve bu şekildeki çok sayıda bononun da temsil olunan tacir tarafından ödenmesi ve iyi niyetli üçüncü kişiler nezdinde bir görünüm yaratılması örneğinde olduğu gibi, geçerli bir temsil ilişkisinin varlığı da dikkate alınarak senet geçersiz sayılmamalı, temsil olunan senetten ötürü sorumlu tutulmalıdır. Ancak temsil ilişkisinin bu şekilde somut olarak ispat edilemediği ve senet metninden temsil olunanın belirlenemediği durumlarda senet kambyo senedi olarak geçersiz sayılmalı ve bu husus mutlak bir def'i olarak herkese karşı ileri sürülebilmelidir. Burada geçersiz bir kambyo senedi düzenlenmesine sebep olan temsilci ise; senedin geçersizliği ve kambyo senedi düzenleme iradesinin de olmaması nedeniyle TTK m. 678 hükümleri çerçevesinde değil de TBK'nin temsil ve yetkisiz temsili düzenleyen genel hükümleri çerçevesinde sorumlu tutulmalıdır.

⁵⁹⁵ Tekinalp, (1976), 41-42.

⁵⁹⁶ Karamanlioğlu, (2013), 109.

4. KAMBIYO SENETLERİNDE YETKİSİZ TEMSİLİN GÖRÜNÜMÜ

Çalışmamızın buraya kadarki bölümünde; asıl çalışma konumuz olan kambiyo senetlerinde yetkisiz temsile de temel oluşturması bakımından önce genel olarak temsil kurumu ve yetkisiz temsilden bahsedilmiş, daha sonra ise kambiyo senetleri ile kambiyo senetlerinde temsil konusu işlenmiştir. Bu bölümde ise; asıl çalışma konumuz olan kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil hususunu mümkün mertebe güncel yargı kararları ile birlikte incelemeye çalışacağız.

4.1. TTK m.678 Düzenlemesinin Genel Hükümlere Nazaran Özel Bir Hüküm Niteliğini Taşıması

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil konusunda hukukumuzdaki tek düzenleme TTK'nin poliçeye ilişkin “Yetkisiz imza” başlıklı ve : “ *Temsile yetkili olmadığı halde bir kişinin temsilcisi sıfatıyla bir poliçeye imza koyan kişi, o poliçeden dolayı bizzat sorumludur; bu poliçeyi ödediği takdirde, temsil olunduğu kabul edilen kişinin haiz olabileceği haklara sahip olur. Yetkisini aşan temsilci için de hüküm böyledir.*” şeklindeki 678. maddesidir. Bu madde; poliçeler yanında TTK m. 778/2-e ve TTK m. 818/1-c atfı gereği, bono ve çekler için de uygulanacaktır.

Düzenlemeye bakıldığında; TBK m.46 ve 47’de yetkisiz temsili düzenleyen genel hükümlerden uzaklaşıldığı, genel hükümlere göre; yetkisiz temsilcinin yapacağı hukuki işlemin ancak temsil olunan tarafından açık veya örtülü şekilde onaylanması halinde geçerli olacağı, aksi halde hukuki işlemin geçersiz olacağı ve geçersizlik nedeniyle doğan zararların yetkisiz temsilciden istenebileceği kuralken; TTK m. 678’de yetkisiz temsilcinin düzenlediği kambiyo senedinin geçersiz olmayacağı, aksine düzenlenen senetten dolayı temsilcinin bizzat borç altına gireceği, temsil olunanın ise yetkisizlik nedeniyle senetten ötürü sorumlu tutulamayacağı özel olarak düzenlenmiştir.

Burada kambiyo senetlerinde yetkisizlik hali genel hükümlerden ayrılarak TTK m. 678’de özel olarak düzenlenmese bile TTK m. 677’deki imzaların bağımsızlığı ilkesi gereği senet üzerinde geçersiz herhangi bir imza bulunmasının senetteki diğer imza ve beyanların geçerliliğini etkilemeyeceği ve bu durumda temsil olunanın yetkisizliği bir mutlak def’i olarak herkese karşı ileri sürüp kambiyo ilişkisinin dışına çıkabileceği

söylenbilirse de TTK m. 678'deki özel düzenlemenin amacı, kambiyo ilişkisi dışına çıkmış temsil olunan yerine yetkisiz temsilciyi koyarak onu şahsen sorumlu tutmaktır⁵⁹⁷.

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil halinin bu şekilde genel hükümlerden ayrılarak ve yetkisiz temsilciyi sorumlu tutarak özel olarak düzenlenmesi; kambiyo ilişkisine duyulan güvenin sağlanması⁵⁹⁸, genel hükümler çerçevesinde yetkisiz temsilci tarafından ödenecek tazminatın üçüncü kişiyi tatmin etmemesi⁵⁹⁹, kambiyo senetlerinin sıkı şekil şartlarını haiz senetlerden olması, kambiyo senetlerinin tedavül gücünün artması ve alacaklıya TBK'deki genel hükümlerden daha fazla koruma sağlanması⁶⁰⁰ gibi nedenlere dayanmaktadır.

Konuyla ilgili :

...Dava kambiyo senedi niteliğindeki çekten dolayı alacağın tahsili istemine ilişkindir. Davaya konu çekte davalı dava dışı ... 10 Nolu Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi adına lehtar sıfatıyla tek imza ile ciro etmiştir. Lehtar dava dışı kooperatif çift imza ile temsil edilebileceğinden davalının tek imza ile yaptığı ciro kooperatifi bağlamayıp geçersizdir. Ancak 6102 sayılı TTK'nın 818/1-C maddesi yollamasıyla 678. maddesi hükmü uyarınca temsile yetkili olmadığı halde bir kişinin temsilci sıfatıyla poliçeye imzasını koyduğu takdirde o poliçeden dolayı bizzat sorumludur. Bu nedenle davalı yetkili olmadığı halde alacağa konu çeki imzalamış olması nedeniyle borçtan bizzat sorumlu olup davanın kabulü gerekirken yanılığlı gerekçe ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.

şeklindeki Yargıtay 19. HD'nin özet 26.11.2018, E. 2017/718, K. 2018/6067 sayılı kararında⁶⁰¹,

Yine :

... somut olayda, bonoları keşideci sıfatı ile imzaladığı ihtilafsız olan ...'ün ticari mümessil olarak tayin edildiğine ilişkin, Mülga 6762 sayılı TTK 539/II (6102 sayılı TTK 616/1-b) ve 545. (6102 sayılı TTK 631/1) maddelerine göre, borçlu şirket tarafından alınmış bir genel kurul kararı bulunmadığı gibi, 13.02.2014 tarihli 00738

⁵⁹⁷Acar, S. (2006). "Kambiyo Senetlerinde Temsil Yetkisindeki Sakatlıklar ve Sonuçları." **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 1(2), 28.

⁵⁹⁸ Tekinalp, (1976), 43. ; Öztan, (1997), 407.

⁵⁹⁹ Öztan, (2018), 75.

⁶⁰⁰ Arıcı, F. (2001). Kambiyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk. **Prof. Dr.Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı**, İkinci Tıpkı Bası, 12.

⁶⁰¹<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 29 Haziran 2019 tarihinde alınmıştır.

yevmiye numaralı Pazar Noterliğince onaylanmış şirket kuruluş sözleşmesinde şirket müdürü olarak atanan'ya verilen yetkiler arasında ticari mümessil tayin etme yetkisinin bulunmadığı da anlaşılmıştır. Borçlu şirket müdürütarafından 25.07.2016 tarihli 0203 yevmiye numaralı ... Noterliğince verilen vekaletnamede ...'ün şirketin bazı işlemleri için ticari vekil olarak atandığı ve bu vekaletnamede verilen yetkiler arasında şirket nam ve hesabına kambiyo senetlerinden olan bono düzenleme yetkisinin bulunmadığı görülmüştür. Bu durumda Hakkı Öksüz tarafından düzenlenen bonoların borçlu şirketi sorumlu kılmayacağı anlaşılmaktadır...

şeklindeki Yargıtay 12. HD'nin özet 03.07.2018, E. 2017/5549, K. 2018/715 sayılı kararında⁶⁰²,

Ayrıca :

...Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık, somut olay bakımından şirket yetkilisi Tayfun Sökmen tarafından verilen vekaletnamenin kambiyo taahhüdünde bulunup bulunmama yetkisini içerip içermediği, burada varılacak sonuca göre dava dışı Mehmet Sökmen'in imzaladığı takip konusu bonodan dolayı borçlu şirketin sorumlu tutulup tutulmayacağı noktasında toplanmaktadır... Tüm bu açıklamalar ışığında somut olaya bakıldığında, davacı şirketin ticari mümessili Tayfun Sökmen tarafından 18.08.2008 tarihli vekaletname ile Mehmet Sökmen'e bir takım yetkiler verilmiş bulunmaktadır. Dosya içerisindeki 18.08.2008 tarihli vekaletname incelendiğinde; Mehmet Sökmen'e bono düzenleme konusunda özel bir yetki verilmemiştir. Ayrıca Mehmet Sökmen'in şirket ortaklar kurulu tarafından verilmiş şirketi borçlandırma yetkisi de bulunmamaktadır. Hal böyle olunca yerel mahkemece, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel daire bozma kararına uyulması gerekirken yanılığlı gerekçe ile önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır....

şeklindeki Yargıtay HGK'nin özet 20.12.2017, E. 2017/1149, K. 2017/2029 sayılı güncel ve yerleşik kararlarında⁶⁰³ da kanuni düzenlemeler doğrultusunda; çeşitli nedenlerle yetkisi olmadığı halde kambiyo senedi düzenleyen kişinin bu senet dolayısıyla bizzat sorumlu tutulacağı, ancak temsil olunan sıfatıyla senette yer alan kişinin ise yetkisizlik nedeniyle kambiyo senedinden ötürü sorumluluğuna gidilemeyeceği belirtilmiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus; yetkisiz temsilcinin, senet nedeniyle şahsi sorumluluğuna gidilebilmesi için, fiil ehliyetini haiz olması gerektiği, aksi halde

⁶⁰² <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 29 Haziran 2019 tarihinde alınmıştır.

⁶⁰³ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 29 Haziran 2019 tarihinde alınmıştır.

ehliyetsizliğin mutlak bir def'i olarak herkese karşı ileri sürülebileceğidir⁶⁰⁴.

Bununla birlikte yetkisiz temsili düzenleyen TTK m. 678 dışında kambiyo senetlerinde temsili özel olarak düzenleyen bir hüküm bulunmaması nedeniyle, TBK'nin temsili düzenleyen genel hükümleri kambiyo taahhütlerinde temsil hususunda da niteliğine aykırı düşmedikçe uygulanacaktır⁶⁰⁵. Örneğin temsil olunan, yetkisiz bir temsilci tarafından düzenlenen kambiyo senedindeki taahhüde TBK m. 46/1 gereği sonradan onay verip senet sebebiyle bizzat borç altına girebilir⁶⁰⁶.

4.2. Yetkisizlik Halleri ve Sonuçları

Kambiyo senetlerinde yetkisizlik; kambiyo taahhüdünde bulunan kişinin yetkisiz olması, temsilcinin yetkili olmadığı konuda kambiyo taahhüdünde bulunması, temsilcinin yer bakımından yetki dışına çıkarak kambiyo senedi düzenlemesi ve temsilcinin zaman açısından yetkisiz olması gibi çeşitli ihtimallerde gündeme gelebilir. Bununla birlikte bazen, bir ticari vekile üç yıl süre ile kambiyo senetlerinden sadece bono düzenleme yetkisi verilmesine rağmen; ticari vekilin dördüncü yılda çek düzenlemesi sonucunda, kişi, zaman ve konu bakımından birden fazla yetkisizliğin aynı anda görüldüğü durumlar da ortaya çıkabilmektedir. Aşağıda güncel yargı kararları ile birlikte bu ihtimaller üzerinde duracağız.

4.2.1. Kişi Bakımından Yetkisizlik ve Sonuçları

Bu ihtimalde bir başkası adına kambiyo taahhüdünde bulunan kişinin; kanuni temsil yetkisinde kanuna, iradi temsil yetkisinde ise temsil olunanın iradesine göre kapsamı belirlenecek temsil yetkisinin hiç bulunmaması veya var olmaması ya da bu kişiye daha önce verilen temsil yetkisinin sona ermesi söz konusudur⁶⁰⁷.

Kambiyo senetleri ve temsil başlığı altında izah ettiğimiz üzere; gerçek kişilerin temsilci vasıtasıyla çek düzenlemesine getirilen kanuni sınırlamalar dışında, ticaret şirketleri ve diğer tüzel kişilerin yetkili organları, adi ortaklıklarda başka türlü belirleme yapılmamışsa kural olarak tüm ortaklar ve TBK m. 548/2 gereği ticari temsilciler özel

⁶⁰⁴ Öztan, (1997), 409.

⁶⁰⁵ Arıcı, (2001), 11.

⁶⁰⁶ Öztan, (1997), 411.

⁶⁰⁷ Acar, (2006), 29.

olarak bir yetkilendirmeye ihtiyaç duyulmaksızın temsil ettikleri kişiler adına kambiyo taahhüdünde bulunabilirler. Bununla birlikte ticari vekiller ile diğer tacir yardımcılarının, TTK m. 1070/4 gereği gemi müdürlerinin ve TTK m.1105/3 gereği kaptanların temsilci sıfatıyla kambiyo senedi düzenleyebilmesi için özel olarak yetkilendirilmeleri gerekir.

Bu açıdan kişi bakımından yetkisizliğin sonuçlarına TTK m. 678 ve güncel yargı kararları çerçevesinde bakacak olursak;

Yargıtay 12. HD'nin özet 20.09.2017, E. 2016/19373, K. 2017/11054 sayılı kararında⁶⁰⁸ :

...Somut olayda, alacaklı tarafından hakkında takip yapılan borçlu ...'ün Ticaret Sicil Müdürlüğünden gelen yazı cevabına göre şirketin temsilcisi olmadığı anlaşılmıştır. Bu durumda temsil yetkisi olmadığı halde keşideci şirket adına senet imzalayan muteriz borçlu, bonoyu düzenleyen şirket adına attığı imzadan dolayı kişisel olarak sorumlu olacağı tabiidir. Yetkisiz temsilci sıfatıyla hareket eden borçlu, bonodan dolayı düzenleyen sıfatıyla sorumlu olduğundan, adı geçen hakkında kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip yapılmasında yasaya aykırılık bulunmamaktadır...

Yargıtay 19. HD'nin özet 26.04.2018, E. 2016/17190, K. 2018/2398 sayılı kararında⁶⁰⁹ :

... Mahkemece yapılacak iş, dava konusu bononun keşide tarihinden önceki ve sonraki tarihlerde atılmış, davalıya ait imza örnekleri getirtilerek, davalının da huzurda imza ve yazı örnekleri alınarak, konusunda uzman bilirkişi aracılığıyla inceleme yaptırılarak bonodaki keşideciyi temsilen atılan imzanın davalıya ait olup olmadığını tespit etmekten ibarettir. Bonodaki imza davalıya ait ise, keşideci ... İşletmecilik Ltd. Şti.'nin çift imza ile temsil edildiği ve bonodaki ikinci imzanın sahte olduğu, bir başka deyişle davalı tarafından atılan imzanın tek başına ... Ltd. Şti'ni temsil ve ilzama yetkili olmadığı, bu durumda TTK'nın 678. Md (Eski TTK 590. md.)'si uyarınca bir kişinin temsilde yetkili olmadığı halde temsilci sıfatıyla bir poliçeye imzasını koyması halinde o kişinin poliçeden şahsen sorumlu olacağı dikkate alınarak bir karar verilmesi gerekirken mahkemece eksik inceleme ve yanlışlıklarla gerekçeyle karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir...

⁶⁰⁸ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

⁶⁰⁹ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 2 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

Yargıtay 12. HD'nin özet 09.05.2018, E. 2016/32315, K. 2018/4527 sayılı kararında⁶¹⁰ :

...6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 637. maddesinin 3. fıkrasının ilk cümlesinde; "Kendisine yönetim görevi verilen ortağın, ortaklığı veya bütün ortakları üçüncü kişilere karşı temsil etme yetkisi var sayılır" hükmü yer almaktadır. Ortaklık sözleşmesi ile kendisine yasada belirtilen idare yetkisi tanınan kişi, ortak ya da üçüncü bir şahıs olabilir. Dolayısı ile bu kişinin, TBK'nun 42. ve 46. maddeleri ile aynı Kanunun 637. maddesinde açıklanan ortaklığı temsil yetkisi olduğunun kabulü gerekir. Bu durumda, ortaklığı idare yetkisi bulunan temsilcinin yapacağı işlem, ortakları, üçüncü şahıslara karşı eşit olarak sorumlu kılar. Bu sebeple adi ortaklığı temsilen idareci şerikin (ortak-temsilcinin) imzaladığı bonolardan dolayı ortaklar sorumlu olur. Temsil yetkisi, zımnen icazet, temsil belgesi, adi ortaklık sözleşmesi veya ortaklık kararı ile verilebilir. O halde mahkemece; borçlu adi ortaklığın diğer ortağı ...'in, adi ortaklığı temsil ve ilzama yetkili ortak sıfatında olup olmadığının adi ortaklık sözleşmesi, ortaklık kararları veya varsa temsil belgesi temin edilerek tesbiti ile oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...

Yargıtay 12. HD'nin özet 27.04.2017, E. 2017/3037, K. 2017/6777 sayılı kararında⁶¹¹ :

... Tüm bu açıklamalar ışığında somut olaya bakıldığında; bonodaki imzaların ... tarafından atıldığı tarafların kabulündedir. İbrar edilen ... 2. Noterliği'nden tasdikli 30.0.2019 tarih ve 14909 yevmiye numaralı vekaletname incelendiğinde, borçlu şirketin yetkili temsilcisi ... tarafından ...'nin ticari vekil olarak atandığı, vekaletname içeriğine göre çek ve senet düzenlemeye, senet ve çeklere imza atmaya, cirolamaya, protesto çekmeye yetki verildiği, ... 2. Noterliği'nden tasdikli 08.09.2015 tarih ve 18303 yevmiye numaralı azılnamenin ise bononun düzenlenme tarihinden sonra düzenlendiği görülmektedir. Bu durumda, takip dayanağı bononun düzenlenme tarihi itibarıyla ...'nin borçlu şirket adına bono tanzim etmeye yetkili vekil olduğu sabittir. O halde mahkemece, borçlunun itirazının reddine karar verilmesi gerekir iken yazılı gerekçe ile takibin iptali yönünde hüküm tesisi isabetsizdir...

Yargıtay 11. HD'nin özet 13.02.2019, E. 2017/4404, K. 2019/1112 sayılı kararında⁶¹²:

...Mahkemece, bozma ilamı ve tüm dosya kapsamına göre, davalı şirketin iki yetkilisinin imzası ile kambiyo senedi tanzim edebileceği halde şirketin tek

⁶¹⁰ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 2 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

⁶¹¹ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 2 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

⁶¹² <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 2 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

yetkilisince de borçlandırıcı işlemlerde bulunduğu, davalı şirketin ve diğer temsil yetkisine sahip ortağın bu duruma rıza gösterdiği ve icazet verdiği, bu durumun mutad bir uygulamaya dönüştüğü, ayrıca ceza mahkemesince bu hususun tespit edildiği gerekçesi ile davanın kabulüne, 100.000 TL'nin dava tarihinden geçerli yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiştir...

şeklinde belirtildiği üzere; temsil yetkisi olmamasına veya çifte temsil yetkisi gereken hallerde tek başına temsil yetkisi bulunmamasına ya da ticari vekilde olduğu gibi özel temsil yetkisi gereken durumlarda özel yetkiyi haiz olmamasına rağmen; kambiyo taahhüdünde bulunan kişinin senetten ötürü bizzat sorumlu olacağı, temsil olunanın ise kambiyo taahhüdünden ötürü sorumlu tutulamayacağı, ancak yukarıda yer verdiğimiz son Yargıtay kararında da ifade edildiği gibi temsil olunan tarafından zımnen de olsa onay verilip mutad uygulamaya dönüştürülen ve üçüncü kişiler nezdinde bir görünüş yaratılan⁶¹³ hallerde temsil olunanın da sorumluluğuna gidilebileceği söylenebilir.

Burada sorumluluktan kast edilen ise; yetkisiz temsilcinin, kambiyo senetleri ve temsil başlığı altında ayrıntılı şekilde izah ettiğimiz üzere düzenleyen, ciranta, avalist gibi hangi sıfat ve düzeyde kambiyo taahhüdünde bulunmuşsa ona göre hak ve borçlara sahip olacağıdır⁶¹⁴.

Konuyla ilgili TTK m. 678'de de yetkisiz temsilcinin; senetten dolayı bizzat sorumlu olacağı belirtildikten sonra, senedi ödemediği takdirde de ancak temsil olunduğu kabul edilen kişinin haiz olabileceği haklara sahip olacağı belirtilmiştir⁶¹⁵. Bu yöndeki düzenleme ile temsil yetkisi mevcut olsaydı temsil olunan nasıl sorumlu tutulacak ise yetkisiz temsilcinin de aynı şekilde sorumlu olacağı ifade edilerek senet alacaklısının durumunun yetkisiz temsil halinde aleyhe olacak şekilde değişmemesi sağlanmış, ayrıca yetkisiz temsilcinin senedi ödemesi durumunda da ancak sözde temsil ettiği kişinin haklarına sahip olması mümkün olmuştur⁶¹⁶. Buna göre yetkisiz temsilcinin senet bedelini ödemesi halinde alacaklının haklarına halef olması mümkün olmadığı gibi, temsil ettiğini iddia ettiği temsil olunana karşı ileri sürülebilecek def'iler de kendisine karşı ileri sürülebilecektir⁶¹⁷.

⁶¹³ Tekinalp, (1976), 47.

⁶¹⁴ Tekinalp, (1976), 43. ; Öztan, (1997), 400.

⁶¹⁵ Karayalçın, (1970), 49.

⁶¹⁶ Karayalçın, (1970), 49-50.

⁶¹⁷ Öztan, (1997), 410.

Ayrıca yetkisiz temsilci; senedi düzenleyen sıfatıyla imzalayıp sonra da bizzat ödemek zorunda kalmışsa bu halde tüm senet borçluları bakımından borç sona ereceğinden herhangi bir müracaat hakkı söz konusu olmaz, ancak senedi müracaat borçlusu sıfatıyla imzalaması halinde temsil ettiğini ileri sürdüğü kişinin durumunu aynen iktisap edeceğinden sözde temsil olunanın müracaat hakkını kullanabileceği kişilere karşı kendisi de bu hakkı kullanabilir⁶¹⁸.

Kişi bakımından yetkisizlik halinde karşılaşılabilecek bir başka ihtimal ise yetkisiz temsilcinin; temsilcinin temsilcisi yani alt temsilci olarak hareket etmesidir. Burada asıl temsil yetkisinin yokluğu, alt temsil yetkisinin varlığı halinde, alt temsilciyi yetkisinin var olması nedeniyle kambyo senedinden sorumlu tutmamak gerekir, ancak elbette alt temsil yetkisinin yokluğu halinde kendisini de TTK m. 678 çerçevesinde senet borcundan bizzat sorumlu tutmak gerekir⁶¹⁹.

Konuyla ilgili önemli bir başka husus da Yargıtay 12. HD'nin özet 11.01.2016, E. 2015/23886, K. 2016/241 sayılı kararında⁶²⁰ :

Somut olayda, borçlu tarafından sunulan ve ... 1. Noterliği'nce düzenlenen 03.12.2009 tarih ve ... yevmiye nolu vekaletnamedeki yetkinin, banka işlemlerine ilişkin senet düzenlemeye ilişkin olduğu, kambyo taahhüdünde bulunma yetkisini içermediği anlaşılmaktadır. Bu durumda düzenleyen konumundaki borçlu şirketin kaşesi üzerine muteriz borçlunun atmış olduğu imza, vekil eden şirketi bağlamaz. Bu bonodan dolayı, imza eden muteriz borçlu, kişisel olarak sorumlu olur. Öte yandan temsil yetkisinin bulunmadığı iddiası, mutlak def'i olup herkese karşı ileri sürülebilir...

şeklinde belirtildiği üzere yetkisiz temsil halinde temsil olunanın bu yetkisizliği senetteki beyanın hükümsüzlüğüne ilişkin bir mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürebileceğidir⁶²¹. Ancak yetkisiz temsilci senetteki beyanıyla bağlı olup böyle bir def'i ileri sürme hakkına sahip değildir⁶²².

⁶¹⁸ Öztan, (1997), 410.

⁶¹⁹ Öztan, (1997), 411-412.

⁶²⁰ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 2 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

⁶²¹ Yılmaz, L. (2017). **Kambyo Senetlerinde (Çek-Bono-Poliçe'de) Def'iler**. (Güncelleştirilmiş İkinci Bası) İstanbul : Aristo Hukuk Yayınevi, 200.

⁶²² Yılmaz, (2017), 269.

Burada son olarak; temsilciymiş gibi davranan kişi ile sahte senet düzenleyen kişi arasında benzerlik olmakla birlikte, ilkinde şeklen de olsa bir başkası adına hareket edildiğini ve bunun izleniminin yaratıldığını; ikincisinde ise temsilci olarak hareket etme iradesinin söz konusu olmadığını ve aslında bu ihtimalde temsil olunan tarafından sonradan onaylanabilecek bir işlemin bulunmadığını, ancak kambyo senetlerine olan güvenin korunması bakımından sahte senet düzenlenmesi halinde de sözde temsil olunan tarafından işleme onay verilebileceğini belirtmekte yarar vardır⁶²³.

4.2.2. Konu Bakımından Yetkisizlik ve Sonuçları

Bu olasılıkta temsilci; örneğin kambyo senetlerinden sadece bono düzenleme yetkisini haiz olup poliçe ve çek düzenleme yetkisine sahip olmayabilir ve temsilcinin yetkisinin konu bakımından kapsamına çek ve poliçe girmeyebilir veya temsilcinin istisnasız tüm kambyo senetlerini düzenleme yetkisi bulursa bile şahsi işleri nedeniyle kambyo taahhüdünde bulunduğu ihtimalde olduğu gibi kambyo senedi düzenlemesine temel teşkil eden işlemin konusu bakımından yetkisi olmayabilir⁶²⁴.

Yargıtay 12. HD de 07.11.2017, E. 2016/21246, K. 2017/13752 sayılı kararında⁶²⁵ özetle : “Somut olayda, 3. kişi ...’nın dosya kapsamına ilişkin beyanlarını içeren 05.12.2016 havale tarihli dilekçesinde de belirttiği ve alacaklının haricen edindiğini belirterek temyiz dilekçesi ekinde sunduğu ... 5. Noterliği’nce düzenlenen 09.06.2015 tarih ve 17071 yevmiye numaralı vekaletname incelendiğinde; borçlu şirket adına şirket yetkilisi ... tarafından ...’nın vekil tayin edildiği ve sair yetkilerin yanı sıra “...çek hariç kambyo senetlerini düzenlemeye, kambyo taahhüdünde bulunmaya...” ilişkin kendisine yetki verildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, anılan vekaletnameye dayalı olarak vekil tarafından düzenlenen bonodan dolayı muteriz borçlu şirketin sorumlu tutulabileceği anlaşılmıştır. O halde, 09.0.2015 tarihli vekaletname gereğince takip konusu bononun düzenleme tarihi olan 16.10.2015 tarihinde borçlu muteriz şirket vekili olarak tayin edilen ...’nın şirket adına bono tanzim yetkisi bulunduğundan ... yönünden de imza itirazına yönelik bilirkişi incelemesi yapılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile imzaya itirazın kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir...” şeklinde

⁶²³ Öztan, (1997), 412.

⁶²⁴ Acar, (2006), 30-31.

⁶²⁵ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 2 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

gerekçe ile bu hususa değinmiş ve temsilcinin konu bakımından çek düzenleme yetkisi olmasa da bono düzenleme yetkisi bulunduğunu, bu sebeple de düzenlenen bono nedeniyle temsil olunan şirketin sorumluluğuna gidilebileceğini vurgulamıştır.

Ticari temsilcinin temsil yetkisi bakımından konuyu değerlendirdiğimizde; tacir yardımcıları başlığı altında da ifade ettiğimiz gibi, ticari temsilci kural olarak kambiyo taahhüdünde bulunmak da dâhil olmak üzere işletme amacına giren tüm olağan ve olağanüstü işlemleri yapmaya yetkilidir. Ticari temsilcinin bu yetkileri ise ancak ticaret siciline tescil edilmek kaydıyla ve kanunda gösterilen şube işleri veya birlikte temsil suretiyle sınırlandırılabilir ve bu sınırlandırmalar tescil edilmedikçe üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç doğurmaz. Bunun dışındaki sınırlamalar ise tescil edilse dahi iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

Kural bu olmakla birlikte; ticari temsilcilerin yaptıkları diğer işlemler bir yana, kambiyo taahhüdünde bulunurken işletme konusuyla bağlı olup olmayacakları kambiyo taahhütlerinin kendilerine dayanak teşkil eden temel işlemlerden bağımsız ve soyut nitelik taşıdığı da dikkate alınarak değerlendirilmeli ve işletme konusu dışında düzenlenen kambiyo senetlerinin de işletme sahibini bağlayacağı, ancak burada işletme sahibi açısından ticari temsilciden senedi devralan alacaklıya karşı ileri sürülebilecek bir şahsi def'i bulunduğu ve senedi daha sonra devralanlara karşı ise bu şahsi def'inin ileri sürülmesinin yalnızca senet iktisap edilirken bile bile işletme sahibinin zararına hareket edildiği hallerde mümkün olabileceği söylenebilmelidir⁶²⁶. Öyle ki; kambiyo senedinin düzenlenip bir başkasına ciro edilmesi, senedin temel ilişkiden bağımsız olması sonucunu doğurur ve bu durumda kambiyo taahhüdünün işletme konusunun kapsamı dışında kalıp kalmadığının tespiti mümkün olmaz⁶²⁷.

Kambiyo senetlerinde konu bakımından yetkisizlik ile ilgili önemli bir başka husus, ticaret şirketlerine ilişkin olup daha önce ifade ettiğimiz ve ticaret şirketlerinde ultra vires kuralını kaldıran : “ Ticaret şirketleri, Türk Medeni Kanunu’nun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.” şeklindeki TTK m. 125/2 düzenlemesi ve bu düzenleme ile bağlantılı :“ Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de

⁶²⁶ Şener, (2015), 180-182.

⁶²⁷ Karaahmetoğlu, (2018), 291.

şirketi bağlar; meğer ki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.” şeklindeki temsile yetkili olanların, anonim şirketleri ve aynı şekilde TTK m.629/1 atfı gereği limited şirketleri temsilen üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptığı işlemlerin de şirketi bağlayacağı yönündeki TTK m. 371/2 hükmüdür.

Bu düzenlemeler dikkate alındığında; ticaret şirketlerinden anonim ve limited şirket yetkili temsilcilerinin şirket konusu dışında da kambiyo taahhüdünde bulunabilecekleri ve bu taahhütlerin geçerli olduğu, ancak bu durumda kendisi ile işlem yapılan üçüncü kişinin ticaret sicil kayıtları dışında başka nedenlerle kambiyo taahhüdünün şirket konusu dışında bulunduğunu bildiği veya halin gereğinden bilebilecek durumda olduğunun ispat edilmesi halinde temsil olunan şirketin yapılan işlemle bağlı olmayacağı anlaşılmaktadır⁶²⁸.

Ancak kollektif şirketler başlığı altında da açıklamaya çalıştığımız üzere; bir yandan TTK m. 125/2 ile ultra vires ilkesi kaldırılıp tüm ticaret şirketlerinde hak ehliyetinin kapsamı: “Ticaret şirketleri, Türk Medeni Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.” şeklinde genişletilirken diğer yandan TTK m.233/1 düzenlemesiyle yöneticilerin temsil yetkisini işletme konusu ile sınırlayan esasların korunması bir tutarsızlığa yol açmış ve işletme konusu dışındaki işlemlerin hukuki niteliğini etkileyen sonuçlar doğurmuştur⁶²⁹.

Bu sebeple anonim ve limited şirketlerden farklı olarak; şahıs şirketlerinin işletme konusu dışında kalan işlemleri, temsil yetkisinin kapsamına girmediğinden ve söz konusu işlemler TBK’deki yetkisiz temsil hükümleri gereğince askıda geçersiz sayıldığından şahıs şirketleriyle işlem yapan üçüncü kişilerin şirket sözleşmesinde yer verilen işletme konusunu inceleme yükümlülüğü devam etmekte⁶³⁰ ve işletme konusu dışında kambiyo senedi düzenlenmesi halinde bu hususun üçüncü kişilere karşı bir def’i olarak ileri sürülebilmesi mümkün olmaktadır.

⁶²⁸ Aydın, (2014), 154.

⁶²⁹ Yıldız, (2011), 111.

⁶³⁰ Yıldız, (2011), 111.

Bu başlık altında son olarak kambiyo senetlerinde konu bakımından yetkisizliği de etkileyebilecek ve öğretide yorumuyla ilgili çok sayıda değişik görüş ileri sürülen TTK m.371/7 düzenlemesi üzerinde duracağız.

Söz konusu hüküm, 11.09.2014 tarihli RG’de yayınlanan 6552 sayılı Torba Kanun’un 131. maddesi ile TTK’ye eklenmiş ve eşitlik ilkesine aykırı olacak şekilde diğer ticaret şirketlerini ve ticari işletmeleri dışlamış ve sadece anonim ve limited şirketlere koruma sağlamak maksadıyla yapılmıştır⁶³¹. Bu tartışmalı düzenleme : “Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları atanamaz. Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.” şeklindedir ve kanunda tacir yardımcılarının temsil yetkisine sınırlamalar getiren istisnai hükümlere ek olarak temsil yetkisine miktar ve konu bakımından da sınırlamalar getirilmesine imkân tanımıştır⁶³².

Öğretide daha önce de belirttiğimiz üzere, özellikle düzenlemenin kapsamına hangi tacir yardımcılarının gireceği ve kimlerin girmeyeceği tartışma konusu olmuş, bazı yazarlar murahaslar, müdürler, ticari temsilciler ve genel yetkili ticari vekillerin yetkilerinin bu şekilde sınırlandırılmayacağını, sadece yönetim kurulu tarafından sınırlı yetkili ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı atanması halinde bunların yetkilerinin sınırlandırılabilirliğini ileri sürerken⁶³³, bazı yazarlar ayrı ayrı saymasa da diğer tacir yardımcılarının da kapsama girmesi için hiçbir engel olmadığını belirtmiş⁶³⁴, başka yazarlar ise ticari temsilcinin dahi kapsama dâhil olduğunu söylemiştir⁶³⁵.

Kanaatimize göre konu; ticaret şirketlerinde ultra vires ilkesinin kaldırılması, sicilin olumlu etkisi, anonim ve limited şirketlerin haklarıyla beraber bu şirketlerle işlem yapan üçüncü kişilerin haklarının da korunması ve borçlar hukukumuzun tacir yardımcılarını ve

⁶³¹ Güney, (2014), 4.

⁶³² Özdamar, (2014), 137.

⁶³³ Güney, (2014), 3.

⁶³⁴ Özdamar, (2014) , 157-159.

⁶³⁵ Cenkcı, (2018), 102.

yetkilerinin kapsamı ile sınırlandırılmalarını ilgilendiren genel düzenlemeleri çerçevesinde ele alınmalı ve buna göre bir sonuca varılarak Kanunumuzda ilgili değişiklikler yapılmalı, gerekirse TTK m. 371/7 hükmü kaldırılmalıdır.

Kanun Koyucu; 6102 sayılı TTK m.125/2 ile ultra vires ilkesini kaldırarak iyi niyetli üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yapılan işlemlerin de şirketleri bağlamasını istemiş, TTK m. 371/2 ile ise; şirketlerin söz konusu işlemlerin geçersizliğini ancak bu işlemlerin işletme konusu dışında kaldığını bilen veya bilebilecek durumda olan kişiler bakımından ileri sürülebileceğini kabul etmiş, hatta şirketlerin bu kişilerin işletme konusunu bildiğini veya bilebilecek durumda olduğunu ispatı bakımından şirket esas sözleşmesinin tescil ve ilan edilmesini yeterli saymamış ve sadece buna dayanarak sicilin olumlu etkisinden yararlanılamayacağını düzenlemiştir⁶³⁶.

Bu düzenlemeler ile birlikte TTK m. 371/3 ve ticari temsilcileri ilgilendiren TBK m. 549 gereği; temsil yetkisinin sınırlandırılmasının tescil ve ilan edilmek kaydıyla sadece merkez ve şube işleri veya birlikte temsil suretiyle yapılabileceği, bunun dışındaki sınırlamaların iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceğini dikkate aldığımızda; TTK'nin 371. maddesine sonradan eklenen 7. fıkra düzenlemesinin temel düzenlemelere aykırı olarak dış ilişkide konu ve miktar bakımından yapılabilecek sınırlamaların önünü açtığı, hatta bu sınırlamaların tescil ve ilan edilmesi üzerine tescilin olumlu etkisi sonucunda üçüncü kişilerin iyi niyetini ortadan kaldırdığı, bu sayede şirketlere yetkisiz temsilcinin yaptığı işlemle bağlı olmadıklarını ileri sürme hakkı verdiği ve bütün bunların sonucunda ise birçok çelişki ve sorunu beraberinde getirebilecek potansiyele sahip olduğu görülmektedir⁶³⁷.

Yukarıda izah ettiğimiz üzere ticari temsilcinin veya genel yetkili ticari vekilin TTK m. 371/7 gereği atanıp atanamayacağı ile bu şekilde atanmasının mı yoksa atanamamasının mı işlem güvenliğini sağlayacağı ve kişilerin haklarını koruyacağı öğretide tartışmalı olmakla birlikte; çalışma konumuzu ilgilendirmesi bakımından herhangi bir anonim şirketin yetkilerini miktar ve konu bakımından sınırlandırarak TTK m. 371/7 çerçevesinde atadığı ve tescil ve ilan ettiği ticari temsilcisinin düzenlediği kambiyo

⁶³⁶ Topçuoğlu, M. (2012). "Ticaret Şirketlerinde Konu Dışı İşlemler ve Sonuçları." **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2(2),

⁶³⁷ Usluel, A. (2018). "İcra Kurulu- Executive Committee." **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2019(142), 366-367.

senetlerinden örnek vererek düşüncemizi açıklamaya çalışalım.

Bu şekilde yetkilendirilen ticari temsilcinin; temsil yetkisine konu ve miktar bakımından sınırlama getirilmiş olsa da uygulamada TBK m. 549'daki sınırlamalar haricinde şirket adına konu ve miktar sınırına uymadan çok sayıda kambiyo taahhüdünde bulunduğu, şirketin ise konu ve miktar dışına çıksa da ticari temsilcinin yaptığı bu işlemleri uzun süre kabul ettiği, ancak şirketin ekonomik durumunun kötüye gitmeye başlaması üzerine ticari temsilcinin yetki sınırlarını bahane ederek düzenlenen kambiyo senetlerinin geçersizliğini ileri sürdüğü ihtimalde ortaya çelişkili ve kötüye kullanılabilecek bir durum çıkmakla birlikte özellikle iyiniyetli üçüncü kişinin şirketin dah önce bu yönde çok sayıda senedi ödediğini bilmediği ve doğal olarak bu hususu ileri süremediği hallerde sorunun nasıl çözüleceği belli değildir.

Öyle ki; iyi niyetli üçüncü kişilerden; ticari temsilci tarafından daha önce konu ve miktar gözetilmeden şirket adına düzenlenen kambiyo senetlerinin şirketçe ödendiğini bilmesini ve bunun ispatını beklemek de pek mümkün değildir. Bu örnekten de anlaşılacağı üzere ticari temsilcilerin veya genel yetkili ticari vekillerin, TTK m. 371/7 düzenlemesi kapsamına girdiği veya girmediği yönündeki tartışmaların tek başına çelişki ve karmaşaları ortadan kaldırmadığı görülmektedir. Bu sebeple tüm karmaşa, çelişki ve hak kayıplarının önüne geçilebilmesi adına kanuni düzenlemede değişikliklerin yapılması ve hatta Anayasa'nın eşitlik ilkesine de aykırı söz konusu düzenlemenin kaldırılması gerektiği kanaatindeyiz.

4.2.3. Yer Bakımından Yetkisizlik ve Sonuçları

Temsilcinin yetkisi TTK m. 371/3 veya TBK m. 549 gibi düzenlemeler doğrultusunda bazen merkez veya şube işleri ile yani yer bakımından sınırlandırılabilir ve bu halde temsilcinin yetkilendirildiği yer dışında kambiyo taahhüdünde bulunmak da dahil olmak üzere yaptığı işlemler temsil olunanı bağlamaz. Ancak burada söz konusu sınırlamaların üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç doğurması için tescil ve ilan edilmesi gerekir.

Örneğin; bir anonim şirketin Bursa Şubesi için atadığı ve temsil yetkisini bu yer ile sınırlayıp tescil ve ilan ettiği ticari temsilcinin, İstanbul Şubesi adına düzenlediği kambiyo

senedi yer bakımından yetkisizlik nedeniyle anonim şirketi bağlamayacak, ancak bu senetten ötürü temsilci bizzat sorumlu olacaktır. Burada anonim şirket tarafından temsil yetkisindeki sınırlandırma tescil ve ilan edilmemişse iyi niyetli üçüncü kişiye karşı bu sınırlandırma ileri sürülemeyecektir. Bununla birlikte üçüncü kişinin temsilcinin yer bakımından yetkisiz olduğunu bildiğinin veya bilmesi gerektiğinin ispat edilmesi halinde temsil olunan şirket yetkisiz temsilcinin düzenlediği kambiyo senedinden yine sorumlu tutulmayacaktır.

4.2.4. Zaman Bakımından Yetkisizlik ve Sonuçları

Bu yetkisizlik halinde de temsilciye belli bir süre için yetki verilmesi ve temsilcinin bu süre bitmesine rağmen temsil olunan adına kambiyo taahhüdünde bulunması söz konusudur.

Konuyla ilgili güncel yargı kararlarına baktığımızda; Yargıtay 12. HD'nin özet 25.01.2017, E. 2016/10278, K. 2017/1003 sayılı kararında⁶³⁸ : "...Somut olayda keşide tarihi itibari ile şirket yetkilisi ...'dır. Takibe konu çekte bulunan ve davacı şirkete atfen atılan imzanın ...'a ait olduğu konusunda ise taraflar arasında uyuşmazlık bulunmamaktadır. Çekte imzası bulunan ...'a her ne kadar vekaletname ile kambiyo senedi düzenleme yetkisi verilmiş ise de bu görevinden 16.10.2014 tarihli azilname ile azledildiği, bahsi geçen azilnamenin 17.10.2014 tarihinde kendisine tebliğ edildiği buna göre keşide tarihi olan 11.11.2014 tarihi itibari ile çek tanzim yetkisinin bulunmadığı anlaşılmıştır..." denilerek her ne kadar vekaletname ile temsilciye kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi verilmişse de temsilcinin çek düzenlediği tarih itibarıyla yetkisiz olduğu vurgulanmıştır.

Başka bir uyuşmazlıkta Yargıtay 12. HD, 03.07.2018 tarihinde E. 2018/10797, K. 2018/7229 sayılı kararında⁶³⁹ özetle : "...Somut olayda; çekin keşide tarihi ile borçlu şirketin müştereken temsil edileceğine dair kararın yayımlandığı ticaret sicil gazetesinin tarihi aynı gün (20/10/2015) olmakla birlikte, 6102 sayılı TTK'nun 36. maddesinin 1. bendi uyarınca, söz konusu değişiklik, 3. kişiler, yani takip alacaklısı yönünden ticaret sicil gazetesinde ilan edildiği tarihi takip eden ilk iş gününden (21/10/2015 tarihinden) itibaren

⁶³⁸ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 9 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

⁶³⁹ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 9 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

hüküm ifade eder. Bu durumda, şirket yetkilisi ...'in ticaret sicil gazetesinin ilan edildiği 20/10/2015 tarihini takip eden ilk iş günü olan 21/10/2015 tarihine kadar borçlu şirketi temsilen tek imza ile yaptığı işlemlerin, 3. kişiler, yani alacaklı yönünden hüküm ve sonuç doğuracağının, dolayısıyla çekin keşide tarihi olan 20/10/2015 tarihi itibarıyla şirket yetkilisi olup, şirketi temsilen keşide ettiği takibe konu çekten dolayı borçlu şirketin sorumlu olduğunun kabulü gerekir...” diyerek, müşterek imza ile temsile ilişkin yetkinin üçüncü kişilere karşı zaman bakımından ancak ticaret sicil gazetesinde ilan edildiği tarihi takip eden ilk iş gününden itibaren ileri sürülebileceğine, bu sebeple temsilcinin ilanın yapıldığı tarihte münferit imza ile keşide ettiği çekten ötürü temsil olunan şirketin üçüncü kişiye karşı sorumlu olacağına hükmetmiştir.

Bir diğer uyuşmazlıkta Yargıtay 19. HD, 24.05.2017 tarihinde E. 2016/13108, K. 2017/4146 sayılı kararında⁶⁴⁰ özetle : “ ...Takip dayanağı çekin incelenmesinde, keşide tarihinin ilk önce 03.03.2010 şeklinde olduğu, daha sonra keşide tarihinin 03.03.2011 olarak tashih edilip keşideci temsilci tarafından paraf edildiği görülmektedir. Dosya içerisinde bulunan ticaret sicil kayıtlarına göre davacının 03.03.2010 tarihinde keşideci şirketin temsilcisi olduğu ancak 03.03.2011 tarihinde ise keşideci şirketin temsilcisi olmadığı anlaşılmaktadır. Davacı, keşide tarihinin değişikliği konusunda herhangi bir açıklama yapmaksızın çekin keşide tarihini 03.03.2011 olarak kabul edip buna göre menfi tespit talebinde bulunmuştur. Ortaya çıkan duruma göre davacının çekin tashihli olan 03.03.2011 tarihinde keşideci şirketin temsilcisi olmadığından TTK'nın 818/1-c maddesi yollaması ile aynı Yasanın 678. maddesi gereğince temsile yetkili olmadığı halde temsilci sıfatıyla çek keşide ettiği için bu çekin ödenmesinden şahsen sorumlu olması gerekir...” diyerek davacı temsilcinin çekin değiştirilen düzenleme tarihine göre temsil yetkisinin bulunmaması nedeniyle TTK m. 678 gereği şahsi sorumluluğuna gidilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

4.3. Temsil Yetkisinin Aşılması ve Sonuçları

Kambiyo senetlerinin temsilci aracılığıyla düzenlenmesinde; yukarıda bahsettiğimiz çeşitli sebeplerle temsil yetkisinin hiç bulunmaması ihtimali yanında, TTK m. 678'in ikinci cümlesinde de : “ ...Yetkisini aşan temsilci için de hüküm böyledir.” şeklinde ifade edildiği

⁶⁴⁰ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 9 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

üzere; var olan yetkinin aşılması da söz konusu olabilir.

Temsil yetkisinin aşılması ihtimalinde; öğretide, temsil yetkisinin aşıldığı miktar açısından yalnızca temsilcinin sorumluluğuna gidilebileceği, temsil olunanın bu kısımdan sorumlu tutulamayacağı ittifakla kabul edilirken; temsilcinin yetkili olduğu miktar bakımından ise temsil olunanın ve temsilcinin ne ölçüde sorumlu tutulabilecekleri konusunda farklı görüşler ileri sürülmektedir⁶⁴¹. Aşağıda bu görüşleri inceleyeceğiz.

4.3.1. Öğretideki Görüşler

Temsil yetkisinin aşılması durumunda; temsilcinin yetkili olduğu miktar bakımından temsil olunanın ve temsilcinin ne ölçüde sorumlu olacaklarına ilişkin öğretide üç farklı görüş bulunmaktadır. Bunlardan ilki temsilcinin kambiyo bedelinin tamamından sorumlu tutulması, diğeri temsil olunanın yetki verdiği miktarla temsilcinin ise yetkisini aştığı oranda sorumluluğunun doğması, sonuncusu ise temsil olunanın yetki verdiği miktar açısından temsilci ile birlikte müteselsilen sorumlu olması yetkisiz kısım bakımından da yalnızca temsilcinin sorumlu tutulması gerektiği yönündedir⁶⁴².

4.3.1.1. Temsilcinin senedin tamamından sorumlu olduğu görüşü

Burada temsil olunan; temsilcinin yetkili olduğu miktardan dahi sorumlu tutulmamakta ve tüm kambiyo bedelinden tek başına temsilci sorumlu sayılmaktadır⁶⁴³.

Bu görüşü savunan bazı yazarlara göre; Kanun Koyucu, düzenlemenin ilk cümlesinde yetkisiz temsilcinin kambiyo taahhüdü nedeniyle bizzat sorumlu olacağını belirtmiş, ikinci cümlede ise yetkisini aşan temsilci için de aynı kuralın geçerli olduğunu hüküm altına almış ve yetkisiz temsilci ile yetkisini aşan temsilcinin sorumlulukları bakımından herhangi bir ayırım yapmamıştır, dolayısıyla yetkisini aşan temsilci için bu görüşün benimsenmesi Kanunun lafzına da uygun olduğu gibi⁶⁴⁴ hamile borçluyu takip

⁶⁴¹ Arıcı, (2001), 20.

⁶⁴² Arıcı, (2001), 15-18.

⁶⁴³ Arıcı, (2001), 15.

⁶⁴⁴ Kınacıoğlu, N. (1993). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası). Ankara : Gazi Büro Kitabevi, 155-156 .

açısından da kolaylık sağlar⁶⁴⁵.

Aynı şekilde görüşleri bu yönde olan yazarlardan bazıları ise herhangi bir sebep bildirmeden yetkisini aşan temsilcinin de yetkisiz temsilci gibi sorumlu tutulacağını belirtmişlerdir⁶⁴⁶.

Bu görüş doğrultusunda senet bedelinin tamamından sorumlu tutulan yetkisini aşan temsilcinin; senet bedelini ödedikten sonra yetkisi içinde kalan miktar bakımından iç ilişki çerçevesinde temsil olunana başvurması mümkün olmakla birlikte, alacaklının temsil yetkisi içinde kalan miktar açısından temsil olunana başvuramaması temsil olunanı kambiyo ilişkisi dışına çıkarmaktadır⁶⁴⁷.

Bu görüş; yetkisiz temsile bakarak temsil yetkisinin aşılması halinde; temsil olunanın temsil yetkisi verme iradesine bir aykırılık olmamakla birlikte sadece miktar bakımından ve sınırlı şekilde bir yetki tecavüzünün olması⁶⁴⁸, yetkisini aşan temsilcinin düzenlediği kambiyo senedinin hamili olan kişinin senetteki temsil ilişkisinin görünümünden dolayı temsil olunanın ödeme gücüne güvenmesi⁶⁴⁹, yetkisini aşan temsilciyle ilgili yorum yaparken lafzi yorum yerine TTK m. 678 düzenlemesinin yetkisiz temsile ilişkin birinci cümlesinin amacının dikkate alınmasının uygun olması⁶⁵⁰, temsil olunanın tamamen kambiyo ilişkisi dışına çıkarılmasının hamilin zararına olması⁶⁵¹, TTK m. 678 hükmünün istisnai bir hüküm olması nedeniyle amaca uygun ve dar yorumlanmasının gerekmesi⁶⁵², yetkili olduğu miktar bakımından da sorumlu tutulan temsilcinin durumunun haksız yere kötüleşmesi⁶⁵³, kısmi kabul (TTK m.696/1-728), kısmi aval (TTK m.700/1) ve kısmi ödeme (TTK m.709) Kanunda düzenlenmişken ileri sürüldüğü gibi rücu ve takip hakkının kullanılmasıyla ilgili bir zorluk olmaması⁶⁵⁴ gibi sebeplerle eleştirilmektedir.

⁶⁴⁵ Kınacıoğlu, (1993),156.

⁶⁴⁶ Reisoğlu, S. (2003). **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek.** (Gözden Geçirilmiş Üçüncü Baskı). Ankara : Yayınevi, 37-38. ; Pulaşlı, (2019), 125. ; Can, (2015), 58. , Bozer, A. , Göle, C. ,(2018), 91-92. ; Kayar, (2018), 610-611.

⁶⁴⁷ Acar, (2006), 32.

⁶⁴⁸ Karaahmetoğlu, (2018), 208-209.

⁶⁴⁹ Arıcı, (2001), 23.

⁶⁵⁰ Arıcı, (2001), 20-21.

⁶⁵¹ Acar, (2006), 32.

⁶⁵² Acar, (2006), 32-33.

⁶⁵³ Karaahmetoğlu, (2018), 208-209.

⁶⁵⁴ Acar, (2006), 33.

4.3.1.2. Temsilcinin yetkisini aştığı meblağ ile temsil olunanın da yetki verdiği meblağ ile sorumlu olduğu görüşü

Bu görüş doğrultusunda; temsilci, kambiyo taahhüdünden sadece yetkisini aştığı miktar bakımından ve temsil olunan da kambiyo ilişkisinin dışında bırakılmayarak yetki verdiği meblağ ölçüsünde sorumlu tutulur⁶⁵⁵.

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsili borçlar hukukunun genel hükümlerinden ayrılarak özel ve istisnai olarak düzenleyen TTK m. 678'in ilk cümlesine bakıldığında; temsilcinin, senedin tamamından ve bizzat sorumlu tutulmasının sebebi temsil yetkisinin hiç olmamasıdır⁶⁵⁶. Burada temsilcinin senet bedelinden bizzat ve tamamen sorumlu tutulmasının dayanağı yetkisizlik ise; yetki aşımı halinde de temsilciyi sadece yetkisini aştığı miktar bakımından şahsen sorumlu tutabilmek gerekir⁶⁵⁷.

Ayrıca temsilcinin tamamen yetkisiz olmayıp sadece yetkisini aştığı hali düzenleyen TTK m. 678'in ikinci cümlesi, temsilcinin yetkili olduğu miktar bakımından temsil olunanın sorumluluğunu ortadan kaldıracak ve onu kambiyo ilişkisinin tamamen dışına çıkarak şekilde yorumlanamaz⁶⁵⁸.

Burada bir an için TTK m. 678'in özel olarak düzenlenmediğini varsaydığımızda hamilin borçlar hukukunun temsili düzenleyen genel hükümleri çerçevesinde yetkisini aşan temsilciden sadece kambiyo senedinin geçersiz olan kısmı nedeniyle menfi zararlarının tazminini isteyebileceği görülmektedir⁶⁵⁹.

O halde TTK m. 678'in getiriliş amacının; hamilin borçlar hukukunun genel hükümleri çerçevesinde yetkisini aşan temsilciye yalnızca işlemin geçersiz olması nedeniyle uğradığı menfi zararların tazmini için başvurabilmesinin yeterli koruma sağlamadığı düşüncesi olduğu da dikkate alındığında; yetkisini aşan temsilcinin bu oranda, temsil olunanın ise yetki sınırları içinde kambiyo senedinden sorumlu olması ve hamilin bu sayede korunması gerekir⁶⁶⁰. Aksi halde; temsil olunanı kambiyo taahhüdü nedeniyle yetki

⁶⁵⁵ Tekinalp, (1976), 44-45. ; Arıcı, (2001), 20. ; Karaahmetoğlu, (2018), 208-209. ; Acar, (2006), 35. ; Bahtiyar, M. (2017). 6102 Sayılı TTK'nın Kıymetli Evrak Kitabına İlişkin Bazı Değerlendirmeler. **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 16 (2), 73.

⁶⁵⁶ Arıcı, (2001), 21.

⁶⁵⁷ Arıcı, (2001) 21.

⁶⁵⁸ Arıcı, (2001) 21.

⁶⁵⁹ Karaahmetoğlu, (2018), 208-209.

⁶⁶⁰ Arıcı, (2001), 21-22.

sınırları içinde dahi sorumlu tutmayıp senedin tamamından temsilciyi sorumlu tutmak, Kanunun iyi niyetli hamili koruma ve senedin tedavül gücünü artırma düşüncesiyle konuluş amacına da uygun düşmez⁶⁶¹.

Bu görüş doğrultusunda kambiyo senedinden doğan sorumluluğun yetkisini aşan temsilci ve temsil olunan arasında bölüneceği düşüncesiyle bazı yazarlar, alacağı talep ve tahsilde zorluk yaşanacağı yönünde fikir beyan etmiş olsalar da bu halde hamilin kambiyo senedinin bölünmesi gibi bir engel ile karşılaşması söz konusu olmaz⁶⁶².

Öyle ki; kambiyo senetlerinde kısmi ödeme hususu TTK m. 709/2 ve 3'te düzenlenmiş ve hükme göre kambiyo senedinin müracaat borçluları dışındaki asıl borçlusu kısmi ödeme halinde ödemenin senede yazılmasını ve kendisine kısmi ödemeye ilişkin makbuz verilmesini isteyebilir⁶⁶³. Kanunda poliçelere ilişkin düzenlenen bu hükmün TTK m. 778/1-d ve TTK m. 818/1-l atfı gereği bono ve çekler için de uygulanacağı açıktır. Aynı zamanda burada ileri sürülenin aksine ödeme yapılmayan miktar bakımından senet bölünmeyip hamilde kalmaya devam edecek ve kısmi ödemenin senet üzerine yazılması ödemeyi yapan senet borçlusu açısından senet metninden anlaşılan bir mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürülebilecektir⁶⁶⁴.

Aynı hususlar; bono ve çekler için atf yapılmamış olsa da poliçelerde muhatabın kısmi kabulünden sonra poliçe bedelinin kabul edilmeyen kısmını ödeyen müracaat borçlularına ilişkin TTK m. 728'in kıyasen bono ve çeklerde uygulanması sonucu, kısmi ödeme yapan müracaat borçluları için de geçerlidir⁶⁶⁵. Bu düzenlemeye göre; poliçe bedelinin kabul edilmeyen kısmını ödeyen kişi, ödemenin poliçe üzerine yazılmasını ve kendisine bu hususta makbuz verilmesini, ayrıca diğer poliçe borçlularına karşı başvuru haklarını kullanabilmek için hamilden poliçenin ve protestonun onaylı birer suretinin verilmesini de isteyebilir. Bu sayede kısmi ödeme yapan müracaat borçlusu da senet metninden doğan ve herkese karşı ileri sürebileceği bir mutlak def'i imkânına kavuşmakla beraber senedi ödediğini gösteren bir makbuz ile müracaat hakkını kullanabilmek poliçenin

⁶⁶¹ Arıcı, (2001), 22.

⁶⁶² Acar, (2006), 33.

⁶⁶³ Acar, (2006), 33.

⁶⁶⁴ Arıcı, (2001), 25-26.

⁶⁶⁵ Arıcı, (2001), 25-26.

ve protestonun onaylı birer suretini elde etmiş olur⁶⁶⁶.

Kanaatimize göre de bu görüş; TTK m. 678'in düzenleme amacı ile bağdaşması, temsil olunanı kambiyo ilişkisi dışına itip hamili tamamen yetkisini aşan temsilci ile karşı karşıya bırakmaması, kısmi ödemeye ilişkin diğer kanun hükümlerinin yetkisini aşan temsilci ve temsil olunanın kısmi ödeme yapmaları halinde de uygulanabilmesi ve ayrıca menfaatler dengesine de uygun düşmesi gibi nedenlerle isabetlidir, ancak burada öğretide de tavsiye edildiği üzere tartışmaların sona ermesi bakımından 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'na bir ekleme yapılabilir ve temsilcinin sadece yetkisini aştığı miktarla sorumlu tutulacağı belirtilebilirdi⁶⁶⁷.

4.3.1.3. Temsilcinin yetkisini aştığı meblağ ile şahsen temsil olunanın da yetki verdiği meblağ ile temsilciyle birlikte müteselsilen sorumlu olduğu görüşü

Bu görüş doğrultusunda; yetkisini aşan temsilci, senet bedelinin; yetkisini aşan miktarı bakımından bizzat, yetki sınırları içinde kalan tutarı bakımından ise temsil olunan ile birlikte müteselsilen sorumlu tutulmaktadır⁶⁶⁸. Bu yöndeki görüş, yetkisini bilerek aşan temsilcinin sorumluluğunun hafifletilmemesi⁶⁶⁹, alacaklının menfaatlerini daha çok koruması⁶⁷⁰, hakkaniyete uygun olması ve sorumluluğun bölünmemesi sonucunda hamilin rücu hakkını zorlaştırmaması⁶⁷¹ gibi nedenlerle öğretide kabul edilmektedir. Ancak yukarıda izah ettiğimiz üzere; temsilciyi sadece yetkisini aştığı tutardan temsil olunanı ise yetki sınırı içinde sorumlu tutmak; TTK'de kısmi kabul (TTK m.696/1-728), kısmi aval (TTK m.700/1) ve kısmi ödemeyi (TTK m.709) düzenleyen hükümler karşısında senedin bölünmesi ve hamilin rücu hakkının zorlaşması gibi bir sonuca yol açmayacaktır⁶⁷².

Bununla birlikte TBK'nin müteselsil borçluluğu düzenleyen 162. maddesine göre; müteselsil borçluluk ancak taraf iradelerinin bu yönde uyuşması sonucu veya bir kanun hükmünden kaynaklanabilir⁶⁷³.

⁶⁶⁶ Arıcı, (2001), 25-26.

⁶⁶⁷ Bahtiyar, (2017), 73.

⁶⁶⁸ Arıcı, (2001), 18.

⁶⁶⁹ Karamanlioğlu, (2013), 111.

⁶⁷⁰ Karamanlioğlu, (2013), 111.

⁶⁷¹ Arıcı, (2001), 18.

⁶⁷² Acar, (2006), 33.

⁶⁷³ Arat, A. (2018). "Müteselsil Borçlarda Alacaklı ile Borçlular Arasındaki İlişkinin Hüküm ve Sonuçları ." **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 26(2), 327.

Bu ihtimalde ise; temsil olunan, yetki verdiği sınır içinde kambiyo taahhüdü nedeniyle kendisi borç altına girmek istemekte, yetkisini aşan temsilci ile müteselsil sorumlu olma yönünde bir irade ortaya koymamaktadır⁶⁷⁴. Aynı şekilde yetkisini aşan temsilci de yetki sınırları içinde kalan kısım bakımından kambiyo taahhüdü nedeniyle bizzat borç altına girmek istememekte, yetkisini aşan kısım bakımından ise Kanun (TTK m. 678) gereği sorumlu tutulmaktadır⁶⁷⁵. Belirtilen nedenlerle burada TBK m. 162 gereği müteselsil bir sorumluluk doğmayacağı gibi TTK m. 678'den de müteselsil sorumluluğun doğduğu sonucu çıkarılamaz⁶⁷⁶.

4.3.2. Uygulama ve Yargı Kararları

Çalışmamızın buraya kadarki bölümünde yetkisiz temsile ilişkin değişik yargı kararlarına yer verdik. Bu kararlar yanında yetkisiz temsile ilişkin başka çok sayıda yargı kararı olmakla birlikte, özellikle yetkisini aşan temsilcinin sorumluluğuna ilişkin en yakın tarih olarak 26.04.2000 tarihinde verilmiş ve aşağıda bahsedeceğimiz, ancak yine konuyla doğrudan ilgisi olmayan karar dışında bir yüksek mahkeme kararına rastlayamadık.

Bahsettiğimiz HGK'nın 26.04.2000 tarih ve E. 2000/19-818, K. 2000/816 sayılı kararında⁶⁷⁷ :

... Davacı vekili, müvekkili şirketin muhasebecisi olan dava dışı N. tarafından şirket kaşesi kullanılarak keşide ettiği ve arkasına ciro imzası koyduğu beş adet çekin davalı ile hiçbir akdi münasebeti olmamasına rağmen verildiğini ve davalı tarafından icra takibine konulduğunu iddia ederek söz konusu çekler ile borçlu olmadıklarının tespitini talep ve dava etmiştir.

Davalı savunmasında çekleri keşide eden dava dışı N.'ın A.Ş.'yi temsile yetkili olduğunu beyan ederek davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, temsilcinin yetkisini aşarak yaptığı işlemlere, temsil edilenin icazet vermesi halinde işlemlerin geçerlilik kazanacağı, davacının temsilcisinin yetkisini aşarak keşide ettiği başka çeklere ödeme yapmak suretiyle icazet verdiği, bu nedenle şimdi yetki itirazında bulunmasının MK.'nın 2. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekilince temyiz edilmiştir. Davaya konu çeklerdeki keşideci ve ciro imzasının davacı şirketin 75.000.000 TL'na kadar çek keşide etme yetkisi verilen N.'a ait olduğu çekişmesiz olup, bu durumda davacı şirketin her çek yaprağı için 75.000.000 TL'nın üstünde kalan miktar yönünde borçlu olmadığına tespitine karar verilmesi gerekirken,

⁶⁷⁴ Arıcı, (2001), 27.

⁶⁷⁵ Arıcı, (2001), 27.

⁶⁷⁶ Arıcı, (2001), 28.

⁶⁷⁷ <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=7915#> adresinden 11 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır. ; Şener, (2015), 177-180.

mahkemece yazılı şekilde temsilcinin yetki sınırlarını aşarak dava dışı üçüncü kişilere keşide ettiği çeklerden bir kısmının davacı şirketçe ödenmiş olmasının dava konusu çeklerin düzenlenmesi yönünde vekile icazet verilmesi niteliğinde görülerek davanın reddinde isabet görülmemiştir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü :

Dava, davacı şirket temsilcisinin yetkisini aşarak keşide ve ciro ettiği 5 adet çekler ile borçlu olmadığının tespiti istemine ilişkindir.

Yerel mahkemenin davanın reddine ilişkin ilk kararı Özel Dairece yukarıdaki gerekçelerle bozulmuştur.

Mahkeme, davacı şirketin yetkisiz temsilcisinin görev yaptığı süre içinde 250 adet çek keşide ettiğini; bu çeklerden 195 adetinin davacı şirket tarafından benimsendiği, diğer bir anlatımla onam verildiği; bu haliyle davacının yetki aşımı ve yetkisiz temsilcinin keşide ettiği çeklerin geçersizliğini ileri sürmesinin M.K. 2.maddesi ile bağdaşmayacağını öne sürerek önceki kararında direnmiştir.

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, mahkeme kararında açıklanan gerektirici nedenlere ve özellikle çekleri keşide ve ciro eden N.'ın B.K. 449. maddesinde düzenlenen ticari mümessil hükmünde bulunup; aynı yasanın 450. maddesi gereğince ticari mümessilin, iyi niyet sahibi üçüncü şahıslara karşı şirket hesabına kambiyo taahhüdünde bulunmak ve şirket hesabına şirketin gayesine dahil bütün tasarrufları yapma yetkisi bulunmasına, vekaletnamedeki kısıtlamanın ticaret sicilinde kayıt ve ilan edilmemiş olmasına göre, usul ve yasaya uygun bulunan direnme kararının onanması gerekir...

denmiştir.

Söz konusu karar içeriğinde her ne kadar temsilcinin miktar bakımından yetkisini aşarak çek keşide ettiğinden bahsedilmişse de kararın sonunda temsilcinin ticari mümessil olması ve vekâletnamesindeki miktar sınırının ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmemesi nedeniyle keşide edilen çeklerin tamamından temsil olunan şirketin sorumlu tutulacağı yönünde değerlendirme yapılmıştır.

Bu karar kanaatimize göre farklı sebeplerle eleştiriye açıktır. Her şeyden önce karara konu olayda temsilcinin ticari temsilci mi yoksa kendisine özel olarak kambiyo senedi düzenleme yetkisi verilmiş ticari vekil mi olduğu açıkça anlaşılamamaktadır⁶⁷⁸. Bununla birlikte Yargıtay HGK tarafından uyuşmazlığa konu olayda şirket adına çek keşide eden temsilci, ticari temsilci olarak kabul edilmiş, ancak buna rağmen; sanki ticari temsilcinin tescil ve ilan edilmek kaydıyla yetkisine miktar bakımından bir sınırlandırılma

⁶⁷⁸ Şener, (2015), 180.

getirilmesi mümkünmüş gibi kanuna aykırı şekilde yorum yapılarak sonuca varılmıştır⁶⁷⁹. Oysa bir kere temsilcinin ticari temsilci olduğu kabul edildikten sonra tescil ve ilan edilmiş olsa dahi onun yetkisine miktar bakımından getirilen bir sınırlandırmanın üçüncü kişiler nezdinde hüküm ifade etmeyeceği açıktır⁶⁸⁰. Bu sebeple kararın gerekçesine katılmamız mümkün değildir.

Kararın gerekçesine katılmamakla birlikte; kararda yer verilen ve Özel Daire bozma sebepleri olarak gösterilen : “...Davaya konu çeklerdeki keşideci ve ciro imzasının davacı şirketin 75.000.000 TL'na kadar çek keşide etme yetkisi verilen N.'a ait olduğu çekişmesiz olup, bu durumda davacı şirketin her çek yaprağı için 75.000.000 TL'nın üstünde kalan miktar yönünde borçlu olmadığına tespitine karar verilmesi gerekirken, mahkemece yazılı şekilde temsilcinin yetki sınırlarını aşarak dava dışı üçüncü kişilere keşide ettiği çeklerden bir kısmının davacı şirketçe ödenmiş olmasının dava konusu çeklerin düzenlenmesi yönünde vekile icazet verilmesi niteliğinde görülerek davanın reddinde isabet görülmemiştir...)...” şeklindeki değerlendirmelerden; Özel Daire tarafından temsil olunan şirketin yetki verdiği miktarla, yetkisini aşan temsilcinin ise aştığı miktar bakımından sorumlu tutulması gerektiği yönündeki görüşün benimsendiği yorumu yapılabilir düşüncesindeyiz.

4.4. Bazı İspat Sorunları ve Def'iler

Kambiyo senetlerinde yetkisizliğin veya yetki aşımının kim tarafından kime karşı ve nasıl ileri sürüleceği hususu, def'iler ve ispat kurallarıyla yakından ilgilidir ve burada her bir ihtimal kendi içinde özellik arz etmekte olup ortaya çıkan sorunlara getirilen çözümler de tartışmalıdır⁶⁸¹.

Belirttiğimiz nedenlerle; bu başlık altında öncelikle konuyla yakından ilgili olmasına binaen kısaca kambiyo senetlerinde def'iler⁶⁸² ve yetkisizlik def'i konusuna

⁶⁷⁹ Şener, (2015), 180.

⁶⁸⁰ Şener, (2015), 180.

⁶⁸¹ Tekinalp, (1976), 46.

⁶⁸² “Türk Ticaret Kanunu def'ileri (Einreden) 659, 687 ve 825. Maddelerinde düzenlemiştir. Ancak Kanunumuz def'i kavramını teknik anlamda kullanmamıştır. Daha önceki paragraflarda bahsettiğimiz gibi Medeni Hukuk doktrininde def'i “davalının borçlu bulunduğu edimi hususi bir sebebe dayanarak yerine getirmekten kaçınmaya müsaade eden bir haktır.” Def'i başkasına ait olan bir hakkı ortadan kaldırmaz, sadece o hakkın kullanılmasına mani olur. Bu hakka sahip olan borçlu, alacaklı tarafından edimin yerine getirilmesi talep edildiğinde, bunu reddetme, bundan sürekli veya geçici olarak kaçınma hakkını elde eder. Medeni Hukuk doktrininde bu tür def'i hakkına “dar anlamda def'i” denmektedir. Def'iy (Einreden) karşılık

değindikten sonra yetkisizliğin veya yetki aşımının kim tarafından ve kime karşı ne tür bir def'i olarak ileri sürülebileceği ve nasıl ispat edileceği hususuna yer vereceğiz.

Kanunen emre yazılı senetlerden olan kambiyo senetlerinde borçlu; ancak senet metninden anlaşılan veya senetteki beyanın hükümsüzlüğünden kaynaklanan ya da şahsen sahip olduğu def'ileri ileri sürme imkânına sahiptir⁶⁸³.

Kanunda kambiyo senetleri için öngörülen zorunlu şekil şartlarının bulunmaması, zamanaşımı, ciro zincirinde kopukluk, vadenin gelmemiş olması gibi sebepler senet metninden anlaşılan mutlak def'iler olup herkese karşı ileri sürülebilir⁶⁸⁴.

Senetteki beyanın hükümsüzlüğünden kaynaklanan def'ilerde ise; senet metninden anlaşılmayan, ancak senetle borç altına giren kişinin taahhüdünün geçersizliğine yol açan durumlar söz konusudur⁶⁸⁵. Bu def'iler; senet metninden anlaşılamadıkları için kural olarak yalnızca belli bir borçlu tarafından belli bir senet alacaklısına karşı ileri sürülebilip nispi etkilidir, ancak ehliyetsizlik, yetkisiz temsil, sahte imza gibi hallerde mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürülebilirler⁶⁸⁶.

Konuyla ilgili kanuni düzenlemede “*senedin geçersizliğine ilişkin*” ifadesine yer verilmişse de burada senedin hükümsüzlüğü söz konusu değildir ve yalnızca senetteki beyanın hükümsüzlüğünden bahsedilebilir⁶⁸⁷. Öyle ki; senet metninde ehliyetsizlik, yetkisiz temsil, sahte imza gibi hallerin bulunması, senedi hükümsüz kılmaz, ancak borçlunun iradesinin yokluğu nedeniyle beyanın hükümsüzlüğüne yol açar ve bu nedenle tedavüle çıkarılmış senet üçüncü kişilerin eline geçse dahi senetteki beyanın

Medeni Hukuk doktrininde itiraz (Einwendung) davalının “davacının hakkını ortadan kaldıran vakıalar ileri sürmesidir.” Bu olaylar, hakkın doğumuna mani olan veya hakkı sona erdiren olaylar. Hakkın doğumuna mani olan vakıalara, medeni hakları kullanma ehliyetinin yokluğu, şeklin sıhhat şartı olduğu bir akitte bu şeklin yerine getirilmemiş olması örnek verilebilir. Hakkı sona erdiren vakıalar ise; ibra, ifa imkansızlığı gibi vakıalardır. İtiraz dermeyeran etmek bir vakıa ileri sürmektir. Def'i dermeyeran etmek ise bir irade beyanı ile bir hakkı kullanmaktır. Medeni hukuk'ta “geniş anlamda def'i” hakkı, itirazı da içine alan bir haktır. Türk Ticaret Kanunu'nda Poliçede def'ileri düzenleyen 687. maddede, emre yazılı senetlerde def'ileri düzenleyen 825. maddede ve hamile yazılı senetlerde def'ileri düzenleyen 659. Maddede kullanılan “def'i” sözcüğü aslında itirazları da kapsar mahiyettedir, çünkü medeni hakları kullanma ehliyetinin yokluğu, kambiyo senetleri için Kanun'un öngördüğü şekil şartlarının yokluğu, senedin maddi veya psikolojik cebir kullanılarak imzalatılması, sahtekarlık, yetkisiz temsil hakkın doğumuna mani olan vakıalardır ve bunlar itiraz kapsamına girer.” Yılmaz, (2017), 136-138.

⁶⁸³ Yılmaz, (2017), 135-136.

⁶⁸⁴ Öztan, (2018), 45-46.

⁶⁸⁵ Sönmez, N. S. (2019). **Kambiyo Senetlerinde Şahsi Def'iler**. (Birinci Baskı). İstanbul : On İki Levha Yayıncılık, 33-35.

⁶⁸⁶ Öztan, (2018), 46-47.

⁶⁸⁷ Yılmaz, (2017), 200.

hükümsüzlüğüne ilişkin def'i iyi niyet kötü niyet ayrımı yapılmaksızın herkese karşı ileri sürülebilir⁶⁸⁸.

Şahsi def'iler ise; kambiyo senedindeki borç taahhüdünü etkilemeyip borçlunun yalnızca belli bir alacaklı ile arasındaki hukuki ilişkiden kaynaklanan ve kural olarak sadece ilgisine karşı ileri sürülebilen def'ilerdir⁶⁸⁹. Bu def'ilerin sadece ilgisine karşı ileri sürülebileceği kuralının, senedin kanuni halefiyet yoluyla devralınması veya hamilin senedi iktisap ederken bile bile borçlu zararına hareket⁶⁹⁰ etmesi gibi durumlarda ortaya çıkan istisnaları vardır⁶⁹¹.

Kanunen emre yazılı kambiyo senetlerinde ileri sürülebilecek def'ilerden ve temsil yetkisinin bulunmamasının senetteki beyanın hükümsüzlüğüne yol açan mutlak bir def'i olduğundan kısaca bahsettikten sonra, aşağıdaki çeşitli ihtimallerde yetkisizliğin ne şekilde ve kim tarafından ileri sürülebileceği ile ispatı hususları üzerinde duracağız.

4.4.1. Temsil Olunanın Temsil Yetkisinin Bulunmadığını İleri Sürmesi

Bu ihtimalde; yetkisiz temsilci, kambiyo senedini temsil olunan adına yetkisi varmış gibi imzalamakta, ancak lehtar veya senedi sonradan iktisap eden hamil tarafından kambiyo senedinin ödenmesi temsil olunandan istenmekte, bu sebeple de temsil olunan

⁶⁸⁸ Yılmaz, (2017), 201-202.

⁶⁸⁹ Öztan, (2018), 47.

⁶⁹⁰ “Yargıtay’ın bile bile borçlu zararına hareket kavramı konusundaki kararlarından bir yeknesaklık yoktur. Yargıtay bir Hukuk Genel Kurulu kararında, “Poliçeyi edinen hem borçlunun, poliçeyi devredene karşı ileri sürebileceği itirazın varlığını hem de devreden poliçe üzerinde bir itirazı önleyecek bir tasarruf yapmağa yetkili olmadığını biliyor idiye, o zaman, borçlunun zararına hareket etmiş olur.” demiştir. Buna göre hamilin, borçlunun önceki hamile karşı bir def'i ileri sürebilmesi için, hamilin def'inin varlığını bilmesi ve aynı zamanda da devir halinde, bu def'iyi bertaraf edecek imkanının bulunmadığını bilmesi, borçlunun bile bile zararına hareket etmesi bakımından şarttır. Bu karar, İsviçre doktrini ve Federal Mahkeme kararları ile aynı yönde bile bile borçlu zararına hareket nitelendirmesi yapmaktadır. Buna karşılık, Yargıtay bir başka kararında “ Davacıyla senet lehdarı arasındaki ilişkiyi bilmesi yeterli olmayıp sırf borçluyu ızzar etmek maksadıyla hareket etmiş başka bir deyişle bu amaçla senet lehdarıyla gizli anlaşma içerisine girmiş olması da gerekir.” demiştir. Yargıtay’ın eski tarihli bu kararda önceki doktrinden etkilenecek zarar verme kastının hile anlaşması olarak anladığı ve bunun varlığını şart olarak aradığı görülmektedir. Son zamanlardaki Yargıtay kararlarında da, bile bile borçlu zararına hareket kavramının, hamilin iyiniyetli olup olmaması esasına dayandırıldığı görülmektedir. Örneğin bir kararında, hamilin bonoyu iktisap ederken bile bile borçlu zararına hareket edip etmediğinin tespiti lazım gelen ihtilafta uyumsuzluğun, davalı-alacaklının iyiniyetli hamil olup olmadığı noktasında toplandığından bahsetmiştir. Yine bir başka kararında uyumsuzluğun eldeki davada, hamilin senedi iktisap ederken bile bile keşidecinin zararına hareket ettiği, başka bir anlatımla kötüniyetli hamil olup olmadığı noktasında toplanmaktadır demektir. Bu yakın tarihli iki kararda senede hamil olan kişinin, senedi devralırken kötü niyetli olmasının bile bile borçlu zararına hareket açısından gerekli ve yeterli olduğunun Yargıtay tarafından benimsendiği anlaşılmaktadır...” Adıgüzel, B. (2018). Yargıtay Kararları Işığında Kambiyo Senetlerinde Bile Bile Borçlu Zararına Hareket. Web: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/594346> adresinden 11 Temmuz 2019’da alınmıştır.

⁶⁹¹ Öztan, (2018), 48.

temsil yetkisinin yokluğunu ileri sürerek sorumluluktan kurtulmak istemektedir⁶⁹². Böyle bir halin varlığında; kambiyo senedi ile borç altına girme iradesi olmadığını ve yetkisizliği ispat yükü temsil olunanda; risk ise hamil üzerindedir, çünkü hamilin görünüşe göre bir başkasının temsilcisi gibi davranan kişinin gerçekte temsil olunan adına kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisinin olup olmadığını ve temsil yetkisinin kapsamını incelemesi gerekir⁶⁹³.

Temsil olunan; yetkisizliği, senetteki beyanın hükümsüzlüğünden kaynaklanan bir mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürebilir⁶⁹⁴. Burada bazı istisnalar dışında hamil; görünüşe güven ilkesinden faydalanamaz, ancak temsil olunanın yetkisiz temsilcinin kendi adına kambiyo taahhütleri düzenlemesine sessiz kalarak yetkisiz temsile tahammül göstermesi ve görünüşe güven ilkesi gereği üçüncü kişiler nezdinde bu yönde bir izlenim uyandırması halinde kambiyo taahhüdü dolayısıyla sorumluluk temsil olunana ait olur⁶⁹⁵. Temsil olunanın görünüşe güven yarattığı hallerde ispat yükü yer değiştirerek görünüşe güven yaratıldığı iddiasında bulunan hamile geçer⁶⁹⁶.

Konuyla ilgili Yargıtay HGK'nin 19.10.2011 tarih ve E. 2011/12-549, K. 2011/644 sayılı kararında⁶⁹⁷ da özetle :

...Hemen belirtilmelidir ki, dava konusu takibe konu çeki ve bunun gibi başka davalara da konu olan çekleri davacı şirket temsilcisi İ.Ç.'ın verdiği sözlü yetkiye dayanarak babası M.Ç.'ın imzaladığı hususu taraflar arasında çekişmeli değildir. Böylece, imzanın kimin tarafından atıldığı uyuşmazlık konusu olmadığına göre, imza incelemesinin yapılmasına gerek olup olmadığı Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında öncelikle tartışılmış; açıklanan olgu ve kabuller karşısında imza incelemesi yapılmasına gerek bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiştir.

İşin esasının tartışılmasında ise; imza incelemesine gerek olmamakla birlikte yetkisiz kişinin imzasının şirketi bağlamayacağı, bozma ilamından imza incelemesine ilişkin bölüm çıkarılarak, bu gerekçeyle direnme kararının bozulması gerektiği görüşü ileri sürülmüşse de çoğunlukça bu görüş aşağıdaki gerekçelerle benimsenmemiştir.

Önemle vurgulanmalıdır ki, Kanunda ticari mümessilin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı kambiyo taahhütlerinde bulunacağından söz edilmesinin nedeni, ticari senetlerin niteliklerinden doğmaktadır. Ticari senetlerin ticari işletme ile olan ilgisi iyi niyetli üçüncü kişilerce kolaylıkla anlaşılamayacağından ticari mümessilin

⁶⁹² Tekinalp, (1976), 46.

⁶⁹³ Tekinalp,(1976), 46-47.

⁶⁹⁴ Yılmaz, (2017), 201-202.

⁶⁹⁵ Kendigelen, (2019), 133-134.

⁶⁹⁶ Tekinalp, (1976), 47.

⁶⁹⁷ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 19 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

imzaladığı senetlerin iyi niyetli üçüncü kişiler bakımından işletmeyi bağlayacağı öngörülmüştür. 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 449. maddesinin 2. fıkrası gereğince ticari işletme adına senet düzenleyen ticari mümessilin ticaret siciline tescil edilmemiş olması ticarethane sahibinin sorumluluğunu etkilemeyeceğinden çeki şirket adına imzalayan M.Ç.'ın ticari mümessil olarak ticaret siciline tescil ettirilip ettirilmediği hususunun araştırılması da gerekmemektedir.

Çek, bir tediye vasıtası olmakla beraber, hukukumuzda kambiyo senetleri arasında sayılmaktadır. Gerek Konya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2009/31 Esas sayılı ceza dosyasında, davacı şirket yetkilisinin ve çeki imzalayan babasının savunmalarından gerek mahkemece direnme hükmüne dayanak alınan ve derecattan geçerek kesinleşen Konya 2. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2008/493 E. 2010/135 K sayılı dosya muhteviyatından dava konusu çeki imzalayan M.Ç.'ın şirketin işlerini idare ve müessesenin imzasını kullanarak kambiyo taahhüdünde bulunmayı da içerecek şekilde bilvekele imza vazetmek üzere kendisine mezuniyet verilen ticari mümessil olduğunun anlaşılmış olmasına göre, imzası ile davacı şirketin sorumlu tutulması gerektiğine duraksama bulunmamaktadır. Kaldı ki, vekaletin şümulunu düzenleyen 88 sayılı Borçlar Kanunu'nun 388. Maddesi hükmü amir hüküm olmayıp, her zaman için aksi belirli koşulların varlığı ile uygulanabilir; bu hüküm daha çok temsil edilen ile işlem yapan arasındaki ilişkide söz konusu olur ve örneğin kambiyo senedi şirket adına yetkili olmayan kişi tarafından düzenlendiğinde, şirket yetkilisinin bu işlemi kabul etmesi halinde 388. maddedeki koşullar artık aranmaz; bu şekilde işlem yapılıp, şirket yetkilisi tarafından buna ses çıkarılmamış, daha önce de bu tür işlemler yapılagelmiş ve teamül halini almışsa burada da zımni kabulün varlığı söz konusu olur ki, bu durumda da adına işlem yapılan şirketin sorumluluğunun kabulü gerekir.

Sonuç itibariyle; yukarıda açıklanan hukuksal dayanaklar yanında, somut olayda, şirket yetkilisinin babasının daha önce de şirket adına kambiyo senedi tanzim ettiği, bunu yetkili bulunan oğlunun sözlü yetkilendirmesi ile yaptığı, bu yetkinin verildiği hususunda da şirket yetkilisinin kabulünün bulunduğu hususlarının diğer dava dosyaları ve kesinleşen karar kapsamı ile sabit olduğu, eldeki davaya konu çekin de bu şekilde düzenlendiği, artık taraflar arasında teamül haline gelen bu uygulamanın üçüncü kişiler karşısında şirketi bağlayacağı, bu nedenle davacı borçlu şirketin davasının reddine ilişkin mahkeme kararının usul ve yasaya uygun olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenlerle, direnme kararı onanmalıdır...

denmiş ve şirket yetkilisi oğul ile şirket adına kambiyo taahhüdünde bulunmak da dâhil olmak üzere kendisine zımni yetki verilen babanın üçüncü kişiler nezdinde yaratılan ve teamül haline gelen görünüm sebebiyle yaptıkları işlemlerden sorumlu olacakları ve ticari temsilci sıfatıyla babanın imzaladığı çekler nedeniyle temsil olunan şirketin borç altına gireceği kabul edilmiştir.

Yine benzer bir olayda Yargıtay 11. HD'nin 18.10.2016 tarih ve E. 2016/729, K. 2016/8239 sayılı kararında⁶⁹⁸ özetle :

“... Dava, bonodan kaynaklanan alacak istemine ilişkin olup, mahkemece yukarıda yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmiştir. Ancak Dairemiz bozma ilamından sonra yapılan tahkikat neticesinde dosyaya aktarılan bilgi ve belgeler uyarınca, davalı şirketin iki yetkilinin imzası ile kambiyo senedi tanzim etme yetkisi bulunduğu halde, davalı şirket temsilcisinin tek imza ile borçlandırııcı işlemlerde bulunduğu, davalı şirketin ve diğer temsil yetkisine ait ortağın bu duruma rıza gösterip icazet verdiği ve bunun mutad bir uygulamaya dönüştüğü anlaşılmış ve ceza mahkemesince de bu konuda maddi olay tespiti yapılmış olup mahkemece davanın kabulü gerekirken, yapılan tahkikat sonuçlarına aykırı olacak biçimde davalı şirket kayıtları üzerindeki sınırlı incelemeye dayanarak davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir...” denmiş ve burada da iki şirket yetkilisi yerine yalnızca bir yetkilinin imzası ile şirketi bağlayan şekilde kambiyo taahhüdünde bulunulmasının mutad hale geldiği ve üçüncü kişiler nezdinde bu yönde bir hukuki görünüş yaratıldığı gerekçesiyle yalnızca bir şirket yetkilisinin imzası ile düzenlenen kambiyo senetlerinden ötürü temsil olunan şirketin sorumlu tutulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bazı hallerde temsilcinin belli zamanda var olan yetkisi daha sonra sona erebileceğinden, burada temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunduğu anda yetkili olup olmadığı önem arz eder ve vadenin temsil yetkisi sona erdikten sonra gelmesi kambiyo taahhüdünün geçerliliğini etkilemez⁶⁹⁹. Ancak ileri tarihli çekler⁷⁰⁰ bakımından bu konuda zorluklar yaşanabilir ki; çekin düzenleme (keşide) tarihinin gerçek tarih olmadığı ve bu sebeple çek düzenlediği tarihte temsilcinin yetkili olduğu ispat edilmelidir⁷⁰¹. Daha önce bahsettiğimiz gerçek kişileri temsilen çek düzenlenemeyeceği kuralı dışında temsilci

⁶⁹⁸ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 19 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

⁶⁹⁹ Acar, (2006), 34.

⁷⁰⁰ “ Çek, ülkemizde yoğun olarak kullanılan bir kambiyo senedir. Uygulamada çekler çoğunlukla ileri tarihli (vadeli) düzenlenmektedir. Buradaki amaç çekin üzerindeki düzenleme tarihine kadar çekin tahsilini engellemektir. Bu açıdan çekler çoğu zaman ödeme aracı olarak değil, kredi aracı olarak kullanılmaktadır. 5941 sayılı Çek Kanunu’na da çeklerin düzenleme tarihinden önce ödenmesini engelleyen hükümler konulmuştur. Bu noktada 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 5941 sayılı Çek Kanunu arasında uyumsuzluk ortaya çıkmıştır. 6102 sayılı TTK çekte vade esasını kabul etmemiştir. Söz konusu Kanunun çeke ilişkin hükümleri vadeyi dikkate almadan düzenlenmiştir. 5941 sayılı Çek Kanunu ise vadeli çeke olanak sağlamıştır...” Yıldırım, A. H. (2017). “Türk Hukuku’nda Vadeli Çek (İleri Keşide Tarihli Çek ve Bunun Doğurduğu Sonuçlara İlişkin Bazı Tespitler.” **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 21(4), 91.

⁷⁰¹ Acar, (2006), 34.

aracılığıyla düzenlenebilecek çeklerde düzenleme tarihi temsil yetkisinin olup olmadığının tespiti bakımında büyük önem taşımaktadır⁷⁰². Burada düzenleme tarihi temsilcinin yetkili olduğu zamana denk düşüyorsa çek temsil edileni bağlar, aksi halde düzenlenen çekten dolayı yetkisiz temsilci sorumlu tutulur⁷⁰³.

Konuyla ilgili bir uyuşmazlıkta; borçlu şirket, aleyhinde kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla yapılan icra takibi üzerine; çekler üzerinde tek imza bulunduğunu, ancak temsilcilerinin müşterek imza yetkisini haiz olduğunu belirtmiş ve icra takibine karşı itirazda bulunarak takibin iptalini istemiş, alacaklı şirket ise; çeklerin ileri tarihli olarak düzenlendiğini ve gerçek düzenleme tarihi itibarıyla borçlu şirket yetkililerinin tek imza ile şirketi borç altına sokabilecek işlemler yapabileceğini ve kambiyo senedi düzenleyebileceğini ileri sürmüş, tarafların bu yöndeki iddia ve savunmaları doğrultusunda Mahkeme tarafından çeklerde tek imza bulunması nedeniyle takibin iptaline karar verilmiş, kararın temyiz edilmesi üzerine ise; Yargıtay tarafından aşağıda ilgili kısmına yer verdiğimiz gerekçe doğrultusunda karar bozulmuş ve ileri keşide tarihli çeklerde gerçek düzenleme tarihinin ispatı halinde temsil yetkisinin bulunup bulunmadığının bu tarih esas alınarak tespit edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yargıtay HGK'nin 16.04.2014 tarih ve E. 2013/12-1285, K. 2014/531 sayılı söz konusu kararında⁷⁰⁴:

...Davacı-borçlu vekili, Konya 2. İcra Müdürlüğü'nün 2009/8409 esas sayılı dosyası üzerinden müvekkili şirket aleyhine icra takibi yapıldığını, takibe konu çek asıllarında tek imza olduğunu, müvekkil şirket temsilcilerinin yapacakları işlemlerde tek imza ile yetkili olmadıkları, müşterek imza ile yetkili olduklarını, ayrıca takibe dayanak çeklerin altındaki imzaların şirket yetkililerine ait olmadığını belirterek, takibin iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı-alacaklı vekili, çeklerin müvekkili şirkete 23.10.2008 teslim tarihi itibarıyla borçlu şirketin yetkili temsilcilerinin münferiden imzaya yetkili olduklarını, 31.12.2008 tarihinden sonra müşterek imzaya geçildiğini belirterek, davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, keşide tarihi itibarıyla borçlu şirketin iki imza ile borç altına gireceği, oysa takip konusu çeklerde tek imza olduğu ve 18.7.2009 tarihli çekte ibraz şerhi olmadığı gerekçesiyle takibin iptaline karar verilmiştir.

Davacı-borçlu vekilinin temyizi üzerine, Özel Daire'ce yukarıdaki başlık bölümünde yazılı gerekçeyle bozulmuştur.

⁷⁰² Ayli, Yardımcıoğlu, (2015), 3217-3218.

⁷⁰³ Ayli, Yardımcıoğlu, (2015), 3217-3218.

⁷⁰⁴ <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden 19 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

Yerel Mahkemece, önceki kararda direnilmiş; hükmü davacı- borçlu vekili, temyiz etmiştir.

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; takip konusu çeklerdeki keşideci imzasının yetkili kişiye ait olup olmadığının tespitinde, keşide tarihinin mi yoksa vadeli olarak verilen çeklerde teslim tarihi olan 23.10.2008 tarihinin mi gözetilmesi gerektiği, noktasında toplanmaktadır.

Bu kapsamda, mülga 6762 satılı TTK'nun 707. maddesi; Çek, görüldüğünde ödenir. Buna aykırı herhangi bir kayıt yazılmamış hükmündedir.

Keşide günü olarak gösterilen günden önce ödenmek için ibraz olunan bir çek ibraz günü ödenir.

Hükmünü içermektedir. (Ayrıca bkz. 6102 sayılı TTK m. 795).

Anılan madde hükmüne göre, çekte gerçek keşide tarihine göre ileri bir tarihin atılabileceği, ancak bu halde de, çekin ibraz tarihinde ödenmesi gerektiği benimsenmiştir. Bu tür çeklere öğretide postdate, ileri ihdas tarihli, önceki tarihli, ileri tarihli, vadeli çek olarak adlandırılan bu şekil, uygulamayla da benimsenmiştir. (Poroy/Tekinalp, Kıymetli Evrak Hukuk, 13. Baskı, İstanbul 1998, s. 263 ve dipnot 24, 25; Gönen Eriş, Uygulamalı Çek Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2004, s. 211 vd; Talih Uyar/Alper Uyar/Cüneyt Uyar, İcra Hukukunda Kambiyo Senetleri, 4. Baskı, Ankara 2013, s. 63; Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya, Kıymetli Evrak Hukuku, 7. Bası, İstanbul 2013, s. 260).

Somut olaya gelince :

Konya 2. İcra Müdürlüğü'nün 2009/8409 esas sayılı dosyasında, davalı- alacaklı L...Kimya San. Tic. A.S. vekili tarafından 21.08.2009 (harç: 27.08.2009) tarihinde davacı-borçlu S...Rulman Otomotiv Gıda San.Ltd. Sti. hakkında başlatılan kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla icra takibinde; 383.120,00 TL asıl alacak ve 4.637,31 TL işlemiş faiz olmak üzere toplam 387.757,31 TL alacağın (İzmir 8. İcra Müdürlüğü'nün 200/10134 esas sayılı ile tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla) tahsili istenilmiştir. Borcun sebebi olarak 4.7.2009 49.530,00-YTL; 18.7.2009 35.000,00-YTL; 11.7.2009 50.000,00-YTL; 25.7.2009 50.000,00-YTL; 1.8.2009 50.000,00-YTL; 15.8.2009 49.530,00-YTL; 22.8.2009 49.530,00-YTL, sekiz adet çek gösterildiği, takibe konu yapılan çeklerin ileri tarihli olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Takip dayanağı çeklerle ilgili olarak düzenlenen 23.10.2008 tarihli tahsilat makbuzunda, takip konusu tüm çeklere atıf yapılarak, anılan makbuzun 23.10.2008 tarihinde borçlu tarafından alacaklı L... Kimya A.S.'ye teslim edildiği görülmektedir.

Yargılama aşamasında 23.10.2008 tarihli tahsilat makbuzunun inkar edilmediği gözetilerek, keşideci şirketi temsil yetkisinin bu tarihe göre belirlenmesi gerekir.

Takip konusu çeklerdeki imzaların, (bankaya ibraz edilmediği saptanan 18.7.2009 tarihli çek dışındaki) 23.10.2008 tarihindeki davacı-borçlu şirket yetkililerine ait olup olmadıklarının yöntemince araştırılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hatalı değerlendirme ve eksik inceleme ile sonuca gidilmesi isabetsizdir. Hal böyle olunca; yerel mahkemece, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi, usul ve yasaya aykırıdır...

denmiş ve yukarıda da bahsettiğimiz üzere, ileri tarihli olarak düzenlendiği anlaşılan çeklerde temsil yetkisinin bulunup bulunmadığının, çeklerin gerçekte düzenlendiği anlaşılan 23.10.2008 tarihi esas alınarak tespit edilmesi gerektiği sonucuna

varılmıştır.

4.4.2. Temsil Olunanın Temsil Yetkisinin Aşıldığını İleri Sürmesi

Bu ihtimalde; kural olarak yetkili bir temsilci vardır, ancak konu, miktar, zaman veya yer bakımından yetki aşılmıştır ve temsil olunan tarafından da bu husus ileri sürülmektedir.

Ticari vekil, TBK m. 551/2 gereği açıkça yetkilendirilmediği sürece işletme adına kambiyo taahhüdünde bulunamaz. Bu anlamda çalışmamızda daha önce yer verdiğimiz Yargıtay 12. HD'nin 07.11.2017 tarih ve E. 2016/21246, K. 2017/13752 sayılı kararında da bahsedildiği üzere; örneğin bazen ticari vekillere sadece bono düzenleme yetkisi verilmişken açıkça çek düzenleme yetkisi verilmemiş olabilir, işte bu durumlarda temsil olunan bono düzenleme konusunda yetki verdiği ticari vekilin çek keşide etme hususunda yetkili olmadığını ve bu sebeple yetkisini aştığını senetteki beyanın hükümsüzlüğünden kaynaklanan bir mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürebilir. Aynı şekilde ticari vekil, belli bir süre ile sınırlı olarak temsilci tayin edilmiş veya temsilcilik görevinden azledilmiş olabilir. Bu tür durumlarda da temsilcinin zaman bakımından yetkisini aştığı ileri sürülebilir.

Ticari temsilcinin ise; kural olarak kambiyo taahhüdünde bulunmak da dâhil olmak üzere işletme amacına giren⁷⁰⁵ tüm olağan ve olağanüstü işlemleri yapmaya yetkili olduğu ve bu yetkilerinin ancak ticaret siciline tescil edilmek kaydıyla ve kanunda gösterilen şube işleri veya birlikte temsil suretiyle sınırlandırılabilceği, ayrıca bu sınırlandırmaların tescil ve ilan edilmedikçe üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç doğurmayacağı dikkate alındığında; yetkisine şube işleri veya birlikte temsil suretiyle sınırlandırma getirilip tescil ve ilan edilmiş ticari temsilcinin, yetkilendirildiği şube (yer) dışında veya tek imza ile işletme sahibi adına düzenlediği kambiyo senetleri sebebiyle de temsil olunan işletme sahibinin temsilcinin yetkisini aştığını mutlak def'i olarak ileri sürme hakkı vardır.

Daha önce de ifade ettiğimiz üzere; ticaret şirketlerinin yetkili organları, adi ortaklıklarda ise başka türlü belirleme yapılmamışsa kural olarak tüm ortaklar kambiyo taahhüdünde bulunmaya yetkilidirler. Burada dikkat edilecek husus, 6102 sayılı TTK'nin

⁷⁰⁵ Ticari temsilcilerin işletme konusu dışında yaptığı işlemlerle ilgili bkz. s. 122.

ultra vires ilkesini kaldıran 125/2 maddesi ve bu düzenleme ile bağlantılı TTK m. 371/2 hükmüdür. Yeni düzenlemelere göre; işletme konusu dışında kalsa da ilgili temsilciler kambyo taahhüdünde bulunabilecekler, ancak bu durumda kendisi ile işlem yapılan üçüncü kişinin kambyo taahhüdü imzalanmasına dayanak oluşturan işlemin şirket konusu dışında bulunduğunu bildiği veya halin gereğinden bilebilecek durumda olduğunun ispat edilmesi halinde temsil olunanın yapılan işlemle bağlı olmayacağı anlaşılmaktadır⁷⁰⁶. Konunun ispatı bakımından ise : “*Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.*” diyen TTK m. 371/2 hükmünün son cümlesi de dikkate alınarak temsil olunanın tek başına şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olmasına dayanamayacağı açıktır.

TTK’deki ultra vires kuralını kaldıran genel düzenlemeler bu şekilde olmakla birlikte; 11.09.2014 tarihli RG’de yayınlan 6552 sayılı Torba Kanun’un 131. maddesi ile TTK’nin 371. maddesine 7. fıkra olarak eklenen ve genel düzenlemelerden ayrılan hükmün; öğretide kapsamına hangi tacir yardımcılarının gireceği ve kimlerin girmeyeceği tartışmalarına sebep olduğu⁷⁰⁷, bunun yanında anonim ve limited şirketler bakımından kanunda tacir yardımcılarının temsil yetkisine getirilen istisnai düzenlemelere ek olarak temsil yetkisine miktar ve konu bakımından da sınırlamalar getirilmesinin önünü açtığı⁷⁰⁸ dikkate alındığında aynı tartışmalara temsilci aracılığıyla bulunulan kambyo taahhütleri ile ilgili de sebep olacağı açıktır.

Buna göre; TTK m. 371/7 doğrultusunda atanan ve yetkileri sınırlanıp ticaret sicil gazetesinde tescil ve ilan edilen bir tacir yardımcısının, yetkisini aşarak kambyo taahhüdünde bulunması halinde, temsil olunan anonim veya limited şirketin, yetki aşımını tek başına ticaret sicili gazetesindeki kayıtlara dayanarak ileri sürmesinin mümkün olduğu söylenebilecekken, özellikle bu çerçevede yetkileri konu ve miktar bakımından sınırlı ticari temsilcinin atanıp atanamayacağı da tartışmalı olduğundan aynı şeyi ticari temsilciler bakımından söylemek zordur ve bu hususun farklı sorunlara sebep olabileceği ortadadır. Konuyla ilgili henüz bir mahkeme kararına rastlayamamak da örneğin bir anonim şirketin yetkilerini belli bir miktara kadar sınırladığı ticari temsilcinin yetkisini aşarak kambyo senedi düzenlemesi halinde; bu durum TBK m. 549/4 gereği tescil edilmiş olsa dahi iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecek bir husus olarak mı yoksa

⁷⁰⁶ Aydın, (2014), 154.

⁷⁰⁷ Konuyla ilgili tartışmalar için bkz. s. 123-124.

⁷⁰⁸ Özdamar, (2014) , 137.

TTK m. 371/7 çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bir konu olarak mı karşımıza çıkacak belli değildir. Bir yandan ticari temsilcilerin TTK m. 371/7 çerçevesinde atanamayacağı ve bu nedenle iyiniyetli kişilere karşı söz konusu yetki sınırlamasının TBK m. 549/4 gereği tescil edilmiş olsa dahi ileri sürülemeyeceği söylenebilecekken diğer yandan ticari temsilcinin TTK m. 371/7 gereği atanabileceği ve ayrıca bu düzenlemenin TBK hükümlerine göre özel hüküm niteliği taşıdığı dikkate alınarak tescil ve ilan edilmiş sınırlamaların iyiniyetli üçüncü kişilere karşı da ileri sürülmesinin mümkün olduğu söylenebilecektir. Bütün bu hususlar da dikkate alınarak; kanaatimize göre, TTK m. 371/7 hükmünde değişiklik yapılması veya bu hükmün tamamen kaldırılması gerektiği kanaatindeyiz.

4.4.3. Temsilcinin Temsil Yetkisindeki Sakatlığı Alacaklının Bildiğini İleri Sürmesi

Bu ihtimalde; yetkisiz veya yetkisini aşan temsilci, kambiyo alacaklısının kendi yetkisizliğini bildiğini veya duruma göre bilmesi gerektiğini ileri sürer⁷⁰⁹. Temsilcinin kambiyo alacaklısı ile ilgili ileri sürdüğü bu hususu ispat etmesi halinde; kambiyo alacaklısının TTK m. 678 gereği temsilcinin şahsen sorumlu olduğu kuralına dayanması, dürüstlük ilkesine aykırılık teşkil edip hakkın kötüye kullanılması niteliği taşıyacağından temsilci şahsi sorumluluktan kurtulur⁷¹⁰.

Bu ihtimal çerçevesinde tartışılacak bir diğer husus ise; yetkisiz temsilcinin ticaret siciline kayda dayanarak yetkisizliğin üçüncü kişiler tarafından bilindiğini ileri sürmesinin ve bu sayede sorumluluktan kurtulmasının mümkün olup olmadığıdır⁷¹¹.

Konuyla ilgili TTK m. 678’de bu yönde bir hüküm bulunmamasına rağmen; TBK m. 47/1’de yetkisiz temsilcinin yetkisizliği bilen veya bilmesi gerekenlere karşı sorumlu olmayacağı açıkça düzenlenmiştir⁷¹².

Bu düzenlemeler doğrultusunda; TTK m. 678’de hüküm bulunmaması da dikkate alınarak, yetkisiz temsilcinin her durumda ve hamilin yetkisizliği bilip bilmediğine

⁷⁰⁹ Tekinalp, (1976), 47.

⁷¹⁰ Tekinalp, (1976), 47.

⁷¹¹ Gürel, M. (2015). Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere Etkisi Bağlamında Kambiyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Bazı Sorunlar. Web: <https://jurix.com.tr/article/5159> adresinden 21 Temmuz 2019’da alınmıştır.

⁷¹² Gürel, (2015), 231.

bakılmaksızın sorumlu tutulması veya aksine TBK m. 47/1 hükmünün kambiyo senetlerinde de uygulanması sonucu yetkisiz temsilcinin yetkisizliği bilen veya bilmesi gereken hamillere karşı sorumlu tutulmaması gerektiği yönünde görüşler ileri sürülebilirse de öğretideki hâkim görüşe ve bu doğrultuda verilen Yargıtay kararlarına göre; TTK m. 678’de konuyla ilgili bir istisnaya yer verilmemesi nedeniyle de TBK m. 47/1’in kambiyo senetleri için uygulanamayacağı, ancak hamilin durumu somut olarak bildiği veya temsilcinin yetkisizliğinin hamil bakımından apaçık ortada olduğu hallerde, hamilin korunmaya değer bir menfaati de bulunmadığından, temsilcinin bu hamile karşı sorumlu tutulmasının mümkün olmayacağı söylenebilir⁷¹³.

Konuyla ilgili bir uyuşmazlıkta; alacaklı hamilin, çek üzerinde imzası bulunan temsilcinin yetkisizliğini bildiğini Mahkemeye sunduğu beyanlarla ikrar etmesi üzerine Yargıtay, bizim de katıldığımız şekilde ve alacaklının da bu durumda korunmaya değer bir menfaatinin olmaması nedeniyle temsilcinin şahsi sorumluluğuna gidilemeyeceğine hükmetmiştir.

Söz konusu Yargıtay 19. HD’nin 12.07.2005 tarihinde E. 2004/13429, K. 2005/7895 sayılı kararında⁷¹⁴ :

... Dava, temsil yetkisi bulunmadan imzalanan çek nedeniyle şahsen sorumlu olunmadığına ilişkin menfi tespit istemine ilişkindir.

TTK.’nın 590. maddesi selahiyeti olmaksızın kambiyo senedi imzalayan şahsın sorumluluğu ile ilgili olup, “Temsile selahiyetli olmadığı halde bir şahsın temsilcisi sıfatıyla bir poliçeye imzasını koyan kimse, o poliçeden dolayı bizzat mesul olur ve poliçeyi ödediği takdirde temsil olunan haiz olabileceği haklara sahip olur. Salahiyetini aşan temsilci için dahi hüküm böyledir.” hükmünü içermektedir.

Yetkisiz temsilcinin anılan madde kapsamında imzası nedeniyle bizzat sorumlu tutulabilmesi için, alacaklının (hamilin) senedi imzalayanların temsil yetkisinin bulunmadığını bilmemesi gerekir.

Nitekim Tekinalp/Poroy “Kıymetli Evrak Hukuku” adlı eserlerinde “yetkisiz temsilci, kambiyo alacaklısının kendisini temsil yetkisi bulunmadığını bildiğini ispat ederek ona karşı sorumluluktan kurtulabilir. Bu sonuç MK.2. maddesinde açıklamasını ve desteğini bulur. Bunun için kambiyo alacaklısının yetkisizliği bilmesi gerekir” görüşünü belirtmişlerdir. (Prof. Tekinalp/Poroy Kıymetli Evrak Hukuku İstanbul 2001 sh: 128)

Prof. Dr. Fırat Öztan’da, yetkisiz temsilcisinin TTK.’nın 59. maddesine göre sorumluluğu için, alacaklının (hamil) senedi imzalayanların temsil yetkisine haiz bulunmadıklarını bilmemesi gerektiğini açıklamıştır. (Prof Dr. Fırat Öztan Kıymetli Evrak Hukuku Ankara 1997 sh. 408 vd.)

⁷¹³ Gürel, (2015), 232-233.

⁷¹⁴ <http://www.kazanci.com> adresinden 22 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır. ; Gürel, (2015), 232.

Prof Dr. Naci Kınacıoğlu ve Gönen Eriş de eserlerinde aynı görüşü benimsemişlerdir. (Prof Dr. Naci Kınacıoğlu Kıymetli Evrak Hukuku Ankara 1999 sh. 99, 14 vd.; Gönen Eriş Uygulamalı Çek Hukuku Ankara 2003 sh. 28)

Somut olayda davalı alacaklı (hamil) davaya verdiği cevabında ve 20.2.2001 tarihli dilekçesinde, dava konusu çekin keşide tarihinde davacıların davadışı “ Emülfalt A.Ş.’yi temsile yetkili bulunmadığını bildiğini açıklamıştır.

Bu durumda, imza edenlerin (davacıların) çekin keşide tarihinde dava dışı şirket temsile yetkili olmadığını bildiğinden dava konusu çeki dayanarak yetkisiz temsilcilerin şahsi sorumluluğuna gidilemez.

Mahkemece açıklanan nedenlerle davanın kabulü gerekirken, yazılı gerekçe ile kabulüne karar verilmesi sonucu itibarıyla doğru olduğundan hükmün HUMK.’nun 438/son maddesi uyarınca gerekçesi düzeltilerek onanması uygun görülmüştür...

denmiş ve yukarıda da değinmeye çalıştığımız üzere, yargılama esnasında yetkisizliği bildiğini ikrar eden çek alacaklısının, şirket temsilcisinin şahsi sorumluluğuna gidemeyeceğine hükmetmiştir.

Bu hususa def’iler açısından bakıldığında ise; yetkisiz temsilcinin, yetkisizliği karşı tarafın bildiğine veya bilmesi gerektiğine yönelik def’i, senet metninden anlaşılabilen veya senetteki taahhüdün hükümsüzlüğünü doğuran bir def’i değildir⁷¹⁵. Öyle ki; senedi başkası adına imzalayan yetkisiz temsilcinin iradesi herhangi bir şekilde sakatlanmadığı gibi, senetteki hukuki görünüş bizzat kendisi tarafından yaratılmıştır⁷¹⁶. Öyleyse bu tür bir def’i şahsi def’i⁷¹⁷ sayılmalı ve yalnızca taraflar arasında ileri sürülebilmelidir⁷¹⁸.

Bu açıklamalar doğrultusunda örneğin senedi düzenleyen yetkisiz temsilcisi lehtara, cirantanın yetkisiz temsilcisi ise senedi kendisinden devralan kişiye karşı bu def’iyi ileri sürebilmelidir⁷¹⁹. Bununla birlikte yetkisiz temsilcinin bu def’iyi senedi sonradan devralanlara karşı ileri sürebilmesi ancak TTK m. 687 ve 825’teki şartların varlığına, yani hamilin senedi iktisap ederken bile kendi zararına hareket ettiğini ispatına bağlıdır⁷²⁰.

⁷¹⁵ Gürel, (2015), 233-235.

⁷¹⁶ Gürel, (2015), 233-235.

⁷¹⁷ “... Şahsi defiler, belirli bir senet borçlusu ile belirli bir senet alacaklısı arasında mevcut olan, senedin doğumuna sebebiyet veren temel ilişkiden, senetten bağımsız bir diğer ilişkiden veya senede yönelik yapılan senet dışı özel anlaşmadan kaynaklanan, istisnalar dışında yalnızca taraflar arasında ve senedi devralırken bilerek borçlu zararına hareket eden üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilen defilerdir...” Sönmez, (2019), 38.

⁷¹⁸ Gürel, (2015), 233-236.

⁷¹⁹ Gürel, (2015), 233-236.

⁷²⁰ Gürel, (2015), 233-236. ; Sönmez, (2019), 38.

Ticaret sicili⁷²¹ bakımından aynı husus değerlendirildiğinde ise; burada da senedi düzenleyenin yetkisiz temsilcisinin; lehtara karşı yetkisizliği bildiği veya ticaret sicil kayıtları doğrultusunda bilmesi gerektiği yönünde bir şahsi def'i ileri sürebileceği söylenebilir⁷²², çünkü bu halde lehtardan temsil olunan adına hareket ettiğini belirten temsilcinin temsil yetkisinin olup olmadığını öğrenmek için ticaret sicil kayıtlarına bakması beklenir ve bakmadığı halde de lehtar riski üstlenmiş olur⁷²³. Ancak lehtardan sonra senedi iktisap eden hamillerin, ticaret sicil kayıtlarını bilmeleri veya bilmelerinin gerekmesi, onların her durumda bile bile borçlu (yetkisiz temsilci) zararına hareket ettiğini göstermeyeceğinden burada yetkisiz temsilcinin sonraki hamillere karşı sorumluluktan kurtulamayacağı söylenebilir⁷²⁴. Burada daha önce ayrıntılı şekilde bahsettiğimiz üzere; TTK m.125/2 ve m. 371/2 çerçevesinde anonim ve limited şirket yetkili temsilcilerinin işletme konusu dışında da kambiyo taahhüdünde bulunabileceklerini ve şirketlerin işlemin işletme konusu dışında kaldığı hususunu tek başına işletme konusunun ticaret sicil gazetesine tescil ve ilan edilmesine dayanarak ispat edemeyeceklerini hatırlatmakta yarar vardır.

⁷²¹ Ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler açısından çeşitli etkileri bakımından bkz. : Özsungur, F. (2014). "Ticaret Sicilinde Tescil ve İlanın Etkileri Sorunu." Web: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/262856> adresinden 22 Temmuz 2019 tarihinde alınmıştır.

⁷²² Gürel, (2015), 236-239.

⁷²³ Gürel, (2015), 236-239. ; Tekinalp,(1976), 46-47.

⁷²⁴ Gürel, (2015), 236-239.

5. SONUÇ

Türk Ticaret Kanunu'nda; borçlar hukukunun temsile ilişkin genel hükümlerinden ayrılıp kambiyo senetlerinde temsili özel olarak düzenleyen bir hükme yer verilmemiştir, ancak yetkisiz temsil konusunda “*Yetkisiz İmza*” kenar başlıklı 678. madde düzenlemesi yapılmıştır. Bu düzenleme TTK'nin poliçelere ilişkin kısmında yapılmış olsa da TTK m. 778/2-e ve TTK m. 818/-c atfı gereği bono ve çeklerde de uygulanacaktır. Burada ayrıca gerçek kişileri temsilen çek düzenlenemeyeceği kuralını getiren 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 5/3 düzenlemesini de göz ardı etmemek gerekir.

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsili özel olarak düzenleyen TTK m. 678'e göre; yetkisi olmadığı halde bir kişinin temsilcisi sıfatıyla kambiyo taahhüdünde bulunan kişi, söz konusu kambiyo taahhüdünden bizzat sorumlu olacaktır. Bu düzenleme ile TBK m.46 ve 47'de yetkisiz temsili düzenleyen genel hükümlerden uzaklaşmıştır. Öyle ki; genel hükümlere göre; yetkisiz temsilcinin yaptığı hukuki işlem, temsil olunan tarafından açık veya örtülü şekilde onaylanmazsa geçersiz olurken, yetkisiz temsilcinin düzenlediği kambiyo senedi geçersiz olmamakta ve temsilci düzenlediği senet nedeniyle bizzat sorumlu tutulmaktadır. Yine genel hükümlere göre alacaklı yalnızca işlemin geçersiz olmasından doğan zararlarını talep edebilecekken kambiyo ilişkisinde senetten bizzat sorumlu tutulan yetkisiz temsilciden tüm senet bedelini talep edebilecektir.

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsilin genel hükümlerden ayrılarak ve bu şekilde daha ağır bir yaptırıma bağlanarak düzenlenmesi; kambiyo ilişkisine duyulan güvenin sağlanması, genel hükümler çerçevesinde yetkisiz temsilci tarafından ödenecek tazminatın kambiyo alacaklısını tatmin etmemesi, kambiyo senetlerinin sıkı şekil şartlarını haiz senetlerden olması, kambiyo senetlerinin tedavül gücünün artırılması ve alacaklıya TBK'deki genel hükümlerden daha fazla koruma sağlanması gibi nedenlere dayanmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun kambiyo senetlerini düzenleyen maddelerinde, kambiyo taahhüdünde bulunurken temsil yetkisinin hangi hallerde geçerli olduğu ve bu durumda ne gibi sonuçlar doğduğu düzenlenmediğinden konuyla ilgili genel hükümlere başvurulacaktır. Bu anlamda genel hükümlere bakıldığında ise; temsilci aracılığıyla

kambiyo taahhüdünde bulunulmasıyla ilgili iradi temsil bakımından da kanuni temsil bakımından da çok sayıda düzenleme olduğu görülmektedir.

Kanuni temsil ilişkisi bakımından söz konusu düzenlemeler dikkate alındığında; MK m. 342/3 ve 343/1 ile 462/1-5 gereği, velinin küçük adına kambiyo senedi düzenleyebilmesi için herhangi bir izne veya özel yetkiye ihtiyacı yoktur, ancak vasinin vesayet altındaki küçük veya kısıtlı adına kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için sulh hukuk mahkemesinin izni gereklidir.

İradi temsil ve tacir yardımcıları bakımından konu değerlendirildiğinde ise; TBK m. 548/1 gereği ticari temsilcinin kambiyo senedi düzenleyebilmesi için özel yetkiye ihtiyaç duymamasına karşın; TBK m. 551/2 gereği ticari vekilin temsilci sıfatıyla kambiyo senedi düzenleyebilmesi için özel yetkisinin olması gerekir. Burada özellikle ticari temsilcinin işletme konusu dışında düzenlediği kambiyo senetlerinin, kambiyo taahhütlerinin soyut nitelik taşıdığı da dikkate alındığında, işletme sahibini bağlayacağı, ancak işletme sahibi açısından ticari temsilciden senedi devralan alacaklıya karşı ileri sürülebilecek bir şahsi def'i ileri sürme imkânı bulunduğu söylenebilir. Senedi daha sonra devralanlara karşı ise bu şahsi def'i, ancak senet iktisap edilirken bile bile işletme sahibinin zararına hareket edilmesi halinde mümkündür.

Adi ortaklıklarda da ortaklığın yönetimi; sözleşme veya alınan bir kararla bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü kişiye bırakılmadığı sürece bütün ortaklar, bırakıldığında ise ilgili ortak veya üçüncü kişi, özel bir yetkiye ihtiyaç olmaksızın ortaklık adına kambiyo senedi düzenleyebilir.

Ticaret şirketleri ve diğer tüzel kişiler bakımından yetkili organlar aracılığıyla ve kanuni temsil gereği kambiyo senedi düzenlenmesi herhangi bir özellik arz etmemekle birlikte, bunların organları dışındaki kişilere (kanuni temsil) iradi olarak temsil yetkisi verebilmesi ve bu kişilerin de tüzel kişiler adına kambiyo senedi düzenleyebilmesi mümkündür.

Kambiyo senetlerinin temsilen düzenlenmesine ilişkin genel kurallar bu şekildeyken; 5941 sayılı Çek Kanunu, m.5/3 hükmü ile gerçek kişiler adına temsilen çek düzenlenmesini yasaklamış, ancak yasağa rağmen çek düzenlenmesi halinde hukuki ve

cezai sorumluluğun çek hesabı sahibine ait olacağını belirterek zımnen de olsa düzenlenen çekin geçerli olacağını düzenlemiştir. Kanun gerekçesine bakıldığında bu yasağın *“keşidecinin hukuka aykırılıkları, perdelemeleri, başkasının arkasına gizlenmeleri, kısaca hilelerinin önüne geçilmesi”* düşüncesi ile getirildiği görülmekle birlikte, öğretide de ifade edildiği üzere; esasında düzenleme, hukuki sorumluluk ve sonuçları bakımından bir farklılık yaratmamaktadır. Bu nedenle öğretide benimsendiği şekilde biz de gerçek kişileri temsilen çek düzenlenmesi yasağının kaldırılması yönünde kanun metninde gerekli değişikliklerin yapılması ve temsilen düzenlenen çeklerde sadece cezai sorumluluğun çek hesabı sahibi gerçek kişiye ait olacağının ifade edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Kambiyo senetlerinin temsilen düzenlenmesi ve kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil ana hatlarıyla yukarıda bahsettiğimiz esaslara tabi olmakla birlikte; kambiyo senetlerinde yetkisizlik; kambiyo taahhüdünde bulunan kişinin yetkisiz olması, temsilcinin yetkili olmadığı konuda kambiyo taahhüdünde bulunması, temsilcinin yer bakımından yetki dışına çıkarak kambiyo senedi düzenlemesi ve temsilcinin zaman açısından yetkisiz olması gibi çeşitli ihtimallerde gündeme gelebilir ve temsil olunan; yetkisizliği, senetteki beyanın hükümsüzlüğünden kaynaklanan bir mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürebilir. Burada bazı istisnalar dışında hamil; görünüşe güven ilkesinden faydalanamaz, ancak temsil olunanın yetkisiz temsilcinin kendi adına kambiyo taahhütleri düzenlemesine sessiz kalarak yetkisiz temsile tahammül göstermesi ve görünüşe güven ilkesi gereği üçüncü kişiler nezdinde bu yönde bir izlenim uyandırması halinde kambiyo taahhüdü dolayısıyla sorumluluk temsil olunana ait olur.

Temsil olunanın aksine yetkisiz temsilcinin ise, yetkisizliği karşı tarafın bildiğine veya bilmesi gerektiğine yönelik def'i, senet metninden anlaşılabilen veya senetteki taahhüdün hükümsüzlüğünü doğuran bir def'i değildir. Öyle ki; senedi başkası adına imzalayan yetkisiz temsilcinin iradesi herhangi bir şekilde sakatlanmadığı gibi, senetteki hukuki görünüş bizzat kendisi tarafından yaratılmıştır. Öyleyse bu tür bir def'i şahsi def'i sayılmalı ve yalnızca taraflar arasında ileri sürülebilmelidir.

Bu açıklamalar doğrultusunda örneğin senedi düzenleyenin yetkisiz temsilcisi lehtara, cirantanın yetkisiz temsilcisi ise senedi kendisinden devralan kişiye karşı bu def'iyi ileri sürebilmelidir. Bununla birlikte yetkisiz temsilcinin bu def'iyi senedi sonradan

devralanlara karşı ileri sürebilmesi ancak TTK m. 687 ve 825'teki şartların varlığına, yani hamilin senedi iktisap ederken bile bile kendi zararına hareket ettiğini ispatına bağlıdır.

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsile ilişkin özellikle konu bakımından yetkisizliği de etkileyebilecek önemli hususlardan biri, ticaret şirketlerinde ultra vires kuralını kaldıran TTK m. 125/2 düzenlemesi ve bu düzenleme ile bağlantılı TTK m. 371/2 hükmüdür. Bu düzenlemeler dikkate alındığında; ticaret şirketlerinden anonim ve limited şirketlerin yetkili temsilcilerinin şirket konusu dışında da kambiyo taahhüdünde bulunabilecekleri ve bu taahhütlerin geçerli olduğu, ancak bu durumda kendisi ile işlem yapılan üçüncü kişinin kambiyo taahhüdünün şirket konusu dışında bulunduğunu bildiği veya halin gereğinden bilebilecek durumda olduğunun ticaret sicil gazetesindeki kayıtlar dışında delillerle ispat edilmesi halinde temsil olunan şirketin yapılan işlemle bağlı olmayacağı görülmektedir. Buna karşılık ultra vires ilkesini kaldıran TTK m. 125/2 düzenlemesiyle de bağdaşmayan TTK m. 233/1 düzenlemesi gereği, şahıs şirketleriyle işlem yapan kişilerin işletme konusunu inceleme yükümlülüğü devam edecektir.

Kambiyo senetlerinde konu bakımından yetkisizliği etkileyebilecek ve öğretide yorumu ve kapsamıyla ilgili çok sayıda değişik görüş ileri sürülen düzenlemelerden bir diğeri ise TTK m.371/7'dir. Özellikle düzenlemenin kapsamına ticari temsilciler de dâhil olmak üzere hangi tacir yardımcılarının gireceği konusunda çok sayıda görüş ileri sürülmekle beraber, düzenleme ile kanunda tacir yardımcılarının temsil yetkisine sınırlamalar getiren istisnai hükümlere ek olarak temsil yetkisine miktar ve konu bakımından da sınırlamalar getirilmesine imkân tanınmıştır.

Öğretide de ifade edildiği üzere; temel düzenlemelere aykırı olarak dış ilişkide konu ve miktar bakımından yapılabilecek sınırlamaların önünü açan, hatta bu sınırlamaların tescil ve ilan edilmesi üzerine tescilin olumlu etkisi sonucunda üçüncü kişilerin iyi niyetini ortadan kaldıran, bu sayede anonim ve limited şirketlere yetkisiz temsilcinin yaptığı işlemle bağlı olmadıklarını ileri sürme hakkı veren, ancak çerçevesinin iyi çizilmemesi nedeniyle birçok belirsizliği bünyesinde barındıran düzenlemede değişiklik yapılması ve hatta Anayasa'nın eşitlik ilkesine de aykırı düzenlemenin tamamen kaldırılması gerektiği inancındayız.

Kambiyo senetlerinin temsilci aracılığıyla düzenlenmesinde; temsil yetkisinin hiç bulunmaması ihtimali yanında, TTK m. 678'in ikinci cümlesinde de : “...Yetkisini aşan temsilci için de hüküm böyledir.” şeklinde ifade edildiği üzere; var olan yetkinin aşılması da söz konusu olabilir.

Temsil yetkisinin aşılması ihtimalinde; öğretide, temsil yetkisinin aşıldığı miktar açısından yalnızca temsilcinin sorumluluğuna gidilebileceği, temsil olunanın bu kısımdan sorumlu tutulamayacağı ittifakla kabul edilirken; temsilcinin yetkili olduğu miktar bakımından ise temsil olunanın ve temsilcinin ne ölçüde sorumlu tutulabilecekleri konusunda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bu görüşlerden biri temsilcinin kambiyo bedelinin tamamından sorumlu tutulması, diğeri temsil olunanın yetki verdiği miktarla temsilcinin ise yetkisini aştığı oranda sorumluluğunun doğması, sonuncusu ise temsil olunanın yetki verdiği miktar açısından temsilci ile birlikte müteselsilen sorumlu olması, yetkisiz kısım bakımından da yalnızca temsilcinin sorumlu tutulması gerektiği yönündedir.

Kanaatimize göre de temsilcinin yetkisini aştığı oranda sorumlu tutulması gerektiği görüşü; TTK m. 678'in düzenleme amacı ile bağdaşması, temsil olunanı kambiyo ilişkisi dışına itip hamili tamamen yetkisini aşan temsilci ile karşı karşıya bırakmaması, kısmi ödemeye ilişkin diğer kanun hükümlerinin yetkisini aşan temsilci ve temsil olunanın kısmi ödeme yapmaları halinde de uygulanabilmesi ve ayrıca menfaatler dengesine de uygun düşmesi gibi nedenlerle isabetlidir, ancak burada öğretide de tavsiye edildiği üzere tartışmaların sona ermesi bakımından 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nun 678. maddesine bir ekleme yapılabilir ve temsilcinin sadece yetkisini aştığı miktarla sorumlu tutulacağı belirtilebilir.

KAYNAKLAR

- Acar, S. (2006). “Kambiyo Senetlerinde Temsil Yetkisindeki Sakatlıklar ve Sonuçları.” *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 27-42.
- Akyol, Ş. (2009). “Birlikte Temsil Kavramı ve Gereksinimi.” *Prof. Dr. Ali Naim İnan’a Armağan*, 95-104.
- Akyol, Ş. (2009). *Türk Medeni Hukukunda Temsil*. (Birinci Baskı). İstanbul : Vedat Kitapçılık Basım Yayım Dağıtım.
- Alışkan, M. (2012). “İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. 2012(2), 207-219.
- Arat, A. (2018). “Müteselsil Borçlarda Alacaklı ile Borçlular Arasındaki İlişkinin Hüküm ve Sonuçları.” *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 26(2), 325-366.
- Arıcı, F. (2001). “Kambiyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk.” *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı*, 11-28.
- Arkan, S. (2018). *Ticari İşletme Hukuku*. (Son Değişikliklere Göre Hazırlanmış ve Genişletilmiş Yirmi Dördüncü Basıdan Tıpkı Basım). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Aybar, Z. B. (2013). “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Adi Ortaklık Sözleşmesindeki Yenilikler ve Değişiklikler.” *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(24), 127-147.
- Aydın, A. (2014). “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Sınırları ve Temsil Yetkisinin/Gücünün Kötüye Kullanılması Sorunu.” *Batider*, 30(1), 123-188.
- Ayhan, R., Çağlar, H., Özdamar, M. (2019). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. (Birinci Bası). Ankara : Yetkin Yayınları.
- Aylı, A. (2017). “Çekte Düzenleyenin İmzasının Şekli, Yeri ve Önemi.” *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(2), 235-249.
- Ayli, A., Yardımcıoğlu, D. (2015). “Çekte Düzenleme Tarihi ve Önemi.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Özel Sayı 2014(16), 3195-3239.
- Bahtiyar, M. (2008). *Makaleler I*. (Birinci Baskı). İstanbul : Beta Yayıncılık.
- Bahtiyar, M. (2016). *Ortaklıklar Hukuku*. (Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş Onbirinci Bası). İstanbul : Beta Yayıncılık.
- Bahtiyar, M. (2017). “6102 Sayılı TTK’nın Kıymetli Evrak Kitabına İlişkin Bazı Değerlendirmeler.” *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16 (2), 67-82.

- Belgesay, M. (1941). *Hukuki Muamelelerde Temsil*. İstanbul : Rıza Koşkun Matbaası.
- Bilgen, M. (2009). “Kambiyo Senetlerinde Tahrifat (Değişiklik) Yapılması.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(Özel Sayı), 985-1028.
- Bilgili, F. (2008). “Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun Bonoda “Ciro Edilemez” Kaydına İlişkin 2007/202 No’lu Kararı Üzerine Bir Değerlendirme.” *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 21(78), 29-36.
- Bilgili, F., Demirkapı, E. (2018). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (Dokuzuncu Basım). Bursa: Dora Yayıncılık.
- Bilgili, F. , Demirkapı, E. (2013). *Şirketler Hukuku*. (9. Basım) Bursa : Dora Yayınevi.
- Bozer, A. , Göle, C. (2018). *Ticari İşletme Hukuku*. (Güncellenmiş ve Genişletilmiş Beşinci Bası) Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Bozer, A. , Göle, C. (2018). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (Güncellenmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Bası). Ankara : Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Türkiye İş Bankası A.Ş. Vakfı.
- Can, M. (2015). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (Üçüncü Baskı). Ankara : İmaj Yayıncılık.
- Can, M. Ç. (2017). “Türk Borçlar Kanunu’nun 603. Maddesinin Kıymetli Evrak Hukukunda Uygulanabilirliği- Avalde Eşin Rızası Aranmalı mı?.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(3), 35-73.
- Cansel, E. , Özel, Ç. (2017) . *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. (Güncellenmiş İkinci Baskı). Ankara : Seçkin Yayıncılık.
- Cenkci, E. (2018). “Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması Sorunsalı.” *Batider*, 34(2), 93-118.
- Coşkun, M. (2016). *Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku*. (Güncellenmiş üçüncü baskı). Ankara : Seçkin Yayınevi.
- Çağlar, H. (2009). “5941 Sayılı Çek Kanunu Hükümlerine Göre Ticaret Şirketi - Yöneticilerinin, Temsilcilerinin ve İmza Yetkililerinin Çek Hesabı Açma ve Çek Düzenleme Yasağı.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 13(1-2),1-20.
- Çeker, M. (2014). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku*. (Sekizinci Baskı) Adana : Karahan Kitabevi.
- Demir, B. (2015). “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Doğrudan Temsil Müessesesi.” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(1), 249-278.
- Demirel, D. (2017). “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri.” *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(2), 211-250.
- Demirkapı, E. (2003). “Gerçek Kişilerin Aval Verme Ehliyeti.” *Ünal Tekinalp’e Armağan*, 753-766.

- Demirkapı, E. (2005). *Kambiyo Senetlerinin Aval Yoluyla Temini*. İzmir: Güncel Hukuk Yayınları.
- Demirsatan, B. , (2017). “Zarar Sigortalarında Sigorta Ettirenin Prim Ödeme Borcunda Temerrüdü.” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 75(1), 359-392.
- Domaniç, H. (1990). *Kıymetli Evrak Hukuku*. İstanbul: Eskin Matbaası.
- Dural, H. A. (2010). "5941 Sayılı Çek Kanununa Göre Gerçek Kişilerin Temsilci Aracılığıyla Çek Düzenlemesi ve Gerçek Kişi Tacirin Ticari Mümessilinin Çek Düzenleme Yetkisi". *Köksal Bayraktar'a Armağan 1*, 667-678.
- Emiroğlu, H. (2003). “Roma Hukuku’nda Vekalet Sözleşmesi (Mandatum) ve Hukuki İşlemlerde Temsil.” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52(1), 101-111.
- Erdem, E. (2017). *Türk Ticaret Kanunu ile İlgili Makaleler(2009-2016)*. (Birinci Baskı) İstanbul : Onikilevha Yayıncılık.
- Eren, F. (2017) . *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. (Yirmi Birinci Baskı). Ankara : Yetkin Basımevi .
- Ersoy, A. N. (2019). “5941 Sayılı Çek Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Çeklerde Karşılıksızdır İşlemine Sebebiyet Verilmesinin Cezai ve İdari Yaptırımları.” *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*. 2019(1), 259-310.
- Esener, T. (1961). *Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Salahiyete Müstenit Temsil*. Ankara: Ajans Türk Matbaası .
- Esener, T. (1961). “Yetkisiz Temsil.” *II’nci Ticaret ve Banka Hukuku Haftası, Bidiriler Tartışmalar*, 115-146.
- Gençtürk, M. (2011). "Çek Kanununda Düzenlenen Yeni Sisteme Göre İleri Tarihli Çekler Üzerine Bir Değerlendirme". *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(1-2), 119-159.
- Göle, C. (2019). “ Karşılıksız Çek Nedeniyle Ceza Yaptırımlarının Uygulanacağı Kişiler.” *Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan I*. Baskı, 439-448.
- Günay, E. (2018). *Uygulamalı Bono Rehberi*. (23. Baskı). Ankara : Seçkin Yayınevi.
- Gürsoy, K. (1970). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, (Birinci Baskı). Ankara: Başnur Matbaası.
- Hacımahmutoğlu, S. (2016). *Anonim Ortaklıkta Ultra Vires Doktrini ve Ortaklığı Bağlamaya Yetkili Organın (Yönetim Kurulunun) Yetkilerinin Sınırlandırılmaması*. (Birinci Baskı) Ankara : Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Hacıömeroğlu, A. (2017). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro*. Ankara : Yetkin Basımevi.
- Hatemi, H. , Gökyayla, E. (2012) . *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*. (6098 sayılı TBK Esas Alınarak Hazırlanan İkinci Bası). İstanbul : Vedat Kitapçılık.

- Helvacı, M. , Aksu, R. (2016). “ Bonoda Yer Alan Tediye Tarihi ve Ödeme Tarihi Kavramlarının Değerlendirilmesi.” *Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan II. Cilt*, 1275-1288.
- Helvacı, S. , Karasu, B. (2018). “Yetkisiz Temsilcinin Hukuki Sorumluluğu.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 24(1), 194-214.
- İbiş, F. (2017). “Çocuğun Temsilci Olması ve Hukuki Sonuçları” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, 19(2017), 1103-1137.
- İnceoğlu, M. (2009). *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*. (Birinci baskı). İstanbul : On İki Levha Yayıncılık A.Ş.
- İnternet: Akbıyık,C. (1997).“Temsil Yetkisi ve Temel İlişki .”URL: <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/41030/makaleler/55/4/arastirmax-temsil-yetkisi-temel-iliski.pdf> , Son Erişim Tarihi : 04.03.2019.
- İnternet: Bahçıvan, Ş. (2016). “Yetkisiz Temsilin Türk Ticaret Kanunundaki Yansımaları.”URL:<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> , Son Erişim Tarihi : 16.03.2019.
- İnternet: Cihan, A. H. (2010). “Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi” URL:<http://openaccess.bilgi.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11411/414/Temsil%20yetkisinin%20verilmesi%20ve%20kapsam%C4%B1nC4%B1n%20belirlenmesi.pdf?sequence=3&isAllowed=y> , Son Erişim Tarihi : 04.03.2019.
- İnternet: Deynekli, A. (tarih). “Bonoda Bedel Kaydının ve Talilin (Bedel Kaydının Aksini İddia Etmenin) İspat Yüküne Etkisi.” URL: http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/9_7.pdf , Son Erişim Tarihi : 13.05.2019.
- İnternet: Gürel, M. (2015). “Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere Etkisi Bağlamında Kambyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Bazı Sorunlar.” URL: <https://jurix.com.tr/article/5159> , Son Erişim Tarihi : 14.07.2019.
- İnternet: Mersin, B. (tarih). Birden Fazla Vadeyi İçeren Bononun Geçerliliği-Yargıtay Karar İncelemesi. URL: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/372834> , Son Erişim Tarihi: 13.05.2019.
- İnternet: Önder, M. (2010). “5941 Sayılı Çek Kanunu Uyarınca Çek Türlerinin Açıkça Renkleri ve İsimleri ile Ayrılmasının Ortaya Çıkaracağı Sonuçlar.” URL: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/194609> , Son Erişim Tarihi : 08.06.2019.
- İnternet: Özdemir, Ş. (2009). “Türk Borçlar Hukukunda Temsil.” URL: <http://acikerisim.istanbul.edu.tr/bitstream/handle/123456789/27668/44760.pdf?sequence=1&isAllowed=y> , Son Erişim Tarihi: 09.03.2019.
- İnternet: Özel, B. (2012). “Kambyo Senetlerinde Rehin Ciroosu.” URL: <http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/5483/325868.pdf?sequence=1> , Son Erişim Tarihi : 27.04.2019.

İnternet: URL : www.kazanci.com , Son Erişim Tarihi : 18.07.2019.

İnternet: URL : www.sinerjimevzuat.com.tr , Son Erişim Tarihi : 27.07.2019

İnternet: URL : www.yargitay.gov.tr ,Son Erişim Tarihi : 27.07.2019.

Karaahmetoğlu, İ. (2018). *Limited Şirketin Temsili*. (Güncellenmiş İkinci Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Karamanlıoğlu, A. (2013). “Kambiyo Senetlerinde Düzenleyenin İmzası ve Bulunmamasının Sonuçları.” *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 89-116.

Karayağcın, Y. (1970). *Ticaret Hukuku III. Ticari Senetler (Kambiyo Senetleri)*. (Dördüncü baskı). Ankara : Sevinç Matbaası.

Kaya, M. İ. (2014). “Limited Şirkette Müdürler Kurulunun Oluşumu ve İşleyişi.” *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 22(1), 61-100.

Kayar, İ. (2018). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku*. (Güncellenmiş Beşinci Baskı). İstanbul :Seçkin Yayıncılık.

Kayıhan, Ş. (2018). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (Güncellenmiş Beşinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kendigelen, A. (2019). *Çek Hukuku*. (Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş Beşinci Bası). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Kılıçoğlu, A. (2016) . *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. (Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Genişletilmiş Yirminci Bası). Ankara : Turhan Kitabevi .

Kınacıoğlu, N. (1993). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası). Ankara : Gazi Büro Kitabevi.

Kırca, İ. (1996). *Ticari Mümessillik*. (Birinci Baskı). Ankara : Yetkin Basımevi.

Kırca, İ. (2000). “Adi Şirketin Temsili ile İlgili İki Sorun.” *Batider*, 20(4), 63-71.

Kırca, İ. (2010). "5941 Sayılı Çek Kanunu-Bir Değerlendirme". *5941 Sayılı Çek Kanunu Konferans*, 5-34.

Kırca, İ. (2014). “TTK m. 371.7. Hakkında Bir İnceleme: AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım .” *Batider*, 30(3), 23-37.

Kırca, İ. , Çelik, F. , Manavgat, Ç. (2016). *Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1*. (Baskı) Ankara : Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.

Kocayusufpaşaoğlu, N. (2010). *Borçlar Hukuku Genel Bölüm I. Cilt*. (Beşinci Tıpkı Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.

Koşut, H. (2017). “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro.” *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(2), 629-649.

- Köle, M. , Görgülü, F. (2016). “Son Düzenlemeler Işığında Çekin Şekil Şartları ve Çeke Dayalı Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları.” *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(35), 79-157.
- Narbay, Ş. (2005). “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Kıymetli Evrak Hukuku Kitabında Yapılan Düzenlemeler ve Değişiklik Önerilerimiz.” *Prof. Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan*, 173-222.
- Narbay, Ş. , Çelik, F. (2016). “Süresi İçerisinde İbraz Edilmeyen Çekin Hukuki Niteliği.” *Legal Hukuk Dergisi*, 14(167), 6039-6073.
- Oğuzman, K., Öz, T. (2009). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. (Yedinci Tıpkı Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Özdamar, M. (2014). “6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(3-4), 137-164.
- Özgenç, İ. (2019). *Çek Kanunu*. (Sekizinci Bası). Ankara : Seçkin Yayıncılık.
- Özmen, E. S. , Kaya, A. G. (2014). “Temsil Yetkisi (Galat-ı Meşhur Olarak Vekâletname) Konusunda Yanılgılar Üzerine Düşünceler.” *Legal Hukuk Dergisi*, 12(135), 1-21.
- Öztan, F. (1997). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (İkinci Bası). Ankara : Turhan Kitabevi.
- Öztan, F. (2018). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (Güncelleştirilmiş Yirmi İkinci Bası). Ankara : Turhan Kitabevi.
- Poroy, R. , Tekinalp, Ü. (2013). *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*. (Yeniden Yazılmış Yirmi Birinci Bası). İstanbul : Vedat Kitapçılık.
- Pulaşlı, H. (2018). *Şirketler Hukuku Şerhi*. (Üçüncü Baskı). Ankara : Adalet Yayınevi.
- Pulaşlı, H. (2019). *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*. (Tamamen Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Yedinci Baskı). Ankara : Adalet Yayınevi.
- Reisoğlu, S. (2003). *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek*. (Gözden Geçirilmiş Üçüncü Baskı). Ankara : Yayınevi.
- Reisoğlu, S. (2012). *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. (Yirmi Üçüncü Baskı). İstanbul : Beta Yayınevi.
- Reisoğlu, S. (2009). "Yeni Çek Kanunu ve Hukuki Sorunlar". *TBB/Yeni Çek Kanunu ve Hukuki Değerlendirmesi Toplantısı*, 1-19.
- Sayhan, İ. (2006). *Kambiyo Senetlerinde Mücerretlik İlkesi ve Bedel İlişkisi*. (Birinci Basım). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Seven, V. (2017). “Kambiyo Senetlerinde (Bono, Poliçe ve Çek) Alonj.” *İzmir Barosu Dergisi*, 82(1), 55-78.

- Sönmez, N. S. (2019). *Kambiyo Senetlerinde Şahsi Def'iler*. (Birinci Baskı). İstanbul : On İki Levha Yayıncılık.
- Sungurbey, A. (1988). *Yetkisiz Temsil*. (Birinci Baskı). İstanbul: Yasa Yayın ve Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Şener, O. (2015). *Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi*. (Birinci Basım) Ankara : Adalet Yayınevi.
- Şener, O. (2019). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*. (Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası). Ankara : Seçkin Yayınevi.
- Şener, O. H. (2017). *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku*. (Birinci Baskı) Ankara : Seçkin Yayıncılık.
- Tanın, H. (2017). “ Sahte veya Tahrif Edilmiş Çekin Ödenmesinden Kaynaklanan Sorumluluk.” *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(2), 805-829.
- Tekinalp, Ü. (1976). “Kambiyo Senetlerinde Temsile İlişkin Bazı Sorunlar.” *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayını*, 35-48.
- Tekinalp, Ü. (2013). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku- Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme*. (Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş Üçüncü Bası) İstanbul : Vedat Kitapçılık.
- Topçuoğlu, M. (2010). “Yeni Çek Kanunu Çerçevesinde Çeklerde Gerçek Kişilerin Temsili ve Temsilin Sonuçları.” *Batider*, 26(4), 135-154.
- Uzunallı, S. (2013). *Anonim Şirkette İşletme Konusu*. (Birinci Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Üçüncü, S. H. (2013). “Acentenin Temsil Yetkisinin Usul Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(1-2), 961-996.
- Ülgen, H. , Helvacı, M. , Kaya, A. , Ertan, F. N. (2019). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (Güncellenmiş ve Kısmen Yeniden Yazılmış Onbirinci Bası). İstanbul : Vedat Kitapçılık.
- Ülgen, H. , Helvacı, M. , Kendigelen, A. , Kaya, A. (2013). *Kıymetli Evrak Hukuku*. (Güncellenmiş Yedinci Basıdan Sekizinci Tıpkı Bası). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Ülgen, H., Helvacı, M., Kendigelen, A., Kaya, A., Ertan, F. (2015). *Ticari İşletme Hukuku*. (Güncellenmiş Dördüncü Basıdan Beşinci Tıpkı Bası) İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Yelmen, A. (2015). “Yetkisiz Temsil.” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Özel (1), 429-448.

- Yıldırım, A. H. (2017). “Türk Hukuku’nda Vadeli Çek (İleri Keşide Tarihli Çek ve Bunun Doğurduğu Sonuçlara İlişkin Bazı Tespitler.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(4), 91-119.
- Yıldız, B. (2006). “AT ve İngiliz Hukuk Sistemlerinde Şirketlerin Ehliyeti (“Ultra Vires” İlkesi).” *Batider*, 23(3), 185-206.
- Yıldız, B. (2011). “Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukuki Niteliği .” *Batider*, 27(3), 111-134.
- Yıldız, Ş. (2008). *Makalelerim-1988-2007*. (Birinci Baskı). Ankara : Yetkin Basımevi.
- Yılmaz, L. (2017). *Kambiyo Senetlerinde (Çek-Bono-Poliçe’de) Def’iler*. (Güncelleştirilmiş İkinci Basım) İstanbul : Aristo Hukuk Yayınevi.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Mihriban ÜNAL
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 15.02.1987, Yozgat
Medeni hali : Bekar
Telefon : 0 506 921 38 62
Faks : 0 224 254 00 98
e-mail : mihriban.unal@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans		
Lisans	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi	2009
Lise	Yozgat Anadolu Lisesi	2005

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2011-2019	Bursa	Avukat

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Bağlama ve keman çalmak, doğa gezilerine katılmak.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

